

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

**קון הדפסה
היכל הקודש**

**2623 State Route 52
Liberty, NY 12754**

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

יְלִפְיָן מְצִיאָה מַגֵּט. כי היכי דגבי טו אית לה חצר לקטנה גבי מציאה נמי אית לה ובר סבר לא ילפינן. ממוקא מאיסורא וגבי ממוקא חצר מאם המוצא אתרביא ואיבא למימר דשליחיה הוא ומשום דאיז שליח לדבר בעיריך אצטרף לכתובת הקום: והכא בקטן פליגי. ולא אשכחן דרבי ביה חצר. **מר אמר תרי בו.** ר"ש בן קלש אמר לענן מציאה ורבי יוחנן לענן טו גמי מר אמר קטן ומר אמר

מתני' אחר גבי שבור. דהוא דומיא 1
דמציאה שאינו יכול לרצן ומשמחר בתוך 2
השדה אם לא יטלוהו אחרים: **גמי' אי עומר** 3
בצד שדרו אין. דבעשיה היא משתמרת על דה: 4
עומר שיש לי בשדה. שהנחתו עם מדעתו 5
וקמתיו על הפועלים שביבאיהו ופועלים 6
שכחהו: לא ימא שכהה. אם חזר ושכחו בשדה 7
ושכחה. אם שכחהו בשדה אבל נזכר שהיה 8
ולא ששכחהו משכנסת לעיר: **אלא לאו הכי** 9
קאמר בשדה שכוח מעיקרו. ביה בעוד האיש 10
בשדה עומר השכוח מעיקרו ששכחו הוא 11
תחילה לפועל והי שכחה אבל נזכר שהיה 12
מדעתו ולבסוף שכחו על ידי פועלים לא הוי 13
שכחה: **אבל בעיר.** משכנסת לעיר אפילו וזכר 14
ולבסוף שכל חזר חזר חזר חזר חזר חזר חזר 15
קא יטסי ליה חזר חזר חזר חזר חזר חזר חזר 16
שכחה ת"ל בשדה ושכחה בעודך בשדה הוא 17
דבענן דשכחהה אהא ולא בעיר לא בעינן 18
שכחה שאף שכחה בשדה פועלים עושה אותה 19
ושכחה ומפאי. דהא הוי מעיקר ומתני' אין 20
אמר: **דלמא גזירי תהוב היא.** דמשמע 21
דבשדה יהא שכחה אבל משקא בעל הבית 22
לעיר אין שכחהו ושכחה פועלים כלום והכי 23
קאמר **כול יתא שכחה ת"ל בו:** שלפניו אין 24
שכחה. בשכחה הקורא קאי יחיד שהתחיל 25
לקצור מראש השדה ושכח לקצו ולאחריו 26
שלאחריו הוי שכחה שלפניו לא הוי שכחה. 27
יתיה. לגר ליתום ולאלמנה יתיה: עישור שאני 28
עתיד למוד. נזכר שלא עשר מעשרותיו 29
דחקשה לו ומיניה לעשרן באשר הוא שם: נתן 30
בספקיה והוא לוי ונטול מעשר ראשון בדאמר: 31
בערכין (דף יא:) מעשה רבי: יהושע שהלך 32
לסייע את ר' יוחנן בן גודגודא בהנפת דלתות 33
אמר לו יחזר: כף שאהא מן הששוררים ואני מן 34
המטעירים ומשורר ששיעיר במיתיה: 35
ומקומו

ילפינן מציאה מגוט ומר סבר לא ילפינן מציאה 1
מגוט ואיבעית אימא בקמטה בוליי עמא לא פליגי 2
דילפינן מציאה מגוט והכא בקטן קא מיפלגי מר סבר 3
ילפינן קטן מקמטה ומר סבר לא ילפינן קטן מקמטה 4
ואיבעית אימא מר אמר תריא ומר אמר תריא ולא 5
פליגי: מתני' ראה אותן רצין אחר מציאה אחר 6
גבי שבור אחר גזולות שלא פרחו ואמר וכתה לי 7
שדי וכתה לו היה צבי רץ פדרכו או שהיו גזולות 8
מפרויו ואמר וכתה לי שדי לא אמר כלום: גמי' 9
אמר רב יהודה אמר שמואל והוא שעומד בצד 10
שדרו ותקני ליה שדרו דאמר ר' יוסי בר' חנינא 11
חצרו של אדם קנה לו שלא מדעתו הני מילי 12
בחצר המשתמרת אבל חצר שאינה משתמרת החצר 13
עומד בצד שדרו אין אי לא לא ומנא תימרא החצר 14
שאינה משתמרת אי עומד בצד שדרו אין אי לא 15
לא דתניא הנה עומד בעיר ואומר וידע אני שעומר 16
יש לי בשדה פועלים שכחהו לא יהא שכחה 17
ויכול לא יהא שכחה תלמוד לומר ושכחה עומר 18
בשדה בשדה ושכחה ולא בעיר הא גופא קשיא 19
אמרת וכול לא יהא שכחה אלמא הוי שכחה ונסוב 20
לה גמרא בשדה ושכחה ולא בעיר אלמא לא הוי 21
שכחה אלא לאו הכי קאמר בשדה שכוח מעיקרו 22
הוי שכחה וזכר ולבסוף שכוח אין שכחה מאי מעמא 23
דכיון דקאי גבה הוויא ליה חצרו וכתה ליה אבל 24
בעיר אפילו וזכר ולבסוף שכוח הוויא שכחה מאי 25
מעמא דליתיה גביה דלכוי ליה ממאי דלמא גזירת 26
הכתוב היא דבשדה גהוי שכחה ובעיר לא גהוי 27
שכחה אמר קרא לא תשוב לקחתו לרבות שכחה 28
העיר היא מיבעי ליה ללא אם גם נימא קרא לא 29
תקחנו מאי לא תשוב לרבות שכחה העיר ואפתי 30

מיבעי ליה לכדתנן שלפניו אין שכחה שלאחריו יש 1
שכחה שהוא פל שאינו פל שכחה אמר רב אשי אמר 2
קרא יהיה לרבות שכחה העיר וכן אמר רבה 3
בר בר חנה והוא שעומד בצד שדרו איתיביה רבי אבא 4
לעולא מעשה ברבן גמליאל 5
ווקניס שהיו באים בספינה אמר רב 6
שני גמליאל עישור שאני עתיד למוד נתן ליהושע 7
ומקומו 8

זכור ולבסוף שכוח. פירוש זכור בשעה 1
השכחה מתחלת שכבר שכחהו 2
פועלים ולבסוף שכח גם הוא ושכוח מעיקרו הוי 3
ששכחו הפועלים שכח גם הוא אבל מה שהיו 4
זכור בשעה שהפועלים וזכרו אין זה זכור ולבסוף 5
שכח דא"כ לא תמצא שבכחה לבסוף דבשדרו 6
מלאה עומרון יאמר וזה לי שדי: **דלמא גזירת** 7
הכתוב היא. פ"ש' וגזירי: יכול יהא שכחה ותימא 8
לפי שרוצה לטחור ראיתו מניה בבבויקא ותו מה 9
מזכיר לרבות שכחה העיר וכלא בבבויקא יליף 10
דזכור ולבסוף שכחה לא הוי שכחה דקתני יודע 11
אני שפועלים שכחהו והכא דדרשי לרבות 12
שכחה העיר יעמיד שבכוח מעיקרא לכך י"ל 13
שאינו סותר ראיתו אלא גמרא קשה לו על 14
הבבויקא מנ"ל למדרש מיעוטא על דיוקא דקרא

דררשי בשדה ושכחה היינו שכוח מעיקרא אבל זכור ולבסוף שכוח לא הוי שכחה וזכור דבעיר אפילו זכור ולבסוף שכוח הוי שכחה וזכור דבשדה 1
הוי שכחה שכוח מעיקרא וכל בעיר והכי מסתברא טפי לאוקמי מיעוטא גמריה בשדה ושכחה ולא בעיר והשתא משני שפיר לרבות שכחה העיר וע"כ לא מצי קאי אפשיטה דקרא: 2
וְלֹא הַכֹּהֵל. לאתני קרן זוית: 3

עישור 1
שאני עתיד למוד. פ"ש' פרק קמא דקידושין (דף כו:) ושם ר"ה מעשה שהיה י"א פ' סמכמו עליו בני ביתו ששירש ויאכלו טבל דחוקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו 2
מתוקן וקשה היינו וקאי חבר שמת א"ו בהולך ואין בדעתו לשוב עד ימים רבים ועוד קמה נתנן לרבי יהושע ולרבי עקיבא: קרא לזום שם ולא יחזר ועוד דאין לו קריאת 3
שם ולא אמר עשרה יהא מעשר אלא אמר מעשר ראשון: נתן ליהושע ופ"ת דשנת הביעור ופ"ת ונזכר הפרישם והנה צריך להוציאם מתחת ידו: 4

דלמא גזירת חזקיהו: 5
דלמא גזירת חזקיהו: 6
דלמא גזירת חזקיהו: 7
דלמא גזירת חזקיהו: 8
דלמא גזירת חזקיהו: 9
דלמא גזירת חזקיהו: 10
דלמא גזירת חזקיהו: 11
דלמא גזירת חזקיהו: 12
דלמא גזירת חזקיהו: 13
דלמא גזירת חזקיהו: 14
דלמא גזירת חזקיהו: 15
דלמא גזירת חזקיהו: 16
דלמא גזירת חזקיהו: 17
דלמא גזירת חזקיהו: 18
דלמא גזירת חזקיהו: 19
דלמא גזירת חזקיהו: 20
דלמא גזירת חזקיהו: 21
דלמא גזירת חזקיהו: 22
דלמא גזירת חזקיהו: 23
דלמא גזירת חזקיהו: 24
דלמא גזירת חזקיהו: 25
דלמא גזירת חזקיהו: 26
דלמא גזירת חזקיהו: 27
דלמא גזירת חזקיהו: 28
דלמא גזירת חזקיהו: 29
דלמא גזירת חזקיהו: 30

דלמא גזירת חזקיהו: 31
דלמא גזירת חזקיהו: 32
דלמא גזירת חזקיהו: 33
דלמא גזירת חזקיהו: 34
דלמא גזירת חזקיהו: 35

דלמא גזירת חזקיהו: 36
דלמא גזירת חזקיהו: 37
דלמא גזירת חזקיהו: 38
דלמא גזירת חזקיהו: 39
דלמא גזירת חזקיהו: 40

דלמא גזירת חזקיהו: 41
דלמא גזירת חזקיהו: 42
דלמא גזירת חזקיהו: 43
דלמא גזירת חזקיהו: 44
דלמא גזירת חזקיהו: 45
דלמא גזירת חזקיהו: 46
דלמא גזירת חזקיהו: 47
דלמא גזירת חזקיהו: 48
דלמא גזירת חזקיהו: 49
דלמא גזירת חזקיהו: 50

ולתנם לבעלים וזה המעשה דר"ג תנו במסכת מעשר שני (פ"ה מ"ו) גבי ביעור דתנו התם ערב הספסל של רביעית ושל שביעית היה הביעור נתנו תרימיה ותרומת מעשר לבתן כו' מי שהיו פירותיו רחוק מקצו צריך לקרות להם שם פירוש שם הבעלים שיקנה אותם לר"י ולבתן ומעשה שם כ"ו ואת"ל וזמנא לא נתן תרומה גדולה כדתנו בהך דמעשי

נתנו תרומה ותרומת מעשר לבתן שדרי ר"א בן זכוריה היה גמי כדקתני סיפא עמד כ"ו יהושע ואמר תרומת מעשר שבו נתנו לר"א בן זכוריה י"ל תרומה גדולה טרם שפירש הקרישה והתנה לפי שקלה היתה להפריש ודחפה אחת פוטרת את הכרי ונישלת באומד ועוד שהתבואה היתה כבר ממוצרת בביתו של ר"ג כדמוכח בירושלמי ותרומה גדולה מפורישה בשדה מיה אחר המריח כדאמרין בירושלמי דמעשר שני מצא פירות בשדה כמפוזין מותרין משום גזל וחיובין בטעמיה וטעמיה מתרומה דאי' לגזון שיתעקר א"כ

ותרומה תרומה מנתה
נתנו ליהושע. ואית' דהא נקטיננה עזרא וי"ל דס"ל בר"ע ואמר קודם קנס דוקא לר"י ואחר קנסא לבתן ולר"י כדאמר ר"ב דכתובות נ"ח כ.ו. ושם ר"י איש' עזר' חומר ר' זימון בן גודגודא שאמר לר' יהושע חומר כך שאתה מן המשוררים ואני מן המשורשין (טריפין ד"א) משמע שהיו שניהם לויים ובשלהי החילול (סוכה דף ט"ז) אמרין מגייה דלתות שמקבשך שני ונטלין שרבין מלחם הפנים ולחם הפנים שני מותר אלא לכתובים וי"ל ג' מקומות היו הכתובים שומרים בבהמ"ק כדאמר' בר"ש מ"ס' תמיד ואותן מגייה דלתות היו ונטלין שרבין מלחם הפנים.
מקומו מושפך לו. וסיפא קתני שנקבלו שכן זה מנה ואית' אמאי קבלו שכן היה לו להשאיל להם או להשכיר בחליפין וי"ל דשאלה ושכירות אנה נקתין בחליפין: **וכי** בצד שדדו של ר"י היו עומדין. ואית' ונאלא מתבואה היתה בביתו של ר"ג כדמוכח בירושלמי פרק ג' דמעשרות וביתו של רבן גמליאל היה משתמר ויש לומר דלגבי זקנים לא היה משתמר שלא היה הפסק בין תבואתו לתבואתו ואם תאמר שלוי השואל (למקו דף קכ.) גבי הנזיל של בעל הבית מוקי לה בגמרא בתרוי' דארתו מעלמא ובחצר דמשכיר וכתבי יוסי ר"ב קצתא ושתתא ונאלא

השוכר משמש בחצר ואם בן הובל משתמר לדעת השוכר בחצר ואיך יזכה המשכיר בקבל תוריי דאתו מעלמא ויש לומר שגם משכיר ביתו פתוח לאותו חצר ומוקי עומד בצד שדדו ור"ע ו' תוספות גיטין עט: דף פ"ה פנימית:

חצר

ביה או לא: קבלה מטייה רבי אבא. להך בעיא מרבי ירמיה דשפיר דק שיש חילוק בין מתנה להפקר ובמתנה אע"פ כו': ואמר עולא. במסכת גיטין (ע"ז ע"ג) גבי הודרך גט לאשתו בתוך ביתה או בתוך חצר: שאני גט דאיתיה בעל פרחה. שהוא נתנו לה ולא ניתח לה למנרשה: ולא קל וחומר היא. מן הטעם הזה יש לר"י דכ"ש לנקנן אחר: מה גט. דכי איתנה בעד חצרה ולא ניתח לה למקניה אפילו הכי קנייה לה חצרה אמרין דאי איתנה אין אי לא לא: מטייה. דליתיה בע"כ דאי אמרה לא בעיקא לא קנאי: לא כ"ש. דכי אמרה בעיקא צריכא שתתה בצד חצרה: אלא אמר רב אשי. לא תתלי טעמא משום דאיתיה בעל פרחה אלא גבי מתנה היינו טעמא דלא בעיקן עומד אצלה דכיון דמקנה אתרבאי לא גרעתה שלוחתה להיטיב לה ואילו שלוחתה שקיבל לה מתנה מי לא קני לה ואפילו אין עומדת בצדו חצרה נמי לא שנתה הלכך גבי מתנה דכותב הוא לה אגן שהיו דניחא לה שתתה שלוחתה וקנייא לה בשליח אבל גבי גט דחוב הוא לה לא ניתח לה שתתה שלוחתה הלכך בי עומדת בצדה על פרחה ידה היא וקנה קנאי גבי גט על פרחה ואי לא לא היה הוא ולא שלוחתה הוא טעמא דיש חילוק בין גט למתנה הוא על גב דאחרת מקנה אותן משום דהך חצר אף על גב דאתרבאי משום די דבאמרן לעיל (י"ז) לא נרעהה משליחות דאי נמי לא אתרבאי מוקנתן בניה היו נפקא לן דחצר משליחות וכי אצטרך לרביי משום די משום קטן וקטנה דלתתו בתורת שליחות אצטרך וכל היכא דאיתיה לשליחות איתיה לר"י חצר הלכך גבי גט דחוב הוא לה אין תבין כו' כלומר אין אדם יכול לעשות שליח לחוב אדם שלא מדעתו ויחצרו נמי לאו בתורת שליחות מצית לאתויי דתתגייש שלא מדעתה הלכך בגט לא תרבייה אלא משום די ומה ידה דתסוקמה לה אף הצדעה בטקובה לה:

ומקומו מושפך לו. וקבל ממנו שם שכן המקום דהכי קתני סיפא נתקבלו זה מזה שכן וכל כך למה כדי לקנות מעשר שתתה חצרו קונה לו לפי שהמטלטלין אין קובין אלא או במשיכה או חצרו נתנה לו נתן: לעקיבא. גבאי היה ואותה שנה שנת מעשר עני היתה כי איתא. רבי אבא לטורא אמר להו כו': מטיילין קתני שנה קתני להם. ולא משום

ומקומו מושפך לו ועישור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבא בן יוסף כדי שזכה בו לעניים ומקומו מושפך לו וכי רבי יהושע ורבי עקיבא בצד שדדו של רבן גמליאל היו עומדין אמר ליה דמי היא מרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא פי אתא לסורא אמר להו הכי אמר עולא והכי אוהביתיה אמר ליה ההוא מרבנן רבן גמליאל מטלטלי אנב מפרקעו אקמה להם רבי וירא קבלה רבי אבא לא קבלה אמר רבא שפיר עבדי דלא קבלה וכי לא היה להם סודר לקנות ממנו בחליפין אלא טובת הנאה אינה ממוז לקנות ממנו בחליפין הלא נמי טובת הנאה אינה ממוז לקנות על גבי פרקעו ולא היא מתנות כהונה נתינה כתיבא בהו חליפין דרף מקח וממכר הוא מטלטלין אנב מפרקעו נתינה אלימיתא היא רב פפא אמר דעת אחרת מקנה אותן שאני ומנא תימרא דתנן ראה אותן רצין אחר המציאה פי ואמר רבי ירמיה אמר רבי זימון והוא שרץ אחריתו ומניעו ובעי רבי ירמיה במתנה היאך קבלה מיניה רבי אבא בר כהנא אע"פ שרץ אחריתו ואין מניעו מאי טעמא לאו משום דדעת אחרת מקנה אותן שאני אמר ליה רב שימי לרב פפא הרי גט דדעת אחרת מקנה אותה ואמר עולא והוא שעומדת בצד ביתה או בצד חצרה שאני גט דאיתיה בעל פרחה מתקוף לה רב ששת בריה דרב אידי ולא קל וחומר הוא ומה זה דאיתיה בעל פרחה אי עומדת בצד ביתה ובצד חצרה אין אי לא לא מתנה דמדעתיה לא כל שכן אלא אמר רבי אשי חצר

לו בחצר שלהן ולא מהפקרא קנו ונחה מתנה זו לקנות ואע"י דאין עומד בצד השדה והוא שרץ אחריתו. העבי מהלך והגזלות מדיין ומתניתין דקתני זכתה לו שדדו בגט שקתה וכול לר"י אחריתו ומניעו קודם שיצאו מפרשה: ה"ג ובעי ר' ירמיה במתנה היא. אם היו צבי וגזלות של אדם אחד והם בתוך שדה חבירו ונתנו בעליהן לבעל שדה במתנה היאך הדין מי בעיקר והוא שרץ אחריתו ומניעו ואי לא לא קני ומצי נתנו למיחד ביה או לא: קבלה מטייה רבי אבא. להך בעיא מרבי ירמיה דשפיר דק שיש חילוק בין מתנה להפקר ובמתנה אע"פ כו': ואמר עולא. במסכת גיטין (ע"ז ע"ג) גבי הודרך גט לאשתו בתוך ביתה או בתוך חצר: שאני גט דאיתיה בעל פרחה. שהוא נתנו לה ולא ניתח לה למנרשה: ולא קל וחומר היא. מן הטעם הזה יש לר"י דכ"ש לנקנן אחר: מה גט. דכי איתנה בעד חצרה ולא ניתח לה למקניה אפילו הכי קנייה לה חצרה אמרין דאי איתנה אין אי לא לא: מטייה. דליתיה בע"כ דאי אמרה לא בעיקא לא קנאי: לא כ"ש. דכי אמרה בעיקא צריכא שתתה בצד חצרה: אלא אמר רב אשי. לא תתלי טעמא משום דאיתיה בעל פרחה אלא גבי מתנה היינו טעמא דלא בעיקן עומד אצלה דכיון דמקנה אתרבאי לא גרעתה שלוחתה להיטיב לה ואילו שלוחתה שקיבל לה מתנה מי לא קני לה ואפילו אין עומדת בצדו חצרה נמי לא שנתה הלכך גבי מתנה דכותב הוא לה אגן שהיו דניחא לה שתתה שלוחתה וקנייא לה בשליח אבל גבי גט דחוב הוא לה לא ניתח לה שתתה שלוחתה הלכך בי עומדת בצדה על פרחה ידה היא וקנה קנאי גבי גט על פרחה ואי לא לא היה הוא ולא שלוחתה הוא טעמא דיש חילוק בין גט למתנה הוא על גב דאחרת מקנה אותן משום דהך חצר אף על גב דאתרבאי משום די דבאמרן לעיל (י"ז) לא נרעהה משליחות דאי נמי לא אתרבאי מוקנתן בניה היו נפקא לן דחצר משליחות וכי אצטרך לרביי משום די משום קטן וקטנה דלתתו בתורת שליחות אצטרך וכל היכא דאיתיה לשליחות איתיה לר"י חצר הלכך גבי גט דחוב הוא לה אין תבין כו' כלומר אין אדם יכול לעשות שליח לחוב אדם שלא מדעתו ויחצרו נמי לאו בתורת שליחות מצית לאתויי דתתגייש שלא מדעתה הלכך בגט לא תרבייה אלא משום די ומה ידה דתסוקמה לה אף הצדעה בטקובה לה:

גבי מתנה דכות הוא לו זכין לו לאדם שלא בפניו. ושלא מדעתו דאגן סהדי דנחיא ליה שתתא שלוחו הלךר כי ליתיה בעד חצרו דליכא לדמוי לידה דאינה סמוכה לה תיפוק לה זכיותה משליחותה כי היכי דשלוחו זכה לו שלא בפניו חצרו גמי וזכה לו שלא בפניו ומיזו גמי מציאה כי ליתיה גבה דלא נפקא זכיותה משום ד לייבא לרבויה משליחות דגמי שלוחות אפקא דעת השולחן או דעת שליח אבל

חצר ליכא לא דעת שולח ולא דעת שליח
 הלךר בעינו דעת אתרת מקנה אתרו: וכן אמרין: א
 הנפקירו לכל הקודם: שאין סופו לנטה בתוך
 התיאר: פסוקי דבי: אלא בעל הבית הראשון או
 לא כמונח דמי להכי בעי איר שכן סופו לנטה
 בתוך הבית כמונח דמי דאיכל איר שיהי סופו
 לנטה ולתת הבית פשיטא זן דאפילו קדם איש
 איר וקלף האיר כי נפקא בעל הבית במסכת גיטין (דף
 לאיר) קאנו בעל הבית דהגן במסכת גיטין (דף
 עט) היתה עומדת בראש הגג וקם כל על כיון
 שנגסם לאיר הגג הרי זו מגודשת הוא למקלה
 והיא מקלה האיר כי נפקא מרשות הגג נמסח או
 שדרך הרי זו מגודשת: ואינו מועיל: אלקא
 מתקלגליס ויציאן תן ואין סופן לנטה וקאמר
 דקנה ליה שדה: **מתנה** מציאת גנו וכתו
 הקטנים בו: לא קאמר מפרש מיש ובתו
 הקטנה בכתובות (דף מו) זליפו: לה מקראי
 דקטנה ואף נערה כל שבח נעוריה לאיבה:
מציאת עבדו ושפחתו הפגענים שלו: שהרי גופו
 קנני לו ולמיתתו שקבתי ויטרא חג: והמתנתם
 וגו: **מציאת** אשתו. רבנן תקינו ליה משום איבה
מציאת עבדו ושפחתו העקרים. בנקרא פרק לא
 יחא אלא אצל דאמרין לעיל (דף י) מציאתו
 לבעל הבית: **נמל** מפני מה אמרו מציאת קאמר
 לאביו. בשלמא בתו ואשתו טעמא מפרש להו
 במקומן בתכובות אלא גנו טעמא מאי מריצה
 אצל אביו. הלךר במגביה לודרן אביו
 התיבה: ילקט גנו אחריו. מנהי לבנו של פועל
 אמ עני הוא ללקוט אחר אביו אל לקט הנושר
 אכל אמ קבל הפועל את השדה למחצה
 לשליש ולרביעי עשיר הוא ותרי הוא כבעל
 הבית כבודא והוא לאו אחריו לפי שפועל
 בנו לאביה: בני כן זבין פר בו. דאם האב עשיר
 הבן עני וזכה לעצמו: טעמא דתנא דידן קאמר.
 מפני מה אמרו מציאת קאמר לאביה: וזלה לא ס"ל:
 דמציאת קאמר לאביו: מדרבנן: מפני דרכי
 שלום: ונפקא מינה. מדרבן יוסי היא אתא
 לאשמעינן דהמרידו החכמים בתקנתו כגול גמור
 להוציאו בדינין וכיון דמדאורייתא לית ליה
 זכיה אביו אמין גול אמין תנא: והענינים: אלא אמר
 אביו: רבי יוסי גמי בתנא דידן ס"ל דקאמר ליה ליה
 זכיה וגיב לקט היינו טעם דכיון דיש לו לפועל
 זה חכיה ואשה עניים ועצמן מימיה לקטש שלה
 לפיכך עשאה קשרה שהלכו בו התנושות חלה
 (פירא ח"ס מ"א) מפני מה אביו מציאתו בלקט
 משולכו בו התנושות לקטש בתר לקטש דמהותא
 שתתא מסחו עניים דעתיהו מניה והקא גמי
 מסחו דעתיהו בו:

עשו

הצ"ר

משום ד איתרבאי. ולכך פי ה"ו דומיא דך דהיינו כשהוא בעד חצרו קונה אפילו בע"כ או אפילו קטנה בקנה וכשהוא סמוכה לחצרה דלא ה"ו דומיא דך לא תימא כי היכי דאין לו דין די הכי גמי אין לו דין שלוחות אלא לא גריע משליחות ומכר דכות כמו מתנה קנה ואפילו אינו עומד בעד חצרו ואפילו אינה משתמרת ובמציאה דאין דעת אתרת מקנה אותה בעינן משתמרת ובטו חרוב הוא הלא

אפילו במשתמרת אינה מהתקנת דלא עדיפא משליחות דאין חביל לאדם שלא בפניו: **ויצא** בפתח אחר. ל"ג ואפקיה דהא חשיב ליה דעת אתרת מקנה אותו מציאתו ומיימי יאדי: ומתנה ואי אפקיה אם פן מיד כפיצא הארנך מידו והא הפקר ובשעת זכיה לייבא דעת אתרת אלא ל"ג ואפקיה ולעולם היא של עד שיוזכה בה אחר:

ואמר שמואל הלכה כרבי יוסי. תימה דבפי פל' הגט נגיטן דף ל' ושם ר"ה ביהודאי לא בעי שמואל לואקימי מתניתין דהמלוה מעות את הפתן ואת הלח וליתות מפרשי שליתן מולקון כרבי יוסי דביחיזיאה לא מוקמינן והקא פסיק הלכה כמונתו וי"ל דרוקא הקא גבי לקט פסיק כותיה מהאי טעמא דמסתמא עניים גופיהו ניקח ליה דו יתי דאוקמי פרק כל הגט (שם) כרבי יוסי היינו רבי יוסי דפי הלוקח עובר פתו (בכורות דף ח) ושם ר"ה עשן) דאמר כל שתליפי ביד כהן פטור מן המעונות ומפרש טעמא בגמי משה פטור את שאנתו וזכה חובבך דה"ו דעמיא דהמלוה מעות דה"ו תליפי ביד כהן דהיינו מעות ונעשו אצילו וזכה מנעשר עצמו ותא דקר ליה ויחידא ע"ג דבכורות לא פליג אלא ר"מ מ"מ רבנן דפליגי ותיב ה"ב גבי לקט כ"ש דפליגי עליה הקם גבי מתנות:

א אמרת בשלמא דאורייתא. תימה ממיל דלר' יוסי קאן וזכה מן התורה וכן בסמוך דפרקי וקבר רבי יוסי מציאת קאן דאורייתא ומניל ודלמא אינה אלא מדרבנן ואביו לא וזכה מניה כלל והכי מלקט אחריו וי"ל דמסתמא אל פליגי ר' יוסי אפקה משנינו דפרקי ודפרק חפון (עירובין דף ע"ז ע"ב) ומסכת פסחים שאלו (מד' ט"ז) דמיימי בפרק התקבל (גיטין דף ט"ז) ושם דלכתיבה משניות יד בן כיד אביו וא"ת וניקא לעולם זכי לנפשיה מדרבנן ובתר הכי זכין אביה מניה משום איהב ומשום הכי מלקט וי"ל דמדרבנן אין סכרא שיתקנו שתי זכיות שיוזכה הבן קודם ואחר' וזכה האב ממנו אלא אי מדרבנן הוא בשעת זכיה הבן קא לו זכית האב משום דבשעת זכיה הנפקיה לתריצה לאביו אלא דאיה זכה לנפשיה מדרבננא וזכיה זכה מניה משום איהב שסקמון על שלחתי: **ואבהו** עשיר הוא. לא דוקא עשיר אלא כלומר כיון שיש לו חלק בשדה חייב בלקט בדרושין לרי"א פ"ק גדישין דין י"ב) ושם לא חלקט לפני לחצריה על שלו ולרבנן גמי או נפקא להו מקרא אתרתיא או תרתי שמי: **שמואל** טעמא דתנא דידן קאמר. וא"ת אמאי לא אוקמה בטעמא דידיה דכרי שמואל דזכי לנפשיה מדרבננא ומהדרנן אבהו זכי מניה משום איהב וכרבי יוסי וי"ל דקאן דסתני משמע עליה בלקטן ממש ואיניו שאנתו סמור על שלחתי ואלו וזכה לעצמו מן

שמואל הלכה כרבי יוסי. תימה מההיא הלכה אלא זכין לנפשיה כלל אלא לאביו בשעת התקנה מניה לוצורן אביו:

רבי יוחנן אמר לא גדול גדול ממש. מפרש ר"ח הכי דפלגי הקא פלגי נמי גבי עירוב דתנן כפי הלוח עירובין דף עט. ועם ד"ה רמב"ה ומוקף להם על ידי גבו ובתו ולשמואל דאמר הקא קטן ממש התם נמי גבי עירוב אינו גדול דהוה קיד אביו כיון דמציעאתו לאביו דה"ל כזכיתיה דאביו וקאמו העברתה אע"פ שהיא קטנה וקאמו בעירובה דמציעאתה איתיה לאדוניה אף על גב דשמואל אית ליה פרק

התקבל (נטיח דף סד; ושם ד"ה אלא קטן וזכה
 לעצמו ואינו וזכה לאחרים אל דאמר משני התם שאני
 שותפיה מבוואיתו עירובין דהא דאמר שמואל פרק
 מי שהוציאנהו דעירובין דף עט. ושם ד"ה וקטן
 דעירוב משום קטן ורקא אמר משום דיהה וקאמו
 איבא בעירובין קטן וקאמו פ"ח התם דאית ליה גבה
 לקטן קטנה ולא כפרשי"ש שפי שאינו נזכה
 העירוב לפי שאינו זוכה ולר"י דאמר לא גדול
 גדול ממש ד"ה דגבי עירוב נמי דקטן ואינו סמוך
 על שלחן אביו וזכה קאמו העברתה וגדול סמוך
 על שלחן אביו אינו וזכה וקרי' ליה יחידה שלא
 לזכות לעירוב ע"י גבו הגדול הקטן לשלוחן
 דקיל' כרבי יוחנן לגבי שמואל בדאמר פרק מי
 שהוציאנהו (שם סז) ועבדו ושפתיה העברים
 אע"ג דסמכותו על שלוחנו מציאתם לעצמם וכן
 זוכין לעירוב ולא על ידי קטן כד' הארזן דלא שכיב
 איבא אלא בבני שדרכו לזונו תמיד ואם לא
 יפרנסו אביו לא יפרנסנו אחר אבל אדם אחר
 מעלקא סמוך על שלחן חבירו חנם כגון יתום
 וכיוצא בו אין סקרא שנתא דכדור' לחבירו
 וכ"ש עבד וקאמו שבשכר שרקה הם אוכלים
 ובתו אפילו נערה ואיתא סמוכה על שלחן איבא
 מציאתה לאביה משום איבא דאי בעי מסר לה
 למגדלו ומוכח שתינו דכדור' כפרק ארבעה מחובות
 דף מו ושם ודלא כרש"י שפירש משום דכתיב
 בנעריה דהיוהו כמפרש גרסים הוא דכתיב
 כדאינא כפרק קמא דקדושין (דף ג ושם) ופרק
 נערה (שם מו) ואשתו דכדור' בעירוב אלא על גב
 דקדה כיד בעלה מוקף לה בסוף גרסים (דף פח)
 דאית ליה בית אבואו מבדי ומגו דכדור' לכפשה
 וקאמו נמי לאחרניה
במגביה מציאה עם מלאכתו. וא"ת הא
 דתניא בפ"ק דקדושין (דף טו) אמה
 העבריה מציאתה לאביה ושכר בשלה לרבה
 היכי מתוקמא אליבא דרבא דאם הגביהה עם
 מלאכתו ליכא שכר בשלה ולא כמגביהה עם
 מלאכתו אי"כ מציאתה לאדוניה ו"ל דהתם
 דהאי צדקה לעמדי' בנזקת מרגלות
ששקרו לוקט מציאות. ודפ' בדרייתא כ"ד א'
 בבבא מציעא ר"ח ג' ע"ד שפי עברי' באותו
 ענין שהוא כמו נפש עמי היס אכל אמר ליה
 בעיה עמי מלאכה של מציאות כו':
מאי בעיה גביה. ודאי נמי איתיה יחולה למכור
 עצמה אחר' כן כדאינא עברי' ו**לא**
 לך עד תשרי. פירוש ועמה רוצה ללות בו שיש
 לו טורח לכתוב שטר אשר ונם כיד לתרוח פשטי
 דספרא אכל אין לפרש שכבר לזה בו קודם שכתב
 דאי"כ מאי משני תני ריעי לפי שפול' יש הנזכה
 דמשום פסולו לא נזכה לשומרו והא לזה בו כבר
 ופשטיא שנתה לשומרו: **בזבתין** שטר ללה
 אף על פי שאין מלוה עמו. וליכא מליחש ממזוי'
 לשקרא כמו באשקרא דרדיוני דאם קודם

עשו את שאינו וזכה בזוכה. אע"פ שאין לקטן זכיה במקום אחר כגון עשאוהו בזוכה
מאי טעמא עניים נופייהו ניקח להו. בתני תפנתא דכי אגרו להו לדידהו כו': ופליגא
 דשמואל דפירש טעמא דמתני' משום דלית ליה זכיהה: **ארר' חייא** רב **אבא**. דאמר את
 גדול שיש לו זכיהה אם סמוך הוא על שלחן אביו מציאתו לאביו משום איבא אכל אינו
 סמוך על שלחן אביו אפילו הוא קטן מציאתו
 שלו. לא יהא **אלא** פועל. לא יהא עבדו אלא
 שכיר בעמלו תניא דמציעאתו לבעל הבית בזמן
 שלא פירש לו לאזני מלאכה נשכר ונזכה בו
 כשקנאו רבו לסתם מלאכה קנאו: **שאין** רבו
 רוצה לשנותו. הלך רב ניקח ליה שגיביה אינו
 מציאה דמציעאה מעולה בדימה משכר ביטול
 מלאכתו לא שכיחא הלך אף אתרמי ואשכח
 שלו הוא ורשעו לרבו שכר ביטול: **עם** מלאכתו.
 שלא ביטל כלום הלך לעצמו. רב **פפא** אמר.
 הא דתניא פועל מציאתו לבעל הבית ששכר
 לקטם מציאות. דרבה. ותיכי דפי. דאתרמי
 דאפ"י **אנא** כיווני. ותיק נזכר חוץ לגדולתי
 ורצפו הדגים עם וקבשכו המים היוצאים נמצאו
 שם דגים הרבה. דאקפי תרגום של הציף
 דבמרתרמינון קאמו הברול וקפא ברולא (מלכ"ב ב'
 ו: **מאי** בעיא גביה. הא תניא יוצאה סמינתי'
דאבוקה תניא. מציאתה דהא קטנה היא: **ואי**
 דליתיה **לאב**. מאי בעיא גבי הארזן תיפוק מיניה
 במיתת האב כפל' וחומר. כפרק קמא דקדושין
 (דף טו) וקאמו תניא מציאתו חוץ לגדולתי
 מוציאן מרשות הארזן כדלפינן ויצאה חנם
 אלו ימי בגרות אין בסך אלו ימי נעורות מיתת
 האב שמוכרם מרשות האב שאינו מוריש לבניו
 מה שפזקה לו תורה בביתו שיהא מעשה דקיה'
 לאחין כדלפינן (כתובות דף מג) והתנתחלתם
 אותם לבניכם ולא נביתיכם לבניכם אינו דין
 שמוציאה מרשות הארזן. ולא **איתותב** רבי
 שמעון בן **למשי**. כפרושין (שם): **לאפוקי** דרבה.
 לאפוקי שאינו של רבה אלא של אביה וקרי' ליה
 שלחן משום דאב מיקח קובי' כמגושת' ואית'
 מגושת'. כגון זרק לה גישה ספק קרוב לה ספק
 קרוב לו ברה"ר: **תיב** במגושתיה. ומשום תיב
 אצטרך לאשמועינן דמציעאתה שלה דטעמא
 מאי אמור רבנן מציאת האשה כו': **מתני'**
אחריות נכסים. שעבדו קרקעות שיגבה מהן:
תיור ולא **תיור**. טעמא בגמ' מפרש: **גמ'**
 כשתיב מודה. שהלוח מודה שהשטר אינו פרוש:
אמאי לא **תיור**. אם לטרופ לקוחות כא ברין
 הוא וטרופן ממשעבדי'. ממוקרקעי שמכר אחר כן
 תני רע"י. והואיל קאמו אטרע' דש' ולומר אם היה
 כשר היה נזכה בו
 בשטרי

עשו שאינו וזכה בזוכה מ"ט **עניים** גופייהו **ניחא** להו
 כי **היכי** דכי **אגרו** לדידהו **נלקוט** בנייהו **בתרייהו**
ופליגא דר' **חייא** כר **אבא** דאמר **רבי** **חייא** **בר** **אבא**
אמר **רבי** **יוחנן** **לא** **גדול** **גדול** **ממש** **ולא** **קטן** **קטן**
ממש **אלא** **גדול** **וסמוך** **על** **שלחן** **אביו** **והו** **קטן** **קטן**
ואינו **סמוך** **על** **שלחן** **אביו** **והו** **גדול**: **מציאת** **עבדו**
ושפתחו **העברים** **הרי** **הוא** **של** **עצמן**: **אמאי** **לא** **יהא**
אלא **פועל** **והתניא** **מציאת** **פועל** **לעצמו** **במה** **דברים**
אמורים **בזמן** **שאמר** **לו** **נפש** **עמי** **היום** **עודו** **עמי**
היום **אכל** **אמר** **לו** **עשה** **עמי** **מלאכה** **היום** **מציאתו**
לבעל **הבית** **אמר** **רבי** **חייא** **בר** **אבא** **אמר** **רבי** **יוחנן**
הכא **בעבד** **נוכח** **מרגלותיה** **עסקין** **שאין** **רבו** **רוצה**
לשנותו **למלאכה** **אחרת** **רבא** **אמר** **במגביה** **מציאה**
עם **מלאכתו** **עסקין** **רב** **פפא** **אמר** **בגון** **ששכרו**
ללקט **מציאות** **והיכי** **דמי** **דאפיקי** **אנא** **כיווני**: **האי**
שפחה **היכי** **דמי** **אי** **דאיתי** **שתי** **שערות** **מאי** **בעיא**
גביה **ואי** **דלא** **איתי** **שתי** **שערות** **אי** **איתיה** **לאב**
דאבנה **הויא** **ואי** **דליתיה** **לאב** **תיפוק** **במיתת** **האב**
דאמר **ריש** **לקיש** **אמה** **העבריה** **קנה** **עצמה** **במיתת**
האב **מרשות** **הארזן** **מקל** **וחומר** **ולאו** **איתותב** **ריש**
לקיש **נימא** **מהאי** **נפו** **תיורו** **תיובתא** **לא** **עולום**
דאיתיה **לאב** **ומאי** **הרי** **הן** **שלחן** **לאפוקי** **דרבה**:
מציאת **אשתו**: **גירשה** **פשיטא** **הכא** **במאי** **עסקין**
במגורשת **ואיתא** **מגורשת** **דאמר** **רבי** **זורא** **אמר**
שמואל **פל** **מקום** **שאמר** **חכמים** **מגורשת** **ואיתא**
מגורשת **בעלה** **תיב** **במגושתיה** **טעמא** **מאי** **אמור**
רבנן **מציאת** **אשה** **לבעלה** **כי** **היכי** **דלא** **תיהוי** **לה**
איבה **הכא** **אית** **לה** **איבה** **ואיבה**: **מתני'** **מציא**
שטרי **חוב** **אם** **יש** **בהן** **אחריות** **נכסים** **לא** **תיור**
שבות **דין** **נפרעין** **מהן** **אין** **בהן** **אחריות** **נכסים** **תיור**
שאין **בית** **דין** **נפרעין** **מהן** **דברי** **רבי** **מאיר** **וחכמים**
אומרים **בין** **פך** **ובין** **פך** **לא** **תיור** **מפני** **שבות** **דין**
נפרעין **מהן**: **גמ'** **במאי** **עסקין** **אילמא** **לשתייב**
מודה **פי** **יש** **בהן** **אחריות** **נכסים** **אמאי** **לא** **תיור**
הא **מודה** **ואי** **פשיאן** **תייב** **מודה** **פי** **אין** **בהן** **אחריות** **נכסים** **אמאי** **תיור** **הוי** **דלא**
גבי **ממשעבדי** **מבני** **חרי** **מגובא** **גבי** **עולום** **כשתייב** **מודה** **והכא** **היינו** **טעמא** **דתיישינן**
שמוא **כתב** **ללות** **בניסן** **ולא** **לוה** **עד** **תשרי** **ואתי** **למטרף** **לקוחות** **שלא** **פדין** **אי** **הכי**
פל **שטרי** **דאתו** **לקטן** **ניחוש** **להו** **הכי** **פל** **שטרי** **לא** **ריעי** **תני** **ריעי** **אילא** **הא** **דתנן**
בוכתין **שטר** **ללוה** **אף** **על** **פי** **שאין** **מלוה** **עמו** **לכתחילה** **היכי** **כתיביהו** **ניחוש** **שמוא**
כתב **ללות** **בניסן** **ולא** **לוה** **עד** **תשרי** **ואתי** **למטרף** **לקוחות** **שלא** **פדין** **אמר** **רב** **אפי**

דתיב תימתי' ידי יתהי' וספלה דהכא כיון שהוא כותב חובתו לא שייך מחזי כשקרא:
 אב"י

בשטרי

רש"י

בשטר' התקנאה שמקנה לו נכסיו מהיום בין ילוח בין לא ילוח יגבה מןו לאתו זמן מהיום: **א** הכי' דבשטר' דלאו התקנאה לא עבדי' דכתבי אלא אם כן ראו הלוואת המעות ממני דלקני' כו: כי ליכא מלוה בתריה ונתנו מעות בפניהם לא כתבינו: **אבי** אמר. האי דתנו כותבי שטר' ליהוה בלא מלוה בשטר' דלאו התקנאה נמי ואי נמי אתי למקטרי' מהאיניאן והוא לא לוח עד מוקד' לאו שאל אלא כדון

אבי אמר עדין בהתמיזו זכין לו. מפאן קשה לרש"י דרדיש משכת ראש השנה רף ב. ושם דה לשטרות דתנו באחד בניסן ראש השנה לכוליה ומפרש בגמרא דנפקא מינה לשטר' דחוב המוקדמים ורש"י שאם לא קנה יום וחתולת שנת המלך אלא כל מלך אמרי מה שעומד פגמים שאין להתקזח כגון א"כ כתבו בו בכסלו בשנת ג' למלך וכאז עדים אמרי בשתכנסו בו לא ראינו שהלוחה אלא אמר הלוח

לנו חתמו באותה ששנינו כותבינו שטר' ללוח **א**י"פ שאין מלוה נמני אבלי ראני שהלוחה אותה מלוה וכתבו בשנת ג' למלך ואין אנו יודעים אם קודם לכן לא חתבו בו שאין ראינו יודעים מתי עמד המלך אם בין תמוז לכסלו של אחריי וזהו היה כסליו ותחלה א"כ מוקדם הוא ופסול אין בו כסליו לתמוז של אחריי וזהו היה מאוחר וכשר ותשקא ששנתו ניסן ר"ה הנה לא ידענו מתי עמד ושטר' מאוחר הוא וכשר ותשקא לאבי כה"ג לאו מוקדם הוא ועדין בהתמיזו זכין לו ולרב אסי נמי דלית לי למה הוצרכו לעשות תקנה כיון דלית לי מאוחר בו דעו מאימתי לגבות תקנה בשביל כך ועוד דהנהו ליה למימר דגמי טובא בכל שטרות שלא דעו מאימתי לגבות כיון דאין יודעים מתי מתחלת שנת המלך וע"כ יורר אין אף מקומו הנה ונראה לכרש דגמי לשטר'י חוב המוקדמים היינו כגון שאם עמד המלך שנה ששנינו ב"ט באדר בשנה של אחריי פגמים יטעה הסופר ביום אחר ויסבור ששנינו המלך אשתקד באחד בניסן וכתוב עתה כ"ט באדר שנה ראשונה ונמצא שטר' זה מוקדם שנה שלקמו הנה פסול לכולי עלמא שכותב עתה שנה של אשתקד אבלי כבשקעו ניסן ר"ה לא יטעה ידענו שני לעמדת המלך שהוא ראש חדש ניסן כתב הסופר שנה שנה ומשם ואילך עד ניסן הבא:

משום דקשאי ליה. לאביי תימה דבשביל כך לא הוצרך לומר עדין בהתמיזו זכין לו דאפילו יסבור דאין זכין כרב אסי ומתניתין שבותבינו שטר' ללוח בשטר' התקנאה ודלמא מיקבר וכתב לאמר' יעמיד משתנה בשחיב מודה ולא יחזור משום דחיישין לפרעון ולקנוניא כדאמר כסמך ו"ל משום דקשאי לאביי לא נקחא ליה כשקא דרב אסי ומילתא באפי נפשיה היא ולא קאי אדאמר אביי עדין בהתמיזו זכין לו: **היינו** טעמא דחיישין לפרעון ולקנוניא. וסבדי כגון אחריית טענת סופר הוא הלכך לא יחזור אפילו אין בו אחריית זכין לרב אסי תימה אמאי קאמי משום דחיישין לקנוניא לימא משום דחיישין שמא פרעו וכבר נמשל שעבודו ועתה רוצה לחזור וללות בו כדי להרויח פשיטי דספקא ומלוה נמי רוצה דספקא שיתרוף ממון מוקדמים ו"ל נמני פשיטי שפירא לוי יפסיד ללקחות ממון מרובה אף על נב דב אפי' מיחש לכתב ללות ולא ליה ועתה רוצה ללות ומפסיד ללקחות משום פשיטי דספקא היינו משום שקבר נתן לסופר ואינו רוצה לכתוב ועוד שסובר המלוה שיצא מקול משעת כתיבה אבלי בשלוח ופרע לא הפסיד פשוט שנתן

בשטר' התקנאה דהא שעבדי נפשיה אי הכי מתניתין דקתני אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזור ואוקימנא בשחיב מודה ומשום שמא כתב ללות בניסן ולא לוח עד תשרי ואתי למקטר' לקוחות שלא כדון אמאי לא יחזור יחזו אי בשטר' התקנאה הא שעבדי ליה נפשיה אי בשטר' דלא התקנאה ליכא למיחש דהא אמרת פי ליכא מלוה בהדיה לא כתבינו א"ל רב אפי' אע"ג דשטר' דלאו התקנאה פי ליכא מלוה בהדיה לא כתבו אחריי וכתוב אביי דנפול אחרע ליה וחיישין דלא למא אקרי וכתוב אביי אמר עדין בהתמיזו זכין לו ואפילו שטר' דלאו התקנאה משום דקשאי ליה כיון דאמרת בשטר' דלאו התקנאה פי ליתיה למלוה בהדיה לא כתבינו ליכא למיחש דאקרי וכתוב אלא הא דתנו מציא גיפי נשים ושחרורי עבדים דיימתי מתינה ושוכרים הרי זה לא יחזור שמא כתובים היו ונמלך עליהם שלא ליתנם וכי נמלך עליהם מאי הוי והא אמרת עדין בהתמיזו זכין לו הני מילי היכא דקא ממו לדיה אבלי היכא דלא ממו לדיה לא אמרינו אלא מתניתין דקתני מציא שטר'י חוב אם יש בהם אחריות נכסים לא יחזור ואוקימנא בשחיב מודה ומשום שמא כתב ללות בניסן ולא לוח עד תשרי בשלמא לרב אפי' דאמר בשטר'י אקנייתא אלא לאביי דאמר עדין בהתמיזו זכין לו מאי אפיא למימר אמר לך אביי מתני' היינו טעמא דחיישין לפרעון ולקנוניא ולשמואל דאמר לא חיישין לפרעון ולקנוניא מאי אפיא למימר הניחא אי סבר לה קרב אפי' דאמר בשטר' התקנאה מוקף מתניתין בשטר' דלאו התקנאה אלא אי סבר באביי דאמר עדין בהתמיזו זכין לו מאי אפיא למימר שמואל מוקף למתניתין פשאין חייב מודה אי הכי פי אין בהן אחריות נכסים אמאי יחזור נהו דלא גבי מן משעבדי מבני חרי מבני גבי שמואל לעמיה דאמר שמואל אמר היה רבי מאיר שמעבדי ולא מבני אחריות נכסים אין גובה לאי משעבדי ולא מבני חרי וכי מאחר שאינו גובה אמאי יחזור אמר רביי נתן בר אשעאי לצור על פי צלוחיתו של מלוה ונתהדריה להו

לסופר ועוד שירא המלוה ששמעו הפריעה ואהלואה שנית לא נכתב השטר: **הא**

הא

אנו

ומשני הדין הוא דהרי בעמא הוא. טעם אחד חזקיון לרבי אלעזר לומר את שתייה דמשום דקאמר מחלוקת דמתניתין בשאין חייב מודה הוהקל לומר שאינו גובה אפילו מבני חורין וכוין דהוצרך לסיים אכל בשאין חייב מודה דברי הכל תיזיר הוהקל לומר לא חישינן לקנותיא: שטר הקנאה. דליכא למימר כתב בלתי ליה לזה דהא אפילו לא קנה שעבדי נפשיה ולא חישינן לפדעון. אפילו אין חייב מודה דאם

מא" טעמייהו דרבנן. תימה אי שמואל ידע ברייתא דקתיני אחיז וזאזר ויה גובה מנכסים משעבדיים אי"ה קנה לו לפרש המשנה פותיה ולא היה איתותב ואי לא ידע ברייתא מקלה דלרבנן אין בו אחריות וגבי ממשעבדי וי"ל דלא ידע הברייתא ומימא ליה משכבא דכפרישית לעיל (דף יג: דהו"ד דברי) דאי לא גבי ממשעבדי לא גבי מנכסין דלר"ם לר"ם:

שעבוד

מבני קרי נמי לא גבי אי בעל חוב קרפא לה כדאמר ברמב"ם אפי' שלא באחריות ולא נהא לו דלחיה ברשותו ושמעון עזי אלמן לא הדר עליה אבל אי נגזל טרפה חזר על הגזלן אפילו בלא אחריות ואפילו ממשעבדי כיון דהוי מקח טעות הוי ליה שטר הלואה והשתא אי שר' לא קאמר הכא פירי דמריירי שבעל חוב קרפא ליה פירי כדאמר לקמן (דף טו.) בעל חוב גובה את השבח שבח אין פירי לא והא ניהא נמי דלקמן (שם) אמר שמואל אמליך וכתוב שפירא ושכבא ופירי ולא קאמר שעבוד דהדקא משום דלקמן מיירי בגזול שטרפא דהא בלא חתיבה שבעל חזר עליו ואפי' ממשעבדי והיינו טעמא דכפרישית דכין דיש לו שטר מקח וזרי מקח טעל שגזולא היתמא וזרי ליה שטר הלואה דאמרנן ביה אחריות טעות טרפא דהו' חזר דאמר שמואל בהקטת הבתים (כ"ב דף מג.) המוכר שדה שלא באחריות אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו ולא לאו הכי מעיד לו עליה אפי' נמצאת שאינה שלו משמע דלא הדר חתיבה שבעל חזר עליו שפירש לו בשטר שלא באחריות אבל סתמא דהר' עליה:

דינא

הוא דאתי ראובן. תימה מאי נפקא מינה דהא כל מה שיוכל לטעון ראובן טוען שמעון דטוענין ללוהק ואין לומר דנימ' אם יש לבעז' עדים שקרובים לראובן ורחוקים לשמעון דאי טוען נמי שמעון הם פסולים דכין דאי מפסיד שמעון דהר' לא ראובן דמנובך ספ"ק רמב"ם (דף ט.) גבי אלעזר וטוביה קרובים דערבא הוו וקא מסיק דפסולים אף לילה ולמלה כיון דאי לית ליה ללוה אידל בטר שבעל ערבא ומגיהי טעמא נמי אל"דנימ' אם יש שמעון קרובים לו ורחוקים לראובן דכי נמי טוען ראובן הם פסולים שפ"ע גידותם וישאר הקרקע ביד שמעון שהוא קרובם וכן בשנה שלא באחריות שהם פסולים שקלו ורחיקים לו והקרקע לגמרי וי"ל דנימ' אם אמר שמעון אין לי עדים ואין לי ראיה ואח"כ מצא עדים או ראיה שהוא אנו; יכול

הדין הוא דהרי טעם הוא דמשום דקאמר רבי אלעזר מחלוקת בשאין חייב מודה הוא מתניתין הכי תיובתא דשמואל בפתרתי הדין כרבי אלעזר דהא מוכרן מתניתין בשאין חייב מודה והדין דאמר שמואל מצא שטר הקנאה בשוק תיזיר לבעלים ולא חישינן לפדעון תיובתא דקתיני הכא אע"פ ששניהם מודים לא תיזיר לא לזה ולא לזה אלמא חישינן לפדעון וכל שכן הכא דלא מודה לזה דחישינן לפדעון אמר שמואל מ"מ דרבנן סברי אחריות מעות חופר הוא א"ל רבא בר איתי רבי אדי בר אבין ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל שבה שפיר ושעבוד צריך לימלה לימא מאן דאמר הא לא אמר הא לא נקשא פאן בשטר הלואה דלא יהיב איגש וזוי בכדי פאן בכקח וימכר דעבדי איגש דובין ארעא לזומיה פי התייא דאבויא בר איתי ובין עליתה מאחתיה אהא בעל חוב טרפא מיניה אהא לקמיה דמר שמואל אמר ליה כתבה דך אחריות אמר ליה לא אמר ליה אם פן זיל לשלמא א"ל והא מר הוא דאמר אחריות טעות סופר הוא א"ל הני מילי בשמרי הלואה אבל בשמרי מקח ומכר לא דעבדי איגש דובין ארעא לזומיה אמר אפי' ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות וקא בעל חוב דראובן וקא טרופי ליה מיניה דינא הוא דאזיל ראובן ומשתעי דינא בהדיה ולא מיצי א"ל לאו בעל חוב דברס דדיי את דא"ל דמפקת מיניה עלי דידי הדר איכא דאמר אפי' שלא באחריות נמי דא"ל לא ניהא לי דלהיו לשמעון תרעומת עלי ואמר אפי' ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ויצאו עליה עסיקין עד שלא החזיק בה ביכל

לכתיב דאין הלכה כרשב"ג כדאיה אחרונה (סנהדרין לו.) וראובן וביאם אי כגון שבעל חוב חייב בשבועה דאורייתא לראובן והשתא יגלגל עליו שבועה שלא פרע אבל לשמעון לא ישבע אלא שבועה דרבנן ובפרק הכותב (כתובות דף פח.) אמר אי פקח הוא מייחיה ליה

לידי שבועה דאורייתא אלמא ש חומר בשבועה דאורייתא ויתר משבועה דרבנן גירות דולקות ונדיות נפדות דקמפרש בתשובה הגאונים ועד נפקא מינה כגון שראובן פקח ובעל דברים ועוד שאינו מעיז ברצון נגד ראובן לפי שידע שפרעו או אם יבול ראובן ללכת עמו לביד הגדול ושמעון אינו יבול וע"ע חוס' כתובות צב. ד"ה דינא הוא וכו'; ו**יצאנו** עליה עסקין. פי' שוררין ולא אסין מומלפליג בין כמר באחריות ללא באחריות וכן מוכח פ' בשבועת השרות (שבועות דף לא. וטס) ואשר לא טוב עשה וגו' זה והלוקח שדה שיש עליה עסקין ואי

ע"ד שלא החזיק בה כו. תימה היכי מיירי אי גם לא נתן מעות פשיטא דיכול לחזור בו דאפילו מי שפרע ליכא ואי נתן מעות אמאי יכול לחזור בו והא קרקע נקנית בכסף אם לא נעמד בארתא דלא קי בכספא ועוד משחוקיה בה אינו יכול לחזור בו אבל באחריות יכול לחזור בו אמאי יכול לחזור בו כיון שנתן מעות והחזיק במשפט ועוד חזקה דדייה מאצרי לא אשכחן בשום מקום ולמה דניח חזקה דתנן במתני' (כ"ב ד' מב.) ובעל גדר ופרץ ועוד מאי שנקא בעל חוב משואל מאימתי הוי חזקה יותר מבשום מקום דבכחה מקומות מוכרי חזקה ולא אשכחן הוי חזקה ופירש ריב"א דמיירי כגון שגנאזה כקנין גנור כגון בחליפין ולא נתן מעות וקאמר עד שלא החזיק בה חזקה דמפרש בטר הכי דייש מאצרי שלא הלך לארצה ולכתבה ולא סמכה דעתיה; יכול לחזור בו משחוקיה בה שחלק לארצה ולכתבה אינו יכול לחזור בו אבל באחריות יכול לחזור כיון ששלא נתן מעות ויש חזקה חזאל וסופו לשלם מעותיו עתה שם בידו ועכבם וית' ש דדיש מאצרי אין חזקה מגורה אלא ארמיהא אם היא מיושבת על לבו וא"ת בשהחזיק בה באחריות יכול לחזור בו כיון ששלא נתן מעות למה ליה שקול ארעא בווך אפילו איש לזה וזוי לפי המפרשים שחזקה דאפילו איש וזוי מצי לקולל לבע"ח כג"כ בשאן ויטועין ומכר שטרות פירות (כ"ב ד' צ.) בשם א"א כי חתנהו לתנהו וזוי בר וי"ל דהכא

מצי א"ל האי ארעא אינה שדה כפני מעותיה לפי שיש עליה עדים אבל שור שגנא כיון דאייקר שוה מעותיו שפיר:

ויש לו שבה. שהנגול לוקח הפרקע עם השבח ואינו משלם ללוקח רק היציאה כדרין יורד לתוך שדה חבריו שלא ברשות דאם השבח יתר על היציאה נתון לו את היציאה ואתו שבה היתר יקח הלוקח מן הגולן ומיירי שנגולה ריקנית: **וְשִׁמּוּאֵל** אמר משה יש לו. אפילו קשה שלא באחריות כדפי' לעיל וכן משמע ומיירי דומיא דהדין בה שאינה שלו

דלקמן מיירי על כרחך שלא באחריות כדקאמי' 1
שמואל מעות מתנה דאי באחריות אמאי מעות 2
מתנה: 3

סיפא ניקא בגזול כו. מרישא עגמה התיך יכול 4
להקשות כדמקשה בסמוך אלא כמה 5
שיכול להקשות משבח גופיה פירי: **תריין** נמי 6
בבעל חוב. בפרק מי שמת (כ"ב דף ק"ג ושם י"ד) 7
גובה רצה להחיות דאמינן קנה וקנה משמע 8
מהבא דגבי בעל חוב שבה שלא היה בעין 9
בשעת הקנאה ודמי' ר"מ היא דאמר אדם מקנה 10
דבר שלא בא לעולם ואת' ולזכות משמואל 11
דאמר שבה שלא באחריות כפי' לשבח שמואל 12
הוא דבעי ליה הים דלא מצי למימר דשמואל 13
נמי סבר כר"מ ומבעי ליה אליבא דרבנן דהא 14
בפרק אע"פ (כתובות דף ט"ז) פסק שמואל ר"ל 15
והקני הערב' דלא היה אדם מקנה בו ור"ל 16
דהא דאמר שמואל בעל חוב גובה את השבח 17
היינו לפי המסקנא דהתם דפשיט דאקני קנה 18
ומכר משתעבד אף לרבנן ונאם תאמר אדרבה 19
לזכות מהבא דלא משתעבד מולא סריף בע"ח 20
משמעבדי דסריף לוקח דאין לומר דאית' שטרף 21
בע"ח קרקע מן הלוקח קנה המוכר קרקעות 22
ומכרן דא"כ גם השבח יגבה ממתנו משעבדי 23
דגם השבח היה קצוב כיון שכבר טרף הבעל חוב 24
קודם ששלקתו את חובו ור"ל דמיירי' השטרף 25
עשאו המוכר לבעל חוב אפותיאי ולכך גובה 26
אותו בע"ח ואע"פ שיש שאר משעבדי אף קשה 27
אמאי דחיק לרדמי' בפרק מי שמת (כ"ב דף ק"ג). 28
ושם (כ"ג דף נ"ב) היא יעמיד ששעשאו אפותיאי 29
דלא בעל חוב גובה את השבח היתר על היציאה 30
תום כן יורד לתוך שדה חבריו כדמשמע לקמן 31
או יעמיד בלוקח מן הגולן וכוון שיש לו קרקע 32
או קנה מידו כדמתרין לקמן בשמעתין: 33

גובה מנכסים בני חורין היכי דמי אילימא כדקתני גולן ממואן גבי אלא לאו כגון 28
שגול שדה מחבירו ומכרה לאחר והשפיתיה א"ל לאו תרוצי קא מתרצת תריין נמי 29
בבעל חוב ת"ש **ל**אכילת פירות ביצד הרי שגול שדה מחבירו והרי היא יוצאה מתחת 30
ידו כשהוא גובה גובה את הקרן מנכסים משועבדים ופירות גובה מנכסים בני חורין 31
היכי דמי אילימא גולן ממואן גבי אלא לאו כגון שגול שדה מחבירו ומוכרה 32
לאחר והשפיתיה אמר רבא קא במואן עסקינן כגון שגול שדה מחבירו מלאה פירות 33
ואכל את הפירות והפר בה בורות שיחין ומקורות בא גנול לגבות קרן גובה מנכסים 34
משועבדים בא גנול לגבות פירות גובה מנכסים בני חורין רבה בר רב הונא אמר כגון 35

ואי בשטרפה בעל חוב מי אית ליה לבע"ח פירות גמורין המחזירין בפרקע ואינן צריכין לפרקע כלום שיכול לטרופי' גובה את השבח. וכל הפרקע טורף מיד הלוקח כמו שהדיא משבוחת ע"י הלוקח. בגזול ונגזל. כגון שגולה עם פירותיה ומכרה אי נמי גולה בלא פירות ומכרה לאחר ונשעה בה פירות וטוען נגזל ארצאי אשבח ומיודו היציאה שהוציאה הלוקח ישלם לו הנגזל שהרי מתוך כך הושבחה יותר ואם אין השבח יותר אלא היציאה יתירה נתן לו יציאה שיעור שבה רדיו: **ה**א כדאיתא כו'. רישא בנגזל וסיפא בבעל חוב ולקמיה מותיב לה מרישא ותא לא קני הכי. כדברייתא עלה דרבי מתניחין דאין מוציאין דחוקמה בבעל חוב והרי היא יוצאה סתמת רזי. שבית דין מוציאין אותה מידו: **כ**שהוא גובה. לקמיה מפרש לה: **א**ילימא כדקתני. גלי ממואן גולן ומיודו היא יוצאה דרין: **ג**ולן ממואן גבי. ממואן גבי לו לגבות וכי מנן בתה: **ו**השפיתיה. ודתי היא דרין יוצאה מתחת דו' לא לוקח איתא ליה ליה שבחא ללוקח מנגזל. שגול שדה מחבירו ומכרה לאחר והשפיתיה. ונשעה פירות גמורין ונגזל לוקמה עם פירותיה ואינו נתון אלא ארצאי אשבח וקמיה גולן ממואן גובה מנכסים מנגזל מן המחזירין: **א**מר רבא כו'. היא כשהוא גובה לא ללוקח אמר דבשאל מקרה עסקינן וגובה את הקרן דקאמר בנגזל ואית' קרן אמאי גובה מנכסים משועבדים הרי קרקע לקניו כגון שטרפה בה בורות דאפתחה משוייה:

יכול לחזור בו. ובשאל נתן מעות: **א**ינו יכול לחזור בו. ואפילו לא נתן מעות שהקרקע נקנית בחזקה והמעות על זה מלוה: **ח**ייתא. שק מלא קשרים: **כ**מי דייש אמאי. מתקן גבולי השדה ומגביהם: **א**יפא דאמרי **א**פי' באחריות נמי. אע"פ דסוף סוף עליה הדר אין יכול לחזור בו שהמוכר מעבב עליו ולא מצי האויב לטופף ולקח מעות:

יכול לחזור בו מששהחזיק בה אינו יכול לחזור 1
בו דא"ל כל מהלך חזקתו ופיקא דאמרי אפילו 2
הניא חזקה כמי דייש אמצרו ופיקא דאמרי אפילו 3
באחריות נמי דאמר ליה אחיו טורפה ואשלים לך 4
איתמר המוכר שדה לחבירו ונמצאת שאינה שלו 5
רב אמר יש לו מעות ויש לו שבה ושמואל אמר 6
מעות יש לו שבה אין לו בעו מנייה מרב הונא 7
פירש לו את השבח מהו מעמא דשמואל משום 8
דלא פירש שבהא והבא את פירש או דלמא 9
מעמיה דשמואל כיון דלית ליה קרקע מחזיו פריית 10
א"ל אין ולא ורפאי גבדיה איתמר אמר רב נחמן 11
אמר שמואל מעות יש לו שבה אין לו אע"פ 12
שפירש לו את השבח מאי מעמא כיון דקרקע אין 13
לו שכר מעותיו עומד ונוטל איתוביה רבא לרב 14
נחמן אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות 15
ולמוון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני 16
התיקון העולם ממשעבדי הוא דלא מפיקין הא מפני 17
חורין מפיקין וקתני מהיא לשבח קרקעות מאי לאו 18
בלוקח מנגזל לא בבעל חוב אי בבעל חוב אימא 19
רישא אין מוציאין לאכילת פירות ואי בבעל חוב 20
בעל חוב מי אית ליה פירי והאמר שמואל בעל 21
חוב גובה את השבח שבה אין אכל פירות לא אלא 22
פשיטא בגזול ונגזל ומדרישא בגזול ונגזל סיפא נמי 23
בגזול ונגזל מידי ארוא הא כדאיתא והא כדאיתא 24
והא ונגזל הכי לשבח קרקעות ביצד הרי שגול 25
שדה מחבירו והרי היא יוצאה מתחת ידו כשהוא 26
גובה גובה את הקרן מנכסים משועבדים ושבח 27

ואי בשטרפה בעל חוב מי אית ליה לבע"ח פירות גמורין המחזירין בפרקע ואינן צריכין לפרקע כלום שיכול לטרופי' גובה את השבח. וכל הפרקע טורף מיד הלוקח כמו שהדיא משבוחת ע"י הלוקח. בגזול ונגזל. כגון שגולה עם פירותיה ומכרה אי נמי גולה בלא פירות ונשעה בה פירות וטוען נגזל ארצאי אשבח ומיודו היציאה שהוציאה הלוקח ישלם לו הנגזל שהרי מתוך כך הושבחה יותר ואם אין השבח יותר אלא היציאה יתירה נתן לו יציאה שיעור שבה רדיו: **ה**א כדאיתא כו'. רישא בנגזל וסיפא בבעל חוב ולקמיה מותיב לה מרישא ותא לא קני הכי. כדברייתא עלה דרבי מתניחין דאין מוציאין דחוקמה בבעל חוב והרי היא יוצאה סתמת רזי. שבית דין מוציאין אותה מידו: **כ**שהוא גובה. לקמיה מפרש לה: **א**ילימא כדקתני. גלי ממואן גולן ומיודו היא יוצאה דרין: **ג**ולן ממואן גבי. ממואן גבי לו לגבות וכי מנן בתה: **ו**השפיתיה. ודתי היא דרין יוצאה מתחת דו' לא לוקח איתא ליה ליה שבחא ללוקח מנגזל. שגול שדה מחבירו ומכרה לאחר והשפיתיה. ונשעה פירות גמורין ונגזל לוקמה עם פירותיה ואינו נתון אלא ארצאי אשבח וקמיה גולן ממואן גובה מנכסים מנגזל מן המחזירין: **א**מר רבא כו'. היא כשהוא גובה לא ללוקח אמר דבשאל מקרה עסקינן וגובה את הקרן דקאמר בנגזל ואית' קרן אמאי גובה מנכסים משועבדים הרי קרקע לקניו כגון שטרפה בה בורות דאפתחה משוייה:

שְׁמִילוּהוּ מִסִּיקוּ. אָנְסִים עֲבִירִים נִטְלוּהוּ מִן הַגּוֹלָן וּמְחַמְתוּ וְהָיוּ בְּבָבָא קָמָא (דף טו:) הַגּוֹלָן שָׂדֶה מְחֻבְרָה וְנִטְלוּהוּ מִסִּיקוּ אִם מִחֻמַּת הַגּוֹלָן חָיִב לְהַעֲמִיד לּוֹ שָׂדֶה אַחַר הַרְיָה הִיא יוֹצֵאת מִתַּחַת יָדוֹ דְקָתְנִי בְּנִטְלֵת מִסִּיקוּ הָאֵל: בְּרִינָא מִשְׁמַע הֵלְקָא בְּרוּצֵאת גִּנְזָל קָאמַר וְגוֹבַהּ דַּל הֶחָרָן דְקָאמַר בְּשִׁבְרָה בַּר בּוֹרוּת: בְּרִינָא מִשְׁמַע כְּמוֹ שֶׁהֵיחָד וְלֹא שֶׁהָרָב בָּהּ בּוֹרוּת: וְקָבַר אֵת הַקָּבָר. וְהָרִי הָיָה יוֹצֵאת מִתַּחַת

בְּשַׁעֲמַד בְּרִין עַל הֶעָרָן וְלֹא עַל הַפִּירוֹת. תִּימָה אִם בִּן מֵאִי מִפְּנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם הֲלֹא בְרִין לֹא גָבִי דְמִלְוָה עַל פֶּה לֹא גָבִי מִמְשַׁעֲבֵד וְיֵשׁ לֹמֵר דָּאִי לֹא מִפְּנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם הָיָה אֲמִינָא הוֹאִיל וְעָמַד בְּרִין עַל הֶעָרָן יֵשׁ שׂוֹל עַם לְפִירוֹת: **בְּגוֹזֵן** שֶׁנָּטוּ מִיָּדוֹ. וְאֵת אִ"ב אֲמַאי קָאמַר אֲמַלְיָה הֲלֹא סָחַם קָנָן לִמְבַרְכֵיהּ עוֹמֵד וְיָלֵד הִמּוּ כְּגוֹן שֶׁהִקְנֶה לוֹ דָּבָר שֶׁהוּא בְּרִין דְכִינּוּ דִּיפָּח כְּחוֹ לְעִשׂוֹת קָנָן רוּצָה שִׁבְחָתוֹ לוֹ:

בַּעַל רְחוֹב גּוֹבַהּ אֵת הַשְּׁבֹת. רָאָה דְבִיבִי אִפִּי מִן הַשְּׁבֹת שֶׁשִּׁבְּחֵיהוּ: תּוֹמִים אֲעִיפֵם שְׂאֵל לָחֵם עַל מִי לְחֹזֵר וְהָרָה לֹא מִתְּנָה דְאִמְרֵיהֶן לָקָן דְלֹא גָבִי שְׂבָחָא מִימָּ גּוֹבַהּ מִתּוֹן מִשּׁוֹם בְּדִרְעֵיהּ דְאִבְחָתוֹ יְנִיחוּ כְּדוּמְיָהּ בְּפִרְקֵי יֵשׁ כְּבוֹד (בְּכּוּרֹת דף גב. ויש) דְתָנָן אֵין הַבְּכוּרָה נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּרִיאֵי בְּכַמּוּתֵיהּ וְלֹא בִּשְׂבַח וְלֹא מִתְּנָה בְּהַשְׁבָּחָה לֵאלֹהִים הַבְּנוֹת בְּמוֹתוֹתֵיהֶן וְתִרְפִּי בְּגִמְרָא וְהָאִמַר שְׂמוּאֵל בַּעַל רְחוֹב גּוֹבַהּ אֵת הַשְּׁבֹת וּמְשִׁיבֵי מִקְוֵי כְּתוּבָה שֶׁנָּטוּ קָאן וְכוּן בְּנוֹת נְמִי תְנַאי כְּתוּבָה כְּתוּבָה דְמִי יִתְּנֵם בְּשִׁבְחֵי תּוֹמִים אֲשֶׁר לְקַחוּת אִם בִּן מֵאִי אִרְיָא דְלֹא טְרַפֵּי בְּנוֹת מִשְׁבַּח וְהִלָּא מִגּוֹף הַתְּרַקַּע נְמִי לֹא טְרַפֵּי דְאֵין מִרְצִיאֵי לְמוֹחַ הָאֲשֶׁר וְהַבְּנוֹת מִנְּכָסִים מִשְׁתַּבְּחִים אֵלָּא דְתַאי בְּשִׁבְחֵי תּוֹמִים מִיָּדִי וְדוֹקָא כְּתוּבָתָא אֲשֶׁר וּמוֹחֹת דְקִילֵי לֹא גָבוּ מִשְׁבַּח אָבֶל שְׂאֵר בְּעִ"ח גָּבִי וְרִישֵׁי פִּירְשׁ הֵתִם מוֹחַן כְּבוֹת בְּגוֹן נְשָׂא אִשָּׁה וְתַסַּק לִוּוֹן בְּתַהּ ה' קְשִׁוּת וְלֹא פִּירְשׁוּ אֵין קָאֵי דְרַעֲזֵי בְּרִינָא אֲשֶׁר לֹא דְרַעֲזֵי אֵין מִרְצִיאֵי שִׁיךְ בְּדוֹ תְנַאי כְּתוּבָה וְהָא דְאִמַר בְּהַמְבַּל לְקַמְדֵּי דף ק) תּוֹמִים אוֹמְרִים אֲנִי הַשְּׁבֹתוֹ וְאֵין הַשְּׁבֹת שֶׁלֶף מִשְׁמַע דְלֹא גָבִי מִשְׁבַּח תּוֹמִים הֵתִם מִיָּדִי בְּשִׁעֲשֵׁי אֲוִמְרִי וְאִמְרִי וְאִמְרִי אֲנִי הַשְּׁבֹתוֹ וְתָן לֵנו הִיציאה בְּרִין יוֹרֵד לְהוֹרֵף שְׂדֵה חֲבִירוֹ שְׂלֵא בְּרִישׁוֹת וְכֵן מִקּוּי הֵתִם מִסְּפִיקָא בְּשִׁעֲשֵׁי אֲוִמְרִי: **תַּדַּע** שֶׁכָּךְ כֵּתִב. אֵין לְקַרְשׁ דְּחִבִי מוֹכַח בְּדַעִ"ח גּוֹבַהּ אֵת הַשְּׁבֹת וּבְשִׁבְלֵי דְבַעִ"ח גּוֹבַהּ אֵת הַשְּׁבֹת מוֹכַר לְלוֹקַח שִׁישֵׁם לוֹ אֵת הַשְּׁבֹת דְאִ"ב מֵאִי פִּרְרֵף מִתְּנָה דְלֹא כְּתִיב בָּהּ חִבִי בְּדַעִ"ח גּוֹבַהּ אֵת הַשְּׁבֹת וְהִלָּא אֵין תְּלִיב גְּבִיית בְּדַעִ"ח כְּתִיבָתָא וְאִי בְּגוֹלָל יֵשׁ לֹמֵר מִמְשַׁעֲבֵד מוֹכַר לְלוֹקַח אֵת הַשְּׁבֹת אֵין לְחֹשֶׁשׁ אֵין יִגְבְּדוּ בַּעַל רְחוֹב מִפְּנֵי דְאֵין הַלּוֹקַח מִפְּסִידֵי כָךְ כָּךְ וְאֵת וְנֵאִי רָאִיהּ הִיא דְלֵמָא מִיָּדִי בְּלוֹקַח מִגּוֹלָן דְנִגְזַל וְדֵאִי אֵיית לִיהּ שְׂבָחָא וְיָלֵד דְאִי בְּלוֹקַח מִן הַגּוֹלָן אִיבִיר הָיָה לִיהּ לִמְכַתֵּב נְמִי וּפִירוּדֵיהּ אֵלָּא מִיָּדִי בַּעַל רְחוֹב דְלִית לִיהּ פִּירֵי אֵין נְמִי מִדְרָקָמַר וְעַמְלִיחוֹן הִינֵי הוֹצֵאת וּשְׁבִיחוֹת הִינֵי גּוֹבַהּ הַתֵּר עַל הַתֵּר לִיהּ הַתֵּר וְאִי בְּגוֹלָל יֵשׁ לֹמֵר מִמְשַׁעֲבֵד חֲבִיב לִיהּ יְצִיאָה בְּרִין יוֹרֵד לְהוֹרֵף שְׂדֵה חֲבִירוֹ שְׂלֵא בְּרִישׁוֹת הָא

1 שְׁמִילוּהוּ מִסִּיקוּ בָּא נִגְזַל לְגִבּוֹת קָרָן גּוֹבַהּ מִנְּכָסִים
2 מִשְׁוֹעֲבָדִים בָּא נִגְזַל לְגִבּוֹת פִּירוֹת גּוֹבַהּ מִנְּכָסִים
3 בְּנֵי חוֹרִין רְבָא אֵל אֲמַר כְּרַבְּהָ בַר רַב הוֹנָא לָקָן
4 הִיא יוֹצֵאת מִתַּחַת יָדוֹ בְּרִינָא מִשְׁמַע וְרַבְּהָ בַר רַב
5 הוֹנָא לֹא אֲמַר כְּרַבָּא הָרִי הִיא יוֹצֵאת מִתַּחַת יָדוֹ
6 בְּרִינָא מִשְׁמַע רַב אִשִּׁי אֲמַר לְצִדְרִין קְתַנִּי כְּגוֹן שְׂגוֹל
7 שְׂדֵה מְחֻבְרֵי מִלְּאָה פִירוֹת וְאִכְלֵ אֵת הַפִּירוֹת וְכִמְר
8 אֵת הַשְּׂדֵה בָּא לּוֹקַח לְגִבּוֹת קָרָן גּוֹבַהּ מִנְּכָסִים
9 מִשְׁוֹעֲבָדִים בָּא נִגְזַל לְגִבּוֹת פִּירוֹת גּוֹבַהּ מִנְּכָסִים בְּנֵי
10 חוֹרִין בִּין לְרַבָּא בִין לְרַבְּהָ בַר רַב הוֹנָא מְלוּוֹה עַל פֶּה
11 הָאֵל מְלוּוֹה עַל פֶּה אֵינוֹ גּוֹבַהּ מִנְּכָסִים מִשְׁוֹעֲבָדִים
12 הֵכָא בְּמֵאִי עֲסָקִין בְּשַׁעֲמַד בְּרִין וְהָרִי זִבְיִן אֵי הָבִי
13 פִירוֹת נְמִי בְּשַׁעֲמַד בְּרִין עַל הֶעָרָן וְלֹא עוֹמֵד בְּרִין
14 עַל הַפִּירוֹת וְמֵאִי וְכִי אֲמַר סְתָמָא דְמִילְתָא אֵין תַּבַּע
15 אִינִישׁ קְרִנָא תַבַּע בְּרִישָׁא וְכִי שְׂמוּאֵל לּוֹקַח מִגּוֹלָן
16 לִית לִיהּ שְׂבָחָא וְהָא א"ל שְׂמוּאֵל לְרַב הִינְנָא בַר
17 שִׁילָת אֲמַלְיָה וְכַתּוּב שׁוּפְרָא שְׂבָחָא וּפִירֵי בְּמֵאִי אֵי
18 בְּבַעַל רְחוֹב מִי אֵיית לִיהּ פִּירֵי וְהָאִמַר שְׂמוּאֵל בַּעַל
19 רְחוֹב גּוֹבַהּ אֵת הַשְּׁבֹת שְׂבַח אֵין אָבֶל פִּירוֹת לֹא
20 אֵלָּא לֹא לְלוֹקַח מִגּוֹלָן אֲמַר רַב יוֹסֵף הֵכָא בְּמֵאִי
21 עֲסָקִין כְּגוֹן שִׁישׁ לּוֹ קְרַקַּע א"ל אֲבִי וְכִי מוֹתֵר
22 לְלוֹת סָאָה בְּסָאָה בְּמָקוֹם שִׁישׁ לּוֹ קְרַקַּע א"ל הֵתִם
23 הַלּוֹאֵה הֵכָא זִבְיֵי אִיפָא דְאֲמַרֵי אֲמַר רַב יוֹסֵף הֵכָא
24 בְּמֵאִי עֲסָקִין כְּגוֹן שֶׁנָּטוּ מִיָּדוֹ א"ל אֲבִי וְכִי מוֹתֵר
25 לְלוֹת סָאָה בְּסָאָה בְּמָקוֹם שֶׁנָּטוּ מִיָּדוֹ א"ל הֵתִם
26 הַלּוֹאֵה וְהֵכָא זִבְיֵי: גּוֹפָא אֲמַר שְׂמוּאֵל בַּעַל רְחוֹב
27 גּוֹבַהּ אֵת הַשְּׁבֹת אֲמַר רַבָּא תַדַּע שְׂפָדָּה כּוֹתֵב לּוֹ
28 מוֹכַר לְלוֹקַח אֲנָא אִיקוּם וְאִשְׁפִי וְאִרְפִּי וְאִמְרִיק וְזִבְי
29 אֵילִין אֵינּוֹן וְעַמְלִיחוֹן וְשְׁבִיחוֹתֵיהוֹן וְאִיקוּם קְדָמָךְ וְזִבְי
30 וְיִבְנֵי דָּנָן וְקַבְּלֵי עֲלוֹהֵי א"ל רַב תִּיָּא בַר אֲבִין לְרַבָּא
31 אֵלָּא מְעַתָּה מִתְּנָה דְלֹא כְּתִיב לִיהּ חִבִי הִ"נ דְלֹא
32 טְרַפֵּי שְׂבָחָא א"ל אֵין וְכִי יָפֵה פַח מִתְּנָה מִמְּכָר
33 א"ל אֵין יָפֵה וְיָפֵה אֲמַר רַב נְחֻמִּי הָא מִתְּנִיתָ לִּי
34 מִסִּיעַ לִיהּ לְמַר שְׂמוּאֵל וְהוֹנָא חֲבָרִין מוֹקִים לֶהּ
35 בְּמִילֵי אַחֲרֵיהּ לְתִנְיָא הַמוֹכַר שְׂדֵה לְחִבְרֵי וְהָרִי הִיא
36 גּוֹבַהּ אֵת הֶעָרָן מִנְּכָסִים מִשְׁוֹעֲבָדִים וְשְׂבַח גּוֹבַהּ מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין וְהוֹנָא חֲבָרִין מוֹקִים
37 לֶהּ בְּמִילֵי אַחֲרֵיהּ בְּלוֹקַח מִגּוֹלָן אִירְדָּה הַמוֹכַר שְׂדֵה לְחִבְרֵי וְהַשְׁבִּיחָה וְכָא בַּעַל

חוב וּמְרַפָּה כְּשֵׁהוּא גּוֹבַהּ אִם הַשְּׁבֹת יוֹתֵר עַל הִיציאה נוֹטֵל אֵת הַשְּׁבֹת מִבְּעַל הַתְּרַקַּע וְהִיציאה מִבְּעַל חוב וְאִם הִיציאה
יְתִירָה עַל הַשְּׁבֹת אֵין לוֹ אֵלָּא הוֹצֵאת שִׁעוֹר שְׂבַח מִבְּעַל חוב וְהָא שְׂמוּאֵל בְּמֵאִי מוֹקִים לֶהּ אֵי בְּלוֹקַח מִגּוֹלָן קְשִׁיא רִישָׁא
דְאֲמַר שְׂמוּאֵל לּוֹקַח מִגּוֹלָן לִית לִיהּ שְׂבָחָא אֵי בַּעַל חוב קְשִׁיא רִישָׁא וְיָסִיפָא דְאֲמַר שְׂמוּאֵל בַּעַל רְחוֹב גּוֹבַהּ אֵת הַשְּׁבֹת
אִיבְעִית אִימָא בְּלוֹקַח מִגּוֹלָן כְּגוֹן שִׁישׁ לּוֹ קְרַקַּע אֵי נְמִי בְּשֶׁנָּטוּ מִיָּדוֹ אִיבְעִית אִימָא בַּעַל רְחוֹב וְלֹא קְשִׁיא כְּאֵן בְּשִׁבְחָה
הַמְנַע

וְאֵינוֹ נוֹטֵל כְּחוֹב
הַמְנַע

הא דלא מסיק אלא שיעור ארעא. תימא ביה דלא מסיק אלא שיעור ארעא אמאי נוטל שבת תימא על הציצא וי"ל דבלא הכי פריך שפיר הניחא כו' ולפי המשקנא דמוקא באפותיקי איש דאע"פ דלא מסיק ביה אלא שיעור ארעא נותן לו הציצא ללוקח והשבת היתה על הציצא ללוקח תבא ביה כדון יורה לרוב שדה חבירו שלא ברשות: הנה"א למיד כו'. מפורש בהמקביל (לקמן דף ק"ג ועיניו בכתובות דף צא"ד ד"ה מא"א)

בגוון דהשייא אפותיקי. השתא מצי איירי דמסיק ביה אפי' שיעורא ושקבא ואפי' כיון דהשייא אפותיקי צריך ליתן הציצא כדון יורד כו' כדאמרי' בפרק המקביל (שם) גבי יתומים אומרים אגו שבתו ורוצים הציצא אימידי באפותיקי ואע"פ דמסיק שדה שיעור ארעא ושקבא דהא אמ אביהם השבית גובה הפל ומיהו אין ראיה דשאני יתומים שאין להם על מי לחזור ליקח הציצא דכיון שעשה אביהם אפותיקי דברי הוא כיווד לרוב שדה חבירו שלא ברשות שאני מפיסי הציצא אכל בלוקח שאינו מפיסי כלום שהמורכ משלם לו הציצא והשבת שזה פטור מחובו מצינו למימר דאפילו באפותיקי כיון דמסיק ביה שיעור ארעא ושקבא ואפי' ששבשל שעשאה אפותיקי לא ירע בחו וא"ת כיון דאמר ליה לא תאז לך פרעון אלא מוז בשמכר לאחר הנה ליה בלוקח מגולן שהרי אינו של מוכר א"כ למה נוטל מן המוכר השבת היתר על הציצא והא לוקח מגולן לשמואל לית ליה שקבא וי"ל בגון שמכרה קודם שקבא ומנו של בעל חוב דהל המפקח עד הזמן ולא דמי לגולן שלקח את המפקח ב"ח דיווי הוה התנאה אחר שלם שבת הנה ליה ביה ואפילו מכרה אחר הזמן היה כסבור לפישי ע"ש בזה וקל המפקח עד שטרפה ממנו: **עלות** יש לו שבת אין לו. תימא בתגול קמא (ביק דף ע"ג. ושם יורה דלא תנא) ה"א גובין מן המורכרין שבת מוקף ליה בת"ח דידע דרקע איהו נגולת אלקא אפילו בהביר בה יש לו שבת וי"ל דהתם מיירי בשקבא עליו אחריות: **וגלן** לו לשם מתנה. אבל בערכו סבר המוכר שזה ר"ח (שם וכו'). גבי המוכר שדהו בשנת היובל עעמא דאמר שמואל מעות חוזרין ליבא למימר אדם יודע שאין מוכר ביובל דאין לו פשות דהא אמר רב מוכר ויוצאה: **תן** ולקחה כו'. בלא חביר בה מיירי וקמביעא ליה אם הגולן יכול לבטל המפקח ולהחזיר לו מעותיו או לא: **דמית** לוקח. פרשיי אחר שקלקה ואין נראה למיד שקשה הגולן וכהו בל לוקח ואטו משום דמית ליה בתר הכי פקע בחו אלא יש לומר דמית קודם שקלקה הגולן ממגלל (במית גולן) צ"ל שיתה חולה או גוסס בעשה שקלקה מגולל: מא"א

המגיע לפתפים כאן בשבח שאינו מגיע לפתפים והא מעשים בכל יום וקא מגבי שמואל אפי' בשבח המגיע לפתפים לא קשיא הא דמסיק ביה בשיעור ארעא ושקבא הא דלא מסיק ביה אלא בשיעור ארעא דיהיב ליה שבחיה ומסליק ליה הניחא לכו"ד אי את ליה וזו' ללוקח לא מצי מסליק ליה לבעל חוב שפיר אלא למוא דאמר כי את ליה וזו' ללוקח מצי מסליק ליה לבעל חוב נימא ליה אילו ליה וזו' הנה מסלקינה מבוילה ארעא השתא לית ליה וזו' הב לי גרבא דארעא בארעא שיעור שבחאי הבא במאי עסקינן בגוון שעשאו אפותיקי דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מוז: הכיר בה שאינה שלו ולקחה אמר רב מעות יש לו שבת אין לו ושמואל אמר אפי' מעות אין לו במאי קמפלגי רב סבר אדם יודע ששקרקע אין לו וגמר ונתן לשום פקדון וגימא ליה לשום פקדון סבר לא מקבל ושמואל סבר אדם יודע ששקרקע אין לו וגמר ונתן לשום מתנה וגימא ליה לשום מתנה כסיפא ליה מילתא והא פלגי ביה ה"א וזימנא דאיתמר המקדרש את אחותו רב אמר מעות חוזרין ושמואל אמר מעות מתנה רב אמר מעות חוזרין אדם יודע שאין קודושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשום פקדון וגימא ליה לשום פקדון סבר לא מקבלה מיניה ושמואל אמר מעות מתנה אדם יודע שאין קודושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשום מתנה וגימא ליה לשום מתנה כסיפא ליה עבדי אינשי דיהבי מתנות לנכריאה אכל גבי אחותו אימא מודה ליה לשמואל ואי איתמר בהך בהך דאמר שמואל אכל בהא אימא מודה ליה לרב צריכא ביה לרב דאמר פקדון אין לשמואל דאמר מתנה האי לארעא במאי און פירות היכי אכיל סבר אטא איהות לארעא ואיעביד ואיכול בגייה כי היכי דהנה קא עביד איהו לכי אתי מריה דארעא וזו' נהווי לרב דאמר פקדון פקדון לשמואל דאמר מתנה מתנה אמר רבא הלכתא יש לו מעות ויש לו שבת ואע"פ שלא פירש לו את השבח הפור

הגיע לפתפים. קרוב ליקצר אלא שעדיין צריכון לרקוע הו' להו כפירות גמורין ואין בעל חוב גובה אותו בלא יציאה: והא מעשים בכל יום. דיני טרפיי מקח באין לפני שמואל ומגבי לבעל חוב כל השבח עם הקרקע ואפילו מגיע לכתפיה כל זמן שאריכון לרקוע הא. דקתני נוטל יציאה מבעל חוב דלא מסיק ביה אלא שיעור ארעא ושקבא הלך יחייב בעל חוב ללוקח שבחיה ומסליק ליה והאי דקנט למלתיה בלשון יציאה ולא תנא נטל כנגד החוב מבעל חוב הקרקע והמורכר מבע"ח כשמועקין היא אפילו אכלה והדיקא יציאה ימירה על השבח אין לו אלא יציאה שיעור שבת הניחא למוא דאמר כו'. פלוגתא היא בכתובות (דף צא"א): אי את ליה וזו' ללוקח. לפיכך החוב לא מצי בשבח שיעור ארעא ושקבא דאמר בלע"ה. מן ארעא דבעיה קדים: שפיר. דמצי למימר דהיכא דיש קרקע מותרה על החוב עם השבח מסלק ליה ללוקח בזווי על פירוהו דלוקח ולא אמר לוקח ליה לו כי ארעא שיעור ארעא ושקבא דאמר בלע"ה ודידה ואת ירדת כי שלא ברשות: דשוייא נהליה. ליה לבעל חוב אפותיקי לוקח ארעא והכל מודים בזה דאי הנה ליה וזו' ללוקח לא הנה מודים מיהו ליה: **הא** הנה מודים מיהו ליה: **הא** במאי עסקינן. האי ברייתא דלעיל: הכיר בה. לוקח בקרקע וה שאינה שלו. של מוכר שגוללה היתה אצלו ולקחה: מעות יש לו. מן המוכר לכשיצויאנה נגול מיד: שקבא אין לו. שקרקע זה אינו קני לו לא מקבל. לשמור: מעות חוזרין. הקודשין חוזרין לו: כין לרב דאמר כו'. כלומר הכי מצינן לומר טעמא דרב משום דגמר ונתן לשום פקדון וטעמא דשמואל משום דגמר ונתן לשום מתנה ואי הנה דעמיה לחד מהנה היכי הנה נחית להאי ארעא לעבדה ולאכול פירותיה על פריה סבר היה שיהא המוכר קיים ול היה קני כיון וטעמא דשמואל דרב ושמואל טעם אחרניא הוא: דהנה עביד. הגולן לרב דאמר פקדון פקדון כלומר אליבא דרב מקרשין דהאי מימר אמר וזו' נהווי פקדון ולשמואל מפרשין דהאי אמר וזו' נהווי מתנה: ולתבא. בפלוגתא קמייאת לו מעות ויש לו שבת: ואע"פ דלא פירש. ולית לן דשמואל דאמר שבת צריך למילתה: ואחריות מעות סופר הוא. ולית לן דשמואל דאמר שעבד צריך למילתה: הו' גולן ולקחה מבועלים הא שאינום לאחר שמכר ללוקח: מהו. להיות במקום בעלים כאילו לקחה אחר ויוצאה מיד הלוקח: אמר. ליה. לא מצי לאפקה שבשכר מכר לו כל זכות שקבא לידו ובשללקחה לא לקחה אלא כדי שנתאמ מקיבין הלוקח: דלא ליקרניה גולנא. שלא יתחננו לוקח זה ששיצויאנה נגול מיד וקראנו גולן לכך חזר להעמיד ממכרה: דמית לוקח. לאחר שקלקה גולן מן הבעלים והגולן בא לרוצאנה מבנה: לכו"ה. לא חזר להעמיד ממכרו אלא דלא ליקרניה לוקח גולן:

בה שאינה שלו ולקחה מעות יש לו שבת אין לו שבת אין לו אחריות מעות סופר הוא בין בשמרי תלואה בין בשמרי מקח וממכר בעא מיניה שמואל מרב חזר ולקחה מבועלים הראשונים מהו אמר ליה מה מוכר לו ראשון לשני כל זכות שקבא לידו מאי טעמא מר וזמרא אמר ניהא ליה דלא נקרניה גולנא רב אישי אמר ניהא ליה דליקו בהמנותיה מאי בינייהו איפא בינייהו דמית לוקח מאן דאמר ניהא ליה דלא לקרניה גולנא

מאי גולגא מינך. ואית וכי במיה נמי מה גזלו והלא צריך להחזיר לו מעותיו וי"ל דמינא יקראנו גולגא כל זמן שלא יפרע לה

ארצי קמיה כי היכי דליקום בהימנותיה. משמע דהכי הלבנתא מילא קטט לישנא דלא קמיה גזלו ועוד דהלכתא כרב אשי דרובא בחרגא גזולא בתקנה ובמקני **האי** שטרך חספא בעלמא הוא. ואית ולימא קמני לה במה שחוקיהו בה אחי שנקבא גזלו וי"ל דמשמע ליה משעה שנקבא הגזולן היא של לוקח אפי"ט שלא עשה בו שום מעשה ואית ומתוין שהיו תחלה מלוה נעשו עתה מכר וי"ל באתרא דלא קטט בכספא א"י במלוה אינו יכול לקנות כדארמין פ"ק דקדושין (דף ו) המקדש במלוה אינה מקדשת ובמכר לא קנה ולא קנה דלא קנה בהאי שטרך מקדש (שם דף מו) ושון שמכר קנה היינו במלוה שיש לו על אחרים דא באשה בעגון זה מקדשת בל"ע א"י לאו דאשה לא סמכא דעתה ויראה שחוקיה ומחלו אכל מלוה שאשה חייבת לו אם מחלה לה ומקדשת בה אינה מקדשת דלא נתן לה כלום דמקמי הכי היה ברשותה וכן ממכר לא קנה אפי"ט דכשמוקדשת בהנאת ממחלת מלוה אינה מקדשת דלא גרע מארווח לה ומנא ואדבר עליון לשלטון המקדשת וכן במקר אם מכר בהנאת מחילה קונה כמו בהחליף דמי שור בפרה מ"מ לא משמע ליה שהיה מקנה לו בהנאת מחילת מלוה משום דמשמע מקדש

שלקחה הגזולן ויהא לוקח ראשון.

בההיא והאן דקא סמיק כו. והאן באילו אילי שרה זו תתא קניה לך לכתאקתה.

מה שאירש מאבא מכו לך לא אמר כלום. ואית לימא דרב דאמר בר"מ וברייתא ברכון וי"ל דלידון קפידא דאית לן כרב בדאימא פרק אידון נשך (למנו דף עב) דיימיה נקרא טעמא דלא ליקריה גולגא וניהא לא דליקו בהימנותיה וסבידא לן ברכון דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם דמשמאל פסיק כרבי יוחנן טעמא דלא ליקריה גולגא וניהא לא דליקו כרב בפירות דקל אף משקליו לעולם; יכול לחזור בו ורב האי פסק דאין להלכה כרב בהא משום דס"ל דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכו' ולא נהיקא מבח דאידוהו נשך (למנו דף עב).

קנייהו מעבשיה. ויהו מה צריך מעבשיו כיון דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם דאי לענין חיה הוה כל זמן שלא בא לעולם; יכול לחזור אפי"ט דאמר מעבשיו וי"ל דג"מ אן נקדע השטר וא שאבד קודם שלקחהו זה דקני דאמר מעבשיה

הא מית ליה ומאן דאמר ניהא ליה דליקום בהמנותיה בהרי בני נמי ניהא ליה דליקום בהמנותיה סוף סוף קרו ליה בני לוקח גולגא אלא איפא בנייהו דמית גזולן מאן דאמר ניהא ליה לאיניש דלא לקרייהו גזולן הא מית ליה למ"ד ניהא ליה דליקום בהמנותיה ה"נ אפי"ט דמית ניהא ליה דליקום בהמנותיה סוף סוף קרו לבניה בני גולגא אלא איפא בנייהו דרבה במתנה מאן דאמר ניהא ליה דליקום בהמנותיה מתנה נמי ניהא ליה דליקום בהמנותיה מאן דאמר ניהא ליה דליקום בהמנותיה מינך: פשיטא זבנה אורתה והכה במתנה לאו לאוקמה קמי לוקח קא בעי נפלה ליה בירושה וירשה ממילא הוא ולא איהו קא מרח אבתרה וכו' איהו בחובו חזינא אי אית ליה ארעא אחרית וימר האי בעינא לאוקמה קמיה לוקח קא בעי ואי לא וזוי הוא דבעי אפרועי יכה גהליה במתנה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר מתנה בירושה דהא ממילא וחד אמר מתנה כמכר דאי לאו דמרח וארצי קמיה לא הוי יהיב ליה מתנה להכי מרח וארצי קמיה כי היכי דליקום בהמנותיה ועד אימת ניהא ליה דליקום בהמנותיה אמר רב הונא עד שעת העמדה בדיון תייה בר רב אמר עד דמטא אדרבא ליהיה רב פפא אמר עד דמתחילן וימי אבותא מתקוף לה רמי בר חמא מכדי האי לוקח במאי קני להאי ארעא בהאי שמרא האי שמרא חספא בעלמא הוא א"ל רבא תהא במאמינו בההוא הנהא דלא קאמר ליה מדי וקא סמיק עליה מרח ומייתי ליה גמר ומקני ליה מתיב רב ששת מה שאירש מאבא מכור לך מה שתעלה מצודתי מכור לך לא אמר כלום מה שאירש מן אבא תיום מכור לך מה שתעלה מצודתי תיום מכור לך דבריו קיימין אמר רמי בר חמא וכן גברא והא תיובתא אמר רבא גברא קא חזינא ותויבתא לך קא חזינא תיובתא דמיתיה והכא לא סמכא דעתיה הכא סמכא דמיתיה דאילו מרח ומייתי ליה כי היכי דלא נקרייה גולגא הכא לא סמכא דעתיה שלחיה לקמיה דרבי אבא בר ונדא אמר להו זו אינה צריכה לפנים אמר רבא זו צריכה לפנים ולפני לפנים הכא סמכא דעתיה והכא לא סמכא דעתיה הנה עובדא בפומבדיתא ואתיביה אמר להו רב יוסף זו אינה צריכה לפנים ואמר ליה אפי צריכה לפנים ולפני לפנים הכא סמכא דעתיה והא סמכא דעתיה רבי יוחנן סיפא מה שאירש מאבא תיום משום פבד אביו מה שתעלה מצודתי תיום משום

הא מית. לוקח ומי יתפרע עוד הלכך לא נתכחו לזה אלא להעמידה בידו בחייו ולא לאחר מותו מיד כו'. דמית גזול. לאחר שלקחה והכנים באים להוציא מיד הלוקח: הא מית ליה. ולא נתכחו להעמיד ממכרו אלא בימי חייו שלא יתפרחה: אפי"ט דמית ניהא ליה. משקרא: דליקו בהימנותיה. ליה לאמר מיתה: סוף סוף קרו לבניה בני גולגא. נמצא שמקרא לאחר מיתה מתפרש אורחו: זבנה אורתה. אם קודם שילקח מן הנבעלים חזר ומכרה לאיש אחר לוקח מן הראשון ואז הורישת לאחד מנכניו ואז לבד ממנה ואחר כך לקחה היה ודאי אינלי דעתיה דלאו לאוקמי קמיה לוקח ראשון בעי ולא ניהא ליה דליקום בהימנותיה שהרי מכרה לשני גפלה ליה. גזולן בירושה שמתחילה גזלה לאחז ממורישיה ומת הגזולן וירשה ממילא חזיק. והא ליכא למימר ניהא ליה דליקו בהימנותיה דהא לא סרח אבתרה דנימא גלי דעתיה דניהא ליה דליקו הלכך הוי כיוש בעלמא חזרו ונבועה ונתנו מעות ללוקח. נכיה דמלוה: לאחר שגזלה ומכר לו וכו' לא אצל גזול ואמר לו הנכיה לו בחובי קרקע שגולתיה: אי אית ליה ארעא אחרית. לגזול שכיול לגבות חובו ממנה ואמר ליה ביה שגולתי אני תפינן אלא סרח אבתרה ואמרין לאוקמה קמיה לוקח בעי: תיביה ניהליה פסקתה. גזול לגזול. ועד אימת. תוקחא מבעלים הראשונים דארמין דמשום דניהא ליה דליקו בהימנותיה לקחה. עד שעת העמדה בדיון. עד שיתפרסו מן הלוקח והעמידה בדיון אכל משמע ברשעו עד שעת העמדה בדיון גלי ארעיה דלא מתקין הוא ואם לקחה אחריו כן לאו לאוקמה קמיה לוקח בעי: עד דמטא אדרבא ליהיה. עד שיתחייבהו ב"ד לפרוע ללוקח מעותיו ועמד ממרדו עד שכתבו פסק דין ונתנו ללוקח על בעי קסוי של גזול שבי"מ שיימאם: חזיק ביה והיניו תשעי יום לאחר שצמד בדיון דמיתיה: בתוול ובתרא (וכי עד קי"ב: עד דמתחילן וימא דאבתרה. לאחר שמאז זה קרקע משל גזול אכל לב"ד ותו מרחיון שכל מי שירצה לקנות קרקע יא: ויקחה דאמרתי: שגמך בדיון (כ"א) שום התומנין שלשים יום מתקוף לה רמי בר חמא. אהא מה מכר ראשון לשני כו': תהא. היה דרב: במאמינו. שאמר לו אני סומך עליך שתתנהג בידי: גמר ופגני. בשלקחה מבעלים הראשונים: מצודתי. כל חיות ועופות ושל דגים: דבריו קיימין. לקחן פריך מאי שנא רישא כו': האי נקרא והא תיובתא. רבי אדם גדול וכוהוהו שתכונה דקתני לא אמר כלום ולכשיירש לא קנה לוקח כיון דהתיא שעתא לאו ידעיה הוה נכסי אביו ולא אמרין מה מכר לו ראשון לשני כל וכות שכתב ליה: לא סמכא דעתיה. דלוקח דאמר מי ימר שירש מאביו כלום שמא דמכור כיון נכסיו תהיו: שלחיה. ליהא תיובתא דרב ששת דאיתיה אדרב אינה צריכה לפנים. אינה צריכה כדו לתרצה להניסיה לפני בני היקשה שאין בזה יודע לפרקה תשובת הגאונים פורשין לגבי דליכא קושאי מעליא אל תעלה לגיה: הנה עובדא בפומבדיתא. שדנו דין כרב ואותבחו מתא ממתנין ואמר רב יוסף כו': משום פבד אביו. כשהיה אביו גוסס וצריך מעות לקבורתו ולתקריכו מוקד:

לכבוד אביו שלא לשהותו בביתו: משום

שְׂדֵה בְּשִׁמְרֵי

שאני לוקח. ליג' זו מדקאמר והאליהם אפלו בשדה זו הלא בפרשור אמרו אז: חלוקתא ואירכתא דלא בניו פרעון ניהו. תימה שטרך אירכתא אמאי לאו בני פרעון ניהו כיון דרעיון לא זכה בקרקע עד שכתבו לו שטרך חלוקתא וכן בסמוך דקאמר איהו דאפסיד אנפשיה דבעי לה למקרקעיה ואבעי ליה למכתב שטרך במקרה

בשטרי אירכתא שעדיין הקרקע היא בידו בפה אפסיד אנפשיה והלא יכול לטעון פרעתי וי"ל דשטרי אירכתא אגט אליבא דרבה דאית ליה בפרק המציעא לוקמן דף ק"ט (רס) דאמלך פירי מכי משא אירכתא לזידה אי"כ לא יוכל לומר עוד פרעתי כיון שבכר הנה בקרקע ולרבא דאית ליה מכי שלמו יומי דאירכתא לדבריי עמיד מתני' בחלוקתא גרדא ויש ספרים דל"ג אירכתא:

אע"פ

שכתבו בו הנפק לא יחזיר. תימה דבמשב דאיירי באין חייב מודה כדאמר שמואל קטב ללות לא לזה לכך לא יחזיר דהיישין לפרעון אבל אם לזה מודה יחזיר דלא חיישין לקבוצא ולא לשמוא פרעו ורובה לחזור ללות בו כדי להרדיר פשיט דספרא וקשה דלוקמן (דף ז') אמר יוחנן שטרך שכתוב זמנו בו דייקן וכתוב בו הנפק יחזיר ומיך לר"ב בהנא כשחייב מודה ורקא שכתוב בו כיום אבל אין כתוב בו כיום לא יחזיר או משום פשיט דספרא או משום קבוצא וכן לעיל (דף י"ג) אמר ר"י מתני' דמקא שטרי חוב לא יחזיר בחייב מודה ומשום קבוצא דסברי רבון דאין בו אחריית גבי (לזה) נמי ממשעבדי (ותניא פותיה דרבי יוחנן) וי"ל דאמוראי ניהו ואליבא דרבי יוחנן דרב בהנא יעמיד הכא מלתא דרבי יוחנן אף בשתיב מודה ומשום קבוצא ורבי אבהו דמקשר ורקא כשאין חייב מודה אבל בשתיב מודה יחזיר דלא חייש לקבוצא יעמיד ניהו מכתב דלעיל בשתיב מודה ומשום קבוצא כתב ללות ולא לזה כרב אסי אבל היכא דליכא למיחש לקתב ללות ולא לזה כמו בשטרי הקנאה או כתוב בו הנפק כי הכא יחזיר דלא חיישין לקבוצא ומקרא דקטב לעיל טעמא דקבוצא סבר כאבוי דאמר ערוי בחותמיה וכן לו או אקרי ובתיב לא אמרין.

ומשום דהחזוק בפרך וזו לא פרע כלל. ואף על גב דאמרי לוקמן (דף ז') החזוק בפרך לאותו ממוז הכא דנפל שמואל בדוכתא מלתא דמשום הכי לא היה נוהג לשמורו לפי שטרע הלזה:

מאי איפא למימר אם איתא דפרעיה איבעי ליה למקרקעיה לשמריה אימור אשתמוטי קא משתמיט ליה ד"ל למחור ויבנא לך דהשתא ליתיה בנאי אי נמי אפשיטי דספרא וזיר ליה: א"ר אבהו א"ר יוחנן המוצא שטרך חוב בשוק אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזירו לבעלים לא מיבעיא היכא דלא כתוב בו הנפק דאיפא למימר כתב ללות ולא לזה אלא אפי' כתוב בו הנפק ומאי ניהו דמקום לא יחזיר דחיישין לפרעון איתביה רבי ירמיה לר' אבהו פל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר א"ל ירמיה ברי לא פל מעשה ב"ד שוים אלא כגון שהחזוק בפרך אמר רבא ומשום דהחזוק בפרך חרא זמנא תו לא פרע כלל אלא אמר רבא מתניתין בשטר חלוקתא ואירכתא וכדרכי זירא ובפרך הואיל ואתא לידן ניקא ביה מלתא דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אמרו לו צא תן לו

משום כדי תייו. מה שתעלה מצודתי היום תקנו חכמים שיחיד דבריו קיימין שמו צריך הוא למונות דבר מועט אבל מה שתעלה מצודתי כל חדש או כל שנה אין שם משום כדי תייו. קנייה לך פעכשיו. שבשאקנהא לא אוכל לחזור בו קנהא. אם יקנהא אתן יבול לחזור בשלוקתה בשדה סתם. שדה שאני לוקח ולא אמר לו שטרך דעתיה דמקבל מתנה

משום כדי תייו אמר רב הונא אמר רב האומר לחברו שדה שאני לוקח לשאקנהנה קנייה לך מעכשיו קנה אמר רבא מסתפרא מלתא דרב בשדה סתם אבל בשדה זו לא מי יומר דמזבין לה ניהליה והאליהם אמר רב אפי' בשדה זו מכדי רב כמאן אמרה לשמעיה' ר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם התניא האומר לאשה התקדשי לי לאחר שאתגזירי לאחר שתתגזירי לאחר שאשתתחרר לאחר שאשתתחררי לאחר שאשתתחררי וזהו דמאי וא"ר מאיר מקודשת: אמר שמואל המוצא שטרך הקנאה בשוק יחזירו לבעלים דאי משום דכתב ללות ולא לזה הא שיעבד נפשיה ואי משום פרעון לא חיישין לפרעון דאם איתא דפרעיה מקרע הנה קרע ליה אמר רב נחמן אבא מן ספרי דייגי דמר שמואל הוה ויהוינא כבר שיתא כבר שבע ודכרנא דהוה מכדי ואמרי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא נהדרניהו למרייהו אמר רב עמרם אף אנן התניא פל מעשה בית דין הרי זה יחזיר אלמא לא חיישין לפרעון א"ל רבי זירא מתניתין בשטרי חלוקתא ואירכתא דלאו בני פרעון ניהו אמר רבא והני לאו בני פרעון ניהו והא אמרי נהדרנע שמואל הדר עד הריסר ירחי שתא ואמר אממיר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי דשמואל הדר לעולם אלא אמר רבא התם היינו טעמא דאמרי איהו הוא דאפסיד אנפשיה דבעודנא דפרעיה אבעי ליה למקרקעיה לשמריה א"נ למכתב שטרא אחרניא עליוהי דמדינא ארעא לא בעיא למיחרר ומשום ועשיית השטר הטוב בעיני ה' הוא דאמור רבון תהדר הלכך מרישא הוא דקא זבין איבעי ליה למכתב שטרך זבני גבי שטרך חוב

עלי לתת לו ואמר

ואמר. לאחר זמן פרעתי. ע"פ ר' נאמן. ובשבעת הימים: בא מלוה לפגוע לכתוב לו אדרבא עליו אין בותבין ונותנין לה: אינו נאמן. לישבע אלא שנגודו נשבע ונטול דבין דהתולתו הוצרך לתובע לדין אין דרבו למחר לפרוע עד שפסקו דינו ופסק גמור: ואמר פרעתי. לאחר זמן ע"פ רבי: והעדים מעידים אותו שלא פרע. כפגועו תבעו לפרוע לו ע"פ

תיבב אהיה ליה. והבא משמע דחייב אהיה ליה לן לו הוי פסק דין גמור כי אם צא ונתן לו וכן משמע במורכב (ביק דף טו. ושם) וקשה דבפ"ק דסנהדרין דף ה' ושם אמרין ה"ד גמר דין פלוני אהיה חייב פלוני אהיה זכאי וי"ל דהתם מקרי גמר דין לענן שאסור לבצוע לפי שיועד לחייב דהוין נטיב

רב כהנא אמר בשמיעת מודה. תימה אי"כ למה נקט הנפק במילתא דר' יוחנן וי"ל דנקטיה משום דדיקא דאי אין כתוב בו ביום אפילו כתוב בו הנפק דודאי לזה לא יחזיר דחיישקין לקנוגיא או לפשיטיא דספרא:

הפוענן אחר מעשה ביד לא אמר כלום. אינו נאמן לומר פרעתי מעשה ביד קרי כל דבר שחייב לה אפי' לא כתב כגון קנה וקאמיס ומזון האשה בתובה לאמר מותר וא"ת למה כותבין בתובה כיון דכלא בתובה נמי אין נאמן לומר פרעתי וי"ל משום תוספת אכל מה וקאמיס גביה בלא בתובה ותוספת נראה דאפי' את לה סתרי דהתנה לה נאמן לומר פרעתי ואין ראיה מכלתי דר' שבתאי דהך מהיקון לומר פרעתי אי לא דהוחוק כפרן דר' שבתאי ערב הוה אכל בעל שקא לא היה נאמן ואין ראיה נמי מדרגני לעיל דהך וי מציא בתובה לא יחזיר ומשמע דלא יחזיר משום תוספת שהיה נאמן לומר פרעתי דלגבי מה וקאמיס נמי מפסדי דהא נאמן לומר פרעתי מה מנה דאי בעי אמר אלמנה נשאתיה אם אין לה עדי הניגמא או אם אין לה עדי קרוזשין נאמן

- 1 ביד אינו נאמן שוב לומר פרעתי שלא בעדים.
- 2 הוחוק כפרן לאותו קמון. שאין נאמן עד עליו
- 3 לומר הנחותי ופרעתי עד שפרע בעדים: לא
- 4 דאיתו כפרן. ושבע שפרעו ואע"פ שלא פרעו מיד כשקבעו בפני עדים ואין זה מעני כבי"ד
- 5 דבין דלא פסקו לו פסק גמור נשטמ ממנו סבר
- 6 כו: אצטלא. לכושי: הוחוק כפרן לאותה
- 7 אצטלא כפרן. עד שפרעתי הוחוק כפרן לאותה
- 8 שבעתי. לומר נשבעתי עד שישבע בפנינו:
- 9 כשנתחייב שבוטע כב"ד. דבין תרבעו בעדים
- 10 לקיים דברי ב"ד ולא אבה אינו נאמן לומר עד
- 11 קיימתי אחריו כן: איך אבה אינו נאמן לומר עד
- 12 שאמר לו אשבע לך והבעו בעדים ולא אבה
- 13 ואחר כך אמר נשבעתי נאמן ואע"פ דקמי עדים
- 14 הדיחי: עבדי איניש דפסקי ואמר. לא אגעה
- 15 מה שלא חייבתי ביד אלא אני בעצמי ואין זו
- 16 סדקת ותרשה אלא הדיחי בעלמא: וכתוב בו
- 17 זמנו בו ביום. שביום ששמעא נכתב: שפבר נחמל
- 18 שעבודו. משפרע מלוה ראשונה ועל האחרונה
- 19 לא כתב והתאן לה מלוה על פה וטרף שקבעו
- 20 שלא כדון דאין מלוה על פה גובה מן הלקוחות:
- 21 אימת. דפרעיה אימתי חזרו ולזה אימתי א'
- 22 נימא לקמיה. ולא ביום שכתב: וליומא הויא
- 23 שתי תיבות מן הלויס אמרין וקייורו סופרים הוא:
- 24 תיפוק ליה. דאפילו נכתב על מלוה זו אחרונה
- 25 וכתוב בו יום מוקדם כזה הוה ליה השטר
- 26 מוקדם: דלא שכירו [איניש] דפרעי [גויסיה]
- 27 קאמינא. הלקב לא חיישקין למידי דלא שכבו
- 28 ואי אתרמי הוצרכו לומר דאין חזרו ולזה בו: רב
- 29 כהנא אמר. הא דא"ר יוחנן יחזיר לבעלים:
- 30 כשתיב מודה. שא פרע שמעי בי רבנו.
- 31 שנחמל שעבדו: ולא פסקי לי. למטרף לקוחות
- 32 משום דטרטי חוב המוקדמין פסולין דבין דהאי
- 33 דאוקאנה הוי לית ליה עדי בתרומתי וכן לו אף
- 34 זה מן המוקדמין: מינה נימא ליה. ברמאות ותלי
- 35 נפשיה בספקא אמר דלמא לא שמעי ואיבא
- 36 רווחא: מאי איבא דטרף לקוחות. מה טרפא יש
- 37 כזה שלא יתא בשטר שיחזרו וכתוב לו והלא
- 38 שניהם ביום אחר הלקב בשטר שנחמל שעבדו
- 39 לא דבר השוען אחר מעשה ב"ד. דבר שהוא
- 40 תנאי ביד כגון בתובה ומזון האשה והקנות
- השוען ואמר פרעתי שלא בעדים לא אמר כלום:

אויפס כתובתה אמר (להו) לא היו דברים מעולם
אמר להו פרעתיך אתא לקמיה דרבי חייה א"ל הוחוקת כפרן לאותה איצטלא: א"ר
אבין א"ר אלעא א"ר יוחנן היה חייב לחבירו שבועה ואמר נשבעתי והעדים מעידין אותו
שלא נשבע (וחזרו ואמר נשבעתי) הוחוק כפרן לאותה שבועה אמרוה קמיה דר' אבהו
אמר להו מסתברא מלתא דרבי אבין שנתחייב שבועה כב"ד אכל חייב עצמו שבועה
[נאמן] עבדי איניש דמקרי ואמר אהרוה קמיה דר' אבין אמר להו אנא נמי כב"ד
אמרי אתברא נמי א"ר אבין א"ר אלעא א"ר יוחנן היה חייב לחבירו שבועה כב"ד ואמר
נשבעתי והעדים מעידין אותו שלא נשבע (וחזרו ואמר נשבעתי) הוחוק כפרן לאותה
שבועה א"ר אפי א"ר יוחנן המוצא שטר חוב בשוק וכתוב בו הנפק וכתוב בו זמנו
בו ביום יחזירו לבעלים אי משום כתב ללות ולא לזה הא כתוב בו הנפק אי משום
פרעון לפריעה בת יומא לא חיישינן א"ל ר' יודא לר' אפי מי א"ר יוחנן הכי הא את
הוא דאמרת משמיה דר' יוחנן שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולזה בו שפבר נחמל
שיעבודו אימת אולימא למחר וליומא הויא מאי אריא שפבר נחמל שעבודו תיפוק ליה
דהוה ליה מוקדם והנן שטרי חוב המוקדמין פסולין אלא לאו ביומיה אלמא פרעי איניש
ביומיה א"ל מי קא אמינא דלא פרעי כלל דלא שכחו איניש דפרעי ביומיה קא אמינא
רב כהנא אמר כשתיב מודה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא הא מפרע פרעיה
והאי דקא אמר לא פרעתיה משום מהדר למופא ביה זמנא אחריתי ולפשיטי
35 כפסדא חייש קמ"ל דאם פן מלוה גופיה לא שפב סבר ששבעי וי רבנו ומפסדי לי מאי

36 שניא והא דתנן כמציא שטרי חוב אם יש בהן אחריית נכסים ועד יחזיר ואוקימנא כשתיב מודה ומשום שמוא כתב ללות
37 בניסן וזהו עד תשרי ואתי למטרף לקוחות מניסן ועד תשרי שלא כיון ולא אמרין דא"כ מלוה גופיה לא שביק
38 דא"ל כתוב שטרא אחרינא בתשרי דלמא שמעי רבנו ומפסדי לי אמרי התם משום דאית ליה רווחא דקא כררה לקוחות
39 מניסן ועד תשרי מינה נהא ליה ולא אמר ולא מדיי הכא כיון דלית ליה רווחא דסוף סוף שטרא האידינא כתיב מאי
40 איבא דקטרף לקוחות בשטר שנחמל שיעבודו לא שביק: אמר רבי חייה בר אבא א"ר יוחנן הפוענן אחר מעשה ב"ד

רבי יוחנן בר מריה בעי נתערבו מלמטון מהו לחזור ולערוות עליהן מלמעלה:

הלכה ג מתני מרחיצין את הקטן לפני המילה ולאחר המילה ומזלפין עליו ביד אבל לא בכלי.

רבי אליעזר בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר

(בראשית לד) ויהי ביום השלישי בהיותם בואבים.

ספק ואנדרוגינס אין מחללין עליו את השבת

[דף פ"ח ע"א]

רבי יהודה מתיר באנדרוגינס:

גמרא אנו תנינן מרחיצין את הקטן. תני דבית רבי מרחיצין את המילה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כמי שהוא אומר מרחיצין את המילה.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כמי שהוא אומר מרחיצין את הקטן.

אמר רבי יוסה על ברתך את אומר מרחיצין את הקטן. תני שמואל אין מונעין לא שמן ולא חמין מעל גבי מכה בשבת. אמר רבי יוסי כל שעה. רבי זעירא רבי בא אומר ליה תני מתניתך ולא עוד אלא שמזלפין מים על גבי מכה בשבת. אם אומר את שמואל מרחיצין את המילה מה בין מכתו של גדול ומכתו של קטן.

רבי אבהו בשם רבי אליעזר הלכה כרבי אליעזר בן עזריה. רבי בון בשם רבי אבהו טעמא דרבי אליעזר בן עזריה ויהי ביום השלישי בהיותם בואבים בהיותו בואב אין כתיב כאן אלא בהיותם בואבים. מלמד שכל איברייהם בואבין עליהן.

רבי יעקב בר אחא אמר רבי אליעזר ורבי יוחנן מפקדין להיתא כל שקיזין דעבדין לחולה בשבתא. עבדין אפילו ביום השלישי שחל להיות בשבת. שמואל אומר מפני הפקדה מחמין לו חמין. רבי יוסי בר בון בשם רבנן דתמן מחמין לו חמין בשבת. ותני בן מחמין הוא אדם אלונימית ונותנה על גבי גני מעיים בשבת. לא ישול אדם ערכה מלאה חמין ויתננה על גבי מעיים בשבת. רבי יהושע בן לוי אמר לית כאן אלא מתר:

ספק ואנדרוגינס אין מחללין עליהן את השבת רבי יהודה מתיר באנדרוגינס. תמן תנינן הכל תיביין בראיה חוץ מחרש שוטה וקטן טומטום ואנדרוגינס. מה אומר בה רבי יודה נשמעינה מן הדא רבי יוחנן בן דרבאי אומר משום רבי יהודה אף הסומא. ולית בר נש אומר אף אלא מכיל דו מודי על קדמיתא. מחלפה שיטת רבי יהודה תמן הוא אומר פרט וכה הוא אומר לרבנות. רבי יהודה ורבנן מקרא אחד דרשו. רבי יהודה דרש זכר. ורבנן דרשו (בראשית לד) מה תלמוד לומר זכר עד שיחא פלו

זכר. ורבי יהודה דרש זכר. מה תלמוד לומר **ערל** אפילו מקצתו ערל. ברם הקא **כל** זכורף פרט לאנדרוגינים:

הלכה ד מתני' מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בערב שבת ואחד למול בשבת, שכח ומל את של ערב שבת בשבת חייב.

אחד למול אחר שבת ואחד למול בשבת שכח ומל את של אחר שבת בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פטר:

גמרא אמר רבי יוחנן דרבי מאיר היא

[דף פ"ח ע"ב]

דאמר דבר שעשייתו מצוה פטור ושאין בעשייתו מצוה במחלקת. רבי שמעון אומר דבר שיש בעשייתו מצוה חייב ושאין בעשייתו מצוה פטור במחלקת.

רבי יוסי בשם רבי יוחנן דברי רבי מאיר והוא שיהא ששה תמים וכן שנה ושלמים וראוי להשתנות לשם פסח. את שמע מנה תלת. שמע מינה דבר שאין לו קצבה. ודבר שאין דרכו להתחלק. ודבר שיש בעשייתו מצוה.

מה אית לה דבר שאין לו קצבה. רבי ירמיה סבר מימר שלא נתנה התורה קצבה פסחים ידחה את השבת בכל שנה. רבי יוסי סבר מימר שאין את יכול לעמוד על מנגינן. רבי יוסה פד תנה מטיל אילין נתנה התורה קצבה פסחים ידחו את השבת בכל השנה.

רב הסדא אמר

[דף פ"ט ע"א]

דברי רבי שמעון תפתר שהיה שם חבורה אחת שלא שחטה.

אמר רבי זעירא מלתייה דרבי ינאי אמר והוא ששכח ומל את של שבת בערב שבת.

מלו בשחרית. רבי זעירא אמר סבר רבי ינאי פטור. רבי בא אמר חייב. וליידא מילה אמרה רבי ינאי בא להודיעה איכן דרף התינוקות לחלף.

על דעתיה דרבי זעירא פריי ינאי על דעתיה דרב פריי מאיר.

אמר רבי מנא קומי רבי יוסי מה דמר רב הסדא פריי שמעון. ומה דמר רבי ינאי פריי מאיר. ומשיבין דבר בין רבי מאיר לרבי שמעון ואשכחן פליגא בין רבי מאיר לבין רבי שמעון בשנייר

אילו התנוקות ספקות

[דף פ"ט ע"ב]

מה את עבד לך לך פדבר שיש לך קצבה או פדבר שאין לך קצבה. אין תעבדינון פדבר שיש לך קצבה והוא שיהא שם תינוק אחד למוול. אמר רבי יוסה מליהון דרבנן עבדון לון פדבר שאין לך קצבה. והוא שיש שם תינוק אחד למוול.

איתא חמי הקדים זמנו פטור. אחר זמנו חייב.

רב הונא אמר הלופין היא מתניתין דתני אמר רבי שמעון לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על מי שהיה לו למוול אחר שבת ומלו בשבת שחיב. ועל מי שהיה לו למוול בערב שבת ומלו בשבת שרבי אליעזר מחייב הפאת ורבי יהושע פטר. אמר רבי יוסי בי רבי בון מן קושיי מקשי לה רבי ינאי והוא שישכח ומל של שבת בערב שבת.

רב אדא בר אבהו אמר זו דברי רבי מאיר ורבי שמעון. אבל דברי רבי יוסי אפילו דבר שאין בעשייתן מצוה הואיל וטועה בו לשם מצוה פטור.

פרש אינו חוזר אלא על ציצין המעבדין את המילה. אמר רבי יוחנן דברי רבי יוסה אפילו פרש חוזר אפילו על ציצין שאין מעבדין את המילה. הוי דין רבי יוסי הוי דתנינן תמן רבי יוסי אומר יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת שכת והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציא לרשות.

אף בסכין של מילה ואף במילה בן. ממה דמר רבי יוחנן דברי רבי יוסי אפילו פירש חוזר אפילו על ציצין שאין מעבדין את המילה הדיא אמרה אפילו בסכין של מילה בן אפילו במילה בן:

הלכה ה מתני' קמן נמול לשמונה לתשעה לעשרה לאחד עשר לשנים עשר לא פחות ולא יותר. פדרבו לשמונה נולד בין השמשות נמול לתשעה בין השמשות ערב שבת נמול לעשרה יום טוב לאחר שבת נמול לאחד עשר שני ימים טובים של ראש השנה נמול לשנים עשר.

קמן החולה אין מולין אותו עד שיבריא:

[דף צ' ע"א]

גמרא יש קמן נמול ליומו. הוה עבידא. ילדה ואחר כך נתגירה נמול ליומו. נתגירה ואחר כך ילדה נמול לשמונה.

יעקב איש כפר נבוריא שאל לרבי חגי. מעתה נולד בין השמשות נמול בין השמשות. אמר ליה אילו הוינן אנא ואת עלין בחד תרע דילמא הוינן יכלין מפוננה.

שמואל אמר אהנותו ממה מתניין לו שלשים יום. אותם שלשים יום מהו להאכילו חלב תרומה. מהו לסוכו שמן תרומה, נשמעינה מן הדיא הערל וכל הפמאין לא יאכלו בתרומה נשיהם ועבדיהן יאכלו.

ורבי אחא בשם רבי תנחום בר חייה אין ערלה אלא מיזם השמיני וילהלן. ותני בן: כל שלשים יום אסור להאכילו חלב תרומה ולסוכו שמן תרומה. לילי שמיני מה את עבד ליה. ממה דתני לילי שמיני כנכנס לדיר להתעשר. הדיא אמרה ליל שמיני בשמיני. ותני בן כל שבעת הימים מתר להאכילו חלב תרומה ולסוכו שמן תרומה:

הלכה ו מתני' אלו הן ציצין הפועכבין את המילה בשר החופה את רוב העטרה אינו אוכל בתרומה. אם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין, מל ולא פרע את המילה כאלו לא מל:

גמרא אלו ציצין הפועכבין את המילה. רבי אבינא בשם רבי ירמיה: בחפה רוב גובהה של עטרה. רבי יוסה בן הנינא אומר: בחפה רוב גבה עטרה. רבי טביי בשם שמואל: בודקין אותו בשעה שמתקשה:

מל ולא פרע את המילה כאלו לא מל. תני: ועניוש ברת. רבי אחא בשם רבי אבהו: הדיא דתימר בשאין בו גדי למרק. אכל אם יש בו גדי למרק – ממרק ואינו הושש.

תני:

[דף צ' ע"ב]

כל שעה שעוסק במילה חוזר בין על ציצין הפועכבין במילה בין על ציצין שאין מעכבין, פירש אינו חוזר אלא על ציצין הפועכבין במילה.

אמר רבי יוחנן דברי רבי יוסי אפילו על ציצין שאין מעכבין המילה. אם פירש חוזר. הוי דין רבי יוסה היא דתנינן תפן רבי יוסי אומר יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת ושכח והוציא את הלולב ברשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות אף בסמין של מילה אף במצה בן. ממה דמר רבי יוחנן דברי רבי יוסה אפילו על ציצין שאין מעכבין במילה אם פירש חוזר. הדיא אמרה אף בסמין של מילה ואף במצה בן:

הדון עלך רבי אליעזר

מסכת שבת פ"ק כ

הלכה א מתני' רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת ביום טוב.

ונתנין לתלויה בשבת וחקמים אומרים אין תולין את המשמרת ביום טוב ואין נותנין לתלויה בשבת אכל נותנין לתלויה ביום טוב:

גמרא תני: לא נחלקו רבי אליעזר וחקמים שנוטעין אוהלין בתחלה ביום טוב ועל מה נחלקו על מוספיין שרבי אליעזר אומר מוספיין ביום טוב ואין מוספיין בשבת. וחקמים אומרים אין מוספיין ביום

טוב ואין צריך לומר בשבת. וכא לא בתוספת אגז קיימין. אמר רבי אבין בר פהנא תפתר במשקרת חדשה שמכשירה לכלי. כל שבז מחלפא שיטתיה דרבי אליעזר. מה אם תפזן שמכשירה לכלי את אמר מתר. באז שאינו מכשירה לכלי לא כל שבז. אמר רבי חיננא אתיא דרבי אליעזר כרבי יהודה דתני בשם רבי יהודה אף במכשירי אוכל נפש התירו.

רבי אחא בשם רבי בא בדברי המכשיר ובלבד מלמעלן. פתחא בימי רבי יודה בן פזי תהו ריבגה כבי מדרשא והוז פרסין קילעיה מאתמול בארבע אמות ולמחר הוו פרסין פולחזן. סברזן מימר מדברי רבי יודה בן פזי בןקזן ואשכחזן דלאו מדעת רבי יהודה בן פזי עד שיפרזם רבזן.

רבי תייה בשם רבי יוחנן הנזמט אוהלזן בשבת תניב משום בונה. אמר רבי זעירא אינו אלא כפורסן ומקפלן בשבת. רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי תחז בלה דעל ארונה מהו. אמר ליה פיון דהיא פרוסה מאתמול נעשה כפותח ונועל בשבת.

רבי זעירא, רב תייה בר אשי בשם שמואל: המשתמר – תניב משום בורר. אמר רבי זעירא: לא מסתברא אלא משום מרקד. רבי יוסי ורבי יונה תריהזן אמרין: בקדמיתא הוינזן אמרין יאות. אמר רבי זעירא: מה הפורקד קמח למזן וסלת למעלן.

[דף צ"א ע"א]

אף המשמר יין למזן ושמרים למעלן. ולא הוינזן אמרין כלום למה? שהתר מקלל ברירה והתר מקלל שמור. התר מקלל ברירה – בורר בדרבו בחיקו ובתמחוי. התר מקלל שמור – נותנין לתלויה ביום טוב, ולא התר מקלל הרקדה. דמר ר' תנינה ברוקה בשם רב יהודה: אין שונין את הקמח אכל מרקדין לאחורי גפה, אין תיקא משום מרקד – יהא אסור! אמר רבי יוסה בי רבי בון: ודלא פרבי יודה, דתני בשם ר' יודה: אף מכשירי אוכל נפש התירו. בעיא דא מילתא: מהו לשנות קמח לאחורי הנפה, ברבנן:

הלכה ב מתני' – נותנין מים על גבי השמרים בשביל שיצלו,

ומסננין את הניזן בסודרין ובקפיפה מצרית, ונותנין ביצה במסננת של חרדל,

ועושין יינומילזן בשבת. רבי יהודה אומר, בשבת, בכוס, ביום טוב, בלגין, ובמועד, בחבית. רבי צדוק אומר, הפל לפי האורחין

גמרא – ר' בא בשם רב יהודה בשם רב: ובלבד שלא יעשה אותה כמין תיק. בעיא דא מילתא, מהו לכפותן ונעשית תיק מאליה? אמר רבי מתניה? מפה אותה על צדה ובלבד שלא יעשה בשבת בשעושה בחול.

בני מתניתין, מפרדין ביצה במסננת של חרדל.

גויש של חרדל, ר' יוסי בשם רבי אליעזר: ממעך ביד אבל לא בקלי. רבי יעקב בר אחא רבי יוחנן בשם רבי ינאי: ממעך בין ביד בין בקלי. אמר לו רבי יוחנן: והלא הכלבים אין עושין אותה בן. רבי הונאה רבי אבהו בשם רבי יוחנן: ממעך בין ביד בין בקלי.

ועושין וינמילין בשבת. רבי יסא בשם רבי יהודה יין ודבש ופלפלין:

הלכה ג מתני' – אין שורין את החלתית בפושרין, אבל נוהג לתוף החמין.

ואין שורין את הפרשיניו ולא שפין אותה, אבל נוהג לתוף המקערה או לתוף הכלכלה.

אין בוכרין את התבן בכברה, ולא יתננו על גבי מקום גבוה בשביל שיירד המזין, אבל נוטל הוא בכברה ונוהג לתוף האבנים.

גמרא – אמר רבי מנא: בני מתניתא אבל נוהגתה לפניו לתוף החמין.

רב הונא אמר: לא שנו אלא בפושרין, הא בצונן – מתר. רבי יוחנן בשם רבי ינאי: אפלו בצונן – אסור. אמר לו רבי יוחנן: והלא לא שנו אלא בפושרין, אלא

[דף צ"א ע"ב]

על הנם יגענו.

רב הונא אמר: מי חלתית מותר לשותותם בשבת. שמואל אמר חלתית עצמה מאכל בריאים הוא.

רב הונא אמר מאן דאכל מתקל זוזא מיניה מסתפן ועור נחליץ. ר' בא אבל מתקל זוזא מיניה ופרש לנהר:

אין שורין את הפרשיניו. משום בורר:

ואין שפין אותה. משום דש:

אין בוכרין את התבן בכברה ולא יתננה במקום גבוה בשביל שיירד המזין. משום מרקיד:

הלכה ד מתני' גורפין מלפני הפטם ומסלקן לצדדין מפני תריעי דברי ר' יוסה ותכמים אוסרין

נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת:

גמרא מפני מה שהפטם מותר הרעי אוכל.

בעיא דא מילתא מהו ליטול מלפני בהמה זו וליתן לפני בהמה זו. ולא מתניתא היא נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת מתניתא מין במינו צריכא ליה מין בשאינו מינו. תני נוטלין אדם מלפני החמור ונותן לפי פרה. מלפני בהמה שפיה רע ונותן לפני בהמה שפיה יפה:

הלכה ה' מתני' הקש שעל גבי המטה לא ינענענו בידו אבל מנענעו בגופו.

אם היה מאכל בהמה או שהיה עליו פר או סדין מנענעו בידו.

מכבש של בעלי בתים מתירים אבל לא כובשין ושל כובסין לא יגע בו ר' יהודה אומר אם היה מותר מערב שבת מתיר את גליו ושומטן:

גמרא מתניתא בשלא ישן עליו מאתמול. אבל אם ישן עליו מאתמול בגופו הוא.

אמר רבי יעקב בר אידי: ראשונים היו שואלין מהו דרף אצילי ידיו. אומר רבי ינאי: קרוח קריחה קפוח קפוחה שפוח צנינים על מאן דעדי ליה נפל ביתיה על מאן דרוח עליה. תני רבי תייה תדין דין לעני.

והתני מודין חכמים לרבי מאיר בהותמות שבפרקע שמפסקין ומפקיעין ומתירין והותכין בשבת. מפסקין אבל לא מפקיעין ולא מתירין ולא הותכין בכלים בשבת מותר ואין צריך לומר ביום טוב. תדא אמרה מכבש עשו אותו בפרקע. אומר רבי יוסי

[דף צ"ב ע"א]

מתניתא אמרה פן, של כובסין לא יגע בו:

הדרן עלך תולין

[באלו הארבעה פרקים שלפנינו לא מצאנו להם בריתות בארבעה העתקות ישנות שהיו לפנינו:]

(א) נוטלין אדם את בנו והאבן בידו.

כלכלה והאבן בתוכה.

מטלטלין תרומה טמאה עם הפהורה ועם החלין. רבי יהודה אומר, אף מעלין את המדפיע באחד ומאה:

(ב) האבן שעל פי החכית, מטה על צדה והיא נופלת.

היתה בין החכיות, מגביחה ומטה על צדה והיא נופלת.

מעות שעל הכר, נוער את הכר והן נופלות.

היתה עליה לשלשת, מקנחה במקרטוט. היתה על של עור, נותנין עליה מים עד שתכלה:

(ג) בית הלל אומרין, מגביהין מן השלחן עצמות וקלפין. ובית שמאי אומרין, נוטל את הפכלה בלה ומנערה. מעבירין מלפני השלחן פרוזין פחות מכזית ושער של אפינין ושער של עדשים, מפני שהוא מאכל בהמה. ספוג, אם יש לו עור בית אחיזה, מקנחין בו, ואם לאו, אין מקנחין בו. (וחכמים אומרין) בין כך ובין כך, נוטל בשבת, ואינו מקבל טמאה:

הלכה א' חכית שנשברה מצילין ממנה מזון שלש סעודות ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ובלבד שלא יכפו. אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין אם יצאו מעצמן אסורין. רבי יהודה אומר אם לאוכלין היוצא מהן מותר. ואם למשקין היוצא מהן אסור. חלות דבש שרסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אסורין ורבי לעזר מתיר:

הלכה ב' כל שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת. וכל שלא בא בחמין לפני שבת מדיחין אותו בחמין בשבת הויז מן המליח תישן ודגים מלוחים קטנים וקוליס האיסקפנן שתדהתן זו היא גמר מלאכתן:

הלכה ג' שובר אדם את החכית לוכל ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתפזר לעשותה פלי. אין נוקבין מגופה של חכית דברי רבי יהודה. רבי יוסי (אומר) מתיר. לא יקבנה מצידה ואם היתה נקובה לא יתן עליה שעוה מפני שהוא מקורח. אמר רבי יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חושש אני לו מהטאת:

הלכה ד' נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת המים תפים ברעים בשביל שיצננו ואת הצונן בחמין בשביל שיחמו. מי שנשרו פליו בדרך מהלך בהן ואינו חושש. הגיע לחצר החיצונה שותחן בהמה אכל לא בנגד העם:

הלכה ה' הרוחץ במי מערה ובמי טבריה ונסתפג אפילו בעשר לונטיות לא יביאם בידו. אכל עשרה בני אדם מסתפגין בלונטית אחת פניהן ידיהן ורגליהן ומביאין אותו בידם:

הלכה ו' סכין וממשמשין בבני מעין אבל לא מתעמלין ולא מתגדרין. אין יורדין לפילומא ואין עושין אפיקטפיוזין בשבת ואין מעצבין את הקטן ולא מחזירין את השכר. מי שנפרקה ידו או רגלו לא יטרפם בצונן אבל רוחץ הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא: סליק פירקא

פרק כג

הלכה א' שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני. וכן אשה מחברתה בכרות. ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו ועושה

[דף צ"ב ע"ב]

עמו השבון לאחר שבת. וכן ערב פסחים בירושלם שחל להיות בשבת מניח טליתו אצלו ואוכל את פסחו ועושה עמו השבון לאחר יום טוב:

הלכה ב' מונה אדם את אוזרחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב. מפים אדם עם בניו ועם בני ביתו על השולחן ובלבד שלא יתבון לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה משום קיבוא. מטילין חלשים על הקדשים ביום טוב אבל לא על המנות:

הלכה ג' לא ישכר פועלים בשבת ולא יאמר אדם לחבירו לשכור לו פועלים ואין מחשיבין על התחום לשכור פועלים ולהביא פירות. אבל מחשיד הוא לשמור ומביא פירות בידו. כלל אמר אבא שאול כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיד עליו:

הלכה ד' מחשיבין על התחום לפקח על עיסקי פלה ועל עיסקי הפות. להביא לו ארון ותכריכין. גוי שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל אלא אם בן באו ממקום קרוב. עשו לו ארון והפרו לו קבר יקבר בו ישראל אם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית:

הלכה ה' עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזוז בו אבר. שומטין את הפר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל שימתין. קושרין את הלחי לא שיעלה אלא שלא יוסף. וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל או בארוכות המיטה לא שתעלה אלא שלא תוסף. אין מאמצין את המת בשבת ולא בחול עם יציאת נפש. וכל המאמץ עם יציאת נפש הרי זה שופך דמים: סליק פירקא

פֶּרֶק כַּד

הֲלֵכָה א' מִי שֶׁהִחֲשִׂיד בְּדֶרֶךְ נֹתֵן פִּיּוֹ לְנִכְרִי וְאִם אִין עֵמוֹ נִכְרִי מֵנִיחוֹ עַל הַחֲמוֹר. הִגִּיעַ לַחֲצַר הַחֵיצוֹנָה נֹטֵל אֶת הַכֵּלִים הַנְּשָׂלִים בְּשַׁבָּת וְשֹׁאֵינָן נִיטְלִין מִתֵּיר אֶת הַתְּכֵלִים וְהַשְּׂקִין נֹפְלִין:

הֲלֵכָה ב' מִתֵּירִין פְּקִיעֵי עָמִיר לִפְנֵי בְּהֵמָה וּמְפַסְפְּסִין אֶת הַכַּפֵּיין אָבֵל לֹא אֶת הַזֵּירִין: אִין כּוֹרְפִקִין לֹא אֶת הַשֶּׁחֶת וְלֹא אֶת הַתְּרוּבִין לִפְנֵי בְּהֵמָה בֵּין דְּקָה בֵּין גְּסָה. רַבִּי יְהוּדָה מִתֵּיר בְּתְרוּבִין לְדָקָה:

הֲלֵכָה ג' אִין אוֹבְסִין אֶת הַנְּמָל וְלֹא דוֹרְסִין אָבֵל מִלְעִיטִין. אִין מִפְּרִין אֶת הָעַגְלִים אָבֵל מִלְעִיטִין אוֹתָן. מִהֲלִקְטִין לַתְּרַנְגוּלִים וְנוֹתְנִין מַיִם עַל גְּבִי מוֹרְסָן אָבֵל לֹא גּוֹבְלִין וְאִין נֹתְנִין מַיִם לִפְנֵי דְבוּרִים וְלִפְנֵי יוֹנִים שֶׁל שׁוֹבֵךְ אָבֵל נֹתְנִין לִפְנֵי אוֹזִין וְתְרַנְגוּלִים וְלִפְנֵי יוֹנִים הִירוּדוֹסִיוֹת:

הֲלֵכָה ד' מִחֲתִכִּין אֶת הַדִּילוּעִין לִפְנֵי הַבְּהֵמָה וְאֶת הַנְּבִילָה לִפְנֵי הַכֵּלִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם לֹא הִיתָה נְבִילָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֶסוּרָה לְפִי שֹׁאֵינָה מִן הַמוּבָן:

הֲלֵכָה ה' מִפִּירִין נְדָרִים בְּשַׁבָּת וְנִשְׁאֲלִין נְדָרִים שֶׁהֵן לְצוּרָה הַשַּׁבָּת. פּוֹקְקִין אֶת הַפּוֹאֵר וּמוֹדְדִין אֶת הַמְּטִלִית וְאֶת הַמְּקֹנָה. מַעֲשֶׂה בִּימֵי אָבִיו שֶׁל רַבִּי צְדוֹק וּבִימֵי אָבִיא שְׂאוּל בֶּן בְּטַנִּית שֶׁפָּקְדוֹ אֶת הַפּוֹאֵר בְּטַפִּיחַ וְקִשְׂרוֹ אֶת הַמְּקִידָה בְּגָמִי לִידַע אִם יֵשׁ בְּגִיגִית פּוֹתַח טַפַּח וְאִם לֹא. מוֹדְבְּרִיהֶן לְמַדְנֵן שֶׁפּוֹקְקִין וּמוֹדְדִין וְקוֹשְׂרִין בְּשַׁבָּת:

סָלִיק פִּירְקָא וְסָלִיקָא לָהּ מִסְכְּתָא שַׁבָּת בְּרִירָה רַחֲמֵנָא דִּסִּיעֵן מְרִישׁ וְעַד גְּעוֹן

הָרִין עֲלֵה מִסְכֵּת שַׁבָּת, וְהִדְרָה עָלוּ. דַּעְתָּן עֲלֵה מִסְכֵּת שַׁבָּת, וְדַעְתָּה עָלוּ. לֹא נִתְנָשִׂי מִנָּה מִסְכֵּת שַׁבָּת, וְלֹא תִתְנָשִׂי מִנָּה. לֹא עֲלִמָּא הָדִין וְלֹא עֲלִמָּא דֵאֲתִי: (ג' פְּעֻמִּים)

זֶה רִצּוֹן מִלְפָּנֶיהָ וְזֶה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁתְּהָא תוֹרְתָה אֲמִנּוּתֵנוּ בְּעוֹלָם הָיָה, וְתֵהָא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַר פְּסָא, רְמִי בַר פְּסָא, נַחֲמִין בַר פְּסָא, אַבָּא מְרִי בַר פְּסָא, רַבְרָם בַר פְּסָא, רַבִּישׁ בַר פְּסָא, סוּרְבַּב בַר פְּסָא, אַדָּא בַר פְּסָא, דְרוּ בַר פְּסָא:

הַעֲרִב נָא וְזֶה אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרְתָה בְּפִינוּ וּבְפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֵה בְּלֵנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ וְצִאֲצֵאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּלֵנוּ יוֹדְעֵי שְׂמֵךְ וְלִמְדֵי תוֹרְתָה:

מֵאִיבֵי תַחֲכַמְנִי מִצּוֹתָהּ, מִי לְעוֹלָם הִיא לִי: זֶה לְבִי תַמִּים חֲקִיָּה, לִמְעוֹן לֹא אֲבוּשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיהָ, מִי בָּם חִייתֵנִי: בְּרוּךְ אַתָּה יי, לְמַדְנֵי חֲקִיָּה: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֵלָה וְעַד:

מִזִּידִים אֲנַחְנוּ לִפְנֵיהָ וְזֶה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁשְׁמִת חֲלַקְנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שִׁמִּת חֲלַקְנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרִינּוֹת. שָׂאֵנוּ מִשְׁפִּימִים וְהֵם מִשְׁפִּימִים, אָנוּ מִשְׁפִּימִים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁפִּימִים לְדְבָרִים בְּטִלִּים. אָנוּ עֲמִלִים וְהֵם עֲמִלִים, אָנוּ עֲמִלִים וּמְקַבְּלִים שֶׁכֵּר וְהֵם עֲמִלִים וְאִינָם מְקַבְּלִים שֶׁכֵּר. אָנוּ רִצִּים וְהֵם רִצִּים, אָנוּ רִצִּים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רִצִּים לְבָאָר שַׁחַת, שְׁנַאֲמֵר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידֵם לְבָאָר שַׁחַת, אֲנִישֵׁי דְמַיִם וּמְרָבָה לֹא יִחַצּוּ יְמֵיהֶם, וְאִנִּי אֲבִטַח בָּךְ.

זֶה רִצּוֹן מִלְפָּנֶיהָ וְזֶה אֱלֹהֵי, גְּשִׁם שֶׁעֲזַרְתֵּנִי לְסִיּוּם מִסְכֵּת שַׁבָּת, מִן תַּעֲזַרְנִי לְהַתְּחִיל מִסְכְּתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרֵים וְלִסְיֻמָּם, לְלַמּוֹד וְלִלְמַד לְשׁוֹמֵר וְלַעֲשׂוֹת וְלִקְבֹּעַ אֶת כָּל דְּבָרֵי תְלִמוּד תוֹרְתָה בְּאַהֲבָה, וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאֲמִנּוּרָאִים וְתְלִמְדֵי חֲכָמִים, וְעִמּוּד לִי וְלוֹרְעֵי, שְׂלֵא תִמּוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי יוֹרְעֵי וְזוֹרְעֵי עַד עוֹלָם. וְתַתְּחַבֵּם מִי, בְּהַתְּחַלְקָה תִּנְחָה אֹתָהּ, מִשְׁכַּבָּה תִּשְׁמַר עֲלֶיהָ, וְהַקְּיֹצוֹת הִיא תִּשְׁחִיחָה: מִי בִי יִרְבּוּ יְמֵיהָ, וְיִוְסִיפוּ לָהּ שְׁנוֹת חַיִּים: אֲרַךְ יָמִים בְּיְמֵינָהּ, בְּשִׂמְחָה עֲשֵׂר וְכָבוֹד: וְזֶה עוֹלָמֵנוּ יִתְּן, וְזֶה יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

מסכת ערובין

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' מבוי שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה, ומעט. רבי יהודה אומר, אינו צריך.

והרחב מעשר אמות, ומעט. ואם יש לו צורת הפתח, אף על פי שהוא רחב מעשר אמות, אין צריך למעט.

גמרא – ר' יוסה אומר לה סתם. רבי אחא בשם רב רבנן: ילפין לה מפתחו של היכל. ורבי יודה יליף לה מפתח האולם,

[דף א' ע"ב]

אם מפתח האולם – דיו ארבעים אמה. דתנינן תפון: פתח האולם גבוה ארבעים אמה ורחב עשרים. אומר, תני רבי הויה: אפלו ארבעים חמשים אמה. תני בר קפרא, אפלו מאה אמה.

אמר רבי אבין ר' יודה: כדעתיה ורבנן כדעתיהו, דתנינן תפון: וכן גשירים המפלשין מטלמלין תחתיהון בשבת; דברי רבי יודה. וחכמים אוקרין.

היך מה דתימר תפון את רואה את המלתייה בלו יורדת וסותמת, אוף הקא את רואה את התקרה בלו יורדת וסותמת.

הוא דעתיה דרבי יודה בסכה, הוא דעתיה במבוי, הוא דעתיהו דרבנן בסכה הוא דעתיהו במבוי.

ולא דמניא, יש דברים פשרים בסכה ופסולין במבוי, פשרין במבוי ופסולין בסכה. דוקרנין – פשרין בסכה ופסולין במבוי. ותני בן, הביא ארבעה דוקרנין וסבד על גביהון סכה – פשרה. מבוי – פסול. הדיא דתימר בגבוהין ג' למעלה מפתלי המבוי, אבל אם אינן גבוהין ג' מפתלי המבוי – פשר. בשאין בהון רחב ארבעה, אבל אם יש בהון רחב ארבעה אפלו גבוהין פמה – פשר.

דפנות פשרות בסכה ופסולות במבוי. ותני בן, שתים כהלקתן ושלשית אפלו טפח פשר. רבי הויה בשם ר' יוחנן: שתים של ארבעה ארבעה טפחים, ושלשית אפלו טפח – פשר, ובמבוי עד שיהא

מגפף מארבע רוחותיו. רחב מעשר אמות, סכה – פשרה ומבוי פסול. הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת, הדיא דתימר על בית סאתים, אכל יתיר מבית סאתים נעשית פמהיצה שהוקפה זרעים, שאין מטלטל בה אלא בארבע אמות.

[דף ב' ע"א]

המתה מרבה מצלתה, בסכה – פסולה, ובמבוי – פשר. סכה מקרה – פסולה. מבוי מקרה – פשר. רבי אמי בשם רב הושעיא: לא סוף דבר מקרה, אלא נתן מלתרא, יש בו רחב ארבעה מפרחים – מתרת את המבוי.

רבי אחא רבי היננא בשם פהנא: הלכה פרבי יודה, דלא בן מה אגז אמרינן, רבי יודה וחכמים תהא הלכה פרבי יודה?!

אלא בגין דאמר רבי יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי: הלכה בדברי המקל בהלכות ערוובין, ואמר רב נחמן בר יצחק בשם רבי יהושע בן לוי: הלכה פרבי יוחנן בן נורי. ומקשינן עליה, לא בן אמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי: הלכה בדברי המקל בהלכות ערוובין? לא בן אמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי: הלכה פרבי יוחנן בן נורי? וקשיינן עליה, סברין מימר יחיד אצל יחיד, הא יחיד אצל חכמים – לא, אתא רבי יעקב בר אחא רבי יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי, הלכה פרבי יוחנן בן נורי. ואפילו חכמים החלוקין עליו. וכא תהא הלכה פרבי יודה ואפילו חכמים החלוקים עליו.

שמואל אמר: הלכה בדברי המקל בערוובין. אמר ליה רב הנה בר אשי: כגון תהוא דתנינן תמן, וכן גשרים המפליין – מטלטלין תהתיהון בשבת; דברי רבי יודה. וחכמים אוסרין. אמר לו: לא ערוובין אמרתי אלא מהיצות. סבר פהנא פהדא דשמואל, לפום בן צריף מימר אין הלכה פרבי יודה,

לא אמר אלא למעלה מעשרים, הא בסוף עשרים – פשר. ותייא פרב דרב אמר:

[דף ב' ע"ב]

סוף שעורן להקל. רבי יוחנן: סוף שעורן להחמיר. רבי חיא בשם רבי יוחנן: מבוי שקורתו למעלה מעשרים, נתן קורה בתוך עשרים וממעט בתוך עשרים. אמר רבי יוסה: והוא שיהא כל הפשר קורה בתוך עשרים. רבי הלקיה אמר בשם רבי אחא: ואפלו פרב אתיא היא, דרב אמר: שחיטה מחיצה

למחצה – בשרה. ולמה אמר פסולת? מפני כראית העין, שאם תימר שיתן בתוך עשרים אף הוא נותן למעלה מעשרים:

ימעט: ביצד ימעט? עושה איסטבא על פתח המבוי ומתיר. המבוי כמות יהא כה? רבי אחא בשם רבי הושעיה: ארבעה טפחים כדי מבוי. רבי יוסה אומר: טפח כדי קורה. תבויא אמרין: כל שהוא, הרי אין כאן גבה עשרים אמה על רחב טפח,

לא היה גבה עשרה טפחים – צריף לחוק.

כמה יחוק? רבי אחא אומר: ד' אמות כדי מבוי. רבי יוסה אומר: ד' טפחים כדי מקום.

ר' יעקב בר אחא ר' יוסה בשם ר' יוחנן: עושה חריץ על פתח המבוי עמוק י' ורחב ד' ומתיר המבוי, בין מבפנים בין מבחוץ, והוא שיהא בתוך ג' לכתלי המבוי, ואפלו כמאן דמר תמן ארבעה – מודי הכא בג'. תמן חוץ למבוי ברם הכא בתוך המבוי.

עשה גדר בפתח המבוי גבוה עשרה ורחב ארבעה ומתיר המבוי, בין מבפנים בין מבחוץ. היה שם גדר, אם מתלקט הוא עשרה טפחים מתוך ג' – צריף קורה, ואם לאו – אין צריף. אית תני תני: 'מתוך ארבע' מאן דמר

[דף ג' ע"א]

'מתוך שלש' – רבנן. מאן דמר 'מתוך ארבע' – רבי מאיר.

היה מונדרן (מדרון) באמצע המבוי לעליונים – נדון משום חריץ. לתחתונים – משום גדר:

תרחב מעשר אמות ימעט: ביצד כמעט? נותן מלתרה בפתח המבוי ומתיר המבוי. לרחב איתמרת. ורבנן עבדין לה אפלו בגבוה.

ולא כפרוץ למלואו הוא?

נעשית באכסדרה. רבי מתיר באכסדרה בבית שריי. כמה עמודין היה כה? רבי יעקב בר אחא: אומר ר' היא ר' יוסה, חד אומר: ששה. וחד אומר: שמונה. אומר רבי יעקב בר אחא: ולא פליגי, מאן דמר ששה – לא מחשב אילין תרין ברייא (לא מחשיב את שני העמודים), מאן דמר שמונה – מחשב אילין תרין ברייא.

מִסְכַּת נְדָרִים פְּרָק חֲמִישִׁי

ה, א הַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת מִן הָעֲלִיָּה, וְקִדְּם לְנִדְרוֹ נֹדַע שֶׁנִּפְלוּ לוֹ בִּירוּשָׁה, אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ בַּמִּתְּנָה, וְאָמַר: "אֵילוֹ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁכֵּן לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר" – הָרִי זֶה מִתֵּר.

מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁהִדִּיר אֶת אֲשֶׁתּוֹ שְׁלֹא לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם, וּבָאֵת וְהִעֲבִירוּהָ עַל נִדְרוֹ, וְעֲלָתָהּ וּבָאֵת וְשָׁאַלָה אֶת רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לוֹ: "אֵילוֹ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁמִּבְטָלֶת אֶת דְּבָרֶיךָ שְׁלֹא בְּפָנֶיךָ, מִדִּירָה הָיִיתִי"? אָמַר לוֹ: "לֹא"! וְהִתִּירוּ רַבִּי יוֹסִי.

רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אוֹמְרִים לוֹ – "אֵלּוֹ אֶחָד הִיָּה מִפִּיֶסְךָ, הָיִיתִי נוֹדֵר? אִם אָמַר: 'לֹאוּ' – הָרִי זֶה מִתֵּר. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בֶּתְרִיָּה אָמַר: אוֹמְרִים לוֹ – "אֵילוֹ חֵס הָיִיתִי לְבֹזֵה, הָיִיתִי נוֹדֵר"? אָמַר לוֹ: 'לֹאוּ' – הָרִי זֶה מִתֵּר.

ה, ב רַבִּי נֵתַן אָמַר: יֵשׁ נִדֵּר שֶׁמִּקְצָתוֹ מִתֵּר וּמִקְצָתוֹ אֲסוּר. כִּיצַד? נִדֵּר מִן הַכֹּלְכֶלָה שֶׁהִיָּה בְּנוֹת שׁוּחַ בְּתוֹכָהּ, אָמַר, אֵילוֹ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁבְּנוֹת שׁוּחַ בְּתוֹכָהּ, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר אֲלֵא לְשָׂאֵר כֹּלְכֶלָה – הִתֵּר בְּבְנוֹת שֶׁבַע וּבְשָׂאֵר הַכֹּלְכֶלָה אֲסוּר. נִדֵּר מִן הַבְּצָלִים וְאָמַר: אֵילוֹ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהַכּוֹפְרֵי יָפֵה לֵלֵב לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר אֲלֵא מִשָּׂאֵר בְּצָלִים – הִתֵּר כּוֹפְרֵי, וְשָׂאֵר בְּצָלִים – אֲסוּר. עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָה וְלָמַד: שֶׁהִנֵּדֵר שֶׁהִתֵּר מִקְצָתוֹ – הִתֵּר כָּלוּ.

ה, ג כִּיצַד? אָמַר: 'קוֹנָם שְׂאִינוּ נִהְיֶה לְכֻלְכֶם וְהִתֵּר אֶחָד מֵהֵן' – הִתֵּרוּ בְּלֵן. 'שְׂאִנִּי נִהְיֶה לְזֶה וְלְזֶה' וְהִתֵּר הָאֲמַצְעִי – הִימְנוּ וְלִמְטָה מִתֵּר הִימְנוּ וְלִמְעֵלָה אֲסוּר. 'קוֹנָם שְׂאִנִּי נִהְיֶה לְפִלוֹנִי', וְשֶׁהָהּ כְּדִי דְבוּר וְחִזֵּר וְאָמַר: 'לְפִלוֹנִי' – אֲסוּר בְּרֵאשׁוֹן וּמִתֵּר בְּשֵׁנִי. כִּמָּה הוּא כְּדִי דְבוּר? כְּדִי שְׂאֵלֶת שְׁלוּם, הָרַב לְתַלְמִיד.

ה, ד 'קוֹנָם שְׂאִנִּי נִהְיֶה לְפִלוֹנִי, וְעוֹד לְפִלוֹנִי וּפְלוֹנִי', 'קוֹנָם שְׂאִנִּי נִהְיֶה לוֹ' – הָרִי אֵלוֹ

שְׁנֵי נְדָרִים. הִתֵּר הִרְאשׁוֹן – הִתֵּר הַשֵּׁנִי. לֹא הִתֵּר הִרְאשׁוֹן – לֹא הִתֵּר הַשֵּׁנִי. קוֹנָם שְׂאִנִּי נִהְיֶה לְפִלוֹנִי וְלְכֻלְ מִי שֶׁנִּשְׁאָלִין לוֹ עָלָיו – נִשְׁאָלִין לוֹ עַל הִרְאשׁוֹן, וְחִזְרִין וְנִשְׁאָלִין לוֹ עַל הַשֵּׁנִי.

ה, ה נִתְּכֹּן לְדוֹר בְּעוֹלָה וְנִדֵּר בְּנִזִּיר, בְּקִרְבָּן וְנִדֵּר בְּשְׁבוּעָה – מִתֵּר. בְּעוֹלָה וְנִדֵּר בְּקִרְבָּן, בְּחֵרֶם וְנִדֵּר בְּנִזִּיר, בְּקִרְבָּן וְנִדֵּר בְּשְׁבוּעָה – פּוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח אֶחָד עַל כָּלֶם. אִם אָמַר: 'נִדְרָתִי וְאִנִּי יוֹדֵעַ בְּאִזְיָה מִשְׁנִיָּהֶם נִדְרָתִי' – פּוֹתְחִין פֶּתַח אֶחָד עַל כָּלֶן.

ה, ו הַנּוֹדֵר מִן הָעִיר – נִשְׁאָל לְחֻכְם שְׁבַעִיר, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא נִשְׁאָל עַל פִּי עֲצֻמוֹ. מִיִּשְׂרָאֵל – נִשְׁאָל לְחֻכְם שְׁבִישְׂרָאֵל, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא נִשְׁאָל עַל פִּי יְהוּדָה בֶּן בֶּתְרִיָּה אָמַר: פּוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח לְאֲדָם בְּכָבוֹד עֲצֻמוֹ וּבְכָבוֹד בְּנִיו. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: זְכִיתָה בָּהּ וּבְכָלִים שְׁעָלֶיהָ. כְּשִׁמַּת מָה הִיוּ אוֹמְרִים לְפָנָיו בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל? "עַל רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּכִינָה הַמְּלַבִּישְׁכֶם שְׁנֵי עִם עָדִי, גַּם הַמְּעֵלָה עָדִי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן".

מִסְכַּת נְדָרִים פְּרָק שִׁישִׁי

א. הַפֶּרֶת נְדָרִים כָּל הַיּוֹם. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמְרוּ: הַפֶּרֶת נְדָרִים מֵעַת לְעַת. כִּיצַד? הִיוּ עַל אֲשֶׁתּוֹ חֲמִשָּׁה נְדָרִים, אוֹ שֶׁהִיוּ לוֹ חֲמִשׁ נְשִׁים, וְנִדְרוּ כָּלֶן, וְאָמַר: כָּלֶן מִפְּרִין, מוֹפֵר לֵיךְ נִדֵּר זֶה – לֹא הוֹפֵר אֲלֵא נִדֵּר זֶה, וְלֹא הִפֵּר אֲלֵא לָהּ לְבַד. 'מָה רְאִית שֶׁתְּדוּרִי', 'אִי אֶפְשִׁי שֶׁתְּדוּרִי', 'אֵין זֶה נִדֵּר' – לֹא אָמַר כָּלוּם. 'מוֹפֵר', 'מִבְטָל זֶה' – הָרִי זֶה בְּטָל. 'קִים לֵיךְ', 'יָפֵה עֲשִׂית', 'אָף אֲנִי כְּמוֹתְךָ', 'אִם לֹא נִדְרָתְךָ מִדִּירֶךָ אֲנִי' – אֵין יָכוֹל לְהִפֵּר.

ב. אֵימְתִי אָמְרוּ: 'מֵת הַבַּעַל נִתְּרוּקְנָה רְשׁוּת לְאָב? בְּזִמְן שְׁלֹא שָׁמַע, אוֹ שֶׁשָּׁמַע וְהִפֵּר, אוֹ שֶׁשָּׁמַע וְשָׁתַק. שָׁמַע וְהִפֵּר וּמֵת בּוֹ בַּיּוֹם, אֲבָל שָׁמַע וְשָׁתַק, שָׁמַע וְקִים וּמֵת בַּיּוֹם שָׁל אַחֲרָיו – אֵין יָכוֹל לְהִפֵּר. שָׁמַע בְּעֵלָה וְלֹא

הפר לה, ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל, זה הוא שאמרו: 'מת הבעל - נתרוקנה רשות לאב'. שמע אביה ולא הפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב, זה הוא שאמרו: 'מת האב - לא נתרוקנה רשות לבעל'.

ג. שמע בעלה והפר לה, ולא הספיק אביה לשמוע עד שמת - הרי זו אסורה, שאין הבעל מפר אלא בשתפות האב. שמע אביה והפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת, ונתארסה לאחר - יחזר האב ויפר חלקו של בעלה. אמר רבי נתן: הרי הן דברי בית שמאי. בית הלל אומרים: אין יכול להפר.

ד. נצרה המאורסה - אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה. שמע האב והפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת, ונתארסה, אפלו לעשרה - זהו שאמרו: 'אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה'. שמע אביה והפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת, ונתארסה, יחזר הבעל השני ויפר חלקו של ראשון. אמר רבי נתן: הן הן דברי בית שמאי. בית הלל אומרים: אין יכול להפר. במה דברים אמורים? בזמן שגרשה בו ביום, והחזירה בו ביום, או גרשה בו ביום ונתארסה לאחר, אבל אם בגרה ונשאת, או ששהתה שנים עשר חדש - אין יכול להפר.

ה. שומרת יבם, בין יבם אחד בין שני יבמין. רבי אליעזר אומר: יפר. רבי יהושע אומר: לא אחד ולא לשנים. רבי יעקב אומר: לא לאחד ולא לשנים. אמר רבי אליעזר: ומה אם אשה, שאין לי בה חלק עד שלא באת לרשותו, משבאת לרשותו - אינו דין שנגמרה לו? אמר לו רבי עקיבה: לא! אם אמרת באשה שאין לי בה חלק, שכשם שאין לי בה חלק, כך אין לאחרים בה חלק, תאמר באשה שאין לי בה חלק עד שלא באת לרשותו? ומשבאת לרשותו נגמרה לו, שכשם שיש לו בה חלק, כך יש

לאחרים בה חלק. אמר לו רבי יהושע: עקיבה, דבריך בין שני יבמין, מה אתה משיב על יבם אחד? אמר לו: כשם שלא חלקת לנו בין יבם אחד לבין שני יבמין, בין שעשה בה מאמר ובין שלא עשה בה מאמר, כך בנדרים ובשבועות לא תחלק. אמר לו: 'אבל, אלו היית בימי רבי אלעזר בן ערף והשבת תשובה זו'.

ו. אמר לו רבי אליעזר: מקוה יוכיח, שמעלה את הטמאים מטמאתן ואינו מציל הטהורין מלטמא. חזר רבי אליעזר ודנו דין אחר: ומה אם במקום שאין מפר נדרי עצמו משנדר, הרי הוא מפר נדרי עצמו עד שלא ידור, מקום שמפר נדרי אשתו משנדרה אינו דין שיפר נדרי אשתו עד שלא תדור. אמרו לו: ומה למפר נדרי עצמו עד שלא ידור, שאם רצה להקים מקים, יפר, נדרי אשתו עד שלא תדור שאם רצה להקים אינו יכול. דבר אחר (במדבר ל): 'אישה קימנו ואישה יפרנו' - את שבא לכלל 'הקם' בא לכלל 'הפר', לא בא לכלל 'הקם' לא בא לכלל 'הפר'.

ז. שור זה הקדש לכשאקחנו, 'בית זה הקדש לכשאקחנו', 'תנו גט לאשתי לכשאקדשנה' - לא אמר פלוס. 'שור זה מכור לך לכשאקחנו', 'בית זה מכור לך לכשאקחנו' - לא אמר פלוס. 'שור שארש מאבא מכור לך', 'מה שתעלה מצודתי מכור לך' - לא אמר פלוס, 'מה שארש מאבא היום', 'מה שתעלה מצודתי היום מכור לך' - דבריו קיימין.

1 פלומר, אפלו היית בימי רבי אלעזר בן ערף שהיה מעין המתנגר - היית משיב תשובה זו.
2 בנפסח הגר'א: אמר: בן עזאי, תכל עליך בן עזאי שלא שמושת את רבי עקיבא.

מִסְכַּת נְדָרִים פָּרָק שְׁבִיעִי

א. כָּל דָּבָר שֵׁשׁ בּו עֲנוּי נִפְשׁ בֵּין בֵּינו לְבִינָה אוּ בִינָה לְבֵין אַחֲרִים - יָפָר, דָּבָר שְׂאִין בּו עֲנוּי נִפְשׁ - בֵּינו לְבִינָה יָפָר, בִּינָה לְבֵין אַחֲרִים - לֹא יָפָר, כִּי־עַד? אַמְרָה: קוֹנָם שְׂאִנִּי עוֹשֶׂה לְפִי אָבָא, לְפִי אָבִיךָ, לְפִי אָחִי, לְפִי אָחִיךָ, שְׂאִנִּי מִטִּילָה תְּבֹן וּמִים לְבִקְרָךְ - אֵין יָכוֹל לְהַפֵּר מִפְּנֵי שְׁבִינָה לְבֵין אַחֲרִים, שְׂלֹא אֶכְחַל וְשְׂלֹא אֶפְרָכֶם וְשְׂלֹא אֶתְקַשְׁט, וְשְׂלֹא אֶשְׁמֵשׁ לָךְ מִטְתִּי - הָרִי זֶה יָפָר מִפְּנֵי שְׁבִינּוּ לְבִינָה.

ב. שְׂלֹא אֶצִּיעַ לָךְ מִפֶּה, וְשְׂלֹא אֶדִּיחַ לָךְ רַגְלִיךָ, וְשְׂלֹא אֶמְזַג לָךְ אֶת הַכּוֹס - אֵין צְרִיךְ לְהַפֵּר, כּוּפָה אוֹתָהּ עַל כְּרֻחָהּ, רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יָפָר, מִשּׁוּם שְׁנֹאֲמַר (בַּמִּדְבָּר ל'): "לֹא יִחַל דְּבָרוֹ".

ג. נְדָרָה שְׂלֹא תִטְעַם אֶחָד מִכָּל הַמִּינִין, בֵּין מֵאֵכֶל רַע בֵּין מֵאֵכֶל יָפֵה, אֶפְלוּ לֹא טַעְמָה אוֹתוֹ הַמִּין מִימֵיהָ - יָפָר. אַמְרָה: קוֹנָם פְּלִפְלִין שְׂאִנִּי טוֹעַמַת, גְּלוּסְקִין שְׂאִנִּי טוֹעַמַת, אֶפְלוּ לֹא הִיָּה לָהּ אוֹתוֹ הַמִּין מִימֵיהָ - יָפָר. אַמְרָה קוֹנָם פְּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עָלַי, אִם יֵשׁ לוֹ בֵּהֶן חֶלֶק - יָפָר. אִם לֹא - יָבִיא לָהּ מִשָּׂאֵר אֶרְצוֹת. אַמְרָה: קוֹנָם פְּרוֹת הַפְּרָכִיא זֹו עָלַי, אִם יֵשׁ לוֹ בֵּהֶן חֶלֶק - יָפָר. אִם לֹא - יָבִיא לָהּ מִהַפְּרָכִיא אַחֲרָת. אַמְרָה: קוֹנָם פְּרוֹת מְדִינָה זֹו עָלַי, אִם יֵשׁ לוֹ בֵּהֶן חֶלֶק - יָפָר. וְאִם לֹא - יָבִיא לָהּ מִמְדִּינָה אַחֲרָת.

ד. אַמְרָה: קוֹנָם פְּרוֹת חֲנוּנִי זֹו עָלַי, אִם יֵשׁ שֵׁם חֲנוּת אַחֲרָת - לֹא יָפָר. וְאִם לֹא - יָפָר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֶפְלוּ הִיָּה שֵׁם מֵאֶה חֲנִיּוֹת, הוֹאִיל וְלֹא הִיָּתָה פְּרֻנְסָתוֹ אֶלָּא הִימְנָה - הָרִי זֶה יָפָר, מִפְּנֵי שְׁבִינּוּ לְבִינָה.

ה. קוֹנָם שְׂאִנִּי נִהְנָה לְבְרִיּוֹת - אֵין יָכוֹל לְהַפֵּר. יָכוֹלָה לְהַנּוֹת בְּלֶקֶט בְּשִׂכְחָהּ וּבַפָּאָה וּבַמַּעֲשֵׂר עֲנִי.

ו. נְדָרָה אֲשֶׁתּוֹ וְהַפֵּר לָהּ, וְסָבוּר נְדָרָה בְּתוֹ נְדָרָה בְּתוֹ וְהַפֵּר לָהּ, וְסָבוּר אֲשֶׁתּוֹ נְדָרָה -

הָרִי זֶה יָקִים. וְאִם רָצָה - מִפֵּר. נְדָרָה אֲשֶׁתּוֹ וְקִיָּם לָהּ, וְסָבוּר בְּתוֹ נְדָרָה, נְדָרָה בְּתוֹ וְקִיָּם לָהּ, וְסָבוּר אֲשֶׁתּוֹ נְדָרָה - הָרִי זֶה יָפָר. וְאִם רָצָה לְהַקִּים - מְקִיָּם.

ז. נְדָרָה מִן הַתְּאֵנִים וְעֻנְבִים. הַפֵּר לְתְּאֵנִים - יִחְזוֹר וְיָפָר לְעֻנְבִים. לְעֻנְבִים - יִחְזוֹר וְיָפָר לְתְּאֵנִים. לֹא הַפֵּר לְתְּאֵנִים וְהַפֵּר לְעֻנְבִים - אֶסוּרָה לְאָכוֹל בְּתְּאֵנִים וְעֻנְבִים. הַפֵּר לְעֻנְבִים וְלֹא הַפֵּר לְתְּאֵנִים - אֶסוּרָה לְאָכוֹל בְּעֻנְבִים וְתְּאֵנִים. הַפֵּר לְתְּאֵנִים וְחֻשְׁכָּה, אֶסוּרָה לְאָכוֹל תְּאֵנִים וְעֻנְבִים. הַפֵּר לְעֻנְבִים וְחֻשְׁכָּה - אֶסוּרָה לְאָכוֹל עֻנְבִים וְתְּאֵנִים. אַמְרָה: קוֹנָם תְּאֵנִים שְׂאִנִּי טוֹעַמַת וְעוֹד עֻנְבִים שְׂאִנִּי טוֹעַמַת - הָרִי אִלוֹ שְׁנֵי נְדָרִים, מִפֵּר אִיזָה מֵהֶן שִׁירְצָה וּמְקִיָּם אִיזָה מֵהֶן שִׁירְצָה, שְׁנֹאֲמַר (בַּמִּדְבָּר ל'): "אִישָׁה יְקִימְנוּ וְאִישָׁה יִפְרְנוּ" - אִישָׁה יְקִימְנוּ לְזוֹ וְאִישָׁה יִפְרְנוּ לְזוֹ.

זח. חֲמֹר בְּהֶקֶם' שְׂאִין בְּהַפֵּר' וּבְהַפֵּר' שְׂאִין בְּהֶקֶם', שֶׁהַשְּׂתִיקָה מְקִימַת וְאֵין שְׂתִיקָה מְבַטֵּלָת. הָאִישׁ מְקִיָּם בְּלָבוֹ וְאֵין הָאִשָּׁה מְבַטֵּלָת בְּלָבָהּ. יֵשׁ בְּהֶקֶם' שְׂאִין בְּהַפֵּר' וְיֵשׁ בְּהַפֵּר' שְׂאִין בְּהֶקֶם', מִשְׂהֶקֶם' - אֵין יָכוֹל לְהַפֵּר וּמִשְׂהַפֵּר' - אֵין יָכוֹל לְהַקִּים.

זט. אֲשֶׁת אִישׁ שְׂאֵמְרָה: 'הָרִינִי נְזִירָה לְכַשְׂאֲתַגְרָשׁ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: לֹא יָפָר. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: יָפָר. אֶלְמָנָה שְׂאֵמְרָה: הָרִינִי נְזִירָה לְכַשְׂאֲנִשָּׂא; רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: יָפָר. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: לֹא יָפָר, שְׂרַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ל'): "וְנָדַר אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כָּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יְקוּם עָלֶיהָ" - עַד שִׁיְהֵא אֶסוּר נוֹדֵר בְּשַׁעֲהָ שִׁיְהֵא אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה. וְרַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: "אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יְקוּם עָלֶיהָ" - עַד שִׁיְהֵא אֶסוּר שַׁעֲהָ שְׂאֵמְרָה עַל נַפְשָׁהּ. קוֹנָם שְׂאִנִּי עוֹשֶׂה לְפִיךָ שְׁנֵהֲנָה, לְאָבָא וּלְאָבִיךָ, רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יָפָר. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: לֹא יָפָר. נְטוּלָה הִיא מִן הַיְהוּדִים (אִם)

מִשְׁמֶשֶׁתְּדָךְ אָנִי - יִפְרַח חֶלְקוֹ וּמִשְׁמֶשֶׁתּוֹ. רַבִּי נִתַּן אוֹמֵר: לֹא יִפְרַח וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: יִפְרַח.

מִסְכַּת נְזִיר פָּרָק רֵאשׁוֹן

א, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: כְּנוּיֵי כְּנוּיֵין אֶסוּרִין. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: כְּנוּיֵי כְּנוּיֵין מִתְרִין. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין מִשְׂאִין עַל פִּי בֵּת קוֹל. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִין: מִשְׂאִין עַל פִּי בֵּת קוֹל.

א, הָאוֹמֵר 'נְזִירוֹת'; רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הָרִי זֶה נְזִיר שְׁתִּים. הָרִינִי נְזִיר וְאַחַת - מוֹנֶה שְׁתִּים. וְעוֹד - מוֹנֶה שְׁלֹשׁ. אַחַת וְעוֹד וְשׁוֹב - מוֹנֶה אַרְבַּע.

סוּמְכוּס אוֹמֵר: הָרִינִי נְזִיר פּוֹנְטוּגִין - הָרִי זֶה נְזִיר חֲמֵשׁ. טַטְרִגִּין - הָרִי זֶה נְזִיר אַרְבַּע. טְרִיגִּין - הָרִי זֶה נְזִיר שְׁלֹשׁ. דִּיגִין - הָרִי זֶה נְזִיר שְׁתִּים. הֵן - אַחַת. הָרִינִי נְזִיר אִם לֹא אֲגַלֶּה מִשְׁפָּחוֹת - הָרִי זֶה נְזִיר וְאֵל יִגְלֶה מִשְׁפָּחוֹת.

א, ג' הָרִינִי נְזִיר בְּשַׁעוֹת יוֹם כְּחֻדְשֵׁי הַשָּׁנָה - הָרִי זֶה נְזִיר שְׁתִּים עֶשְׂרֶה. 'בֵּימֹת הַשַּׁבָּת כְּשֵׁנִי שְׁבוּעַת כְּשִׁמִּיטַת יוֹבֵל' - הָרִי זֶה נְזִיר שְׁבַעַה. 'הָרִינִי נְזִיר כִּימֵי חֹמֶה, כְּמִנְיֵן יְמוֹת הַחֹמֶה' - הָרִי זֶה נְזִיר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמֵשׁ נְזִירוֹת כְּמִנְיֵן יְמוֹת הַחֹמֶה. 'הָרִינִי נְזִיר כִּימֹת הַלְּבָנָה, כְּמִנְיֵן יְמוֹת הַלְּבָנָה' - נְזִיר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים וְאַרְבַּע נְזִירוֹת כְּמִנְיֵן יְמוֹת הַלְּבָנָה. רַבִּי אוֹמֵר: עַד שְׂיֵאמֵר: 'נְזִירוֹת עָלַי כְּמִנְיֵן יְמוֹת הַחֹמֶה וְכְמִנְיֵן יְמוֹת הַלְּבָנָה'.

א, ד' רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אָמַר 'הָרִינִי נְזִיר מִנְיֵן הַלְּקָטִי קִיץ³ וְכְמִנְיֵן שְׁבַלֵי שְׁמִיטָה' -

³ וַיֵּשׁ מִפְּרָשִׁים, הֵינּוּ כְּמִנְיֵן שְׁבִילִים שְׁעוּשִׁים מִיבְשֵׁי תְּאֵנִים בֵּין הַקְּצִיעוֹת, כְּדִי בְּאֲשֶׁר הֵם הוֹלְכִים בִּינְיָהם - לֹא תִהְיֶינָה הַקְּצִיעוֹת נִדְרָסוֹת בְּרַגְלֵיהֶם. וַיֵּשׁ מִפְּרָשִׁים בְּהַלְּקָטִי קִיץ - הֵינּוּ בְּאֲשֶׁר מִיבְשֵׁים אֵת הַתְּאֵנִים עוֹשִׂים תְּלִים תְּלִים

הָרִי זֶה נְזִיר לְעוֹלָם וּמְגַלַּח אֶחָד לְשָׁלִשִׁים יוֹם, עַד שְׂיֵאמֵר: 'לֹא לְכָךְ נִתְּכַנְנִיתִי'. 'הָרִינִי נְזִיר כְּשֶׁעַר רֹאשִׁי, כְּעַפְּרֵי הָאָרֶץ, כְּחוֹל הַיָּם' - הָרִי זֶה נְזִיר לְעוֹלָם, וּמְגַלַּח אֶחָד לְשָׁלִשִׁים יוֹם. רַבִּי אוֹמֵר: אֵין זֶה מְגַלַּח אֶחָד לְשָׁלִשִׁים יוֹם. 'שְׂאִין זֶה נְזִיר עוֹלָם, הָרִינִי נְזִיר מִכָּאן וְעַד הַתְּהוֹם מִן הָאָרֶץ וְעַד לְרְקִיעַ' - הָרִי זֶה נְזִיר עוֹלָם. 'הָרִינִי נְזִיר כָּל חַיִּי, הָרִינִי נְזִיר עוֹלָם' - הָרִי זֶה נְזִיר עוֹלָם. מֵאָה שָׁנָה, אוֹ מֵאַתִּים שָׁנָה, אֲפִלּוּ אֶלֶף שָׁנָה - אֵין זֶה נְזִיר עוֹלָם.

א, ה' כֶּשֶׁם שְׁכַנְיֵי נְזִירוֹת כְּנְזִירוֹת, כֶּךָ כְּנוּיֵי שְׁמִשׁוֹן כְּשִׁמְשׁוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נְזִיר שְׁמִשׁוֹן מִטְמֵא לְמֵתִים שְׁשִׁמְשׁוֹן עֲצָמוֹ טְמֵא לְמֵתִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הָאוֹמֵר 'הָרִינִי נְזִיר שְׁמִשׁוֹן' - לֹא אָמַר כְּלוּם, שְׁלֹא נִמְצָא בְּשִׁמְשׁוֹן שְׂיֵצְאָה נְזִירוֹת מִפִּיו עָלָיו.

א, ו' נְזִירוֹת נוֹהֲגִת בְּאָרֶץ וּבְחוּץ לְאָרֶץ, בֵּין שֵׁישׁ לוֹ שְׁעַר בֵּין שְׂאִין לוֹ שְׁעַר, אֵף עַל פִּי שְׁנַאֲמַר (בַּמִּדְבָּר ו, יח): 'וְלָקַח אֵת שְׁעַר רֹאשׁ נְזִירוֹ', בֵּין שֵׁישׁ לוֹ כְּפִים וּבֵין שְׂאִין לוֹ כְּפִים, אֵף עַל פִּי שְׁנַאֲמַר (בַּמִּדְבָּר ו, יט): 'וְנִתַּן עַל כְּפֵי הַנְּזִיר'.

א, ז' הַמּוֹרֵט - בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְהַעֲבִיר תַּעַר עַל כָּל בְּשָׂרוֹ. בֵּית הֵלֵל אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ, וְכֵן בְּמִצְרַע, וְכֵן בְּלוּיִם.

א, ח' חֹמֶר בְּנְזִיר שְׂאִין בְּמִצְרַע, וְחֹמֶר בְּמִצְרַע שְׂאִין בְּנְזִיר - נְזִיר. אִם גִּלַּח בְּיוֹם מְלֵאת סוּפַג אֵת אַרְבָּעִים, מֵה שְׂאִין בֶּן בְּמִצְרַע. מִצְוַרַע מְגַלַּח רֹאשׁוֹ וְזָקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו, מֵה שְׂאִין בֶּן בְּנְזִיר. חֹמֶר בְּנְזִירוֹת מִבְּשׁוּבוֹעוֹת וּבְשׁוּבוֹעוֹת מִבְּנְזִירוֹת, שֵׁישׁ נְזִיר בְּתוֹךְ נְזִיר וְאֵין שְׁבוּעָה בְּתוֹךְ שְׁבוּעָה, חֹמֶר בְּשׁוּבוֹעוֹת, שְׁשִׁגְגַת שְׁבוּעוֹת - אֶסוּרָה. וְשִׁגְגַת נְזִירוֹת - מִתְּרַת.

מִתְּאֵנִים. וְאוֹלֵי יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּלָקַט הַנּוֹשֵׂר בְּשַׁעַת קְצִירָה בְּעוֹנַת הַקִּיץ.

מִסְכַּת נְזִיר פָּרָק שְׁנִי

בא בית שמאי אומרים: כנויי כנויין – אסורין. כיצד? אמר: הרניני נזיר מן הגרוגרת ומן הדבילה. בית שמאי אומרים: נזיר. ובית הלל אומרים: אינו נזיר. אמר: 'הרניני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומטמא למתים' – הרי זה נזיר, ובטל תנאו, שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה, כל המתנה על מה שכתוב בתורה – תנאו בטל. יודע אני שיש נזירין אבל איני יודע שהנזירין אסורין ביין, שאסור לשתות יין ולטמא למתים. רבי שמעון אומר: אין לה פתח גדול מזה.

בב 'הרי עלי לגלח חצי נזיר' – הרי זה מגלח נזיר שלם; דברי רבי מאיר. רבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבים. 'הרניני נזיר, ועלי לגלח נזיר, ואם גלח לעצמו' – לא יצא. 'הרי עלי לגלח חצי נזיר ועלי לגלח נזיר, ואם גלח לעצמו' – לא יצא.

בג 'אלו קרבנות שאזיר עליהן' – לא אמר כלום, שנאמר: "קרבנו לה' על נזרו" – ולא נזרו על קרבנו. 'הרי עלי חטאתו ואשמו של פלוני, מדעתו' – יצא. 'שלא מדעתו' – לא יצא. 'הרי זה חטאתו ואשמו של פלוני, והלך הלה והביא בעצמו' – הרי זה כחטאת כאשם שפפרו בעליה.

בד 'הרי עלי לגלח חצי נזיר, ושמע חברו ואמר: 'ואני, ועלי לגלח חצי נזיר' – זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: 'זה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר'. 'הרניני נזיר כשיהא לי בן' ונולד לו בן. ספק שהוא בן קימא ספק אינו בן קימא; רבי יהודה פוטר, ששגגת נזירות מתרת. רבי שמעון מחיב, ששגגת נזירות אסורה, ויאמר: 'אם היה בן קימא, הרניני נזיר חובה, ואם לאו הרניני נזיר נדבה'. 'הרניני נזיר על מנת שיהא בכרי זה מאה כור', והלך ומצאו שגגב או שאבד, ספק היו בו ספק לא היו

בו, רבי יהודה פוטר, ספק נזירות להקל, ורבי שמעון אומר ספק נזירות להחמיר, ויאמר: 'אם היו כדברי הרניני נזיר חובה, ואם לאו 'הרניני נזיר נדבה'.

בה 'הרניני נזיר לאחר עשרים יום' – נזיר מעכשו מאה יום. מונה עשרים ואחר כך מונה שלשים, ומספק – מונה שמונים וחוזר ומונה שלשים – להשלים נזירותו ראשונה.

בו אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על שנדר נזיר שלשים יום, שאם גלח ביום שלשים – שלא יצא, על מה נחלקו? על שנדר סתם לבית שמאי, שאם גלח ביום שלשים יצא. ובית הלל אומרים: אם גלח ליום שלשים – לא יצא.

בז שתי נזירות. ראשונה נזירות סתם, ושניה נזירות שלשים, מגלח את הראשונה ביום שלשים ואחד, ואת השניה ביום ששים ואחד, ואם גלח את הראשונה יום שלשים, וגלח את השניה ביום ששים – לא יצא. ראשונה נזירות שלשים, ושניה נזירות סתם, מגלח את הראשונה ביום שלשים ואחד, והשניה ביום ששים ואחד, ואם גלח את הראשונה ביום שלשים ואת השניה ביום ששים – יצא.

בח מי שאמר: 'הרניני נזיר' ונטמא ביום שלשים – סותר את הכל. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שבעה. 'הרניני נזיר שלשים יום', ונטמא יום שלשים – סותר את הכל. 'הרניני נזיר מאה יום' ונטמא יום מאה – סותר את הכל. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שלשים יום. נטמא ביום מאה ואחד – סותר שלשים. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שבעה. זה הכלל שאמר רבי יהודה משום רבי אליעזר: כל שנטמא ביום שראוי להביא בו קרבן, ויש לו לספור, סותר שלשים יום, וכל שנטמא ביום שלשים, שאין ראוי להביא בו קרבן,

ויש לו לְסֹפֵר – לא סֹתֵר אֶלָּא שְׁבַעַה יָמִים, חוץ מִימֵי טְמֵאתוּ בְּלִבְדּוֹ.

ב,ט מי שְׁהִיָּה טְמֵא, וְנָזַר – אָסוּר לְגַלַּח וְלִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטְמֵא לַמֵּתִים, וְאִם גִּלַּח וְשָׁתָה – סוֹפֵג אֶת הָאֲרָבָעִים. מִזֶּה וְשׁוֹנָה – הַטְּמֵאִין לֹא עָלוּ לוֹ, וְאִין יוֹם שְׁבִיעֵי עוֹלָה – לוֹ מִן הַמִּנְיָן. כָּל אֱלוֹ שְׁאֲמָרוּ: אִין מִתְחִיל לְמָנוֹת עַד שִׁיטְהַר, אִין יוֹם שְׁבִיעֵי עוֹלָה לוֹ. כָּל אֱלוֹ שְׁאֲמָרוּ: מִתְחִיל מוֹנָה מִיד, יוֹם שְׁבִיעֵי עוֹלָה לוֹ מִן הַמִּנְיָן.

ב,י מָנָה נְזִירוֹתוֹ וְלֹא הִבִּיא קִרְבָּנוֹתָיו – אָסוּר לְגַלַּח וְלִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטְמֵא לַמֵּתִים. הִבִּיא קִרְבָּנוֹתָיו וְלֹא גִלַּח – אָסוּר לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטְמֵא לַמֵּתִים. אִם גִּלַּח וְשָׁתָה יַיִן וְנִטְמֵא לַמֵּתִים – הֵרִי זֶה סוֹפֵג אֶת הָאֲרָבָעִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כִּיּוֹן שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדְּמִים – הֵתֵר לְנִזְיֹר לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטְמֵא לַמֵּתִים.

ב,יא מִי שֶׁנִּזְרַר שְׁתֵּי נְזִירוֹת, מָנָה רֵאשׁוֹנָה וְלֹא הִבִּיא קִרְבָּנוֹתָיו, וְאַחַר כֵּךְ נִשְׁאֵל עַל הָרֵאשׁוֹנָה לְחֻכָּם, וְהֵתִיר לוֹ – יִצְתָה נְזִירוֹת שְׁנִיָּה בְּרֵאשׁוֹנָה. מָנָה שְׁתֵּיהֶן וְהִבִּיא קִרְבָּנוֹת שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת – לֹא עָלְתָה בֵּידוֹ אֶלָּא אַחַת. הִפְרִישׁ שָׁל זֹו בְּפָנָי עֲצָמוֹ וְשָׁל זֹו בְּפָנָי עֲצָמוֹ, וְהֵלֵךְ וְהִקְרִיב אֶת שָׁל זֹו בְּזוֹ וְאֶת שָׁל זֹו בְּזוֹ – לֹא יִצָּא.

מִסְכַּת נְזִיר פָּרָק שְׁלִישִׁי

ג,א אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל, עַל שְׁהִיּוֹ שְׁתֵּי כַּתֵּי עֲדִים, אַחַת אוֹמְרָת: שְׁתֵּים, וְאַחַת אוֹמְרָת: חֲמֵשׁ, שֶׁהוּא נְזִיר כַּקְטָנָה שְׁבָה, עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל שְׁהִיּוֹ שְׁנֵי עֲדִים מְעִידִין אוֹתוֹ. כַּת אַחַת אוֹמְרָת: שְׁתֵּים. וְאַחַת אוֹמְרָת: חֲמֵשׁ, שְׁבֵית שְׁמַאי אוֹמְרִים: נִחְלְקָה עֲדוּתָן, וְאִין נְזִירוֹת. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ בְּכֻלָּל חֲמֵשׁ שְׁתֵּים – יֵהָא נְזִיר שְׁתֵּים.

ג,ב מִי שְׁאֲמַר: 'הֵרִינִי נְזִיר', וְשָׁהָה כְּדֵי דְבוּר, וְשָׁמַע חֲבָרוֹ, וְאָמַר: 'וְאֲנִי' – הוּא

אָסוּר וְחֲבָרוֹ מִתָּר. כִּמָּה הוּא כְּדֵי דְבוּר? כְּדֵי שְׁאֵלַת שְׁלוֹם.

ג,ג 'הֵרִינִי נְזִיר', וְשָׁמַע חֲבָרוֹ וְאָמַר: 'פִּי כָּפִי, וְשַׁעֲרֵי כַּשְׁעָרוֹ' – הֵרִי זֶה נְזִיר. 'יָדֵי כַּיָּדוֹ, וְרַגְלֵי כַּרְגָּלוֹ' – הֵרִי זֶה נְזִיר. 'יָדֵי נְזִירָה וְרַגְלֵי נְזִירָה' – לֹא אָמַר כְּלוּם. 'רֵאשִׁי נְזִירָה, כְּכַדֵּי נְזִירָה' – הֵרִי זֶה נְזִיר. זֶה הַכָּלָל: דְּבַר שֶׁהִנְשָׁמָה תְּלוּיָהּ בּוֹ – הוּא נְזִיר. דְּבַר שֶׁאִין הִנְשָׁמָה תְּלוּיָהּ בּוֹ – אִין זֶה נְזִיר.

ג,ד הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: 'הֵרִינִי נְזִיר! וְאַתָּה?' אִם אָמְרָה: 'הֵן'! – שְׁנִיָּהֶם אָסוּרִין. אִם רָצָה לְהַפֵּר – מִפֵּר לָהּ, מִפְּנֵי שְׁקָדָם נִדְרוֹ לְ'הֶקֶם'. וְאִם לֹאוֹ – הוּא אָסוּר וְהִיא מְתֵרָת.

הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: 'הֵרִינִי נְזִיר וְאַתָּה!' אִם אָמְרָה: 'הֵן' – שְׁנִיָּהֶן אָסוּרִין. וְאִם לֹאוֹ – שְׁנִיָּהֶן מְתֵרִין, מִפְּנֵי שְׁתֵּלָה נִדְרוֹ בְּנִדְרָה.

אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: 'הֵרִינִי נְזִירָה', וְאִם אָמַר 'הֵן' – אָסוּרִין. אִם רָצָה לְהַפֵּר – אִינוּ יָכוּל, מִפְּנֵי שְׁקָדָם 'הֶקֶם' לְנִדְרָה. וְאִם לֹאוֹ – הִיא אָסוּרָה וְהוּא מְתָר.

אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: 'הֵרִינִי נְזִירָה, וְאַתָּה?', אִם אָמַר 'הֵן' – שְׁנִיָּהֶן אָסוּרִין. וְאִם לֹאוֹ – שְׁנִיָּהֶן מְתֵרִין, מִפְּנֵי שְׁתֵּלָה נִדְרָה בְּנִדְרוֹ.

הָאוֹמֵר לְחֲבָרוֹ: 'הֵרִינִי נְזִיר, וְאַתָּה?', אִם אָמַר: 'הֵן' – שְׁנִיָּהֶן אָסוּרִין. וְאִם לֹאוֹ – הוּא אָסוּר וְחֲבָרוֹ מְתָר.

הָאוֹמֵר לְחֲבָרוֹ: 'הֵרִינִי נְזִיר, וְאַתָּה!' אִם אָמַר: 'הֵן' – שְׁנִיָּהֶן אָסוּרִין. וְאִם לֹאוֹ – שְׁנִיָּהֶן מְתֵרִין, מִפְּנֵי שְׁתֵּלָה נִדְרוֹ בְּנִדְרוֹ.

⁴ הוּא נִדְרָה בְּנִזְיֹר בְּנִדְאוֹת, וְתוֹף כְּדֵי כֵךְ הוּא שׁוֹאֵל אוֹתָהּ, אִם גַּם אֶת רוּצָה לְדוֹר נְזִירוֹת.

⁵ לֹא בְּנִדְרָה שְׁאֵלָה כְּמוֹ בְּאִפְסֵי הַקְּדָם, אֶלָּא שְׁתֵּלָה אֶת הַנִּדְרָה שְׁלוֹ בְּנִדְרָה שְׁלֵהָ, וּמִתְכַּפֵּן לֹמַר לָהּ: הֵרִינִי נְזִיר אִם גַּם אֶת תְּהִי כְּמוֹנִי.

ג,ה האשה שְׁנֹדְרָה בְּנֹזִיר, וְשָׁמְעָה חֲבֵרְתָהּ, וְאָמְרָה: 'וְאֲנִי'. וְאַחַר כֵּן בָּא בַעֲלָהּ שֶׁל רֵאשׁוֹנָה וְהִפְרָ לָהּ - הִיא מִתְּרַת וְחֲבֵרְתָהּ אֲסוּרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם אָמְרָה: 'אֶף אֲנִי' - לֹא נִתְכַּוְּנָה אֲלֵא כְּמוֹתָהּ, וְשִׁתִּיהֵן מִתְּרוֹת. 'שְׁבוּעָה לְבִיתִי שְׂאֲנִי נִכְנָסְתִּי', וְשִׁגְגָה וְנִכְנָסָה - מִתְּרַת לְשַׁעֲבֵר, וְאֲסוּרָה לְעֵתִיד לְבֹא.

ג,ו האשה שְׁנֹדְרָה בְּנֹזִיר, וְשָׁמַע בַּעֲלָהּ וְלֹא הִפְרָ לָהּ. רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמְרִים: הוּא נִתֵּן אֶצְבַּע בֵּין שְׁנֵיהֶם, שְׁאִם רָצָה לְהִפְרָ - יִפְרָ. וְאִם אָמַר: 'אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה נְדָרְנִית' - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: הִיא נִתְּנָה אֶצְבַּע בֵּין שְׁנֵיהֶם, שְׁאִם רָצָה לְהִפְרָ - אִינוּ יָכוֹל. וְאִם אָמַר: אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה נְזִירָה - תִּצָּא שְׁלֵא בְּכַתְּבָהּ. הָאִשָּׁה שְׁנֹדְרָה בְּנֹזִיר, וְשָׁמַע בַּעֲלָהּ וְהִפְרָ לָהּ, וְהִיא לֹא יָדְעָה שֶׁהִפְרָ לָהּ בַּעֲלָהּ, וְהִיָּתָה שׁוֹתָה יַיִן וּמִטְּמָאָה לַמֵּתִים - הָרִי זֶה סוֹפְגָת אֶת הָאַרְבָּעִים. כְּשֶׁהִיָּה רַבִּי עֲקִיבָה מְגִיעַ לְדָבָר זֶה הִזָּה אוֹמֵר: וּמָה מִי שֶׁנִּתְּכַנֵּן לְעֵלוֹת בְּיָדוֹ בְּשֵׁר חֲזִיר וְעֵלָה בְּיָדוֹ בְּשֵׁר טֹלָה וְאָכְלוּ - צָרִיךְ כְּפָרָה וְסִלִּיחָה, הַמִּתְּכַנֵּן לְעֵלוֹת בְּיָדוֹ בְּשֵׁר חֲזִיר וְעֵלָה בְּיָדוֹ בְּשֵׁר חֲזִיר, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׁצָרִיךְ כְּפָרָה וְסִלִּיחָה!

ג,ז בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּתַגְלַחַת טְהָרָה אֲבָל בְּתַגְלַחַת טְמָאָה - יִפְרָ שְׁמֵפֵר לְעֵתִיד לְבֹא, שְׁיָכוֹל לֹמַר: 'אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה מְגִלַּחַת'. רַבִּי אוֹמֵר: אֶף בְּתַגְלַחַת טְהָרָה, עַד שְׁלֵא גִלַּחָה - יִפְרָ, שְׁיָכוֹל לֹמַר: 'אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה מְגִלַּחַת'. מִי שְׁנֹדֵר בְּנֹזִיר, וְהִיָּה שׁוֹתָה יַיִן וּמִטְּמָא לַמֵּתִים וְאַחַר כֵּן נִשְׁאָל לְחֻכְּם וְהִתֵּר לוֹ - אִין סוֹפֵג אֶת אַרְבָּעִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם אִין סוֹפֵג אֶת אַרְבָּעִים - יִסְפֵּג מִכַּת מְרָדוֹת.

ג,ח הַמְּפָרִישׁ מְעוֹת לְנִזְיֵרוֹתוֹ - לֹא נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִן לְהִבְיֵא כְּכֹלֵן

שְׁלָמִים. מֵת, וְהָיוּ לוֹ מְעוֹת סְתוּמִין - יִפְלוּ לְנִדְבָהּ. מְעוֹת מְפָרְשִׁין - דְּמֵי חֲטָאת יוֹלִיךְ לִים הַמְּלַח. לֹא נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין. דְּמֵי עוֹלָה - יְבִיאוּ עוֹלָה וּמוֹעֲלִין. דְּמֵי שְׁלָמִים - יְבִיאוּ שְׁלָמִים, וְנִאֲכָלִין לְיוֹם אֶחָד, וְאִינֵן טְעוּנִין לְחֹם. אֵלּוּ לְעוֹלָתוֹ, וְהִשָּׁאֵר לְשָׂאֵר. מֵת, דְּמֵי שְׁלָמִים - יְבִיֵא בְּהֵן שְׁלָמִים. וְהִשָּׁאֵר - יִפְלוּ לְנִדְבָהּ. אֵלּוּ לְחֲטָאתִי וְהִשָּׁאֵר לְשָׂאֵר נִזְיֵרוֹתִי - דְּמֵי חֲטָאת יוֹלִיכוּ לִים הַמְּלַח. וְהִשָּׁאֵר - יְבִיאוּ חֲצִיָּה לְעוֹלָה וְחֲצִיָּה לְשְׁלָמִים, וּמוֹעֲלִין כְּכֹלֵן וְאִין מוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. אֵלּוּ לְעוֹלָה, וְהִשָּׁאֵר לְשָׂאֵר נִזְיֵרוֹת, דְּמֵי עוֹלָה יְבִיאוּ בְּהֵן עוֹלָה, וּמוֹעֲלִין בְּהֵן, וְהִשָּׁאֵר - יִפְלוּ לְנִדְבָהּ, וּמוֹעֲלִין כְּכֹלֵן, וְאִין מוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. אֵלּוּ לְעוֹלָתִי וְאֵלּוּ לְחֲטָאתִי וְאֵלּוּ לְשְׁלָמִים וְנִתְעַרְבוּ - הָרִי זֶה לּוֹקַח בְּהֵן שְׁלֵשׁ בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמְּקוֹם אֶחָד בֵּין מִשְׁלֵשׁ מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חֲטָאת עַל חֲטָאתוֹ. דְּמֵי עוֹלָה עַל עוֹלָה, דְּמֵי שְׁלָמִים עַל שְׁלָמִים, וְנִתֵּן לְבַעֲלִים - לֹא יִתְּנֵם לְבַעֲלִים עַד שְׁיַחֲלָלֵם עַל כָּלֵם.

ג,ט בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: אִין אָדָם מְדִיר אֶת בְּנָיו בְּנֹזִיר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: מְדִיר אֶת בְּנָיו בְּנֹזִיר. הַדִּירוּ כְּשֶׁהוּא קָטָן, וְגִלַּח, אוֹ שֶׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת - בְּטֹלָה הִימְנֹו נִזְיֵרוֹת אָבִיו. אֵימְתִי אָמְרוּ 'הָאִישׁ מְגַלַּח עַל נִזְיֵרוֹת אָבִיו?' בְּזִמְן שְׁנֹדֵר לְאַחַר מִיתַת אָבִיו, אֲבָל נֹדֵר בְּחַיֵּי אָבִיו, וְהִפְרִישׁ אָבִיו מְעוֹתָיו לְנִזְיֵרוֹתוֹ - הָרִי אֵלָה יִפְלוּ לְנִדְבָהּ. רַבִּי יְהוּדָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: בֵּין כֵּן וּבֵין כֵּן אִין זֶה מְגַלַּח עַל נִזְיֵרוֹת אָבִיו. אֵימְתִי אָמְרוּ 'הָאִישׁ מְגַלַּח עַל נִזְיֵרוֹת אָבִיו?' בְּזִמְן שֶׁהֵנִיחַ אָבִיו מְעוֹת סְתוּמִים לְנִזְיֵרוֹתוֹ וּמֵת, אֲבָל הֵנִיחַ מְפָרְשִׁין, אוֹ בְּהִמָּה, בֵּין כֵּן וּבֵין כֵּן אִין זֶה מְגַלַּח עַל נִזְיֵרוֹת אָבִיו; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: בֵּין כֵּן וּבֵין כֵּן מְגַלַּח עַל נִזְיֵרוֹת אָבִיו.

ג,י מִי שְׁנֹדֵר בְּנֹזִיר, וְנִשְׁאָל לְחֻכְּם וְאָסֵר לוֹ; בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: מוֹנֵה מִשְׁעָה שְׁשָׂאֵל,

⁶ לֹא בְּדֶרֶךְ שְׂאֵלָה.

ובית הלל אומרים: מונה משעה שנדר, נשאל לחכם והתיר לו, אלו ואלו מודים, שאם היתה לו בהמה מפרשת - תצא ותרעה בעדר; זו טעות טעה נחום איש המדי כשפתחו בנדר.

ג, יא היו מהלכין בדרך, ואחד בא כנגדן. אמר אחד: 'הריני נזיר שזה פלוני', ואחד אמר: 'הריני נזיר שאינו הוא'. 'הריני נזיר שאחד מכם נזיר', ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר'. 'הריני נזיר ששניכם נזירים'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שכלכם נזירים'; בית שמאי אומרים: כלם נזירים. ובית הלל אומרים: אין נזיר אלא מי שלא נתקימו דבריו, ויביאו קרבן בשתפות. רבי יהודה אומר משום רבי טרפון: אין אחד מהם נזיר, שלא נתנה נזירות אלא בהפלאה. רבי יוסי אומר: היו בית שמאי אומרים: 'הריני נזיר שזה יוסף', ונמצא יוסף, 'שזה שמעון', ונמצא שמעון. 'שזה נזיר'. ראה אנדרוגינוס ואמר: 'הריני נזיר שזה איש'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה איש'. 'הריני נזיר שזה אשה'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה אשה'. 'הריני נזיר שזה איש ואשה'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה איש ואשה'. 'הריני נזיר שאחד מכם נזיר'. 'ששניכם נזירים'. 'שכלכם נזירים' - הרי אלו כלן נזירים, וכלם מונין תשע נזירין.

מסכת נזיר פרק רביעי

ד, א נזיר שאכל כל האסורין לו בהתראה אחת - אין חיב אלא אחת. התרו בו ואכל, התרו בו ואכל ושתה - חיב על כל אחת ואחת. וכמה שעורו? בכזית. כלן מצטרפין בכזית, יין וחמץ פיוצא בהן, כיצד הוא עושה? מביא כוס מלא יין ומביא כזית איגורו ונותן לתוכו ושופע, אם שתה פיוצא בהן - חיב. ואם לאו - פטור; דברי רבי עקיבה. רבי אלעזר בן עזריה פוטר, עד שישתה רביעית יין בין שמזגו ושתאו, בין ששתאו חצאים. רבי אליעזר אומר: נזיר

שהניח פיו על פי חבית של יין ושתה, שתאה כלה בהתראה אחת - אינו חיב אלא אחת. מתרין בו ושותה מתרין בו ושותה - חיב על כל אחת ואחת. וכן היה רבי אליעזר אומר: נטל אשכול של ענבים ואכל כלה בהתראה אחת - אינו חיב אלא אחת. מתרין בו ואוכל, מתרין בו ואוכל - חיב על כל אחת ואחת. אכל הימנו ענבים, לחים ויבשים, או שאכל הימנו שני חרצנין וזג, או שפחט הימנו כזית יין התר - הרי זה חיב על כל אחת ואחת.

ד, ב נזיר שמירט⁷ או ששפסף, או שתלש בו בזוג, אפלו כל שהוא - הרי זה חיב. אבל אין סותר אלא בתער וכרב ראשו. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: כשם ששתי שערות מעכבות בו - כך שתי שערות סותרות בו.

ד, ג חמר בתגלחת, שהתגלחת אין לה שעור, ועשה בה את המגלח כמתגלח, מה שאין כן בשתייהן, כיצד לא התר בכלל היוצא מן הגפן? נזיר ששתה יין של תרומה ושל מעשר שני, 'שכועה שאשתה יין' ושתה - הרי זה חיב על כל אחד ואחד. כיצד התר מכלל תגלחת? מצורע מחלט - הרי זה מגלח, ואין צריך לומר מצרעתו, אלא אפלו לתן סימן לנתקו, אם פשה ואם לא פשה.

ד, ד בין שנטמא הוא, בין שטמאוהו אחרים, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון - סותר את הכל, וחיבין קרבן. בין שגלח הוא בין שגלחוהו אחרים, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון - סותר את הכל וחיבין קרבן. אימתי אמרו 'תגלחת סותר שלשים יום? בזמן שאין לו לספור, הא אם יש לו לספור - הרי זה אין סותר. גלח על הזבח ונמצא פסול - תגלחתו פסולה וסותר שלשים יום.

⁷ שפרט בידו שערות מעקרן.

שְׂיבִיא חֲטָאָתוֹ. הִבִּיא חֲטָאָתוֹ וְנִטְמָא, וְהִבִּיא חֲטָאָתוֹ וְנִטְמָא – מִבִּיא קֶרְבֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. הִבִּיא חֲטָאָתוֹ וְלֹא הִבִּיא אֲשָׁמוֹ – מוֹנֵה. הִבִּיא אֲשָׁמוֹ וְלֹא הִבִּיא חֲטָאָתוֹ – אִינוֹ מוֹנֵה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: כְּשֶׁם שֶׁחֲטָאָתוֹ מְעַכְבּוּ, כֵּךְ אֲשָׁמוֹ מְעַכְבּוּ.

ד, ח מוֹדֵה רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׂאֵם גִּלַּח עַל חֲטָאָתוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָה, וְאַחַר כֵּךְ הִבִּיא קֶרְבָּנוֹתָיו לִשְׁמֵן – תְּגַלְּחֶתוּ פְּסוּלָה וְזִבְחֵי לֹא עָלוּ לוֹ. גִּלַּח עַל הַעוֹלָה וְעַל הַשְּׁלָמִים שֶׁלֹּא לִשְׁמֵן, וְאַחַר כֵּךְ הִבִּיא קֶרְבָּנוֹתָיו לִשְׁמֵן – תְּגַלְּחֶתוּ פְּסוּלָה, וְזִבְחֵי לֹא עָלוּ לוֹ. הֲרֵאוּי לְבֵא בֶן שָׁנָה וְהִבִּיא בֶן שְׁתַּיִם, בֶּן שְׁתַּיִם וְהִבִּיא בֶן שָׁנָה, אוֹ שֶׁהִיָּה אֶחָד מֵהֵן רוֹבֵעַ, וְנִרְבָּע, מְקַצֵּה, וְנִעְבֵּד, אֲתָנָן, מַחִיר, שְׂרוּעַ, וְקָלוּט – תְּגַלְּחֶתוּ פְּסוּלָה, וְזִבְחֵי לֹא עָלוּ לוֹ, וְשֶׂאֵר שְׁלָמֵי נִזִּיר, שֶׁהִבִּיאָן שֶׁלֹּא כְּמִצְוֹתוֹ – נֶאֱכָלִין לְיוֹם וְלַיְלָה אֶחָד, וְאִינָן טְעוּנִין לֹא לָחֵם וְלֹא זְרוּעַ.

ד, ט מִי שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים, וְנִטְמָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: סוֹתֵר אֵת הַכֹּל, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יָבִיא שֶׂאֵר קֶרְבָּנוֹ וַיִּטְהַר, מִפְּנֵי שֶׁקִּדַּשׁ שַׁעַר בְּדָם. מַעֲשֵׂה בְּמֵרִים הִתְרַמְּדִית שֶׁנִּזְרְקוּ עָלֶיהָ אֶחָד מִן הַדָּמִים, וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ עַל בִּתְּהָ שֶׁהִיָּתָה מְסַכְּנָתָה, וְהִלְכָה וּמִצְאָתָה שְׁמֵתָה, וְנִטְמָאָה. עָלֶיהָ אָמְרוּ חֻכְמִים: תָּבִיא שֶׂאֵר קֶרְבָּנָה וְתִטְהַר, מִפְּנֵי שֶׁקִּדַּשׁ שַׁעַר בְּדָם.

ד, י כָּל מִי שֶׁנִּזְרַק שְׁתֵּי נִזְרוֹת מִנֶּה רֵאשׁוֹנָה וְלֹא הִבִּיא קֶרְבָּנוֹתָיו – אֲסוּר לְגַלְּחַת וְלִשְׁתּוֹת יַיִן וְלֶהֱטַמָּא לְמֵתִים. נִטְמָא עַד שֶׁלֹּא גִלַּח; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: צְרִיף לְהִבִּיא קֶרְבֵּן טְמֵאָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִין צְרִיף, מִפְּנֵי שֶׁיֵּצֵא מִכָּלֵל רֵאשׁוֹנָה וְלִכְלֵל הַשְּׁנִיָּה לֹא בָּא.

ד, ה הַכֹּל מְשַׁלְּחִין תַּחַת הַדּוּד, חוּץ מִן טְמָא שֶׁגִּלַּח בְּמִדְיָנָה, מִפְּנֵי שֶׁשְׁעָרוֹ נִקְבַּר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: טְהוּרִים כְּאֵן וְכֵאֵן. הֵיוּ מְשַׁלְּחִים טְמָאִים כְּאֵן וְכֵאֵן – לֹא הֵיוּ מְשַׁלְּחִים. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל לֹא הֵיוּ מְשַׁלְּחִים תַּחַת הַדּוּד, חוּץ מִן הַטְּהוּר שֶׁבִּמְקַדָּשׁ, מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּמִצְוֹתוֹ. טְמָא כֵּן וְכֵן וְטְהוּר שֶׁבְּגוּבְלוּיִן – אִין מְשַׁלְּחִין תַּחַת הַדּוּד, וְאִין לֶךְ שֶׁמְשַׁלַּח תַּחַת הַדּוּד אֱלֹא נִזִּיר שֶׁגִּלַּח בְּטְהָרָה וּבִפְתַּח אֶהֱל מוֹעֵד, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ו, יח): "וְגִלַּח הַנִּזִּיר פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד" וְגו'.

ד, ו רַבִּי שְׁמַעוֹן הַשְּׁזוּרִי אוֹמֵר: הָאִישׁ מְשַׁלַּח תַּחַת הַדּוּד וְאִין הָאִשָּׁה מְשַׁלַּחַת תַּחַת הַדּוּד, מִפְּנֵי פְּרָחֵי כְּהֵנָּה. כִּיצַד מְשַׁלְּחוּ? נוֹתֵן עָלָיו רֹטֵב וּמְשַׁלַּח, וְאֵם שֶׁלַּח תַּחַת הַדּוּד שֶׁל חֲטָאָת וְאֲשֵׁם – יֵצֵא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק: מִיָּמַי לֹא אֶכְלָתִי אֲשֵׁם נִזִּיר טְמָא אֱלֹא אַחַת. מַעֲשֵׂה שְׂבֵא אֵלֵי אֶחָד מִן הַדְּרוֹם, וְרֵאִיתִיו יָפֵה עֵינָיִם וְטוֹב רֵאִי, וְקוּצוֹתָיו סְדוּרוֹת לוֹ תִּלְתָּלִים. אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי! מַה רֵאִיתָ לְשַׁחַת שַׁעַר זֶה נָאָה? נֵם לִי: רוּעָה הֵייתִי לְאַבִּי, וְהִלְכָתִי לְמִלְאוֹת מַיִם מִן הַמַּעַיִן, וְנִסְתַּכְּלָתִי בְּכַבּוּאָה שְׁלִי, וּפְחָזוּ יֵצְרֵי עָלַי, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירֵנִי מִן הָעוֹלָם. אָמַרְתִּי לוֹ: רִיקָה! מִפְּנֵי מַה אַתָּה מִתְּגַאֵה בְּעוֹלָם שֶׁאִינוֹ שֶׁלְּךָ? בְּדַבָּר שֶׁעֲתִיד לְהִיּוֹת עִפּוֹר רָמָה וְתוֹלְעָה? הֲרֵי עָלֵי לְגַלְּחַת לְשָׁמַיִם! עֲמַדְתִּי וְנִשְׁקַתִּיו עַל רֵאשׁוֹ, וְאָמַרְתִּי: כְּמוֹתְךָ יִרְבוּ עוֹשֵׂי רִצּוֹן מְקוֹם בְּיִשְׂרָאֵל, עָלֶיךָ הַכְּתוּב אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ו, יב): "אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַפְּלִיא לְנִדָּר נִדָּר נִזִּיר לְהִזִּיר לָהּ".

ד, ז נִזִּיר שֶׁנִּטְמָא בְּשַׁבְּעֵי, וְחָזַר וְנִטְמָא בְּשַׁבְּעֵי – אִינוֹ מִבִּיא אֱלֹא קֶרְבֵּן אֶחָד. נִטְמָא בְּשַׁמִּינֵי וְחָזַר וְנִטְמָא בְּשַׁמִּינֵי – מִבִּיא קֶרְבֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: קֶרְבֵּן אֶחָד עַל הַכֹּל עַד שֶׁיֵּבִיא אֲשָׁמוֹ. הִבִּיא אֲשָׁמוֹ וְנִטְמָא, אֲשָׁמוֹ וְנִטְמָא – חָיֵב קֶרְבֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: קֶרְבֵּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד

עֵזְרָא עוֹלָם יִהְיֶה צְדִיק

לְכָבוֹד נְשִׁמַת מְאוֹר עֵינֵינוּ חַיֵּינוּ נִפְשֵׁנוּ,

אֲשֶׁר נִשְׂא אוֹתָנוּ עַל לְבוּ פְּאֶשֶׁר יִשָּׂא הָאֱמוּנָה אֶת הַיּוֹנֵק, לְהַחְיֹתָנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה,
לְהַטְעִימָנוּ מִצּוּף עֲרֵבוּת נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו הָאֲרֶת שְׁכִינַת עֲזֵי יִתְבָּרַךְ, וְהַחֲדִיר
בְּרַבּוּת נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ - אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכָּקַת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְקָרַב
אֶלְפֵי נְשִׁמוֹת אֵל הַחַן וְהִיפֵי אֲשֶׁר בְּנַחַל נוֹבַע מְקוֹר חֲכָמָה שׁוֹרָה, הוּא נִהוּ הָרַב
הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק, אִישׁ הָאֲשֻׁפּוּלוֹת - שֶׁהַכֹּל בּוֹ, הַחֲסִיד הָאֲמֵתֵי עוֹבֵד ה' בְּתַמִּימוֹת
וּבְפִשְׁטוּת, מְסַר נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מִיּוֹם עֲמָדוֹ עַל דַּעְתּוֹ, וְסָבַל
יְסוּרִים קָשִׁים וְיָמִים כָּתוּרִים, רַבִּים הַשֵּׁיב מִעֶזְרָא וְקָרַב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הַעֲמִיד
תַּלְמִידִים רַבִּים, יִרְאֵי ה' וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, בַּעַל הַמַּחְבֵּר סִפְרֵי שׁו"ת 'אֲשֶׁר בְּנַחַל',
וְסִפְר 'שִׁפְת הַנַּחַל' פְּרוּשׁ עַל הַסֵּפֶר הַקְּדוּשׁ לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן, וְקַבֵּץ וְלִקְטַת סִפְרֵים
רַבִּים וְנִכְבְּדִים מְדַבְּרֵי רַבֵּנוּ הַקְּדוּשׁ מוֹהֲר"ן מִבְּרֶסְלֵב, וְתַלְמִידוֹ הַקְּדוּשׁ מוֹהֲר"ן תֵּת
- זְכוּתָם יָגוּ עֲלֵינוּ. וְהִפְצִים בְּכָל קוֹצֵי תְּבֵל, וּבְפִרְטוּיּוֹת הַקְּוִנְטְרָסִים הַמְּפֹרְסָמִים
שֶׁהָחִיו אֶלְפִים וְרַבּוּת נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְחִקְוּ אוֹתָם לְחִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה.

עֲטַרַת רֵאשֵׁנוּ, נִזְר תְּפָאֲרֵתָנוּ, הַמְּלֶאךָ הַנּוֹצֵב עַל רֵאשׁ דְּרָךְ, עֲמוּד הָאֵשׁ אֲשֶׁר

לְפָנֵי הַמַּחְנֶה, מוֹרָה דְּרָךְ וּמְשׁוּבָב נְתִיבוֹת

מוֹרְנוּ וּמְאוֹרְנוּ

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁלֵמָה זְצוּקֵלֶה"ה

בְּן הַגָּאוֹן רַבִּי מְנַחֵם זָאב זצ"ל

הָרַב מְטַאקֵי וּבַעַל ה'מְנַחֵת זָאב' וְעוֹד

זְכוּתוֹ יָגוּ עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל

בְּחַד קְטִירָא אֲתַקְטִיר לִישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה

לְהַתְלוֹנוּ בַּצַּל צַח הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר בְּגוֹ עֶדן

י"ז שְׁבַט תשע"ה

תְּהֵא נְשִׁמַתוֹ הַקְּדוּשָׁה צְרוּרָה בְּצִוּוֹר הַחַיִּים

**אַלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁפָּן הַמִּשְׁפָּן הַעֲלֹת אֲשֶׁר פִּקַּד עַל־
 פִּי מֹשֶׁה עֲבַדְתָּ הַלְוִיִּם בְּיַד אֵיתָמָר בִּן־אֶהֱרֹן
 הַכֹּהֵן:**

אלה פקודי – בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשפן לכסף ולזהב ולנחשת, ונמנו כל פליו לכל עבודתו. המשפן משפן – שני פעמים, רמז למקדש, שנתמשפן בשני חרבניו על עונותיהן של ישראל. משפן העדות – עדות לישראל, שומר להם הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם. עבודת הלוים – פקודי המשפן וכליו היא עבודה המסורה ללוים במדבר, לשאת ולהוריד ולהקים, איש איש למשאו המפקד עליו, כמו שאמור בפרשת נשא. ביד איתמר – הוא היה פקיד עליהם, למסר לכל בית אב עבודה שעליו.

**וּבְצִלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חֹר לְמִטֵּה יִהוּדָה עֲשֵׂה אֵת
 כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:**

ובצלאל בן אורי וגומר עשה את כל אשר צוה ה' את משה – 'אשר צוה' אין כתיב כאן, אלא כל אשר צוה ה' את משה: אפלו דברים שלא אמר לו רבו, הספימה דעתו למה שצאמר למשה בסניו. כי משה צוה לבצלאל לעשות תחלה פלים, ואחר כך משפן. אמר לו בצלאל: מנהג העולם לעשות תחלה בית, ואחר כך משים פלים בתוכו. אמר לו: כך שמעתי מפי הקדוש ברוך הוא! אמר לו משה: בצל אל היית? כי בנדאי כך צוה לי הקדוש ברוך הוא. וכן עשה המשפן תחלה, ואחר כך עשה פלים.

**וְאַתֹּו אֶהֱלִיאֵב בֶּן־אֲחִיסָמֶךָ לְמִטֵּה־דָן תִּרְשֵׁ וְחֹשֶׁב
 וְרָקֵם בְּתַכְלֵת וּבְאֶרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְנִשְׁשׁ:**

כל דהבא דאתעביד לעבידתא בכל עבידת קודשא והוה דהב ארמותא עשרין ותשע פפרין ושבע מאה ותלתין סלעין בסלעי קודשא:

כפר – ששים מנה. ומנה של קדש כפול היה, הרי הכפר מאה ועשרים מנה, והמנה עשרים וחמשה סלעים, הרי כפר של קדש שלשת אלפים שקלים. לפיכך מנה בפרוטרוט כל השקלים שפחותין במנינם משלשת אלפים, שאין מגיעין לכפר.

**וּכְסָף פְּקוּדֵי הַעֲדָה מֵאֵת כֶּפֶר וְאֶלְף וּשְׁבַע מֵאוֹת
 וּחֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:**

בקע לגלגלת מחצית השקל בשקל הקדש לכל העבר עליהפקדים מבין עשרים שנה ומעלה לשיש-מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים:

בקע – הוא שם משקל של מחצית השקל. ליש מאות אלף וגומר – כך היו ישראל, וכך עלה מנינם אחר שהוקם המשפן בספר "וינדבר"; ואף עתה בנדבת המשפן כך היו. ומנן חצאי השקלים של שש מאות אלף עולה מאת כפר, כל אחד של שלשת אלפים שקלים; כיצד? שש מאות אלף חצאין, הרי הן שלש מאות אלף שלמים; הרי מאת כפר. והשלשת אלפים וחמש מאות וחמשים חצאין, עולין אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקלים.

**וַיְהִי מֵאֵת כֶּפֶר הַכֶּסֶף לְצִקָּת אֵת אֲדָנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת
 אֲדָנֵי הַפְּרֻכָּת מֵאֵת אֲדָנִים לְמֵאֵת הַכֶּפֶר כֶּפֶר לְאָדָן:**

לצקת – פתרגומו, "לאתכא". את אדני הקדש – של קרשי המשפן, שהם ארבעים ושמונה קרשים, ולקח תשעים וששה אדנים; ואדני הפרכת ארבעה, הרי מאה. וכל שאר האדנים, "נחשת" כתיב בהם.

**וְאֵת־הָאֶלְף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וּחֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים עֲשֵׂה
 וְנִים לְעִמּוּדִים וְצִפָּה רְאִשֵׁיהֶם וּחֲשֵׁק אֲתָם:**

וצפה ראשיהם – של עמודים מהן שפכלן כתיב: "וצפה ראשיהם וחשוקיהם כסר".

**וּבְנִחֻשַׁת הַתְּנוּפָה שְׁבַעִים כֶּפֶר וְאַלְפִים וְאַרְבַּע־מֵאוֹת שֶׁקֶל:
 וּבְנִחֻשַׁת אֲרָמוֹתָא שְׁבַעִין כֶּפֶרִין וְתַרִין אַלְפִין וְאַרְבַּע מֵאָה סַלְעִין:**

וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת-אֲדֹנָי פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת מִזְבֵּחַ הַנְּחֹשֶׁת
וְאֵת-מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר-לוֹ וְאֵת כָּל-כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ:

וַעֲבַד בָּהּ יֵת סֹמְכֵי תִרְעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיֵת מִדְּבַחָא דְנִחְשָׁא
וְיֵת סְרָדָא דְנִחְשָׁא דִילִיָּה וְיֵת כָּל מְנֵי מִדְּבַחָא:

וְאֵת-אֲדֹנֵי הַחֶצֶר סָבִיב וְאֵת-אֲדֹנֵי שַׁעַר הַחֶצֶר וְאֵת
כָּל-יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת-כָּל-יִתְדֹת הַחֶצֶר סָבִיב:

וְיֵת סֹמְכֵי דְרִתָּא סְחֹר סְחֹר וְיֵת סֹמְכֵי תִרְעַ דְרִתָּא וְיֵת
כָּל סְפֵי מִשְׁכַּנָּא וְיֵת כָּל סְפֵי דְרִתָּא סְחֹר סְחֹר:

וּמִן-הַתְּכֵלֶת וְהָאֲרָגְמֹן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי עָשׂוּ בְגָדֵי-
שָׂרָד לַשָּׂרָת בַּקָּדָשׁ וַיַּעֲשׂוּ אֶת-בְּגָדֵי הַקָּדָשׁ אֲשֶׁר
לְאַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר צִוָּה י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה:

וּמִן תְּכֵלָא וְאַרְגָּוְנָא וַצְבַּע זְהוּרֵי עֲבָדוּ לְבוּשֵׁי שְׁמוּשָׁא
לְשִׁמְשָׁא בְּקוֹדֶשׁא וְעֲבָדוּ יֵת לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁא דְלֹאֲהֲרֹן
כְּמָא דְפָקִיד יי יֵת מֹשֶׁה:

וּמִן הַתְּכֵלֶת וְהָאֲרָגְמֹן וְגוֹמֵר – שֵׁשׁ לֹא נֶאֱמַר כָּאֵן. וּמִכָּאֵן אֲנִי אוֹמֵר
שְׁמִכְסִים בְּהֵם כָּלֵי הַקָּדָשׁ בְּשַׁעַת סְלוּק מִסְּעוֹת, שְׁלֹא הָיָה בְּהֵם שֵׁשׁ.

שני

פְּרִשְׁת הָאֲפוֹד

וַיַּעַשׂ אֶת-הָאֲפוֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמֹן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר:

וַעֲבַד יֵת אִיפּוֹדָא דְהָבָא תְּכֵלָא וְאַרְגָּוְנָא וַצְבַּע זְהוּרֵי
וּבוּיץ שְׁזִיר:

וַיִּרְקְעוּ אֶת-פִּתְחֵי הַזָּהָב וְקִצְצוּ פִתְיֵלִם לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ
הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאֲרָגְמֹן וּבְתוֹךְ תוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ
הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב:

וַרְדִּידוּ יֵת טְסִי דְדִהָבָא וְקִצְצוּ חוּטִין לְמַעֲבַד בְּגוֹ תְּכֵלָא
וּבְגוֹ אֲרָגְוָנָא וּבְגוֹ צְבַע זְהוּרֵי וּבְגוֹ בוּצָא עוֹבַד אוּמָן:

וַיִּרְקְעוּ – כְּמוֹ "לְרוֹקַע הָאֲרָץ", כְּתוּבָא: "וַרְדִּידוּ". טְסִין הֵיוּ מְרַדְּדִין מִן הַזָּהָב, אִישׁטִינְדֵר"א [בְּלַעַז, טְסִין דְּקוֹת. כָּאֵן הוּא מְלַמְּדֵךְ הַיָּאדֵךְ הֵיוּ
טוֹוִין אֵת הַזָּהָב עִם הַחוּטִין: מְרַדְּדִים טְסִין דְּקוֹן, וְקוֹצְצִין מִקֵּן פִּתְיֵלִים לְאַרְךָ הַטְּס, לַעֲשׂוֹת אוֹתָן פִּתְיֵלִים מְעַרְבִים עִם כָּל מִין וּמִין בְּחֻשׁוֹן וְאֲפוֹד,
שְׁנַאֲמַר בְּהוֹן "זָהָב". חוּט אֶחָד שֶׁל זָהָב עִם שֵׁשׁ חוּטִין שֶׁל תְּכֵלֶת, וְכֵן עִם כָּל מִין וּמִין; שְׁכָל הַמִּינִים – חוּטָן כְּפוּל שֵׁשׁ, וְהַזָּהָב חוּט שְׁבִיעִי עִם
כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

כְּתַפֹּת עָשׂוּ-לוֹ חֲבֵרֹת עַל-שְׁנֵי קַצְוֹתָיו קַצְוֹתָיו חֲבֵר:

כְּתַפִּין עֲבָדוּ לִיה מְלַפְפֹן עַל תְּרִין סְטְרוּהֵי מְלַפֵּף:

וְחֹשֶׁב אֲפָדָתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו מִמְנוֹ הוּא כְּמַעֲשֵׂהוּ זָהָב
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמֹן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר כְּאֲשֶׁר צִוָּה
י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה:

וְהַמִּין תְּקוּנָה דְעֵלוּהֵי מְנִיָּה הוּא כְּעוֹבַדְהֵי דְהָבָא תְּכֵלָא
וְאַרְגָּוְנָא וַצְבַּע זְהוּרֵי וּבוּיץ שְׁזִיר כְּמָא דְפָקִיד יי יֵת
מֹשֶׁה:

וַיַּעֲשׂוּ אֶת-אֲבְנֵי הַשֵּׁהֶם מְסַבֵּת מִשְׁבָּצַת זָהָב
מְסַבֵּחַת פִּתּוּחֵי חוּתָם עַל-שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַעֲבָדוּ יֵת אֲבָנֵי בוּרְלָא מִשְׁקָעוֹן מְרַמְצֹן בְּדָהָב גְּלִיפֹן כְּתָב
מְפָרֵשׁ עַל שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַיַּשֵּׂם אֹתָם עַל כְּתַפֹּת הָאֲפֹד אֲבָנֵי זַכָּרוֹן לְבָנֵי
יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה:

וְשׁוּי יֵתָהוֹן עַל כְּתַפֵּי אִיפּוֹדָא אֲבָנֵי דוּכְרָנָא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּמָא דְפָקִיד יי יֵת מֹשֶׁה:

וַיַּעַשׂ אֶת-הַחֻשׁוֹן מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב כְּמַעֲשֵׂה אֲפֹד זָהָב
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמֹן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר:

וַעֲבַד יֵת חוּשְׁנָא עוֹבַד אוּמָן כְּעוֹבַד אִיפּוֹדָא דְהָבָא תְּכֵלָא
וְאַרְגָּוְנָא וַצְבַּע זְהוּרֵי וּבוּיץ שְׁזִיר:

רְבִיעַ הָיָה כְּפוּל עָשׂוּ אֶת-הַחֻשׁוֹן זָרַת אֲרָכּוֹ וְזָרַת
רְחִבּוֹ כְּפוּל:

מְרַבַּע הָיָה עֵיף עֲבָדוּ יֵת חוּשְׁנָא זָרַתָא אוּרְפִיָּה וְזָרַתָא
פּוֹתִיָּה עֵיף:

וַיִּמְלְאוּ-בּוֹ אֲרַבְעָה טוּרֵי אָבֹן טוּר אָדָם פְּטֻדָּה
וּבְרִקַּת הַטוּר הָאֶחָד:

וְאִשְׁלִימוּ בֵּיה אֲרַבְעָא סְדְרִין דְּאָבֹן טְבָא סְדְרָא קְדָמָא
סְמָקוֹ יִרְקוֹ וּבְרָקוֹ סְדְרָא חַד:

וְהַטוּר הַשְּׁנַי נִפְךְ סְפִיר וַיְהִלֵּם:

וּסְדְרָא תְּנִינָא אֲזַמְרָגְדִין שְׁבִזִיז וְסְבָהֲלוּם:

וְהַטוּר הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה:

וּסְדְרָא תְּלִיתָאָה קְנִפִירֵי טְרַקְנָא וְעִין עֲגֵלָא:

וְסִדְרָא רַבִּיעָאָה פְּרוּם יָמָא וּבוּרְלָא וּפְנִיתִירִי מִשְׁקָעוֹן
מִרְמָצוֹן בְּדָהָב בְּאַשְׁלֵמוֹתֵהוּן:

וְהַטּוֹר הַרְבִּיעִי תְּרַשִׁישׁ שְׁהֵם וַיִּשְׁפָּה מוֹסַפֵּת
מִשְׁבָּצֹת זָהָב בְּמִלְאָתָם:

וְאֲבִינְיָא עַל שְׁמֵהּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִין תְּרַמָּא עֲשָׂרִי עַל
שְׁמֵהּתֵהוּן כְּתָב מִפְּרִישׁ פְּגִלָּה דְעִזְקָא גְּבַר עַל שְׁמִיָּה
לְתַרִּי עֲשָׂר שְׁבָטִין:

וְהָאֲבִינִים עַל־שְׁמֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה שְׁתִּים עֲשָׂרָה
עַל־שְׁמֵתָם פְּתוּחֵי חֹתֶם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ לְשָׁנִים עֲשָׂר
שְׁבָט:

וְעַבְדוּ עַל חוֹשְׁנָא תַּפִּין מִתְחַמֵּן עוֹבֵד גְּדִילוֹ דְדָהָב דְכִי:

וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֹשֶׁן שְׁרִשְׁרֹת גְּבֻלַת מַעֲשֵׂה עֶבֶת זָהָב
טְהוֹר:

וְעַבְדוּ תְּרַתִּין מִרְמָצוֹן דְדָהָב וּמְרַתִּין עִזְקוֹן דְדָהָב וַיְהִיבוּ
יַת תְּרַתִּין עִזְקָתָא עַל תְּרִין סְטָרִי חוֹשְׁנָא:

וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבָּצֹת זָהָב וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנוּ
אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבְּעֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן:

וַיְהִיבוּ תְּרַתִּין גְּדִילוֹן דְדָהָב עַל תְּרַתִּין עִזְקָתָא עַל סְטָרִי
חוֹשְׁנָא:

וַיִּתְּנוּ שְׁתֵּי הָעֶבֶתֹת הַזֹּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבְּעֹת עַל־
קְצוֹת הַחֹשֶׁן:

וַיַּת תְּרַתִּין גְּדִילוֹן דְעַל תְּרִין סְטָרוֹהֵי יְהִיבוּ עַל תְּרַתִּין
מִרְמָצָתָא וַיְהִיבוּנִין עַל כְּתִפֵּי אֵיפוּדָא לְקַבִּיל אַפּוּהֵי:

וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֶבֶתֹת נָתַנוּ עַל־שְׁתֵּי
הַמִּשְׁבָּצֹת וַיִּתְּנֵם עַל־כְּתֹפֶת הָאֶפֶד אֶל־מוֹל פְּנָיו:

וְעַבְדוּ תְּרַתִּין עִזְקוֹן דְדָהָב וְשׁוּיָאוּ עַל תְּרִין סְטָרִי חוֹשְׁנָא
עַל סְפָתִיָּה דְלַעֲבָרָא דְאֵיפוּדָא לְגָיו:

וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיַּעֲשִׂימוּ עַל־שְׁנֵי קְצוֹת
הַחֹשֶׁן עַל־שְׁפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֶפֶד בֵּיתָהּ:

וְעַבְדוּ תְּרַתִּין עִזְקוֹן דְדָהָב וַיְהִיבוּנִין עַל תְּרִין כְּתִפֵּי
אֵיפוּדָא מִלְרַע מִלְקַבִּיל אַפּוּהֵי לְקַבִּיל בַּיִת לוֹפֵי מַעְלָיו
לְהַמִּין אֵיפוּדָא:

וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנֵם עַל־שְׁתֵּי כְּתֹפֶת
הָאֶפֶד מִלְמַטָּה מִמוֹל פְּנָיו לְעַמַּת מַחְבְּרָתוֹ מִמַּעַל
לְחֹשֶׁב הָאֶפֶד:

וְאַחְדוּ יַת חוֹשְׁנָא מַעֲזֻקְתִּיָּה לְעִזְקַת אֵיפוּדָא בְּחוּטָא
דְתַכִּילְתָּא לְמַהוּי עַל הַמִּין אֵיפוּדָא וְלֹא יִתְפָּרַק חוֹשְׁנָא
מַעְלָיו אֵיפוּדָא כְּמָא דְפַקִּיד יֵי יַת מִשְׁהָ:

וַיִּרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָיו אֶל־טַבְּעֹת הָאֶפֶד
בְּפִתְיֵל תְּכֻלַּת לְהִיֵּת עַל־חֹשֶׁב הָאֶפֶד וְלֹא־יִנָּח הַחֹשֶׁן
מַעַל הָאֶפֶד כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:

פְּרִשְׁת הַמְּעִיל

שְׁלִישִׁי

וְעַבְד יַת מְעִיל אֵיפוּדָא עוֹבֵד מְחִי גְּמִיר תְּכֵלָא:

וַיַּעַשׂ אֶת־מְעִיל הָאֶפֶד מַעֲשֵׂה אֲרָג פְּלִיל תְּכֵלֶת:

וּפּוּמִיָּה דְמְעִילָא כְּפִיל לְגַוְיָה כְּפּוּם שְׂרִין תּוֹרָא מְקַף
לְפּוּמִיָּה סְחוּר סְחוּר לֹא יִתְבָּזַע:

וּפְיֵי־הַמְּעִיל בְּתוֹכּוֹ כְּפִי תַחְרָא שְׁפָה לְפִיו סְבִיב לֹא
יִקְרַע:

וְאֵת פְּאַרֵי הַמַּגְבָּעוֹת – תַּפְּאָרֶת הַמַּגְבָּעוֹת; הַמַּגְבָּעוֹת הַמְּפֹאָרוֹת.

וְעַבְדוּ עַל שְׁפוּלֵי מְעִילָא רְמוּנֵי תְּכֵלָא וְאַרְגָּוְנָא וְצַבַּע
זְהוּרִי שְׁזִיר:

וַיַּעֲשׂוּ עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל רְמוּנֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
וְתוֹלַעַת שָׁנִי מְשֻׁזָּר:

וְעַבְדוּ זַגִּין דְדָהָב דְכִי וַיְהִיבוּ יַת זַגִּיָּא בְּגוֹ רְמוּנֵיָּא עַל
שְׁפוּלֵי מְעִילָא סְחוּר סְחוּר בְּגוֹ רְמוּנֵיָּא:

וַיַּעֲשׂוּ פַעֲמֹנֵי זָהָב טְהוֹר וַיִּתְּנוּ אֶת־הַפַּעֲמֹנִים בְּתוֹךְ
הַרְמֹנִים עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סְבִיב בְּתוֹךְ הַרְמֹנִים:

זַגָּא וְרְמוּנָא זַגָּא וְרְמוּנָא עַל שְׁפוּלֵי מְעִילָא סְחוּר סְחוּר
לְשִׁמְשָׂא כְּמָא דְפַקִּיד יֵי יַת מִשְׁהָ:

פַּעֲמֹן וְרִמֹן פַּעֲמֹן וְרִמֹן עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סְבִיב
לְשִׁרֹת כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:

וְעַבְדוּ יַת פְּתוּנִין דְבוּצָא עוֹבֵד מְחִי לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:

וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפְּתוּנֹת שֵׁשׁ מַעֲשֵׂה אֲרָג לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:

וְיַת מִצְנַפְתָּא דְבוּצָא וְיַת שְׁבַח קוּבְעִיא דְבוּצָא וְיַת
מְכַנְסֵי בוּצָא דְבוּיָן שְׁזִיר:

וְאֵת הַמִּצְנַפֶּת שֶׁשׁ וְאֵת-פְּאָרֵי הַמְּגַבְעֵת שֶׁשׁ וְאֵת-
מְכַנְסֵי הַבַּד שֶׁשׁ מְשֻׁזָּר:

וְיַת הַמִּינָא דְבוּיָן שְׁזִיר וְתַכְלָא וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת
עוֹבֵד צִיִּיר כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה:

וְאֵת-הָאֲבִיט שֶׁשׁ מְשֻׁזָּר וְתַכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת
שְׁנֵי מַעֲשֵׂה רִגְמָם פְּאֶשֶׁר צִנְהָ י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה:

וְעַבְדוּ יַת צִיִּצָא כְּלִילָא דְקוּדְשָׁא דְדָהָב דְכִי וּכְתָבוּ
עֲלוּהֵי כְּתָב מִפְּרֹשׁ קֹדֶשׁ לִי:

וַיַּעֲשׂוּ אֶת-צִיִּץ גִּזְרֵי-הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו
מִכְתָּב פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לִי-הוָה:

וַיְהִי עֲלוּהֵי חוּטָא דְתַכְלִיתָא לְמַתָּן עַל מִצְנַפְתָּא
מִלְעִילָא כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה:

וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תַּכְלֵת לְתַת עַל-הַמִּצְנַפֶּת מִלְמַעְלָה
כְּפֶאֱשֶׁר צִנְהָ י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה:

למת על המצנפת מלמעלה – ועל ידי הפתילים הנה מושיבו על המצנפת, כמין כתר. ואי אפשר לומר: הציץ על המצנפת, שהרי בשחיטת קדשים שנינו: שערו הנה נראה בין ציץ למצנפת, ששם מניח תפלין, והציץ הנה נתון על המצנפת; הרי המצנפת למעלה והציץ למטה, ומהו על המצנפת מלמעלה? ועוד הקשיתי בה, כאן הוא אומר: ויתנו עליו פתיל תכלת, ובענין הצנפא הוא אומר: "ושמת אותו על פתיל תכלת". ואומר אני: "פתיל תכלת" זה – חוטין הן, לקשרו בהן במצנפת; לפי שהציץ אינו אלא מאזן לאזן, ובמה לקשרנו במצחו? והיו קבועין בו חוטי תכלת לשני ראשיו ובאמצעיתו, שבהן קושרו ותולהו במצנפת כשהוא בראשו. ושני חוטין היו בכל קצה וקצה, אחד ממעל, ואחד מתחת לצד מצחו, וכן באמצעו; שפה הוא נוס לקשר, ואין דרך קשירה בפחות משני חוטין. לכה נאמר: "על פתיל תכלת", "ועליו פתיל תכלת". וקושר ראשיהם השנים כלם יחד מאחוריו למול ערפו, ומושיבו על המצנפת. ואל תתמה שלא נאמר "פתיל תכלת", הואיל ומרבין הן? שהרי מצינו בחשן ואפוד: "וירקסו את החשן" וגומר, ועל פרקה פחות משנים לא היו. שהרי בשני קצות החשן היו שתי טבעות החשן, ובשתי פתות האפוד היו שתי טבעות האפוד שפנגדן, ולפי דרך קשירה – ארבעה חוטין היו; ומכל מקום פחות משנים אי אפשר.

וְתַכְלָא כָּל-עֲבֹדַת מִשְׁכָּן אֶהֱל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה כֹּן עָשׂוּ:

וְתַכְלָא כָּל-עֲבֹדַת מִשְׁכָּן אֶהֱל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה כֹּן עָשׂוּ:

וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל – אֶת הַמְּלָאכָה, כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְגוֹמַר.

פְּרֻשַׁת הַבְּאֵת הַמִּשְׁכָּן

רביעי

וְאִיתִיאוּ יַת מִשְׁכָּנָא לְיַת מֹשֶׁה יַת מִשְׁכָּנָא וְיַת כָּל מְנוּהֵי
פּוֹרְפוּהֵי דְפוּהֵי עֲבְרוּהֵי וְעַמּוּדוּהֵי וְסַמְכוּהֵי:

וַיָּבִיאוּ אֶת-הַמִּשְׁכָּן אֶל-מֹשֶׁה אֶת-הָאֶהֱל וְאֶת-כָּל-
כְּלָיו קְרָסִיו קְרָשָׁיו בְּרִיחָו וְעַמּוּדָיו וְאֲדָגָיו:

ויביאו את המשכן וגומר – שלא היו יכולין להקימו. ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקדוש ברוך הוא הקמתו, שלא הנה יכול להקימו שום אדם, מחמת כבוד הקרשים, שאין פח באדם לזקפן; ומשה העמידו. אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: איך אפשר הקמתו על ידי אדם? אמר לו: עסק אתה בנדבך ונראה מקימו, והוא נזקף וקם מאליו. וזהו שנאמר: "הוקם המשכן", הוקם מאליו. מדרש רבי תנחומא.

וְיַת חוּפְאָה דְמִשְׁכָּי דְכָרִי מְסַמְקֵי וְיַת חוּפְאָה דְמִשְׁכָּי
סַסְגוּנָא וְיַת פְּרוּכְתָא דְפָרְסָא:

וְאֶת-מַכְסֵּה עוֹרֹת הָאֵילִם הַמְּאֻדָּמִים וְאֶת-מַכְסֵּה
עוֹרֹת הַתְּחָשִׁים וְאֶת פְּרֻכַת הַפָּרֶס:

יַת אַרְוּנָא דְסִהְדוּתָא וְיַת אַרְיִחוּהֵי וְיַת כְּפּוֹרְתָא:

אֶת-אַרְוֹן הַעֲזָת וְאֶת-בְּדִיו וְאֶת הַכְּפֹרֶת:

יַת פְּתוּרָא יַת כָּל מְנוּהֵי וְיַת לְחִים אֲפִיָּא:

אֶת-הַשְּׁלֹתָן אֶת-כָּל-כְּלָיו וְאֶת לְחִים הַפָּנִים:

יַת מְנַרְתָּא דְכִיתָא יַת בּוּצִינְהָא בּוּצִינֵי סְדָרָא וְיַת כָּל
מְנַהָא וְיַת מִשְׁחָא דְאַנְהָרוּתָא:

אֶת-הַמְּנַרְהָ הַשְּׁהִרְהָ אֶת-נִרְתִּיהָ גֵרֶת הַמְּעַרְכָּה וְאֶת-
כָּל-כְּלִיהָ וְאֶת שְׁמֹן הַמָּאֹר:

וְיַת מַדְבְּחָא דְדָהָבָא וְיַת מִשְׁחָא דְרְבוּתָא וְיַת קְטָרֶת
בוּסְמִיָּא וְיַת פָּרֶסָא דְתִרְעָ מִשְׁכָּנָא:

וְאֶת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה וְאֶת קְטָרֶת
הַסַּמִּים וְאֶת מִסַּךְ פְּתַח הָאֶהֱל:

יַת מַדְבְּחָא דְגִחְשָׁא וְיַת סְרָדָא דְגִחְשָׁא דִילִיהָ יַת
אַרְיִחוּהֵי וְיַת כָּל מְנוּהֵי יַת פִּיּוּרָא וְיַת בְּסִיסִיהָ:

אֶת מִזְבַּח הַגִּחְשָׁת וְאֶת-מַכְבַּר הַגִּחְשָׁת אֲשֶׁר-לוֹ
אֶת-בְּדִיו וְאֶת-כָּל-כְּלָיו אֶת-הַפִּיּוּר וְאֶת-כְּנֹו:

את קלעי החצר את-עמדיה ואת-אדניה ואת-
המסך לשער החצר את-מיתריו ויתדתיה ואת כל-
כלי עבדת המשכן לאהל מועד:

את-בגדי השרד לשרת בקדש את-בגדי הקדש
לאהרן הפלו ואת-בגדי בניו לכהן:

ככל אשר-צוה י-הוה את-משה בן עשו בני
ישראל את כל-העבדה:

ולרא משה את-כל-המלאכה והנה עשו אתה
כאשר צוה י-הוה בן עשו ובגדך אתם משה:

ובגדך אותם משה – אמר להם: זה רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, "ויהי נעם ה' א-להינו עלינו" וגומר. והוא אחד מאחד עשר מזמורים
שב"תפלה למשה".

חמישי פרשת צווי הקמת המשכן

ונדבר י-הוה אל-משה לאמר:
ומליל יי עם משה למימר:

ביום-הקדש הראשון באחד לחדש תקים את-
משכן אהל מועד:

ושמת שם את ארון העדות וספת על-הארץ את-
הפרכת:

וספת על הארון – לשון הגנה, שהרי מחיצה היתה.

והבאת את-השלחן וערכת את-ערפו והבאת את-
המנורה והעלית את-נרותיה:

וערכת את ערפו – שמים מערכות של להם הפנים.

ונתתה את-מזבח הזהב לקטרת לפני ארון העדת
ושמת את-מסך הפתח למשכן:

ונתתה את מזבח העלה לפני פתח משכן אהל-מועד:

ונתת את-הפיר בין-אהל מועד ובין המזבח ונתת
שם מיים:

ושמת את-החצר סביב ונתת את-מסך שער החצר:

ולקחת את-שמן המשחה ומשחת את-המשכן ואת-
כל-אשר-בו וקדשת אתו ואת-כל-כליו ונתה קדש:

ומשחת את-מזבח העלה ואת-כל-כליו וקדשת
את-המזבח והנה המזבח קדש קדשים:

ומשחת את-הפיר ואת-כננו וקדשת אתו:

והקרב את-אהרן ואת-בניו אל-פתח אהל מועד
ורתצת אתם במים:

ותרבי את פירא ואת בסיסיה ותקדיש יתיה:
ותקריב את אהרן ואת בניו ואת משכן זמנא ותסחי
יתהון במימא:

וְהַלְבַּשְׁתָּ אֶת־אֶהְרֹן אֶת בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ וּמִשְׁחַתְּ אֹתוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְכַהֵן לִי:	וּמַלְבִּישׁ יְת אֶהְרֹן יְת לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁא וְתַרְבִּי יְתִיָּה וְתַקְדִּישׁ יְתִיָּה וַיִּשְׁמִישׁ קְדָמִי:
וְאֶת־בְּגָדָיו תִּקְרִיב וְהַלְבַּשְׁתָּ אֹתָם פְּתֹנֹת:	וְיְת בְּנוֹהֵי תִקְרִיב וְתַלְבִּישׁ יְתֵהוּן פְּתוּנִין:
וּמִשְׁחַתְּ אֹתָם כַּאֲשֶׁר מְשַׁחְתָּ אֶת־אַבְיָהֶם וְכַהֵנוּ לְךָ וְהִיְתָה לְהִיְתִי לָהֶם מִשְׁחַתְּתָם לְכַהֵנֹת עוֹלָם לְדֹרֹתָם:	וְתַרְבִּי יְתֵהוּן כְּמָא דְרַבִּיתָא יְת אַבּוּהוּן וַיִּשְׁמִשוּן קְדָמִי וְתֵהִי לְמַהְוֵי לְהוּן רַבּוּתֵהוּן לְכַהוּנַת עֲלָם לְדַרְיֵהוּן:
וַיַּעַשׂ מִשְׁהַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֹתוֹ כִּן עָשָׂה:	וַעֲבַד מִשְׁהַ כְּכֹל דְּפַקִּיד יְיָ יְתִיָּה כִּן עָבַד:

שישי	פְּרֻשַׁת הַקְּמַת הַמִּשְׁפָּן
וַיְהִי בַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיַּת בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הַהוּם הַמִּשְׁפָּן:	וַהֲוֵה בְּיַרְחָא קְדָמָאָה בְּשַׁתָּא תַנְיִיתָא בְּסַד לְיַרְחָא אַתְקָם מִשְׁכָּנָא:
וַיִּקָּם מֹשֶׁה אֶת־הַמִּשְׁפָּן וַיִּתֵּן אֶת־אֶ־דָּנָיו וַיִּשָּׂם אֶת־קַרְשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת־בְּרִיחָיו וַיִּקָּם אֶת־עַמּוּדָיו:	וַאֲקִים מֹשֶׁה יְת מִשְׁכָּנָא וַיִּהַב יְת סְמֻכּוּהֵי וַיְשׁוּי יְת דְּפוּהֵי וַיִּהַב יְת עֲבָרוּהֵי וַאֲקִים יְת עַמּוּדוּהֵי:
וַיִּפְרֹשׂ אֶת־הָאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁפָּן וַיִּשָּׂם אֶת־מַכְסֵה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:	וַפְרֹס יְת פְּרֹסָא עַל מִשְׁכָּנָא וַיְשׁוּי יְת חוּפְאָה דְּמִשְׁכָּנָא עַלּוּהֵי מִלְעֵילָא כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה:
וַיִּפְרֹשׂ אֶת הָאֹהֶל – הוּן יְרִיעוֹת הַעֲזִים.	

וַיִּקָּח וַיִּתֵּן אֶת־הָעֵדוּת אֶל־הָאָרֶץ וַיִּשָּׂם אֶת־הַבַּדִּים עַל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל־הָאָרֶץ מִלְמַעְלָה:	וַנְּסִיב וַיִּהַב יְת סְהַדוּתָא בְּאַרְוּנָא וַיְשׁוּי יְת אַרְיִחָא עַל אַרְוּנָא וַיִּהַב יְת כַּפּוֹרֶתָא עַל אַרְוּנָא מִלְעֵילָא:
אֶת הָעֵדוּת – הַלּוּחֹת.	
וַיָּבֵא אֶת־הָאָרֶץ אֶל־הַמִּשְׁפָּן וַיִּשָּׂם אֶת פְּרֻכַת הַמִּסְדָּ וַיִּסְדֵּךְ עַל אַרְוֹן הָעֵדוּת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:	וַאֲעִיל יְת אַרְוּנָא לְמִשְׁכָּנָא וַיְשׁוּי יְת פְּרוּכְתָא דְּפְרֹסָא וַאֲטִיל עַל אַרְוּנָא דְּסְהַדוּתָא כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה:
וַיִּתֵּן אֶת־הַשְּׁלֹתָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד עַל יַרְדֵּי הַמִּשְׁפָּן צִפְנָה מִחוּץ לַפְּרֻכַת:	וַיִּהַב יְת פְּתוּרָא בְּמִשְׁפָּן זְמַנָּא עַל שַׁדָּא דְּמִשְׁכָּנָא צְפוּנָא מִבְּרָא לְפְרוּכְתָּא:

עַל יַרְדֵּי הַמִּשְׁפָּן צִפְנָה – בְּחֻצֵי הַצְּפוּנֵי שֶׁל רֹחַב הַבַּיִת. יַרְדֵּי – כְּמַרְגּוּמוֹ: "צִדָּא", כְּיַרְדֵּי הַנָּה שֶׁהוּא בְּצִדוֹ שֶׁל אָדָם.	
וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו עֲרֹךְ לָחֶם לִפְנֵי יְ-הוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:	וְסִדֵּר עַלּוּהֵי סְדְרִין דְּלַחִים קְדָם יְיָ כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה:
וַיִּשָּׂם אֶת־הַמְּנִרָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד נֹכַח הַשְּׁלֹתָן עַל יַרְדֵּי הַמִּשְׁפָּן וַנִּגְבָּה:	וַיְשׁוּי יְת מְנִרְתָּא בְּמִשְׁפָּן זְמַנָּא לְקַבִּיל פְּתוּרָא עַל שַׁדָּא דְּמִשְׁכָּנָא דְּרוּמָא:
וַיַּעַל הַנִּרְתָּ לִפְנֵי יְ-הוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:	וַאֲדַלִּיק בּוֹצִינְיָא קְדָם יְיָ כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה:
וַיִּשָּׂם אֶת־מִזְבַּח הַזֶּהָב בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי הַפְּרֻכַת:	וַיְשׁוּי יְת מִזְבְּחָא דְּזֶהָבָא בְּמִשְׁפָּן זְמַנָּא קְדָם פְּרוּכְתָּא:
וַיִּקְטֹר עָלָיו קִטְרֹת סַמִּים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:	וַאֲקִטֹר עַלּוּהֵי קִטְרֹת בּוֹסְמִין כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה:
וַיִּקְטֹר עָלָיו קִטְרֹת – שְׁחָרִית וְעַרְבִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר בְּהִיטִיבוּ אֶת הַנְּרוֹת" וְגוֹמֵר.	

שביעי	וַיְשׁוּי יְת פְּרֻסָא דְּתַרְעָא לְמִשְׁכָּנָא:
וַיִּשָּׂם אֶת־מִסְדָּ הַפְּתַח לְמִשְׁפָּן:	וַיְשׁוּי יְת פְּרֻסָא דְּתַרְעָא לְמִשְׁכָּנָא:

וְאֵת מִזְבַּח הָעֹלָה שָׁם פָּתַח מִשְׁכַּן אֱהֹל־מוֹעֵד וַיַּעַל
עָלָיו אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה
אֶת־מֹשֶׁה:
וְיָת מִדְּבַח דְּעֹלָתָא שׁוּי בְּתַרְע מִשְׁכָּנָא מִשְׁכַּן זְמַנָּא
וְאַסִּיק עֲלוּהֵי יַת עֹלָתָא וְיַת מִנְחָתָא כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יַת
מֹשֶׁה:

וַיַּעַל עָלָיו וַגּוֹמֵר – אַף בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לַמְּלוֹאִים, שֶׁהוּא יוֹם הַקָּמַת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁמֹּשֶׁה וְהַקְּרִיב קִרְבָּנוֹת צְבוּר, חוּץ מֵאוֹתָן שֶׁנִּצְטָוָה אֲהֲרֹן בּוֹ
בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "קִרְבַּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ" וַגּוֹמֵר. אֵת הָעֹלָה – עוֹלַת הַתְּמִיד. וְאֵת הַמִּנְחָה – מִנְחַת נְסֻכִים שֶׁל תְּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וַעֲשׂוּן סֹלֶת כָּלוּל
בְּשֵׁמוֹ" וַגּוֹמֵר.

וַיִּשֶׂם אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֱהֹל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן
לְשֵׁמֶה מַיִם לְרַחֲצָה:
וְשׁוּי יַת פִּיּוּרָא בֵּין מִשְׁכַּן זְמַנָּא וּבֵין מִדְּבַחָא וַיִּהֵב תַּמָּן
מִיָּא לְקַדוּשָׁה:

וְרַחֲצוּ מַמְנוֹ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנֵיו אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־
רַגְלֵיהֶם:
וּמִקְדָּשֵׁין מַנְיָה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנוֹהֵי יַת יְדֵיהוֹן וְיַת
רַגְלֵיהוֹן:

וְרַחֲצוּ מַמְנוֹ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנֵיו – יוֹם שְׁמִינִי לַמְּלוֹאִים הֲשׂוּוּ כֻלָּם לְכַהֲנָה. וְמִרְגּוּמוֹ: "וַיִּקְדָּשׁוּן מִנָּה"; בּוֹ בַּיּוֹם קִדְּשׁ מֹשֶׁה עִמָּהֶם.

בְּבֹאֵם אֶל־אֱהֹל מוֹעֵד וּבְקִרְבַּתֶּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִרְחֲצוּ
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:
וּבְקִרְבַּתֶּם – כְּמוֹ וּבְקִרְבֶּם, כְּשִׁיקְרָבוּ.

וַיִּקְּם אֶת־הַחֲצָר סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וּלְמִזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־
מִסְדָּ שַׁעַר הַחֲצָר וַיְכַל מֹשֶׁה אֶת־הַמְּלֶאכָה:
וְאַקִּים יַת דְּרַתָּא סְחוּר סְחוּר לְמִשְׁכָּנָא וּלְמִדְּבַחָא וַיִּהֵב
יַת פְּרָסָא דְּתַרְע דְּרַתָּא וְשִׁיְצֵי מֹשֶׁה יַת עֲבִידָתָא:

וַיִּכַּס הָעֲנָן אֶת־אֱהֹל מוֹעֵד וּכְבוֹד יְ-הוָה מָלָא אֶת־
הַמִּשְׁכָּן:
וַחֲפָא עֲנָנָא יַת מִשְׁכַּן זְמַנָּא וַיִּקְרָא דֵּיִי אֶתְמֶלִי יַת
מִשְׁכָּנָא:

וְלֹא יְכִיל מֹשֶׁה לְמִיעַל לַמִּשְׁכָּן זְמַנָּא אָרִי שָׂרָא עֲלוּהֵי
עֲנָנָא וַיִּקְרָא דֵּיִי אֶתְמֶלִי יַת מִשְׁכָּנָא:
וְלֹא יְכִיל מֹשֶׁה לְבוֹא אֶל אֱהֹל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו
הָעֲנָן וּכְבוֹד יְ-הוָה מָלָא אֶת־הַמִּשְׁכָּן:

וְלֹא יְכִיל מֹשֶׁה לְבוֹא אֶל אֱהֹל מוֹעֵד – וּכְתוּב אַחַד אוֹמֵר: "וּכְבָּא מֹשֶׁה אֶל אֱהֹל מוֹעֵד" ? בְּאֵ הַפְּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְהַכְּרִיעַ בִּינֵיהֶם: כִּי שָׁכַן עָלָיו
הָעֲנָן. אָמַר מַעֲמָה: כָּל זְמַן שֶׁהָיָה עָלָיו הָעֲנָן, לֹא הָיָה יְכוֹל לְבֹא; נִסְתַּלַּק הָעֲנָן, נִכְנַס וּמַדְבֵּר עִמוֹ.

וּבַהֲעֲלוֹת הָעֲנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל
מִסְעֵיהֶם:
וּבְאֶסְתְּלָקוֹת עֲנָנָא מֵעַל מִשְׁכָּנָא נְטִלִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל
מִטְּלָנִיהוֹן:

וְאִם־לֹא יַעֲלֶה הָעֲנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יּוֹם הָעֹלָתוֹ:
וְאִם לֹא מִסְתַּלַּק עֲנָנָא וְלֹא נְטִלִין עַד יוֹם אֶסְתְּלָקוֹתֵיהָ:

כִּי עָנָן יְ-הוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה תִּהְיֶה לְיָלֶה בּוֹ
לְעֵינַי כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם:
אָרִי עָנָן יִקְרָא דֵּיִי עַל מִשְׁכָּנָא בִּימָמָא וְחִיזוּ אִישְׁתָּא הָוִי
בְּלִילֵיָא בֵּיהָ לְעֵינַי כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִטְּלָנִיהוֹן:

לְעֵינַי כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִסְעֵיהֶם – בְּכָל מִסְעֵי שֶׁהָיוּ נוֹסְעִים, הָיָה הָעֲנָן שׁוֹכֵן בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר נִחְנוּ שָׁם. מְקוֹם חֲנִינְתָן אַף הוּא קְרוּי מִסְעָה, וְכֵן:
"וַיִּלָּךְ לְמִסְעָיו", וְכֵן: "אֵלֶּה מִסְעָי", לְפִי שֶׁמִּמְקוֹם הַחֲנִינָה חֲזְרוּ וְנִסְעוּ; לְכַד נִקְרָאוּ כָּל מִסְעוֹת.

חֲזַק חֲזַק חֲזַק וְנִתְחַזַּק!!!
אֲשֶׁרִינוּ שְׂזַכִּינוּ לְהִתְקַרֵּב לְרַבָּנוּ!!!
אֲשֶׁרִינוּ!!!

יֵאָכֵל רֶחֶבֶם יְרוּשָׁלָּיִם וַיִּקְהַל אֶת־בֵּית
יְהוּדָה וּבְנֵימִן מֵאֵה וּשְׂמוֹנִים אֶלֶף בַּחֹר עָשָׂה
מִלְחָמָה לְהַלְחֵם עַם־יִשְׂרָאֵל לְהַשִּׁיב אֶת־
הַמְּמַלְכָה לְרֶחֶבֶם׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־
שְׂמַעְיָהוּ אִישׁ־הָאֵל־לְהִים לֵאמֹר׃ אָמַר אֶל־
רֶחֶבֶם בְּן־שִׁלְמָה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֵל כָּל־
יִשְׂרָאֵל בִּיהוּדָה וּבְנֵימִן לֵאמֹר׃ הֲבֵן אָמַר
יְהוָה לֹא־תֵעָלוּ וְלֹא־תִלְחַמוּ עִם־אֲחֵיכֶם שׂוֹבוּ
אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי מֵאֵתִי נָהִיָה הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּשְׁמְעוּ
אֶת־דְּבָרֵי יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ מִלְּחַמַת אֶל־יְרֻבְעָם׃
וַיָּשִׁיב רֶחֶבֶם בִּירוּשָׁלָּיִם וַיִּבֶן עָרִים לְמִצְוֹר
בִּיהוּדָה׃ וַיִּבֶן אֶת־בֵּית־לֶחֶם וְאֶת־עֵיטָם וְאֶת־
תְּקוּעַ׃ וְאֶת־בֵּית־צֹר וְאֶת־שׁוֹכֹ וְאֶת־עַדְלָם׃
וְאֶת־גֶּת וְאֶת־מִרְשָׁה וְאֶת־זִיף׃ וְאֶת־אֲדוּרִים
וְאֶת־לְכִישׁ וְאֶת־עֲזֻקָה׃ וְאֶת־צָרְעָה וְאֶת־אֵילֹן
וְאֶת־חֶבְרוֹן אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וּבְנֵימִן עָרֵי
מִצְרוֹת׃ וַיִּחַזַק אֶת־הַמִּצְרוֹת וַיִּתֵּן בָּהֶם
נְגִידִים וְאֲצֻרוֹת מֵאֶבֶל וְשֶׁמֶן וַיִּיז׃ וּבְכָל־עִיר
וְעִיר צָנוֹת וּרְמָחִים וַיִּחַזְקֵם לְהַרְבֵּה מְאֹד וַיְהִי
לוֹ יְהוּדָה וּבְנֵימִן׃ וְהַפְּתָנִים וְהַלּוֹלִים אֲשֶׁר
בְּכָל־יִשְׂרָאֵל הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל־לְהַבּוֹלִים׃ כִּי־
עָזְבוּ הַלּוֹלִים אֶת־מִגְרָשֵׁיהֶם וְאֶחָזְתָם וַיִּלְכּוּ
לְיְהוּדָה וּלְיְרוּשָׁלָּיִם כִּי־חֲזָנִיהֶם יְרֻבְעָם וּבָנָיו
מִבְּחַן לִי־הוּא׃ וַיַּעֲמֵד־לוֹ בַּחֲנִים לְבַמֹּת
וְלַשְׁעִירִים וְלַעֲגָלִים אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וְאֶחְרֵיהֶם
מִבַּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּתְנִים אֶת־לְבָבְכֶם לְבַקֵּשׁ
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּאוֹ יְרוּשָׁלָּיִם
לְזָבוּחַ לִי־הוּא אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ וַיִּחַזְקוּ אֶת־
מִלְּכוּת יְהוּדָה וַיֵּאֲמְצוּ אֶת־רֶחֶבֶם בְּן־שִׁלְמָה
לְשָׁנִים שְׁלוֹשׁ כִּי הָלְכוּ בְּדַרְךְ דָּוִד וּשְׁלֹמֹה
לְשָׁנִים שְׁלוֹשׁ׃ וַיִּקְחָהְלוֹ רֶחֶבֶם אִשָּׁה אֶת־
מַחֲלַת בַּת־יְרִימוֹת בְּן־דָּוִד אֲבִי־הַיֵּל בַּת־
אֱלִיאָב בְּן־יִשָּׁי׃ וַתֵּלֶד לוֹ בָנִים אֶת־יְעוֹשׁ
וְאֶת־שְׁמֵרְיָה וְאֶת־זֶהֶם׃ וְאַחֲרֵיהָ לָקַח אֶת־
מַעֲכָה בַת־אֲבִישָׁלוֹם וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אֲבִיָּה וְאֶת־

עֲתִי וְאֶת־זִיזָא וְאֶת־שְׁלֹמֹת׃ וַיֵּאָהֵב רֶחֶבֶם
אֶת־מַעֲכָה בַת־אֲבִישָׁלוֹם מִכָּל־לְנָשָׁיו וּפִילֹגֶשֶׁיִּו
כִּי נָשִׁים שָׂמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה נָשָׂא וּפִילֹגֶשֶׁיִּם שְׁשִׁים
וַיֹּלֶד עֶשְׂרִים וּשְׂמוֹנֶה בָנִים וְשִׁשִּׁים בָּנוֹת׃
וַיַּעֲמֵד לְרֹאשׁ רֶחֶבֶם אֶת־אֲבִיָּה בְּן־מַעֲכָה
לְנָגִיד בְּאֲחָיו כִּי לְהַמְלִיכֹה׃ וַיִּבֶן וַיִּפְרֹץ
מִכָּל־לְבָנָיו לְכָל־אֲרָצוֹת יְהוּדָה וּבְנֵימִן לְכָל־
עָרֵי הַמִּצְרוֹת וַיִּתֵּן לָהֶם הַמְּזוֹן לָרֶב וַיִּשְׁאֵל
הַמְּזוֹן נָשִׁים׃

יב וַיְהִי כִּהְכִין מַלְכוּת רֶחֶבֶם וּבְחֻזְקוֹ עֹזֵב
אֶת־תּוֹרַת יְהוָה וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃ וַיְהִי
בַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְמֶלֶךְ רֶחֶבֶם עָלָה שִׁישַׁק
מֶלֶךְ־מִצְרָיִם עַל־יְרוּשָׁלָּיִם כִּי מָעָלוּ בִּי־הוּא׃
בְּאֶלֶף וּמֵאָתָיִם רֶכֶב וּבִשְׁשִׁים אֶלֶף פָּרָשִׁים
וְאֵין מִסָּפָר לָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ עִמּוֹ מִמִּצְרָיִם
לְזָבִים סַבִּיִּים וְכוֹשִׁים׃ וַיִּלְכַּד אֶת־עָרֵי
הַמִּצְרוֹת אֲשֶׁר לְיְהוּדָה וַיָּבֵא עַד־יְרוּשָׁלָּיִם׃
וַיִּשְׁמְעִיהָ הַנְּבִיא בָּא אֶל־רֶחֶבֶם וְשָׂרֵי יְהוּדָה
אֲשֶׁר־נֶאֱסָפוּ אֶל־יְרוּשָׁלָּיִם מִפְּנֵי שִׁישַׁק וַיֹּאמְרוּ
לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱתֶם עֲזַבְתֶּם אֹתִי וְאֶת־
אֲנִי עֲזַבְתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־שִׁישַׁק׃ וַיִּכְנַעוּ שָׂרֵי־
יִשְׂרָאֵל וְהַמְּלָךְ וַיֹּאמְרוּ צַדִּיק יְהוָה׃ וּבְרָאוֹת
יְהוָה כִּי נִכְנַעוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־
שְׂמַעְיָה לֵאמֹר נִכְנַעוּ לֹא אֲשַׁחֲתֶם וְנָתַתִּי לָהֶם
כַּמַּעֲט לְפָלִיטָה וְלֹא־תִתֵּן חֲמַתִּי בִירוּשָׁלָּיִם
בְּיַד־שִׁישַׁק׃ כִּי יְהוּדָה לְעַבְדִּים וַיִּדְעוּ
עֲבוּדָתִי וְעֲבוּדַת מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃ וַיַּעַל
שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרָיִם עַל־יְרוּשָׁלָּיִם וַיִּקַּח אֶת־
אֲצֻרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־אֲצֻרוֹת בֵּית הַמְּלָךְ
אֶת־הַכֶּלֶל לָקַח וַיִּקַּח אֶת־מִגְנֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה
שְׁלֹמֹה׃ וַיַּעַשׂ הַמְּלָךְ רֶחֶבֶם תַּחֲתֵיהֶם מִגְנֵי
נְחֹשֶׁת וְהַפְּקִיד עַל־יַד שָׂרֵי הָרָצִים הַשְּׂמָרִים
פֶּתַח בֵּית הַמְּלָךְ׃ וַיְהִי מִדֵּי־בּוֹא הַמְּלָךְ בֵּית
יְהוָה בָּאוּ הָרָצִים וּנְשָׂאֻם וְהַשְּׂבוּם אֶל־תֵּא

הַרְצִימֶם: וּבַהֲפֹנְעוֹ שָׁב מִמֶּנּוּ אֶפְיֹ-הוּהָ וְלֹא
לְהַשְׁחִית לְכֹלָה וְגַם בִּיהוּדָה הָיָה דְבָרִים
טוֹבִים: «וַיִּתְחַזַּק הַמֶּלֶךְ רַחֲבֵעַם בִּירוּשָׁלַיִם
וַיִּמְלֹךְ בִּי בֶן-אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רַחֲבֵעַם
בְּמִלְכּוֹ וְשִׁבְעַת עָשָׂרָה שָׁנָה | מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם
הָעִיר אֲשֶׁר-בָּחַר י-הוָה לְשׁוֹם אֶת-שְׁמוֹ שֵׁם
מִכַּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית:
«וַיַּעַשׂ חָרֵעַ בִּי לֹא הִכִּין לְפִי לְדָרוֹשׁ אֶת-
י-הוָה: » וְדְבָרֵי רַחֲבֵעַם הָרֵאשִׁנִּים וְהָאַחֲרוֹנִים
חִלָּאִיהֶם כְּתוּבִים בְּדְבָרֵי שְׁמַעְיָה הַנְּבִיא וְעָדוֹ
הַחֹזֶה לְהַתִּיחֵשׁ וּמְלַחְמֹת רַחֲבֵעַם וַיִּרְבְּעַם
כֹּל־לַחַיִּמִּים: «וַיִּשְׁכַּב רַחֲבֵעַם עִם-אֲבֹתָיו
וַיִּקְבֹּר בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אַבְיָה בְּנוֹ תַחְתָּיו:
יג «בְּשָׁנַת שְׁמוֹנֶה עָשָׂרָה לַמֶּלֶךְ יִרְבֵּעַם וַיִּמְלֹךְ
אַבְיָה עַל-יְהוּדָה: שְׁלֹשׁ שָׁנִים מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלַיִם וְשֵׁם אִמּוֹ מִיכַיְהוּ בַת-אֹזַיָאֵל מִן-
גְּבַעָה וּמְלַחְמָה הָיְתָה בֵּין אַבְיָה וּבֵין יִרְבֵּעַם:
וַיֹּאמֶר אַבְיָה אֶת-הַמְּלַחְמָה בַּחֵיל גְּבוּרֵי
מְלַחְמָה אַרְבַּע־מֵאוֹת אֵלֶף אִישׁ בַּחֹר וַיִּרְבְּעַם
עָרָה עִמּוֹ מְלַחְמָה בְּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת אֵלֶף אִישׁ
בַּחֹר גְּבוּר חֵיל: וַיִּקָּם אַבְיָה מֵעַל לְחַר צְמָרִים
אֲשֶׁר בָּהָר אֶפְרַיִם וַיֹּאמֶר שְׁמַעְיָנִי יִרְבֵּעַם וְכָל־
יִשְׂרָאֵל: «הֲלֹא לָכֶם לָדַעַת בִּי י-הוָה | א-לֹהֵי
יִשְׂרָאֵל נָתַן מִמְּלַכָּה לְדָוִד עַל-יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם
לֹו וּלְבָנָיו בְּרִית מְלָחָה: וַיִּקָּם יִרְבֵּעַם בֶּן-נִכְטַן
עַבְד־שְׁלֹמֹה בֶן-דָּוִד וַיִּמְרֹד עַל-אֲדָנָיו: וַיִּקְבְּצוּ
עָלָיו אֲנָשִׁים רַקִּים בְּנֵי בְלִיעֵל וַיִּתְאַמְצוּ עַל־
רַחֲבֵעַם בֶּן-שְׁלֹמֹה וּרַחֲבֵעַם הָיָה נֹעַר וְרָדִי-לִכְבֹּד
וְלֹא הִתְחַזַּק לְפָנֵיהֶם: וַעֲתָה | אַתֶּם אֲמָרִים
לְהַתְחַזֵּק לְפָנַי מִמְּלַכְתִּי י-הוָה בְּיַד בְּנֵי דָּוִד
וְאַתֶּם הַמּוֹן רֹב וְעַמְכֶם עָגְלִי זֶהָב אֲשֶׁר עָשָׂה
לָכֶם יִרְבֵּעַם לֹא-לֹהִים: «הֲלֹא הִדְחַתֶּם אֶת-פָּנָי
י-הוָה אֶת-בְּנֵי אַחֲרָן וְחִלּוּם וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם
כְּפָהִנִּים כְּעַמֵּי הָאָרְצוֹת כֹּל־לַחְפָּא לְמִלֵּא יָדוֹ

בְּפָר בֶּן-בְּקָר וְאֵילָם שִׁבְעָה וְהָיָה כִּהְיוֹ לְלֹא
א-לֹהִים: וְאַנְחָנוּ י-הוָה א-לֹהֵינוּ וְלֹא עֲזַבְנָהוּ
וְכֹהֲנִים מְשֻׁרְתִּים לִי-הוּהָ בְּנֵי אַחֲרָן וְחִלּוּם
בְּמִלְאֲכָתָה: «וּמִקְטָרִים לִי-הוּהָ עֲלוֹת בְּבִקְרֵי-
בְּבִקְרֵי וּבְעֵרֵב-בְּעֵרֵב וּקְטָר־תִּסְמִיִּם וּמַעֲרֹכֶת
לֶחֶם עַל-הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר וּמִנֹּחֶת הַזֶּהָב וְנִרְתִּיחָה
לְבָעַר בְּעֵרֵב בְּעֵרֵב כִּי-שִׁמְרִים אֲנַחְנוּ אֶת-
מִשְׁמֶרֶת י-הוָה א-לֹהֵינוּ וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם אֹתוֹ:
«וְהִנֵּה עִמָּנוּ בָּרֵאשׁ הָא-לֹהִים וְכֹהֲנֵינוּ
וְחַצְצֻרוֹת הַתְּרוּעָה לְהַרְיֵעַ עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֲלֵי־תִלְחַמוּ עִם-י-הוָה א-לֹהֵי־אֲבֹתֵיכֶם כִּי-לֹא
תִצְלִיחוּ: «וַיִּרְבְּעַם חֶסֶב אֶת-הַמְּאָרֵב לְבֹא
מֵאַחֲרֵיהֶם וַיְהִי לְפָנָי יְהוּדָה וְהַמְּאָרֵב
מֵאַחֲרֵיהֶם: «וַיִּפְּנֵוּ יְהוּדָה וְהִנֵּה לָהֶם הַמְּלַחְמָה
פָּנִים וְאַחֹר וַיִּצְעֲקוּ לִי-הוּהָ וְהַכְּהֹנִים
מִחֲצָרִים בַּחֲצֻצְרוֹת: «וַיִּרְיֵעוּ אִישׁ יְהוּדָה וַיְהִי
בַּהֲרִיעַ אִישׁ יְהוּדָה וְהָא-לֹהִים נָגַף אֶת-יִרְבֵּעַם
וְכָל־יִשְׂרָאֵל לְפָנָי אַבְיָה וַיְהוּדָה: «וַיִּנּוֹסוּ בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל מִפָּנָי יְהוּדָה וַיִּתְּנֶם א-לֹהִים בְּיָדָם:
«וַיָּבֹוּ בָהֶם אַבְיָה וְעִמּוֹ מִכָּה רַבָּה וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים
מִיִּשְׂרָאֵל חֲמִש־מֵאוֹת אֵלֶף אִישׁ בַּחֹר:
«וַיִּפְּנֵעוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּעַת הַהִיא וַיִּתְאַמְצוּ בְּנֵי
יְהוּדָה בִּי נִשְׁעָנוּ עָלָי-הוּהָ א-לֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם:
«וַיִּרְדֹּף אַבְיָה אַחֲרֵי יִרְבֵּעַם וַיִּלְכְּדוּ מִמֶּנּוּ
עָרִים אֶת-בֵּית-אֵל וְאֶת-בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת-יִשְׁנָה
וְאֶת-בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת-עַפְרוֹן עַפְרוֹן וּבְנֹתֶיהָ:
«וְלֹא-עָצַר כַּחֲיִרְבֵּעַם עוֹד בִּימֵי אַבְיָהוּ וַיִּנְפְּחוּ
י-הוָה וַיָּמָת: «וַיִּתְחַזַּק אַבְיָהוּ וַיִּשְׂאֵלֹו נָשִׁים
אַרְבַּע עָשָׂרָה וַיּוֹלְדוּ עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם בָּנִים וְשֵׁשׁ
עָשָׂרָה בָּנוֹת: «וַיִּתֵּר דְּבָרֵי אַבְיָה וּדְרָכָיו
וּדְבָרָיו כְּתוּבִים בְּמִדְרָשׁ הַנְּבִיא עָדוֹ: «וַיִּשְׁכַּב
אַבְיָה עִם-אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִד
וַיִּמְלֹךְ אַסָּא בְּנוֹ תַחְתָּיו בְּיָמָיו שָׁקֵטָה הָאָרֶץ
עֶשֶׂר שָׁנִים:

יד וַיַּעַשׂ אִסָּא הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי י-הוָה
א-לֹהֵיוֹ: וַיִּסַּר אֶת־מִזְבְּחֹת הַנּוֹכַר וְהַפְּמֹת
וַיִּשְׁבֹּר אֶת־הַמַּצֵּבֹת וַיִּגְדַּע אֶת־הָאֲשֵׁרִים:
וַיֹּאמֶר לַיהוָה לְדָרוּשׁ אֶת־י-הוָה א-לֹהֵי
אֲבוֹתֵיהֶם וְלַעֲשׂוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת: וַיִּסַּר
מִבְּלִיעָרֵי יְהוּדָה אֶת־הַפְּמֹת וְאֶת־הַחֲמָנִים
וְהַשְּׁקֹט הַמְּמַלְכָה לְפָנָיו: וַיִּבֶן עָרֵי מְצוּרָה
בַּיהוּדָה כִּי־שָׁקֹטָה הָאָרֶץ וְאִין־עָמֹו מַלְחָמָה
בַּשָּׁנִים הָאֵלֶּה כִּי־הִנִּיחַ י-הוָה לוֹ: וַיֹּאמֶר
לַיהוָה נִבְנָה | אֶת־הָעָרִים הָאֵלֶּה וְנִסַּב חוֹמָה
וּמְגֻדָּלִים דְּלָתִים וּבְרִיחִים עוֹדְנֵי הָאָרֶץ
לְפָנֵינוּ כִּי דָרְשָׁנוּ אֶת־י-הוָה א-לֹהֵינוּ דָרְשָׁנוּ
וַיִּנְחַלְנוּ מִסַּבִּיב וַיִּבְנוּ וַיַּצְלִיחוּ: וַיְהִי לְאִסָּא
חֵיל נִשְׂאָ צַנְחָה וְרִמָּח מִיְהוּדָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף
וּמִבְּנֵימֶן נִשְׂאֵי מִגֹּן וְדָרְכֵי קָשָׁת מֵאֲתָנִים
וּשְׂמוֹנִים אֶלֶף כֹּל־אֵלֶּה גְבוּרֵי חֵיל: וַיַּצֵּא
אֲלֵיהֶם זֶרַח הַכּוּשִׁי בַּחֵיל אֶלֶף אֲלָפִים
וּמִרְפָּבוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּבֹּא עַד־מִרְשָׁה: וַיַּצֵּא
אִסָּא לְפָנָיו וַיַּעֲרֹכוּ מַלְחָמָה בָּגִיא צְבָתָה
לְמִרְשָׁה: וַיִּקְרָא אִסָּא אֶל־י-הוָה א-לֹהֵי
וַיֹּאמֶר י-הוָה אִין־עִמָּךְ לַעְזוֹר בֵּין רַב לְאִין פָּחַ
עֲזָרְנוּ י-הוָה א-לֹהֵינוּ כִּי־עָלִיד נִשְׁעַנּוּ וּבִשְׁמַךְ
בָּאֲנֹו עַל־הַחֲמוֹן הוּזָה י-הוָה א-לֹהֵינוּ אֲתָה
אֶל־יַעֲצֹר עִמָּךְ אֲנוּשׁ: וַיִּגַּף י-הוָה אֶת־
הַכּוּשִׁים לְפָנָיו אִסָּא וּלְפָנָיו יְהוּדָה וַיִּנְסוּ
הַכּוּשִׁים: וַיִּרְדְּפֵם אִסָּא וְהָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ עַד־
לְגַרְרָ וַיִּפֹּל מִכּוּשִׁים לְאִין לָהֶם מַחִיָּה כִּי־
נִשְׁבְּרוּ לְפָנָיו־הוּזָה וּלְפָנָיו מַחֲנֵהוּ וַיִּשְׂאוּ שָׁלַל
חֲרָבָה מְאֹד: וַיִּבְנוּ אֶת כֹּל־לַיְהוּדָה סְבִיבוֹת
גָּרָר כִּי־הָיָה פְּחַד־י-הוָה עֲלֵיהֶם וַיִּבְנוּ אֶת־
כֹּל־לַיְהוּדָה כִּי־בָנָה רַבָּה הָיְתָה בָּהֶם: וַיִּגְמְלוּ
אֶחָדִי מִקְּנָה הַכּוּשִׁים וַיִּשְׁבּוּ צָאן לָרֶב וּגְמָלִים
וַיִּשְׁבּוּ יְרוּשָׁלָּם:

א-לֹהִים: וַיַּצֵּא לְפָנָיו אִסָּא וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁמַעְנוּ
אִסָּא וְכָל־יְהוּדָה וּבְנֵימֶן י-הוָה עִמָּכֶם
כִּהְיֹתְכֶם עִמּוֹ וְאִם־תִּדְרָשׁוּ וַיַּצֵּא לָכֶם וְאִם־
תַּעֲזֹבְהוּ יַעֲזֹב אֶתְכֶם: וַיָּמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל
לָלֵא | א-לֹהֵי אֲמַת וּלְלֵא כַתָּן מוֹרָה וּלְלֵא
תּוֹרָה: וַיִּשְׁבֹּב בַּצָּר־לוֹ עַל־י-הוָה א-לֹהֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּבְקֹשׁוּ וַיַּצֵּא לָהֶם: וּבְעֵתֵים הָהֵם
אִין שָׁלוֹם לַיַּצֵּא וּלְפָא כִּי מְהוּמַת רַפּוֹת עַל
כֹּל־יִשְׂרָאֵל הָאֲרָצוֹת: וְכַתְּתוּ גוֹי־כְּגוֹי וְעִיר
כְּעִיר כִּי־א-לֹהִים הִמָּמֶם כְּכָל־צָרָה: וְאֲתָם
חִזְקוּ וְאֶל־יִרְפוּ יְדֵיכֶם כִּי יֵשׁ שָׁכָר לַפְּעֻלַתְכֶם:
וְכִשְׁמַע אִסָּא הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהִנְבּוּאָה עָרַד
הַנְּבִיא הַתְּחִזֵּק וַיַּעֲבֹר הַשְּׁקוּצִים מִכֹּל־לֵאֲרֶץ
יְהוּדָה וּבְנֵימֶן וּמִן־הָעָרִים אֲשֶׁר לְכַד מֵהַר
אֲפָרַיִם וַיַּחֲדֵשׁ אֶת־מִזְבְּחָהּ י-הוָה אֲשֶׁר לְפָנָיו
אוֹלָם י-הוָה: וַיִּקְבֹּץ אֶת־כֹּל־יְהוּדָה וּבְנֵימֶן
וְהַגְּרִים עִמָּהֶם מֵאֲפָרַיִם וּמִנְּשֵׁה וּמִשְׁמַעְזֹן כִּי־
נִפְלְאוּ עָלָיו מִיִּשְׂרָאֵל לָרֶב בְּרֵאֲתָם כִּי־הוּזָה
א-לֹהֵי לֹהֵי עִמּוֹ: וַיִּקְבְּצוּ יְרוּשָׁלָּם בַּחֲדָשׁ
הַשְּׁלִישִׁי לַשָּׁנָה חֲמִש־עָשָׂרָה לְמַלְכוּת אִסָּא:
וַיִּזְבְּחוּ לִי-הוָה בַּיּוֹם הַהוּא מִן־הַשָּׁלַל הַבָּיִאוּ
בְּקָר שִׁבְעַת מֵאוֹת וְצֹאן שִׁבְעַת אֲלָפִים: וַיִּבְּאוּ
בַּבִּרִית לְדָרוּשׁ אֶת־י-הוָה א-לֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם
בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם: וְכָל אֲשֶׁר לֹא־יִדְרָשׁ
לִי-הוּזָה א-לֹהֵי־יִשְׂרָאֵל יוֹמַת לְמִן־קַטָּן וְעַד־
גְּדוֹל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה: וַיִּשְׁבְּעוּ לִי-הוּזָה
בְּקוֹל גְּדוֹל וּבַתְּרוּעָה וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבִשׁוֹפְרוֹת:
וַיִּשְׁמְחוּ כָל־יְהוּדָה עַל־הַשְּׁבוּעָה כִּי כָּל־
לְבָבָם נִשְׁפְּעוּ וּבְכָל־רְצוֹנָם בְּקִשְׁחוּ וַיַּצֵּא
לָהֶם וַיִּנְחָה י-הוָה לָהֶם מִסַּבִּיב: וַיִּגְמְלוּ מֵעַכְּתָה
אִם | אִסָּא הַפְּלִידָה חִסְרָה מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־עָשָׂתָה
לְאֲשָׁרָה מִפְּלָצַת וַיִּכְרַת אִסָּא אֶת־מִפְּלָצַתָּהּ
וַיִּדַּק וַיִּשְׂרַף בְּנַחַל קְדָרוֹן: וְהַפְּמֹת לֹא־סָרוּ
מִיִּשְׂרָאֵל רַק לְבַב־אִסָּא הָיָה שָׁלֵם כֹּל־לִימּוֹ:
וַיִּבֹּא אֶת־קִדְשֵׁי אָבִיו וְקִדְשֵׁי בֵית הָא-לֹהִים

בַּסֶּפֶר וְזָהָב וְכִלִּים: וּמִלְחָמָה לֹא חִיתָה עַד
שְׁנַת־שְׁלֹשִׁים וְחֲמִשׁ לְמַלְכוּת אָסָא:
מִזֹּאת בְּשַׁנַּת שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ לְמַלְכוּת אָסָא עָלָה
בַּעֲשָׂא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־הַרְמָה
לְבִלְתִּי תֵת יוֹצֵא וְכָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה:
וַיֹּצֵא אָסָא בַּסֶּפֶר וְזָהָב מֵאֲצֵרוֹת בַּיִת יְהוָה
וּבַיִת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־בֶּן־חֲדָד מֶלֶךְ אֲרָם
הַיּוֹשֵׁב בְּדַרְמֶשֶׁק לֵאמֹר: בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶךָ
וּבֵין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שְׁלַחְתִּי לְךָ בַּסֶּפֶר
וְזָהָב לְךָ חֶפֶר בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעֲשָׂא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲלֶה מֵעֵלָיו: וַיִּשְׁמַע בֶּן־חֲדָד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא
וַיִּשְׁלַח אֶת־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ אֶל־עָרֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּכּוּ אֶת־עֵינֹן וְאֶת־דֹּן וְאֶת אָבֵל מַיִם
וְאֶת כָֹּּל־מִסְכְּנֹת עָרֵי נַפְתָּלִי: וַיְהִי בִשְׁמֹעַ
בַּעֲשָׂא וַיַּחְדֵּל מִבְּנֹת אֶת־הַרְמָה וַיִּשְׁבֹּת אֶת־
מִלְאכְתּוֹ: וְאָסָא הַמֶּלֶךְ לָקַח אֶת־כָֹּּל־לִיְהוּדָה
וַיִּשְׁאֲלוּ אֶת־אָבִי הַרְמָה וְאֶת־עַצְיָה אֲשֶׁר בָּנָה
בַּעֲשָׂא וַיִּבֶן בָּהֶם אֶת־גִּבְעַת וְאֶת־הַמְצַפֶּת:
וּבָעֵת הַהִיא בָּא חֲנַנִי הַרְאָה אֶל־אָסָא מֶלֶךְ
יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו בַּחֲשָׁעֶנְךָ עַל־מֶלֶךְ אֲרָם וְלֹא
נִשְׁעַנְתָּ עָלָיִךְ־הוּא אֶל־לְהִיךָ עַל־כֵּן נִמְלֹט חֵיל
מֶלֶךְ־אֲרָם מִיָּדְךָ: הֲלֹא הַבּוֹשִׁים וְהַלּוֹזְבִים הָיוּ
לְחֵיל לָרֹב לָרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים לְהַרְבֵּה מְאֹד
וּבַחֲשָׁעֶנְךָ עָלָיִךְ־הוּא נִתְּנָם בְּיָדְךָ: כִּי יְהוָה
עֵינָיו מִשְׁטָטוֹת בְּכָל־הָאָרֶץ לְהַתְחִיזְק עַם־לְבַבָם
שָׁלֹם אֵלָיו נִסְפַּלְתָּ עַל־זֹאת כִּי מֵעַתָּה יֵשׁ עִמָּךְ
מִלְחָמוֹת: וַיִּבְעֵם אָסָא אֶל־הַרְאָה וַיִּתְּנָהּ בַּיִת
הַמְּהַפֶּכֶת כִּי־בִזְעָף עָמָו עַל־זֹאת וַיִּרְצֵן אָסָא
מִן־הָעָם בָּעֵת הַהִיא: וְהִנֵּה דַבָּרֵי אָסָא
הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים תִּנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
הַמְּלָכִים לְיְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל: וַיַּחֲלֵא אָסָא בְּשַׁנַּת
שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע לְמַלְכוּתוֹ בָּרַגְלָיו עַד־לְמַעְלָה
חָלְיוֹ וְגַם־בַּחֲלָיו לֹא־דָרַשׁ אֶת־יְהוָה כִּי
בְּרַפְּאִים: וַיִּשְׁכַּב אָסָא עַם־אֲבֹתָיו וַיִּלְמַת

בְּשַׁנַּת אַרְבָּעִים וְאַחַת לְמַלְכוֹ: וַיִּקְבְּרוּהוּ
בְּקִבְרֹתָיו אֲשֶׁר כָּרַח־לוֹ בְּעִיר דְּוִיד וַיִּשְׁכְּבוּהוּ
בְּמִשְׁכַּב אֲשֶׁר מָלֵא בְּשָׂמִים וּזְנוּם מִרְקָחִים
בְּמִרְקַחַת מַעֲשָׂה וַיִּשְׂרְפוּ־לוֹ שָׂרֵפָה גְדוֹלָה עַד־
לְמָאֹד:
יז וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנֹו תַחְתָּיו וַיִּתְחַזַּק עַל־
יִשְׂרָאֵל: וַיִּתֵּן־חֵיל בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת
וַיִּתֵּן נְצִיבִים בָּאָרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי אֲפִלָּים אֲשֶׁר
לְכַד אָסָא אָבִיו: וַיְהִי יְהוָה עִם־יְהוֹשָׁפָט כִּי
הָלַךְ בְּדַרְכֵי דְוִיד אָבִיו הָרִאשׁוֹנִים וְלֹא דָרַשׁ
לְבַעָלִים: כִּי לֹא־לָהִי אָבִיו דָּרַשׁ וּבְמִצּוֹתָיו
הָלַךְ וְלֹא כָּמַעֲשָׂה יִשְׂרָאֵל: וַיִּבֶן יְהוָה אֶת־
הַמְּמִלְכָה בְּיָדוֹ וַיִּתְּנוּ כָּל־יְהוּדָה מִנְחָה
לְיְהוֹשָׁפָט וַיְהִי־לוֹ עֲשָׂר־וּכְבוֹד לָרֹב: וַיִּגְבְּהָ
לְבֹו בְּדַרְכֵי יְהוָה וַעֲזָד חֲסִיר אֶת־הַבְּמוֹת
וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים מִיְהוּדָה: וּבְשַׁנַּת שְׁלֹשׁ לְמַלְכוֹ
שָׁלַח לְשָׂרָיו לְבֶן־חֵיל וּלְעַבְדֵיהָ וּלְזִכְרִיָּה
וּלְנַתַּנָּאֵל וּלְמִיכָיְהוּ לְלָמָד בְּעָרֵי יְהוּדָה:
וַעֲמָתָם הַלְוִיִּם שָׁמְעִיהוּ וּנְתַנְיָהוּ וּזְבַדִּיָּהוּ
וַעֲשָׂהאֵל וְשִׁמְרָמוֹת וַיְהוֹנָתָן וְאֲדַנְיָהוּ
וְטוֹבִיָּהוּ וְטוֹב אֲדוֹנִיָּה הַלְוִיִּם וַעֲמָתָם אֵלֵי שָׁמְעוּ
וַיְהוֹרֶם הַכַּהֲנָיִם: וַיִּלְמְדוּ בִיְהוּדָה וַעֲמָתָם סֵפֶר
תּוֹרַת יְהוָה וַיִּסְפְּלוּ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה וַיִּלְמְדוּ
בָּעָם: וַיְהִי פֶחַד יְהוָה עַל כָֹּל־מַמְלְכוֹת
הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא נִלְחְמוּ עִם־
יְהוֹשָׁפָט: וּמִן־פְּלִשְׁתִּים מְבִיאִים לְיְהוֹשָׁפָט
מִנְחָה וּבַסֶּפֶר מִשָּׂא גַם הָעַרְבִיאִים מְבִיאִים לוֹ
צֵאן אֵילִים שִׁבְעַת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת
וּתְיָשִׁים שִׁבְעַת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת: וַיְהִי
יְהוֹשָׁפָט הָלַךְ וְגָדַל עַד־לְמַעְלָה וַיִּבֶן בִּיְהוּדָה
בִּירְנָיוֹת וְעָרֵי מִסְכְּנוֹת: וּמִלְאכָה רַבָּה הָיָה
לוֹ בְּעָרֵי יְהוּדָה וְאֲנָשָׁי מִלְחָמָה גְּבוּרֵי חֵיל
בִּירוּשָׁלַיִם: וַאֲלֵה פְקוּדָתָם לְבַיִת אֲבוֹתֵיהֶם
לְיְהוּדָה שָׂרֵי אֲלָפִים עֲדָנָה הִשָּׁר וְעָמָו גְּבוּרֵי

חיל שלש מאות אלה: ועל־ידו יחזקנו השם
ועמו מאתים ושמונים אלה: ועל־ידו עמסיה
בן־זכרי המתגרב לי-הזה ועמו מאתים אלה
גבור חיל: ומן־בנימין גבור חיל אלידע ועמו
נשקייקשת ומגן מאתים אלה: ועל־ידו
יהוזבד ועמו מאה ושמונים אלה חלוצי צבא:
אלה המשרתים את־המלך מלבד אשר־נתן
המלך בפערי המבצר בכל־יהודה:

יח ויהי ליהושפט עשר וכבוד לרב ויתחתן
לאחאב: ויירד לקין שנים אל־אחאב לשמרון
ויזבח־לו אחאב צאן ובקר לרב ולעם אשר
עמו ויסיתו לעלות אל־רמת גלעד: ויאמר
אחאב מלך־ישראל אליהושפט מלך יהודה
התלך עמי רמת גלעד ויאמר לו כמוני כמוך
וכעמך עמי ועמך במלחמה: ויאמר יהושפט
אל־מלך ישראל דרש־נא ביום את־דבר
י-הוה: ויקבץ מלך־ישראל את־הנבאים
ארבע מאות איש ויאמר אלהם הנלך אלי-
רמת גלעד למלחמה אם־אחדל ויאמרו עליה
ויתן ה-א-להים ביד המלך: ויאמר יהושפט
האין פה נביא לי-הזה עוד ונדרשה מאתו:
ויאמר מלך־ישראל אליהושפט עוד איש-
אחר לדרוש אתי-הזה מאתו ואני שנאתיהו
פי־איינו מתנבא עלי לטובה פי כלימיו
לרעה הוא מיכיהו בן־ימלא ויאמר יהושפט
אל־יאמר המלך פן: ויקרא מלך ישראל אל־
סרים אחד ויאמר מהר מיכיהו בן־
ימלא: ומלך ישראל ויהושפט מלך־יהודה
יושבים איש על־כסאו מלפשים בגדים
וישבים בגון פתח שער שמרון וכל־
הנבאים מתנבאים לפניהם: ויעש לו צדקיהו
בן־בנענה קרני ברזל ויאמר פה־אמר י-הוה
באלה תנגח את־ארם עד־פלותם: וכל־
הנבאים נבאים פן לאמר עליה רמת גלעד

והצלה ונתן י-הוה ביד המלך: והמלך
אשר־הלך לקרא למיכיהו דבר אליו לאמר
הנה דברי הנבאים פה־אחד טוב אל־המלך
ויהי־נא דברך פאחד מהם ודברת טוב:
ויאמר מיכיהו חי-הזה פי את־אשר־יאמר
א-לחי אתו אדבר: ויבא אל־המלך ויאמר
המלך אליו מיכה הנלך אל־רמת גלעד
למלחמה אם־אחדל ויאמר עליו והצליחו
וינתנו בידכם: ויאמר אליו המלך עד־כמה
פעמים אני משביעה אשר לא־תדבר אלי רק
אמת בשם י-הוה: ויאמר ראיתי את־כֹּל־
ישראל נפוצים על־ההרים כצאן אשר אין־לחן
רעה ויאמר י-הוה לא־אדנים לאלה ישוּבו
אי־שִׁלְבֵיתו בשלום: ויאמר מלך־ישראל אל־
יהושפט הלא אמרתי אליך לא־יתנבא עלי
טוב פי אם־לרע: ויאמר לכן שמעו דבר־
י-הוה ראיתי אתי-הזה יושב על־כסאו וכל־
צבא השמים עמדים עלימינו ושמואלו:
ויאמר י-הוה מי יפתח את־אחאב מלך־
ישראל ולעל ויפל פרמות גלעד ויאמר זה
אמר פכה וזה אמר פכה: ויצא הרוח ויעמד
לפני י-הוה ויאמר אני אפתנו ויאמר י-הוה
אליו פכה: ויאמר אצא וחילתי לרוח שקר
בפי כֹּל־נביאיו ויאמר תפתח וגם־תוכל צא
ועשה־כן: ועתה הנה נתן י-הוה רוח שקר
בפי נביאיו אלה וי-הזה דבר עליך רעה:
ויגש צדקיהו בן־בנענה ויה את־מיכיהו עלי-
הלחי ויאמר אי זה תדרוך עבר ריחי-הזה
מאתי לדבר אתך: ויאמר מיכיהו הנך ראה
ביום ההוא אשר תבוא חדר בחדר לחבא:
ויאמר מלך ישראל קחו את־מיכיהו
וחשיבוהו אל־אמון שר־העיר ואליו־אש בן־
המלך: ויאמרתם פה אמר המלך שימו זה
בית הפלא והאכלוהו לחם לחץ ומים לחץ עד
שובי בשלום: ויאמר מיכיהו אם־שוב תשוב

בְּשָׁלוֹם לֹא־דָבַר י-הוָה בִּי וַיֹּאמֶר שְׁמַעוּ עַמִּים
כָּל־עַל מִלְּךְ־יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשֻׁפֹּט מִלְּךְ־יְהוּדָה
אֶל־רַמֹּת גְּלָעָד׃ וַיֹּאמֶר מִלְּךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־
יְהוֹשֻׁפֹּט הִתְחַפֵּשׂ וְכוּא בַּמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ
בְּגָדֶיךָ וַיִּתְחַפֵּשׂ מִלְּךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ בַּמִּלְחָמָה׃
וַיִּמְלֹךְ אֲרָם צִוְּהָ אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ
לֵאמֹר לֹא תִלְחַמְנוּ אֶת־תַּקְטָן אֶת־הַגְּדֹל כִּי אִם־
אֶת־מִלְּךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ׃ וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי
הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשֻׁפֹּט וְהָמָּה אָמְרוּ מִלְּךְ יִשְׂרָאֵל
הוּא וַיִּסְכְּפוּ עָלָיו לְהַלְחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשֻׁפֹּט וַי-הוּהָ
עֲזָרוֹ וַיִּסֹּתֶם א-לֵהִים מִמֶּנּוּ׃ וַיְהִי כִּרְאוֹת
שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי לֹא־יָחִי מִלְּךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּשׁוּבוּ
מֵאֲחֵרָיו׃ וַאִישׁ מִשָּׁךְ בִּקְשָׁת׃ לְתַמּוֹ וַיְהִי אֶת־
מִלְּךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין הַשָּׂרִיזִים וַיֹּאמֶר
לְרַב הַפָּה יִדְיָךְ וְהוֹצֵאתַנִי מִן־הַמַּחֲנֶה כִּי
חֻלְתִּיתִי׃ וַתַּעַל הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא וּמִלְּךְ
יִשְׂרָאֵל הָיָה מַעֲמִיד בַּמָּרְכָבָה נֹכַח אֲרָם עַד־
הָעֶרֶב וַיָּמָת לַעֵת כּוּא הַשָּׁמֶשׁ׃

יט וַיִּשָּׁב יְהוֹשֻׁפֹּט מִלְּךְ־יְהוּדָה אֶל־בֵּיתוֹ
בְּשָׁלוֹם לִירוּשָׁלַיִם׃ וַיֵּצֵא אֶל־פָּנָיו יְהוּא בֶן־
חֲנָנִי הַחֹזֶה וַיֹּאמֶר אֶל־הַמִּלְּךְ יְהוֹשֻׁפֹּט הֲלָרָשָׁע
לְעֹזֵר וְלִשְׂנָאִי י-הוָה תֵּאָהָב וּבֹזֵאת עָלֶיךָ קָצַף
מִלְּפָנָי י-הוָה׃ אֲבָל הַבְּרִים טוֹבִים נִמְצְאוּ
עִמָּךְ כִּי־בַעֲרַת הָאֲשֵׁרוֹת מִן־הָאָרֶץ וַחֲכִינֹת
לְבַבְךָ לְדָרֶשׁ הָא-לֵהִים׃ וַיִּשָּׁב יְהוֹשֻׁפֹּט
בִירוּשָׁלַיִם וַיֵּצֵא בָּעַם מִבְּאֵר שֶׁבַע
עַד־הָר אֶפְרָיִם וַיְשִׁיבֵם אֶל־י-הוָה א-לֵהִי
אֲבוֹתֵיהֶם׃ וַיַּעֲמֵד שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ בְּכָל־עָרֵי
יְהוּדָה הַבְּעֻרֹת לְעִיר וָעִיר׃ וַיֹּאמֶר אֶל־
הַשֹּׁפְטִים רְאוּ מַה־עֲשִׂיתֶם עִשִׂיתֶם כִּי לֹא לְאָדָם
תִּשְׁפֹּטוּ כִּי לִי־הוָה וְעַמְּכֶם בְּדָבַר מִשְׁפָּט׃
וְעַתָּה יְהִי כַחֲדָיִ-הוּהָ עָלֵיכֶם שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ כִּי־
אֵין עִם־י-הוָה א-לֵהִינוּ עֹלָה וּמִשָּׂא פָנִים
וּמִקַּח־שֹׁחַד׃ וְגַם בִירוּשָׁלַיִם הָעִמִּיד יְהוֹשֻׁפֹּט

מִן־הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים וּמִרְאֵשֵׁי הָאֲבוֹת לְיִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּט י-הוָה וְלָרִיב וַיִּשְׁכּוּ יְרוּשָׁלַיִם׃ וַיֵּצֵאוּ
עֲלֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה תַעֲשׂוּן בְּיְרֵאת י-הוָה
בְּאַמּוֹנָה וּבְלִבָּב שָׁלֵם׃ וּכְלִרִיב אֲשֶׁר־יָבוֹא
עָלֵיכֶם מֵאֲחֵיכֶם׃ הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵיהֶם בֵּין־
דָּם לְדָם בֵּין־תּוֹרָה לְמִצְוָה לְחֻקִּים וּלְמִשְׁפָּטִים׃
וְהִזְהַרְתֶּם אֹתָם וְלֹא יֵאָשְׁמוּ לִי־הוָה וְהִיחַקְצַף
עָלֵיכֶם וְעַל־אֲחֵיכֶם כֹּה תַעֲשׂוּן וְלֹא תֵאָשְׁמוּ׃
וְהֵנָּה אֲמַרְיָהוּ כֹהֵן הָרֵאשׁ עָלֵיכֶם לְכָל דְּבַר־
י-הוָה וּזְבַדְיָהוּ בֶן־יִשְׁמַעֵאל הַנַּגִּיד לְבֵית־
יְהוּדָה לְכָל דְּבַר־הַמִּלְּךְ וְשֹׁטְרִים הַלְוִיִּם לְפָנֵיכֶם
חֲזָקוּ וַעֲשׂוּ וַיְהִי י-הוָה עִם־הַטּוֹב׃

כ וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ בְנֵי־מוֹאָב וּבְנֵי עַמּוֹן
וְעַמְּהֶם מֵהַעַמּוֹנִים עַל־יְהוֹשֻׁפֹּט לְמִלְחָמָה׃
וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּידוּ לְיְהוֹשֻׁפֹּט לֵאמֹר כֹּה עָלֶיךָ חֲמוֹן
רַב מֵעֶבֶר לַיּוֹם מֵאָרָם וְהָנֹם בְּחֻצְצוֹן תִּמָּר הִיא
עֵין גְּדִי׃ וַיֵּרָא וַיִּתֵּן יְהוֹשֻׁפֹּט אֶת־פָּנָיו לְדָרוֹשׁ
לִי־הוָה וַיִּקְרָא־צוֹם עָלֶיךָ לְיְהוּדָה׃ וַיִּקְבְּצוּ
יְהוּדָה לְבַקֵּשׁ מִי־הוָה גַּם מִכֹּל־לְעָרֵי יְהוּדָה
בָּאוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־י-הוָה׃ וַיַּעֲמֵד יְהוֹשֻׁפֹּט בְּקַהֲלֵ
יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם בְּבֵית י-הוָה לְפָנָי הַחֲצַר
הַחֲדָשָׁה׃ וַיֹּאמֶר י-הוָה א-לֵהִי אֲבֹתֵינוּ הֲלֹא
אֲתֵה־הוּא א-לֵהִים בְּשָׁמַיִם וְאַתָּה מוֹשֵׁל בְּכָל
מַמְלְכוֹת הַגּוֹיִם וּבִידְךָ כַּח וּגְבוּרָה וְאֵין עִמָּךְ
לְחַתֵּי־צָב׃ הֲלֹא אֶתָּה א-לֵהִינוּ הוֹרֵשֶׁת אֶת־
יִשְׂרָאֵל הָאָרֶץ הַזֹּאת מִלְּפָנָי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַתִּתְּנָהּ
לְזָרַע אֲבָרְתָם אֲחֵבְךָ לְעוֹלָם׃ וַיִּשְׁכּוּ־בָהּ וַיָּבֹאוּ
לְךָ כֹּה מִקְדָּשׁ לְשִׁמְךָ לֵאמֹר׃ אִם־תָּבוֹא עָלֵינוּ
רָעָה חָרֵב שְׁפוֹט וְדָבָר וְרָעַב נַעֲמָדָה לְפָנָי
הַבַּיִת הַזֶּה וּלְפָנֶיךָ כִּי שִׁמְךָ בַּבַּיִת הַזֶּה וְנִזְעַק
אֵלֶיךָ מִצָּרַתְנוּ וְתִשְׁמַע וְתוֹשִׁיעַ׃ וְעַתָּה חֲנֵה
בְנֵי־עַמּוֹן וּמוֹאָב וְהַרְשִׁיעִיר אֲשֶׁר לֹא־נִתְּתָה
לְיִשְׂרָאֵל לָבוֹא בָהֶם בְּבֹאֵם מֵאָרֶץ מִצְרָיִם כִּי
סָרוּ מֵעָלֵיהֶם וְלֹא הִשְׁמִידוּם׃ וְהִנֵּה־הֵם גְּמֻלִים

עָלֵינוּ לָבוֹא לְגַרְשָׁנוּ מִירֻשְׁתְּךָ אֲשֶׁר הוֹרֵשְׁתָּנוּ׃
אֶל-לַחֲנֵנוּ הֲלֹא תִשְׁפֹּט־טַפָּם כִּי אֵין בָּנוּ כַּח
לְפָנֵי הַחֲמוּן הָרַב הַזֶּה הַבֹּא עָלֵינוּ וְאֶנְחֵנוּ לֹא
נִדְעַ מִהַיַּעֲשֶׂה כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ׃ וְכֹל-לַיְהוּדָה
עֹמְדִים לְפָנָי ו-יְהוָה גַּם-טַפָּם נִשְׁיָחֵם וּבְנֵיהֶם׃
וַיַּחֲזִיאֵל בְּן-זִבְרִיָהוּ בְן-בְּנֵיָה בְּן-יַעֲיָאֵל בְּן-
מִתְנֵיָה הַלְוִי מִן-בְּנֵי אֶסָף הִתְנַה עָלָיו רִוַח
ו-יְהוָה בְּתוֹךְ הַקָּהֶל׃ וַיֹּאמֶר הַקָּשִׁיבוּ כָל-
יְהוּדָה וַיִּשְׁבִּי יְרוּשָׁלַם וְהַמְלִךְ יְהוֹשָׁפָט כַּד-
אָמַר ו-יְהוָה לָכֵם אַתֶּם אֶל-תִּירְאוּ וְאֶל-תַּחֲתוּ
מִפְּנֵי הַחֲמוּן הָרַב הַזֶּה כִּי לֹא לָכֵם הַמְלַחֲמָה
כִּי לֹא-לַהִים׃ מִמָּחָר רָדוּ עֲלֵיהֶם הַנֶּגֶם עֲלֵיהֶם
בְּמַעֲלַה הַצִּיּוֹן וּמִצֵּאתֶם אַתֶּם בְּסוּף הַנְּחֹל פָּנָי
מִדְּבַר יְרוּאֵל׃ לֹא לָכֵם לְהִלָּחֵם בְּזֹאת הַתִּיצְבוּ
עִמָּדוֹ וּרְאוּ אֶת-יְשׁוּעַת יְהוָה עִמָּכֶם יְהוּדָה
וִירוּשָׁלַם אֶל-תִּירְאוּ וְאֶל-תַּחֲתוּ מִמָּחָר צֵאוּ
לְפָנֵיהֶם ו-יְהוָה עִמָּכֶם׃ וַיִּקְרָא יְהוֹשָׁפָט אֲפִים
אֶרְצָה וְכָל-יְהוּדָה וַיִּשְׁבִּי יְרוּשָׁלַם נִפְלוּ לְפָנָי
ו-יְהוָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִי-יְהוָה׃ וַיִּקְמוּ הַלְוִיִּם מִן-
בְּנֵי הַקָּהֶתִים וּמִן-בְּנֵי הַקָּרְחִים לְחַלֵּל לִי-יְהוָה
אֶל-לְחֵי יִשְׂרָאֵל בְּקוֹל גְּדוֹל לְמַעֲלָה׃ וַיִּשְׁפִּימוּ
בַּבֶּקֶר וַיִּצְאוּ לְמִדְּבַר תְּקוּעַ וּבִצֵּאתֶם עָמַד
יְהוֹשָׁפָט וַיֹּאמֶר שְׁמַעוּנִי יְהוּדָה וַיִּשְׁבִּי
יְרוּשָׁלַם הַאֲמִינוּ כִּי-יְהוָה אֶל-לְחֵיכֶם וְתִאֲמַנּוּ
הַאֲמִינוּ בְּנִבְיָאוֹ וְהַצְּלִיחוּ׃ וַיִּוָּעֵן אֶל-הָעָם
וַיַּעֲמִד מִשְׁרָרִים לִי-יְהוָה וּמַחֲלָלִים לְחַדְרַת־
קֹדֶשׁ בִּצֵּאת לְפָנָי הַחֲלוּץ וְאֹמְרִים הוֹדוּ
לִי-יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ׃ וּבִעַתְּ חָחֵלוּ בְּרַנָּה
וְתַחֲלָה נָתַן ו-יְהוָה מְאֹרְכִים עַל-בְּנֵי עַמּוּן
מוֹאָב וְחַר־שַׁעִיר הַבָּאִים לְיְהוּדָה וַיִּנְגַפוּ׃
וַיַּעֲמָדוּ בְּנֵי עַמּוּן וּמוֹאָב עַל-יִשְׁבִּי חַר־שַׁעִיר
לְחַחְרִים וְלַחֲשָׁמִיד וּכְבָלוֹתֶם בְּיֹשְׁבֵי שַׁעִיר
עָזְרוּ אִישׁ-בְּרֵעֵהוּ לְמִשְׁחִית׃ וַיְהוּדָה בָּא עַל-
הַמִּצְפָּה לְמִדְּבַר וַיִּפְּנוּ אֶל-הַחֲמוּן וְהֵנֶם פְּגָרִים
נִפְלִים אֶרְצָה וְאֵין פְּלִיטָה׃ וַיָּבֹא יְהוֹשָׁפָט

וַעֲמָדוֹ לָבוֹא אֶת-שָׁלֹמֶם וַיִּמְצְאוּ בָהֶם לָרַב
וּרְכוּשׁ וּפְגָרִים וְכָלִי חַמְלוֹת וַיִּנְצְלוּ לָהֶם לְאֵין
מִשָּׂא וַיְהִי יָמִים שְׁלוֹשָׁה בְּזֵוִים אֶת-הַשָּׁלַל כִּי
רַב־הוּא׃ וּבַיּוֹם הָרַבִּעִי נִקְחָלוּ לְעַמֶּק בְּרַנָּה
כִּי-שָׁם בָּרְכוּ אֶת-יְהוָה עַל-כֵּן קָרָאוּ אֶת-שָׁם
הַמְּקוֹם הַהוּא עַמֶּק בְּרַנָּה עַד-הַיּוֹם׃ וַיִּשְׁבּוּ
כֹל-אִישׁ יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם וַיְהוֹשָׁפָט פְּרֹאשָׁם
לְשׁוֹב אֶל-יְרוּשָׁלַם בְּשִׁמְחָה כִּי-שָׁמְחֵם ו-יְהוָה
מֵאֲוִיבֵיהֶם׃ וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלַם בְּנִבְלִים
וּבְכַנְרֹת וּבְחַצְצְרוֹת אֶל-בַּיִת ו-יְהוָה׃ וַיְהִי
בַּחֹד אֶל-לַהִים עַל כֹּל-מַמְלָכוֹת הָאָרְצוֹת
בְּשָׁמְרָה כִּי נָלְחָם ו-יְהוָה עִם אֲוִיבֵי יִשְׂרָאֵל׃
וְהַשָּׁקֵט מַלְכוּת יְהוֹשָׁפָט וַיִּנַּח לוֹ אֶל-לְחֵי
מִסְכִּיב׃ וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט עַל-יְהוּדָה בְּן-
שְׁלֹשִׁים וְחַמֵּשׁ שָׁנָה בְּמַלְכוֹ וְעֶשְׂרִים וְחַמֵּשׁ
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אָמַד עֲזוּבָה בַת-
שְׁלָחִי׃ וַיִּלְחֶךְ בְּדַרְךָ אָבִיו אֶסָף וְלֹא-כָר מִמְּנַח
לַעֲשׂוֹת חַיִּשָׁר בְּעֵינָי ו-יְהוָה׃ אַךְ תַּבְּמוֹת לֹא-
סָרוּ וְעוֹד הָעָם לֹא-יִחְכְּמוּ לְבָבָם לֹא-לְחֵי
אֲבֹתֵיהֶם׃ וַיִּלְתֵּר דָּבָרִי יְהוֹשָׁפָט הָרֹאשִׁנִּים
וְהָאֲחֵרִנִּים הֵנֶם פְּתוּבִים בְּדַבְּרֵי יְהוָה בְּן-חֲנָנִי
אֲשֶׁר הֵעֲלָה עַל-סֹפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְאַחֲרֵי-כֵן
אֶת-חֶבֶר יְהוֹשָׁפָט מָלַךְ-יְהוּדָה עִם אַחֲזִיָה מָלַךְ-
יִשְׂרָאֵל הוּא הָרִשִׁיעַ לַעֲשׂוֹת׃ וַיַּחֲבֵרְהוּ עַמּוּ
לַעֲשׂוֹת אֲנִיּוֹת לְלַכַּת תְּרַשִׁישׁ וַיַּעֲשׂוּ אֲנִיּוֹת
בְּעֵצִיּוֹן גִּבְרִי׃ וַיִּתְנַבֵּא אֱלִיעֶזֶר בְּן-דָדוּחֹ
מִמְּרֹשָׁה עַל-יְהוֹשָׁפָט לֵאמֹר כַּהֲתַחֲבַרְךָ עִם-
אַחֲזִיָהוּ פָּרִץ ו-יְהוָה אֶת-מַעֲשֵׂיךָ וַיִּשְׁבְּרוּ
אֲנִיּוֹת וְלֹא עָצְרוּ לְלַכַּת אֶל-תְּרַשִׁישׁ׃
כֹּא וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם-אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר עִם-
אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ תַחֲתָיו׃
וְלֹא-אֲחִים בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט עֲזָרְיָה וַיְחִיאֵל
וּזְבַרְיָהוּ וְעֲזָרְיָהוּ וּמִיכָאֵל וּשְׁפָטִיָהוּ כֹל-אֵלֶּה
בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט מָלַךְ-יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבֵיהֶם

מִתְנַזֵּת רַבּוֹת לְכֶסֶף וְלִזְהָב וְלִמְגַדְנֹת עִם־עָרֵי
מִצְרַיִם בִּיהוּדָה וְאֶת־הַמַּמְלָכָה נָתַן לַיהוָה
כִּי־הוּא הַבְּכוֹר׃ וַיִּקָּם יְהוָה עַל־מַמְלַכַת אֲבוֹי
וַיִּתְחַזַּק וַיִּתְרַג אֶת־כֹּל־לִאֲחָיו בַּחֶרֶב וְגַם מִשָּׂרֵי
יִשְׂרָאֵל׃ בֶּן־שָׁלְשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה יְהוָה
בְּמַלְכוֹ וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם׃ וַיִּלְךָ
בְּדָרֶךְ׃ מֶלְכֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּית אֲחָאָב
כִּי בֵּת־אֲחָאָב הִיְתָה לוֹ אִשָּׁה וַיַּעַשׂ חֶרֶע בְּעֵינָי
יְהוָה׃ וְלֹא־אָבָה יְהוָה לְהַשְׁחִית אֶת־בֵּית
דָּוִד לְמַעַן הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת לְדָוִד וּכְאֲשֶׁר
אָמַר לְדָת לוֹ נִיר וּלְבָנָיו כֹּל־לְחַיִּים׃ בְּיָמָיו
פָּשַׁע אָדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה וַיִּמְלִיכוּ עֲלֵיהֶם
מָלָךְ׃ וַיַּעֲבֹר יְהוָה עִם־שָׂרָיו וְכָל־הַרְכָּב עִמּוֹ
וַיְהִי קָם לַיְלָה וַיָּךְ אֶת־אָדוֹם הַסּוֹבֵב אֵלָיו וְאֶת
שָׂרֵי הַרְכָּב׃ וַיִּפְשַׁע אָדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד
הַיּוֹם הַזֶּה אִזּוֹ תִּפְשַׁע לְבָנָה בָּעַת הַחַיָּא מִתַּחַת
יָדוֹ כִּי עֹזֵב אֶת־יְהוָה אֶל־לְהִי אֲבֹתָיו׃ גַּם־
הוּא עָשָׂה־בְּמוֹת בַּחֲרֵי יְהוּדָה וַיִּזֶן אֶת־יִשְׁבֵּי
יְרוּשָׁלַם וַיִּדַּח אֶת־יְהוּדָה׃ וַיָּבֵא אֵלָיו מִכְתָּב
מֵאֲלֵהוּ הַנְּבִיא לֵאמֹר כֹּה׃ אָמַר יְהוָה
אֶל־לְהִי דָּוִד אֲבִיךָ תַחַת אֲשֶׁר לֹא־חָלַכְתָּ
בְּדַרְכֵי יְהוֹשָׁפָט אֲבִיךָ וּבְדַרְכֵי אֲסָא מֶלְכֵי־
יְהוּדָה׃ וַתִּלְךָ בְּדָרֶךְ מֶלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּזְנֶה אֶת־
יְהוּדָה וְאֶת־יִשְׁבֵּי יְרוּשָׁלַם כַּחזֹנֹת בֵּית
אֲחָאָב וְגַם אֶת־אֲחִיךָ בֵּית־אֲבִיךָ הַטּוֹבִים מִמֶּךָ
חָרַגְתָּ׃ הִנֵּה יְהוָה נֹגֵף מִגִּפְתָּה גְדוֹלָה בְּעַמֶּךָ
וּבְבָנֶיךָ וּבְנָשֶׁיךָ וּבְכָל־זִרְכוֹשֶׁךָ׃ וְאֶתְּךָ
בְּחַלְיִים רַבִּים בְּמַחֲלָה מַעֲיִךְ עַד־יֵצְאוּ מַעֲיִךְ
מִן־חַלְיֵי יָמִים עַל־יָמִים׃ וַיֵּעַר יְהוָה עַל־
יְהוָה אֶת רֹחַ הַפְּלִשְׁתִּים וְחַעֲרָבִים אֲשֶׁר עַל־
יַד פּוֹשִׁים׃ וַיַּעֲלוּ בִיהוּדָה וַיִּבְקְעוּהָ וַיִּשְׁבּוּ אֶת
כֹּל־לַחֲרֹכוֹשׁ הַנִּמְצָא לְבֵית־הַמֶּלֶךְ וְגַם־בָּנָיו
וְנָשָׁיו וְלֹא נִשְׂאָרְלוֹ בֶן כִּי אִם־יְהוֹאָחָז קָטָן
בָּנָיו׃ וְאֲחֵרֵי כֹל־לִזְאוֹת נִגְפוּ יְהוָה בְּמַעֲוֵי
לְחַלְיֵי לֵאזִן מִרְפָּא׃ וַיְהִי לְיָמִים מִיָּמִים וּכְעַת

צֵאת הַלֵּךְ לְיָמִים׃ שָׁנִים יֵצְאוּ מַעֲוֵי עִם־חַלְיֵי
וַיָּמַת בְּתַחֲלָאִים רָעִים וְלֹא־עָשׂוּ לוֹ עֲמוֹ שָׂרְפָה
כַּשָּׂרְפָת אֲבֹתָיו׃ בֶּן־שָׁלְשִׁים וּשְׁתַּיִם הָיָה
בְּמַלְכוֹ וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וַיִּלְךָ
בְּלֹא חֲמוּדָה וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּעִיר דָּוִד וְלֹא בְּקַבְרוֹת
הַמַּלְכִּים׃

כִּי וַיִּמְלִיכוּ יוֹשָׁבֵי יְרוּשָׁלַם אֶת־אֲחֹזִיָּהוּ בֶן־
הַקָּטָן תַּחֲתָיו כִּי כָל־הָרֵאשִׁנִּים חָרַג הַגְּדוֹד
הַפָּא בְּעַרְבִים לְמַחֲנֶה וַיִּמְלֹךְ אֲחֹזִיָּהוּ בְּיְהוּדָה
מָלָךְ יְהוּדָה׃ בֶּן־אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אֲחֹזִיָּהוּ
בְּמַלְכוֹ וּשְׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ
עַתְלִיָּהוּ בֵּת־עַמְרִי׃ גַּם־הוּא חָלַךְ בְּדַרְכֵי בֵּית
אֲחָאָב כִּי אִמּוֹ הִיְתָה יוֹעֲצָתוֹ לְחַרְשִׁיעַ׃ וַיַּעַשׂ
חֶרֶע בְּעֵינָי יְהוָה כַּבֵּית אֲחָאָב כִּי־הִמָּה הָיָה
לוֹ יוֹעֲצִים אֲחֵרֵי מוֹת אֲבוֹי לְמַשְׁחִית לוֹ׃ גַּם־
בְּעַצְתָּם חָלַךְ וַיִּלְךָ אֶת־יְהוּדָה בֶּן־אֲחָאָב מָלָךְ
יִשְׂרָאֵל לְמַלְחָמָה עַל־חֹזָאֵל מֶלְכֵי־אַרְם בְּרַמּוֹת
גִּלְעָד וַיָּבוּ חַרְמִים אֶת־יְהוּדָה׃ וַיִּשְׁכַּח לְהַתְּרַפָּא
בִּיזְרַעְאֵל כִּי הַמָּפִים אֲשֶׁר הִבְהוּ בְּרַמָּה
בְּתַלְחָמוֹ אֶת־חֹזָאֵל מָלָךְ אַרְם וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־
יְהוּדָה מָלָךְ יְהוּדָה יָרַד לְרֹאוֹת אֶת־יְהוּדָה בֶּן־
אֲחָאָב בִּיזְרַעְאֵל כִּי־חָלַח הוּא׃ וַיִּמָּא־לְחַיִּים
הִיְתָה תְּבוּסַת אֲחֹזִיָּהוּ לְבוֹא אֶל־יְהוּדָה וּבְכֹאֵז
יֵצְא עִם־יְהוּדָה אֶל־יְהוּדָה בֶּן־נְבִמְשִׁי אֲשֶׁר מִשְׁחָו
יְהוָה לְחַכְרִית אֶת־בֵּית אֲחָאָב׃ וַיְהִי כַּחַשְׁפָּט
יְהוּדָה עִם־בֵּית אֲחָאָב וַיִּמָּצָא אֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה
וּבְנֵי אֲחֵי אֲחֹזִיָּהוּ מִשָּׂרְתִּים לְאֲחֹזִיָּהוּ וַיִּתְּרָם׃
וַיִּבְקֹשׁ אֶת־אֲחֹזִיָּהוּ וַיִּלְכְּדוּהוּ וְהוּא מִתְּחַפָּא
בְּשִׁמְרוֹן וַיָּבֵאוּהוּ אֶל־יְהוּדָה וַיִּמְיֹתוּהוּ וַיִּקְבְּרוּהוּ
כִּי אָמְרוּ בְּיְהוֹשָׁפָט הוּא אֲשֶׁר־דָּרַשׁ אֶת־
יְהוָה בְּכָל־לְבָבוֹ וַאֲזִין לְבֵית אֲחֹזִיָּהוּ לְעַצֵּר
כֹּה לְמַמְלָכָה׃ וַעֲתְלִיָּהוּ אִם אֲחֹזִיָּהוּ רָאתָה כִּי
מֵת בָּנָה וְתָקָם וְתָדַבֵּר אֶת־כֹּל־לְיַזְרַע הַמַּמְלָכָה
לְבֵית יְהוּדָה׃ וְתַקַּח יְהוֹשָׁפָט בֵּת־הַמֶּלֶךְ אֶת־

יֹאשׁ בֶן־אֲחִיזָהוּ וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמִּלְכָּה׃
הַמְּוֹמְתִים וַתִּתֵּן אֹתוֹ וְאֶת־מִינְקָתוֹ בַּחֲדָר
הַמְּטוֹט וַתִּסְתִּירָהוּ יְהוֹשֻׁבֶעַת בֵּת־הַמִּלְכָּה׃
יְהוֹרָם אֲשֶׁר־יְהוֹדָע הִפְחִן בִּי הִיא הָיְתָה אֲחֹת
אֲחִיזָהוּ מִפְּנֵי עֲתִלְיָהוּ וְלֹא הָמִיתָתָהּ׃ וַיְהִי
אִתָּם בְּבֵית הָאֱלֹהִים מִתְחַבֵּא שְׁשׁ שָׁנִים
וְעַתְלָיָה מַלְכֶת עַל־הָאָרֶץ׃

כג. ובשנה השבעית התחזק יהוידע וינקה את־
שרי המאות לעזריהו בן־ירחם ולישמעאל בן־
יחזקן ולעזריהו בן־עזבד ואת־מעשיהו בן־
עריהו ואת־אלישפט בן־זכרי עמו בבית׃
ויסבבו ביהודה ויקבצו את־הלויים מכל־לְעָרֵי
יהודה וראשי האבות לישראל ויבאו אל־
ירושלָּם׃ ויבִרְתוּ כֹּל־לְהַקְהֵל בְּרִית בְּבֵית
הָאֱלֹהִים עִם־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לָהֶם הִנֵּה בֶן־הַמִּלְכָּה
יִמְלֹךְ בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ הִזָּה עַל־בְּנֵי דָוִד׃ וְהָ
דִּבְרָ אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ הַשְּׁלֵשִׁית מִכֶּם בְּאֵי הַשֹּׁפֵת
לַבְּהֵנִים וְלַלְוִיִּם לְשַׁעְרֵי הַסְּפִינִים׃ וְהַשְּׁלֵשִׁית
בְּבֵית הַמִּלְכָּה וְהַשְּׁלֵשִׁית בְּשַׁעַר הַיְסוּד וְכֹל־לִי
הָעַם בְּחֻצְרוֹת בֵּית יְיָ הִזָּה׃ וְאֵלֵיבֹא בֵּית־
יְיָ הִזָּה כִּי אִם־הַבְּהֵנִים וְהַמְּשָׁרְתִים לְלוֹיִם הִמָּח
יבאו בייקדש המֶחָ וְכֹל־לְהָעַם וַיִּשְׁמְרוּ
מִשְׁמֶרֶת יְיָ הִזָּה׃ וְהַקִּיפוּ הַלְוִיִּם אֶת־הַמִּלְכָּה
סָבִיב אִישׁ וְכִלְיוּ בִידּוֹ וַחֲבָא אֶל־הַבֵּית יוֹמֵת
וְהָיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בָּבֹאוּ וּבִצְאָתוֹ׃ וַיַּעֲשׂוּ הַלְוִיִּם
וְכָל־יְהוּדָה כְּכָל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹדָע הַכֹּהֵן׃
וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו בְּאֵי הַשֹּׁפֵת עִם יוֹצְאֵי
הַשֹּׁפֵת כִּי לֹא פֶטֶר יְהוֹדָע הִפְחִן אֶת־
הַמַּחְלָקוֹת׃ וַיִּתֵּן יְהוֹדָע הַכֹּהֵן לְשָׂרֵי הַמְּאֹזֹת
אֶת־הַחֲנִיתִים וְאֶת־הַמִּגְנָוֹת וְאֶת־הַשְּׁלֹטִים
אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִד אֲשֶׁר בֵּית הָאֱלֹהִים׃ וַיַּעֲמֵד
אֶת־כֹּל־לְהָעַם וְאִישׁ׃ שָׁלַח בִידּוֹ מִכְּתָף הַבֵּית
הַיְמָנִית עֲדִיכְתָף הַבֵּית הַשְּׂמָאלִית לַמִּזְבֵּחַ
וּלְבֵית עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב׃ וַיֹּצִיאוּ אֶת־בְּנֵי־

הַמִּלְכָּה וַיִּתְּנוּ עָלָיו אֶת־הַנֶּזֶר וְאֶת־הַעֲדוּת
וַיִּמְלִיכוּ אֹתוֹ וַיִּמְשָׁחֻהוּ יְהוֹדָע וּבְנָיו וַיֹּאמְרוּ
יְהִי הַמֶּלֶךְ׃ וַתִּשְׁמַע עֲתִלְיָהוּ אֶת־קוֹל הָעַם
הַרְצִים וְהַמְּחַלְלִים אֶת־הַמֶּלֶךְ וַתָּבוֹא אֶל־הָעַם
בֵּית יְיָ הִזָּה׃ וַתֵּרָא וְהִנֵּה הַמִּלְכָּה עוֹמֵד עַל־
עַמּוּדָו בַּמְּבֹאֵ וְהַשָּׂרִים וְהַחֻצְצְרוֹת עַל־הַמִּלְכָּה׃
וְכָל־עַם הָאָרֶץ שָׁמָח וְתוֹקֵעַ בַּחֻצְצְרוֹת
וְהַמְּשֹׁרְרִים כְּכִלְי הַשִּׁיר וּמוֹדִיעִים לְהַלֵּל
וַתִּקְרַע עֲתִלְיָהוּ אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתֹּאמֶר קָשָׁר קָשָׁר׃
וַיֹּצֵא יְהוֹדָע הַכֹּהֵן אֶת־שָׂרֵי הַמְּאֹזֹת׃ פְּקוּדֵי
הַחֵיל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוֹצִיאוּהָ אֶל־מַבְּיַת
הַשְּׂדֵרוֹת וַחֲבָא אַחֲרֶיהָ יוֹמֵת בְּחָרֵב כִּי אָמַר
הַכֹּהֵן לֹא תָמִיתוּהָ בֵּית יְיָ הִזָּה׃ וַיִּשְׁיִמוּ לָהּ
יָדַיִם וַתָּבוֹא אֶל־מְבֹאֵ שַׁעַר־הַסְּפִינִים בֵּית
הַמִּלְכָּה וַיִּמִּיתוּהָ שָׁם׃ וַיִּבְרַת יְהוֹדָע בְּרִית
בֵּיתוֹ וּבֵין כֹּל־לְהָעַם וּבֵין הַמֶּלֶךְ לַחַיּוֹת לְעַם
לִי־הִזָּה׃ וַיִּבְאוּ כָל־הָעַם בֵּית־הַפֶּעַל וַיִּתְצְחוּ
וְאֶת־מִזְבְּחֵיהֶם וְאֶת־צִלְמֵיהֶם שִׁבְרוּ וְאֶת מִתְּן
כֹּהֵן הַפֶּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת׃ וַיִּשְׁעִם
יְהוֹדָע פְּקוּדוֹת בֵּית יְיָ הִזָּה בְּיַד הַבְּהֵנִים הַלְוִיִּם
אֲשֶׁר חָלַק דָּוִד עַל־בָּיֹת יְיָ הִזָּה לְהַעֲלוֹת עֲלוֹת
יְיָ הִזָּה כַּפְתּוֹב בְּתוֹרַת מוֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁיר
עַל יְדֵי דָוִד׃ וַיַּעֲמֵד הַשׁוֹעֲרִים עַל־שַׁעְרֵי בֵּית
יְיָ הִזָּה וְלֹא־יָבֹא טָמֵא לְכַלְדָּבָר׃ וַיִּנְקַח אֶת־
שָׂרֵי הַמְּאֹזֹת וְאֶת־הָאֲדִירִים וְאֶת־הַמְּוֹשְׁלִים
בָּעַם וְאֶת׃ כֹּל־לְעַם הָאָרֶץ וַיֹּרֵד אֶת־הַמִּלְכָּה
מִבַּיִת יְיָ הִזָּה וַיִּבְאוּ בְּתוֹךְ־שַׁעַר הַעֲלִיּוֹן בֵּית
הַמִּלְכָּה וַיֹּשִׁיבוּ אֶת־הַמִּלְכָּה עַל פֶּסַע הַמְּמַלְכָּה׃
וַיִּשְׁמְחוּ כָל־עַם־הָאָרֶץ וְהָעִיר שִׁקְטָה וְאֶת־
עַתְלָיָה הַמִּיתוּ בְּחָרֵב׃

כד. בן־שבע שנים יאש במלכו וארבעים
שנה מלך בירושלָּם וְשֵׁם אִמּוֹ צְבִיָּה מִבְּאֵר
שָׁבַע׃ וַיַּעַשׂ יוֹאֵשׁ חִישָׁר בְּעֵינָיו יְיָ הִזָּה כֹּל־
יָמָיו יְהוֹדָע הַכֹּהֵן׃ וַיִּשְׁאֵלֵוּ יְהוֹדָע נָשִׁים

שְׁתֵּים וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן הָיָה
עִם־לֵב יוֹאָשׁ לְחַדֵּשׁ אֶת־בַּיִת יְ-הוָה: וַיִּקְבֹּץ
אֶת־הַכַּהֲנָנִים וְהַלְוִיִּם וַיֹּאמֶר לָהֶם צֵאוּ לְעָרֵי
יְהוּדָה וְקַבְּצוּ מִכֹּל־לְיִשְׂרָאֵל כֶּסֶף לְחֹזֶק אֶת־
בַּיִת אֲ-לֵהֵיכֶם מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְאַתֶּם תִּמְחַרְרוּ
לְדָבָר וְלֹא מִחַרְרוּ הַלְוִיִּם: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַיהוֹיָדָע
הָרֹאשׁ וַיֹּאמֶר לוֹ מִדַּעַל לֹא־דַרְשֶׁת עַל־הַלְוִיִּם
לְהָבִיא מִיְהוּדָה וּמִירוּשָׁלָּיִם אֶת־מִשְׁאֵת מִשְׁחָה
עֶבְדֵי־יְ-הוָה וְתִקְהַל לְיִשְׂרָאֵל לְאַהֲלֵה הַעֲדוּת: כִּי
עַתְלִיְהוּ הַמַּרְשֶׁעַת בָּנִיהָ פָּרְצוּ אֶת־בַּיִת
הָאֲ-לֵהִים וְגַם כֹּל־לִקְדָּשָׁי בַיִת־יְ-הוָה עָשׂוּ
לְבַעֲלִים: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲשׂוּ אַרְוֹן אַחֲדֵי
וַיִּתְּנָהוּ בְּשַׁעַר בַּיִת־יְ-הוָה חוֹצֵה: וַיִּתְּנוּ־קוֹל
בַּיְהוּדָה וּבִירוּשָׁלָּיִם לְהָבִיא לִי־הוּא מִשְׁאֵת
מוֹשֶׁה עֶבְד־הָאֲ-לֵהִים עַל־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר:
וַיִּשְׁמַחַו כָּל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיִּשְׁלִיכּוּ
לְאַרְוֹן עַד־לְכַלְהָה: וַיְהִי בַעֲתָ יָבִיא אֶת־הָאֲרוֹן
אֶל־פְּקֻדַת הַמֶּלֶךְ בְּיַד הַלְוִיִּם וְכִרְאוֹתָם פִּי־רֵב
הַכֶּסֶף וּבָא סוּפֵר הַמֶּלֶךְ וּפְקִידֵי בֵּהֶן הָרֹאשׁ
וַיַּעֲרוּ אֶת־הָאֲרוֹן וַיִּשְׁאַחֻוּ וַיִּשׁוּבָהוּ אֶל־מִקְוֵי
כַּהֲ עָשׂוּ לְיוֹם בְּיוֹם וַיֹּאסְפוּ־כֶסֶף לָרֵב:
וַיִּתְּנָהוּ הַמֶּלֶךְ וַיְהוֹיָדָע אֶל־עוֹשֵׂה מְלָאכַת
עֲבוֹדַת בַּיִת־יְ-הוָה וַיְהִיו שְׂכָרִים חֲצִבִּים
וְחָרָשִׁים לְחַדֵּשׁ בַּיִת יְ-הוָה וְגַם לְחָרָשֵׁי בְרוֹזֵל
וְנַחֲשֶׁת לְחֹזֶק אֶת־בַּיִת יְ-הוָה: וַיַּעֲשׂוּ עָשׂוּ
הַמְּלָאכָה וַתַּעַל אַרְוֵכָה לְמְלָאכָה בְּיָדָם
וַיַּעֲמִידוּ אֶת־בַּיִת הָאֲ-לֵהִים עַל־מַתְּכָנָתוֹ
וַיֹּאמְצָהוּ: וַיִּכְבְּלוּתָם הֵבִיאוּ לְפָנָי הַמֶּלֶךְ
וַיְהוֹיָדָע אֶת־שְׂאֵר הַכֶּסֶף וַיַּעֲשֵׂהוּ כָלִים לְבַיִת־
יְ-הוָה בְּלֵי שָׂרֵת וְחַעֲלוֹת וְכַפּוֹת וּכְלֵי זָהָב
וְכֶסֶף וַיְהִיו מַעֲלִים עֲלוֹת בְּבַיִת־יְ-הוָה תַּמִּיד
כֹּל יְמֵי יְהוֹיָדָע: וַיִּזְקֶן יְהוֹיָדָע וַיִּשְׁבַּע יָמָיו
וַיָּמָת בְּן־מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּמוֹתוֹ:
וַיִּקְבְּרָהוּ בְּעִיר־דָּוִד עִם־הַמְּלָכִים כִּי־עָשָׂה
טוֹבָה בְּיִשְׂרָאֵל וְעַם הָאֲ-לֵהִים וּבַיִתוֹ: וְאַחֲרָי

מוֹת יְהוֹיָדָע בָּאוּ שָׂרֵי יְהוּדָה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְמֶלֶךְ
אֲזִ שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵיהֶם: וַיַּעֲזֹבוּ אֶת־בַּיִת
יְ-הוָה אֲ-לֵהִי אֲבוֹתֵיהֶם וַיַּעֲבְדוּ אֶת־הָאֲשֵׁרִים
וְאֶת־הָעֲצָבִים וַיְהִי־קֹצֵף עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָּיִם
בְּאַשְׁמֹתָם זֹאת: וַיִּשְׁלַח בָּהֶם נְבִאִים לְהַשִּׁיבָם
אֶל־יְ-הוָה וַיַּעֲיִדוּ בָם וְלֹא הִיאֲזִינוּ: וַרְוַח
אֲ-לֵהִים לְבָשָׂה אֶת־זִכְרֶיהָ בְּיְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן
וַיַּעֲמִיד מַעַל לְעַם וַיֹּאמֶר לָהֶם כַּהֲ אָמַר
הָאֲ-לֵהִים לָמָּה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־מִצְוֹתַי
יְ-הוָה וְלֹא תִצְלִיְחוּ כִי־עֲזַבְתֶּם אֶת־יְ-הוָה
וַיַּעֲזֹב אֶתְכֶם: וַיִּקְשְׁרוּ עֲלוֹו וַיִּרְגְּמָהוּ אֲבָן
בְּמִצְוֹת הַמֶּלֶךְ בַּחֲצַר בַּיִת יְ-הוָה: וְלֹא־זָכַר
יּוֹאָשׁ הַמֶּלֶךְ הַחֲסֵד אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹיָדָע אֲבִיו
עָמּוֹ וַיַּחֲרַג אֶת־בָּנָו וּבְמוֹתוֹ אָמַר יִרְאֵ יְ-הוָה
וַיְדַרְשׁ: וַיְהִי | לְתַקּוּפַת הַשָּׁנָה עָלָה עָלוֹו הִיל
אַרְם וַיָּבִאוּ אֶל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָּיִם וַיִּשְׁחִיתוּ
אֶת־כֹּל־שָׂרֵי הָעָם מֵעַם וְכָל־שָׁלָלָם שָׁלְחוּ
לְמֶלֶךְ דָּרְמָשְׁקִי: כִּי בְּמִצְעָר אֲנָשִׁים בָּאוּ | הִיל
אַרְם וַיְ-הוָה נָתַן בְּיָדָם הִיל לָרֵב מְאֹד כִּי עָזְבוּ
אֶת־יְ-הוָה אֲ-לֵהִי אֲבוֹתֵיהֶם וְאֶת־יּוֹאָשׁ עָשׂוּ
שָׂפְטִים: וַיִּבְלַכְתֶּם מִמֶּנּוּ כִי־עֲזַבּוּ אֶת־
בְּמַחֲלָיִים רַבִּים וְהַתְּקַשְׁרוּ עָלוֹו עֲבָדֵי בְּדַמִּי
בְּנֵי יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיַּחֲרַגְהוּ עַל־מַטְּתוֹ וַיָּמָת
וַיִּקְבְּרָהוּ בְּעִיר דָּוִד וְלֹא קִבְּרָהוּ בְּקִבְרוֹת
הַמְּלָכִים: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ קִשְׁרִים עָלוֹו זָכַר בְּן־
שְׂמֹעַת הָעַמּוֹנִית וַיְחַזְּקֵהּ בְּן־שְׂמֹרִית
הַמּוֹאָבִית: וַיִּבְנִיו וּרְבִי יִרְבֵּי הַמִּשְׁאָ עָלוֹו וַיִּסּוּד
בַּיִת הָאֲ-לֵהִים הֵנָּם פְּתוּכִים עַל־מִדְרָשׁ סֵפֶר
הַמְּלָכִים וַיִּמְלֹךְ אַמְצִיָּהוּ בְּנוֹ תַחֲתָיו:

הלכות שבועות פרק יא

יא, א כשם ששבועת שוא ושקר בלא תעשה-כך מצות עשה שישבע מי שנתחייב שבועה בבית דין בשם, שנאמר "ובשמו, תשבוע": זו מצות עשה-שהשבועה בשמו הגדול והקדוש, מדרכי העבודה היא, והדור וקדוש גדול הוא, להשבע בשמו.

יא, ב ואסור להשבע בדבר אחר, עם שמו; וכל המשתף דבר אחר עם שם הקדוש ברוך הוא בשבועה, נעקר מן העולם-שאין שם מי שראוי לחלק לו כבוד שנשבעין בשמו, אלא האחד ברוך הוא.

יא, ג ומתיר לאדם להשבע על המצוה לעשותה, כדי לזרז את עצמו-ואף על פי שהוא משבע עליה מהר סיני, שנאמר "נשבעתי ואקימה-לשמר, משפט צדקה".

יא, ד שבועה זו שמשביעין הדינין למי שנתחייב שבועה, היא הנקראת שבועת הדינין, בין שהיה חייב בשבועה זו מן התורה, בין שהיה חייב בה מדברי סופרים.

יא, ה שלוש מיני שבועות הן שחייבין בהן מן התורה, ואלו הן: מי שטענו חברו מטלטלין, והודה במקצתו וכפר במקצתו, ומי שכפר בכל המטלטלין שטענו, ועד אחד מעיד עליו ומכחישו-הרי אלו, שתי שבועות על ידי טענת ודאי וכפירה.

יא, ו וכן שומר שטען שאבד דבר שהפקידו אצלו, או נגנב או מת וכיוצא בזה-הרי זה נשבע מספק: שאין בעל הפקדון יודע אם אמת טען זה השומר, או שקר. והוא נשבע מן התורה, שנאמר "שבעת ה', תהיה בין שניהם".

יא, ז כל שבועה שמשביעין הדינין אותה, חוץ משלושה מיני שבועות אלו-הרי היא מדברי סופרים, וגם היא נקראת שבועת הדינין. וגם שבועות אלו שלדבריהם, שני מיני שבועות הן: יש מהן שבועות על ידי טענת ודאי וכפירה-כגון שבועת שכיר, ופוגם שטר, וכיוצא בהן; ויש מהן שבועות בטענת ספק-כגון שבועת השתפין, והאריסין, וכיוצא בהן. ובדיני ממונות, יתבאר חייב כל אחת ואחת מאלו השבועות ודיניהם.

יא, ח יש שם שבועה אחרת, והיא תקנת חכמי תלמוד, והיא הנקראת שבועת הסת; ואף על פי שבית דין משביעין אותה היום, אינה נקראת שבועת הדינין. יא, ט שבועת הדינין-בין שהיתה שלתורה או

שלדברי סופרים, בין על טענת ודאי בין על טענת ספק-כך היא: הנשבע אויז ספר תורה בזרועו, והוא עומד; ונשבע בשם או בכנוי, בשבועה או באלה, מפיו או מפי הדינין. ואין משביעין שבועת הדינין, אלא בלשון הקדש.

יא, י פיצד מפיו: כגון שיאמר הריני נשבע בה' אלהי ישראל, או הריני נשבע במי ששמו חנון, או במי ששמו רחום, שאין אני חייב לזה כלום; וכן אם אמר, הרי הוא ארור לה' אלהי ישראל, או ארור למי ששמו חנון, אם יש לזה אצלי כלום.

יא, יא וכיצד מפיו הדינין: כגון שאמרו לו משביעין אנו אותך בה' אלהי ישראל, או במי ששמו חנון, שאין לזה בנדך כלום, והוא עונה אמן; או שאמרו הרי פלוני בן פלוני ארור לה' אלהי ישראל, או למי ששמו חנון, אם יש לפלוני אצלו ממון ולא יודה לו, והוא עונה אמן. זו היא שבועת הדינין.

יא, יב הדינין שהשביעו בלא נקיטת חפץ בנדו-הרי אלו טועין, וחוזר ונשבע וספר תורה בנדו. ואם אחז תפלין בנדו, והשביעוהו-אינו חוזר ונשבע: שהרי אחז תורה בנדו, וכמו ספר הן. השביעוהו מיושב, אינו חוזר ונשבע.

יא, יג תלמיד חכמים-לכתחלה משביעין אותו, והוא יושב ותפלין בנדו; ואינו צריך לטל ספר תורה, אלא תפלין בכפו חפץ היא. ונשבע בלשון הקדש, כמו שבארנו.

יא, יד אין בין שבועת הסת לשבועת הדינין, אלא נקיטת חפץ-שאין הנשבע שבועת הסת, אויז ספר תורה: אבל משביעין אותו בשם או בכנוי, בשבועה או באלה, מפיו או מפי בית דין, כמו שבועת הדינין. וכבר נהגו הפל להיות ספר תורה ביד תנן הפגוסת או שאר העם, בעת שמשביעין שבועת הסת-כדי לאים עליו.

יא, טו הדינין שהשביעו את הנשבע בכל לשון שהוא מפירה, הרי זו כמצותה; וכן הורו הגאונים. אבל רבותי הורו, שאין משביעין אלא בלשון הקדש; ואין ראוי לסמוך על הוריה זו. ואף על פי שנהגו כל בתי דינין להשביע בלשון הקדש-צריך להודיע את הנשבע, עד שיהיה מפיר לשון השבועה: ששבועת הדינין, היא שבועת הפקדון בעצמה. ואף שבועת הסת, נהגו כל העם להשביע אותה בלשון הקדש.

יא, טז שבועת הדינין-בין שהיתה שלתורה או

יא, טז פל מי שיתחייב שבועת הדינין שהיא על ידי טענת ודאי וכפירה, בין שהיתה מן התורה בין שהיתה מדברי סופרים-מאימין עליו כמו שיתבאר; וכל מי שיתחייב בה בטענת ספק, בין מן התורה בין מדברי סופרים-אינו צריך איום.

יא, יז וכיצד מאימין על הנשבע: אומרין לו הוי יודע, שפל העולם פלו נודענע בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא "לא תשא את-שם-ה' אלהיך, לשוא". וכל עברות שבתורה נאמר בהן נקה, וכאן נאמר "לא ינקה". פל עברות שבתורה, נפרעין ממנו; וכאן ממנו, וממשפחתו שמתפין עליו. ולא עוד, אלא גורם להפרע מפל שונאיהם שלישראל-שפל ישראל ערבין זה בזה, שנאמר "אלה וכחש, ורצה..."; וכתוב אחריו "על-כן תאבל הארץ, ואמלל כל-יושב בה".

יא, יח פל עברות שבתורה-תולין לו שנים ושלושה דורות, אם יש לו זכות. וכאן-נפרעין מיז, שנאמר "הוצאתיה, גאם ה' צבאות, ובאה אל-בית הגנב, ואל-בית הנשבע בשמי לשקר": "הוצאתיה", מיז; "ובאה אל-בית הגנב", זה הגנב דעת הבריות, ואין לו ממון על חברו, וטוענו בחנם ומשביעו; "ואל-בית הנשבע בשמי לשקר", פמשמעו. "וכלתו ואת-עציו

ואת-אבניו" - דברים שאין אש ומים מכלין אותן, שבועת שקר מכלה אותן. וענין האיום הזה פלו-בלשון שהן מפירין אומרין להם, כדי שיבינו בדברים ויחזרו החוטא למוטב.

יא, יט אמר איני נשבע-פוטרין אותו, ונותן מה שטענו חברו; וכן אם אמר הטוען איני משביעו, ופטר-הולכין להו. אמר הריני נשבע, וחברו תובעו-העומדים שם אומרין זה לזה "סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה"; ואומרין לו, לא על דעתך אנו משביעין אותך, אלא על דעתנו, ועל דעת בית דין.

יא, כ אף על פי שאין מאימין איום זה בשבועת טענת ספק כמו שבארנו, ולא בשבועת הסת-צריכין הדינין לפצר בבעלי דינין: אולי יחזרו בהן, עד שלא תהיה שם שבועה פלל.

יא, כא דבר ברור וגלוי, שפל הנשבע שבועת הדינין או שבועת הסת בשקר-שהוא חייב משום שבועת הפקדון, שפבר נתבארו משפטיה; ואינו לוקה, ואף על פי שהוא מזיד. ונתחייב לשלם מה שנשבע עליו, בתוספת חמש-שהוא רביע הקרן, עד שיהיה הוא וחמשו תמשה; ומביא קרבן אשם, אם יש שם בית, כמו שבארנו.

הלכות שבועות פרק יב

בעיניהם שזו שבועה, ופותחין להם פתח ומתירין להם.

יב, ד במה דברים אמורים, בשאר כתבי הקדש. אבל הנשבע בתורה-אם נשבע במה שפכתו בה, דעתו על ההזכרות; ואם נשבע בה סתם, דעתו על הגויל, ואין פאן שבועה. נטלה בידו ונשבע בה-הרי זה פמי שנשבע במה שפכתו בה, ואסור. והנשבע בתורה סתם-אם תלמיד תכמים הוא, אינו צריך שאלה לחכם; ואם עם הארץ הוא, צריך שאלה לחכם, כדי שלא ינהגו קלות ראש בשבועות.

יב, ה עבד שנשבע-אין רבו צריך לכפותו, והרי הוא אחר שנשבע פקדם שנשבע: לפי שאין גופו קנוי לו, כדי שתחול עליו שבועתו; ונאמר בשבועות "לאסר אסר על-נפשו", מי שנפשו ברשותו-יצא עבד, שהוא ברשות אחרים, ונמצא זה, פמי שנשבע על נכסי אחר.

יב, ו קטנים שנשבעו, והן יודעין טעם השבועה-אף על פי שאינן חייבין-כופין אותן לעמד בדבריהן כדי

יב, א אף על פי שלוקה הנשבע לשוא או על שקר, וכן הנשבע שבועת העדות או שבועת הפקדון ומביא קרבן-אין מתפטר להן עוון השבועה פלו, שנאמר "לא ינקה ה'": אין לזה נקיון מדין שמים עד שיפרע ממנו על השם הגדול שחלל, שנאמר "וחללת את-שם אלהיך, אני ה'". לפיכך צריך אדם להזהר מעוון זה, יותר מפל העברות.

יב, ב עוון זה מן התמורות הוא, כמו שבארנו בהלכות תשובה; אף על פי שאין בו לא פרת, ולא מימת בית דין-יש בו חלול השם המקדש, שהוא גדול מפל העוונות.

יב, ג מי שנשבע בשמים ובארץ ובשמש וכיוצא בהן-אף על פי שאין פונתו אלא למי שבראם, אין זו שבועה; וכן הנשבע בנביא מן הנביאים, או בכתב מכתבי הקדש-אף על פי שאין פונתו אלא למי ששלח נביא זה או למי שצוה בכתב זה, אין זו שבועה. ואף על פי שאין אלו שבועות, מאימין עליהן ומלמדין את העם שלא ינהגו קלות ראש בפקד; ומראין

לחנכו וילאנם עליהם, שלא ינהגו קלות ראש בשבועות. ואם היה הדבר שנשבעו עליו, דבר שאין הקטן יכול לעמד בו אלא אם כן נזק-פגון שנשבע שיצום, או שלא יאכל בשר זמן מרבה-מפה אותו אביו או רבו, וגו' ערין בו, ומראין לו שהתרה שבועתו, כדי שלא יהיה רגיל להקל ראש בשבועות. יב, וצריך להזהר בקטנים הרבה, וללמד לשונם דברי אמת בלא שבועה-כדי שלא יהיו רגילין להשבע תמיד, פגויים; וזה הדבר כמו חובה הוא על אבותיהם, ועל מלמדי תינוקות.

יב, השומע הנפרת השם מפי חברו לשוא, או שנשבע לפניו לשקר, או שפרך ברכה שאינה צריכה, שהוא עובר משום נושא שם ה' לשוא כמו שבארנו בהלכות ברכות-הרי זה חייב לנדותו; ואם לא נדהו, הוא בעצמו יהא בנדוי. וצריך להתיר אותו מייד, כדי שלא יהיה מכשול לאחרים-שהרי אינו יודע שנדהו. ואם תאמר יודיעו, נמצאו פל העולם בנדוי-שהרי למדו לשונם מענה ושבועה תמיד.

יב, ט במה דברים אמורים, בשהיה הנשבע הזה או המברך להבטלה מזיד; אבל אם היה שוגג, ולא ידע שזה אסור-אינו חייב לנדותו. ואני אומר שאסור

לנדותו, ולא ענש הכתוב שוגג; אלא מזהירו ומתרה בו, שלא יחזר.

יב, ולא שבועה לשוא בלבד, היא שאסורה; אלא אפלו להזכיר שם מן השמות המיוחדין לבטלה-אסור, ואף על פי שלא נשבע: הרי הכתוב מצוה ואומר "ליראה את-השם הנכבד והנורא"; ובכלל יראתו, שלא יזכירו לבטלה.

יב, יא לפיכך אם טעה הלשון והוציא שם שמים לבטלה-ימחר מייד וישבח ויפאר ויהדר לו, כדי שלא יזכר לבטלה. פיצד: אמר ה'-אומר ברוך הוא לעולם ועד, או גדול הוא ומהלל מאוד, וכיוצא בזה, כדי שלא יהא לבטלה.

יב, יב אף על פי שמתר להשאל על השבועה, כמו שאמרנו-ואין בזה דפי, ומי שלבו נוקפו בדבר זה אינו אלא שמץ מינות. אף על פי כן, ראוי להזהר בדבר זה; ואין נזקקין להתר אלא מפני דבר מצוה, או מפני צרך גדול. וטובה גדולה היא לאדם שלא ישבע כלל; ואם עבר ונשבע שיצטער, יעמד בשבועתו-שנאמר "נשבע להרע, ולא ימר", וכתוב אחריו "עשה-אלה-לא ימוט לעולם".

הלכות נדרים

יש בכללן שלוש מצוות-שתי מצוות עשה, ואחת מצוות לא תעשה; וזה הוא פסוק: שישמר מוצא שפתיו ויעשה כמו שנדר; שלא יחל דברו; שיופר הנדר או השבועה, וזה הוא דין הפר נדרים המפרש בתורה שבכתב. ובאר מצוות אלו בפסוקים אלו.

הלכות נדרים פרק א

הו; אלא שהנדרים, חייב באחריותו, ונדבות, אינו חייב באחריותו. ועל זה נאמר בתורה "ונדריו אשר תדר, ונדבתיה...". וחלק זה, הוא שאני קורא אותו נדרי הקדש.

א, ג ודיני החלק הראשון, וענינו-הם שאנו מבארים בהלכות אלו; אבל דיני נדרי הקדש ומשפטיהם-כלם יתבארו במקומם, בהלכות מעשה הקרבנות.

א, ד מצוות עשה שלתורה שיקים אדם שבועתו או נדרו-בין שהיה מנדרי אסר, בין שהיה מנדרי הקדש: שנאמר "מוצא שפתיה, תשמר ועשית..."; ונאמר "ככל-היצא מפיו, יעשה".

א, ה האוסר על עצמו מין ממיני מאכל, כגון שאמר תאנים אסורין עליו, או תאנים שלמדינה פלונית אסורין עליו, או תאנים אלו אסורין עליו, וכיוצא באלו, ואכל מהן פל שהוא-לוקה מן התורה, שנאמר

א, א הנדר נחלק לשתי מחלקות. החלק הראשון-הוא שיאסר אדם על עצמו דברים המתרים לו, כגון שיאמר פרות מדינה פלונית אסורין עלי שלוש יום, או לעולם, או מין פלוני מפרות העולם, או פרות אלו אסורין עלי: בכל לשון שיאסר, הרי זה נאסר בהו, ואף על פי שאין שם שבועה כלל, ולא הנפרת שם ולא פגוי. ועל זה נאמר בתורה "לאסר אסר על-נפשו", שיאסר על עצמו דברים המתרים. וכן אם אמר הרי הן עלי אסר, הרי אלו אסורין. וחלק זה, הוא שאני קורא אותו נדרי אסר.

א, ב והחלק השני-הוא שיחייב עצמו בקרבן שאינו חייב בו, כגון שיאמר הרי עלי להביא עולה, או הרי עלי להביא שלמים, או מנחה; או הרי בהמה זו עולה, או שלמים. והאומר עלי, הוא הנקרא נדר; והאומר הרי זו, הוא הנקרא נדבה. והנדבה והנדר ממין אחד

"לא יחל, דברו": שאין לנדרים שעור-שפל הנוזר מדבר, הרי זה כמפרש כל שהוא.

או אמר אכילה מפרות מדינה פלונית אסורין עלי, או אכילה מפרות אלו-אינו לוקה עד שיאכל פנית. אסר על עצמו אכילה מן התאנים, ואכילה מן הענבים-בין בנדר אחד, בין בשני נדרים-הרי אלו מצטרפין לכזית. וכן כל פיוצא בזה.

אז האומר פרות אלו עלי קרבן, או שאמר הרי הן בקרבן, או שאמר לתברו כל מה שאכל עמך עלי קרבן, או בקרבן, או הרי הן עלי קרבן-הרי אלו אסורין עליו: מפני שאפשר שיזר אדם קרבן; ויעשה בהמה שהיתה חל קרבן, ותאסר.

אח אכל האומר פרות אלו עלי, או מין פלוני עלי, או מה שאכל עם פלוני עלי כבשר חזיר, או פעבודה זרה, או פגבלות וטרפות, וכיוצא באלו-הרי אלו מתרין, ואין כאן נדר: שאי אפשר שיעשה דבר שאינו בשר חזיר כבשר חזיר.

אט זה הפלל: כל המשים דברים המתרים כדברים האסורים-אם אותו דבר האסור יכול לעשותו בנדר, הרי אלו אסורים; ואם אינו יכול לעשותו בנדר, הרי אלו מתרין.

אם החטאת והאשם-אף על פי שאינן באין בנדר ונדבה, כמו שיתבאר במקומו-אפשר לנוזר להביא אותם מחמת נדרו: שהנוזר בנזיר, מביא חטאת; ואם נטמא, מביא אשם כמו שיתבאר. לפיכך האומר פרות אלו עלי פתטאת, או פאשם, או שאמר הרי הן חטאת, או הרי הן אשם-הרי אלו אסורין.

אם ואין צריך לומר באומר הרי הן עולה או שלמים או מנחה או תודה, שהן אסורין-שכל אלו באין בנדר ונדבה. אבל האומר פרות אלו עלי פתלת אהרון, או פתרומתו-הרי אלו מתרין, שאין שם דרך להביא אלו בנדר ונדבה.

אם האומר הרי הפרות האלו עלי כנוטר, כפגול, כבשר טמא שלקדשים-הרי אלו אסורין, שהרי עשאן כבשר קרבן מכל מקום.

אם האומר הרי הן עלי כמעשר בהמה-הרי אלו אסורין, הואיל וקדשתן בידי אדם. הרי הן עלי ככור, הרי אלו מתרין-שאין קדשתן בידי אדם, ואינו יכול להתפיסו בנדר: שנאמר בו "לא-נקדיש איש, אתו".

אם אמר הרי הן עלי פחרמי שמים-הרי הן אסורין,

שתרמי שמים לבדק הבית. הרי הן עלי פתרומת הלשכה, פתמידים, כדורים, כעצים, פאשים, כמזבחה, או כאחד ממשמשי המזבחה, כגון שאמר הרי הן עלי פיעים, או כמזרקות, או כמזלגות, וכיוצא בהן, וכן האומר הרי הן עלי פהיכל, פירושלים-הרי אלו אסורין, ואף על פי שלא הזכיר שם קרבן: שכל דברים אלו, ענינם פאומר הרי הן עלי קרבן.

אטו הנה לפניו בשר קדש, אפלו הנה בשר שלמים אחר זריקת דמים שהוא מתר לזרים, ואמר הרי הן עלי כבשר זה-הרי אלו אסורין: שלא התפיס אלא בעיקרו, שהיה אסור. אבל אם הנה בשר בכור-אם לפני זריקת דמים, הרי זה אסור; ואם לאחר זריקת דמים, הרי זה מתר.

אטו יש מקומות שאנשיהם עלגים, ומפסידין את הלשון, ומכניין על דבר, בדבר אחר-הולכין שם אחר הכוונה. כיצד-כל כוונת קרבן, בקרבן: האומר הרי הן עלי קרבן, קנח, קנח-הרי אלו כוונת לקרבן. חרף, חרף-הרי אלו כוונת לתרם. וכן כל פיוצא בזה-הולכין אחר לשון כלל העם, באותו מקום ובאותו זמן. וכשם שאוסר עצמו בכוונתו-כך אם הקדיש בכוונתו, הרי זה הקדש; וכוונתו הפנוי מתרין, בין בנדר אסר בין בנדר הקדש.

אם האומר לתברו כל מה שאכל עמך, לא יהא חלין, או לא יהא פשר, או לא יהא דכי, או לא יהא טהור-הרי זה כמי שאמר לו כל מה שאכל עמך יהיה קרבן, שהוא אסור; וכן אם אמר לו כל מה שאכל עמך טמא, או נותר, או פגול-הרי זה אסור.

אם האומר לתברו, לא חלין לא אכל לך-הרי זה כמי שאמר לו מה שאכל לך לא יהיה חלין, אלא קרבן; וכן אם אמר הקרבן שאכל לך, קרבן שאכל לך, בקרבן שאכל לך-הרי זה אסור.

אם אכל האומר הקרבן לא אכל לך, או בקרבן לא אכל לך, או לקרבן לא אכל לך, או קרבן לא אכל לך, או לא קרבן לא אכל לך-כל אלו מתרין: שאין משמע דברים אלו אלא שגשבע בקרבן שלא יאכל לזה, והגשבע בקרבן אינו פלוס; או שנזר שלא יאכל לו קרבן.

אם חלין שאכל לך, החלין שאכל לך, פחלין שאכל לך, חלין שלא אכל לך, החלין שלא אכל לך, פחלין שלא אכל לך-הרי זה מתר. אבל האומר לא טמא שאכל לך, לא נותר שאכל לך, לא פגול שאכל לך-

הרי זה אסור: שמשמעו שדבר שאכל לך הוא שיהיה פגול או טמא, לפיכך לא אכל לך.

א, כא פהיכל שאכל לך, היכל שאכל לך, לא היכל שאכל לך-אסור; היכל שלא אכל לך, פהיכל שלא אכל לך, לא היכל שלא אכל לך-מתר, שזה כמי שגשבע בהיכל שלא יאכל. וכן כל פיוצא בזה.

א, כב האומר לחברו, מדר אני ממך-משמע דבר זה, שלא ידבר עמו; מפרש אני ממך-משמע דבר זה, שלא ישא ויתן עמו. מרחק אני ממך-משמעו, שלא ישב עמו בארבע אמות; וכן אם אמר לו מגדה אני לך, או משמתנא אני ממך.

א, כג אבל אם אמר לו, מדר אני ממך שלא אכל לך, או מפרש אני ממך שלא אכל לך, או מרחק אני ממך שלא אכל לך-הרי זה אסור לאכל לו; ואם אכל פזית מפל גכסיו, לוקה משום "לא יחל, דברו". אמר לו, מגדה אני לך שלא אכל לך-אינו אוכל לו; ואם אכל, אינו לוקה. אמר לו נדינא ממך, הרי זה אסור להנות לו.

א, כד האומר לחברו, הרי עלי פנדרי רשעים אם אכל לך, שמגדריהם נזיר וקרפן ושבועה, ואכל-תיב בכלן. וכן האומר הרי עלי פנדבות פשרים, שמגדבותם נזיר וקרפן-הרי זה חייב. אמר הרי עלי פנדרי רשעים, או

פנדבות פשרים, שאכל לך, או אם אכל לך-הרי זה אסור, אף על פי שלא פרש. אמר פנדרי פשרים-לא נתחייב כלום, שאין הפשרים נודרים בדרך אסור וכעס.

א, כה אמר פנדרי רשעים הריני, והיה נזיר עובר לפניו-חייב בנזירות; פנדרי רשעים עלי, חייב קרפן; פנדרי רשעים שלא אכל ממנו, חייב בשבועה פנודר.

א, כו הנודר בתורה, כגון שאמר פרות אלו עלי כזו-לא אמר כלום; ואינו צריך שאלה לחכם, אלא אם כן היה עם הארץ-כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים.

נדר במה שכתוב בה-הרי זה אסור, שהרי כתוב בה אסר ונדר. נטלה בידו, ונדר בה-הרי זה כמי שנדר במה שכתוב בה. האומר לחברו, נשפים ונשנה פרק-עליו להשפים ולשנות: שזה כמו נדר הוא, ואף על פי שלא הוציאו בלשון נדר.

א, כז האומר לאשתו הרי את עלי פאמי, או פאחותי, או פערלה, או פכלאי הפרם-הרי זה פאומר על הפרות, הרי אלו כבשר חזיר: פשם שהוא מתר לאכלן כמו שבארנו, כך מתר באשתו. אבל אם אמר לה, הריני מדר ממך הנאה, או הנאת תשמישך אסורה עלי-הרי זו אסורה עליו, כמו שיתבאר.

הלכות נדרים פרק ב

אף על פי שקבל התנאי בלבו וקיים התנאי, הרי הנדר בטל, ואף על פי שלא הוציא עתה החזרה בפיו, כבר הקדים החזרה לנדר והוציאה בפיו מקדם. ויש שמורה להתמיר ואומר, והוא שיזכר התנאי אחר שנדר, בתוך כדי דבור.

ב, ה מי שהקדים את התנאי לשנה או לעשר, ואחר כך נדר, ונזכר בשעה שנדר שיש לו תנאי, ושכח על איזה דבר התנה וכיצד היה התנאי-אם אמר על דעת ראשונה אני עושה-אין נדרו נדר, שהרי בטלו. ואם לא אמר על דעת ראשונה אני עושה-כבר בטל התנאי, וקיים הנדר: שהרי זכר בשעת הנדר שיש שם תנאי, ואף על פי כן נדר.

ב, ו יש מן הגאונים שאמר אין כל הדברים האלו נוהגין אלא בנדרים בלבד, לא בשבועות; ויש מי שמורה שדין הנדרים והשבועות בעניינות אלו אחד הם, וכי יש לו להקדים תנאי לשבועתו כדרך שאמרו בנדרים.

ב, ז סתם נדרים להתמיר, ופרושן יש בו להקל

ב, א אחד הנודר מפי עצמו, או שהדירו חברו ואמר אמן, או דבר שענינו כענין אמן, שהוא קבלת דברים. אין הנודר נאסר בדבר שאסר על עצמו, עד שיוציא בשפתיו ויהיה פיו ולבו שווין, כמו שבארנו בשבועות.

ב, ב אבל המתפונן לנדר בנזיר ונדר בקרפן, בקרפן ונדר בנזיר, בשבועה ונדר, או שנתפונן לנדר ונשבע, או שנתפונן לומר תאנים ואמר ענבים-הרי זה מתר בשניהם, ואין פאן נדר.

ב, ג הנודר על דעת אחרים, הרי זה פגשבע על דעת אחרים; וכן הנודר וחזר בו בתוך כדי דבור, או שמחו בו בתוך כדי דבור וקבל-הרי זה מתר. ודין כל אלו הדברים בנדרים, כדיןן בשבועות.

ב, ד מי שהתנה קדם שידר ואמר, כל נדר שאדר מפאן ועד עשר שנים, הריני חוזר בהו, או הרי הן בטליו, וכיוצא בדברים אלו, ואחר כך נדר-אם היה זוכר התנאי בשעה שנדר-הרי נדרו קיים, שהרי בטל התנאי בנדר זה. ואם לא זכר התנאי אלא אחר שנדר-

ולהתמיר. כיצד: האומר הרי הפרות האלו עלי כבשר מליח וכניין נסך-אומרין לו, מה הנה בלבד: אם פרש ואמר כבשר מליח שלקרבן, וכניין שנתנסף על גבי המזבח הנה בלבי-הרי זה אסור; ואם אמר לא הנה בלבי אלא תקרבת עבודה זרה, ונין שנתנסף לה-הרי זה מתר; ואם נדר סתם, הרי זה אסור.

ב, ח וכן האומר הרי הפרות האלו עלי חרם-אם פתחם שלבדק הבית, אסור; ואם פתחמי פוהגים, מתר, מפני שהן ממון שלהם, ואין בה אסור; ואם סתם, אסור.

ב, ט הרי הן עלי כמעשר-אם כמעשר בהמה-אסור, מפני שהיא קרבן שהקדישו בידו כמו שבארנו; ואם כמעשר דגון, מתר; ואם סתם, אסור.

ב, י הרי הן עלי פתרומה-אם לתרומת הלשכה נתפנו, הרי זה אסור; ואם לתרומת הגרן נתפנו, מתר; ואם סתם, אסור. וכן כל פיוצא בזה.

ב, יא במה דברים אמורים, במקום שמשמע כל אחד מאלו שם שני ענינות. אבל במקום שדרבן שאין קוראין חרם סתם אלא לחרמי בדיק הבית בלבד, ואמר שם הרי הן עלי חרם-הרי זה אסור; וכן אם הנה דרבן שאין קוראין חרם סתם אלא לחרמי פוהגים, הרי זה מתר. וכן כל פיוצא בזה, שאין הולכין בנדרים אלא אחר לשון אנשי אותו מקום באותו זמן.

ב, יב הנודר בחרם ואמר, לא הנה בלבי אלא חרמו שלים שהיא המכמרת, נדר בקרבן ואמר, לא הנה בלבי אלא בקרבנות המלכים, אמר לחברו הרי עצמי עליך קרבן ואמר, לא הנה בלבי אלא לאסרו בשעם שהתחתי לי להיות נודר בו דרך שחוק, נדר שלא תהנה לו אשתו ואמר, לא הנה בלבי אלא אשתי ראשונה שגרשתי-וכן כל פיוצא באלו מדברים שמשמען לכל העם אסור, והוא אומר לא נתפונתי אלא לבד ולכף-אם הנה הנודר תלמיד חכמים, הרי זה מתר ואין צריך שאלה לחכם; ואם הנה עם הארץ, מראין בעיניו שזה נדר ושהוא אסור, ופותחין לו פתח במקום אחר, ומתירין לו. ובין שהיה תלמיד חכמים או עם הארץ-גוערין בהן, ומלמדין אותן שלא ינהגו מנהג זה בנדרים, ולא יהיו נודרין דרך שחוק והתל.

ב, יג וכן האומר לאשתו הרי את עלי כאמי, או פרות אלו עלי כבשר חזיר, שאין כאן נדר, כמו שבארנו-

אם הנה הנודר תלמיד חכמים, אינו צריך שאלה לחכם; ואם הנה עם הארץ, צריך שאלה לחכם, ומראין בעיניו שאשתו אסורה ושאותן הפרות אסורין, ופותחין לו פתח במקום אחר ומתירין לו נדרו, כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים.

ב, יד ההפקר-אף על פי שאינו נדר-הרי הוא כמו נדר, שאסור לו לחזור בו. ומה הוא ההפקר-הוא שיאמר אדם נכסים אלו הפקר לכל, בין במטלטלין בין בקרקעות. וכיצד דין ההפקר: כל הקודם וזכה בו-קנהו לעצמו, ונעשה שלו; ואפלו זה שהפקיר, דינו בו כדין כל אדם-אם קדם וזכה בו, קנהו.

ב, טו המפקיר לעניים אבל לא לעשירים, אינו הפקר-עד שיפקיר לכל, כשמשטה. והמפקיר עבדיו הגדולים, קנו עצמן; והקטנים-כל הקודם בהן זכה, כשאר כל המטלטלין. המפקיר את הקרקע-כל שקדם והחזיק בה, זכה.

ב, טז דין תורה-אפלו הפקיר בפני אחד, הרי זה הפקר, ונפטר מן המעשרות, כמו שיתבאר במקומו; אבל מדברי סופרים-אינו הפקר, עד שיפקיר בפני שלושה, כדי שיהיה אחד זוכה אם רצה, והשנים מעידים.

ב, יז האומר הרי זה הפקר, וזה-הרי השני ספק הפקר; ואם אמר וזה כמו זה, או שאמר וגם זה-הרי התפיס השני, ויהיה הפקר ודאי.

ב, יח המפקיר את שדהו, ולא זכה בה אדם-כל שלושה ימים, יכול לחזור בו; אחר שלושה ימים, אינו חוזר, אלא אם קדם וזכה בה, הרי הוא כזוכה מן ההפקר בין הוא בין אחר.

ב, יט האומר שדה זו מפקרת ליום אחד, לשבת אחת, לחדש אחד, לשנה אחת, לשבוע אחד-עד שלא זכה בה הוא או אחר, יכול לחזור בו; ומשזכה בה בין הוא בין אחר, אינו יכול לחזור בו. ומפני מה יש לו לחזור כאן עד שיזכו בה-מפני שזה דבר שאינו מצוי הוא, שאין אדם מפקיר לזמן קצוב.

ב, כ דבר המפקר שבא אחר ושמו, והנה מביט בו שלא יטלנו אדם-לא קנהו בהבטה: אלא עד שיגביהו אם הנה מטלטלין, או יחזיק בקרקע, כדרך שקוננין הלקוחות.

הלכות נדרים פרק ג

ג, א ארבעה דברים, יש בין נדרים לשבועת בטוי; | ששבועת בטוי, אין שבועה חלה על שבועה;

ובנדרים, יחול נדר על נדר. המתפייס בשבועה, פטור; ובנדרים, חיב. אין שבועת בטוי חלה, אלא על דברי הרשות; ונדרים חלות על דברי מצוה, כדברי הרשות. שבועת בטוי חלה על דבר שיש בו ממש, ועל דבר שאין בו ממש; ונדרים אינן חלות, אלא על דבר שיש בו ממש.

ג, ב פיצד יחול נדר על נדר: האומר הרי עלי קרבן אם אכלתי כפר זו, הרי עלי קרבן אם אכלנה, ואכלה-חיב על כל אחת ואחת. וכן כל פיוצא בזה.

ג, ג פיצד המתפייס בנדרים חיב: שמע חברו שנדר, ואמר ואני כמותו, בתוך כדי דבור-הרי זה אסור במה שנאסר בו חברו; שמע השלישי זה שאמר ואני, ואמר ואני-אפלו היו מאה וכל אחד מהן אומר ואני, בתוך כדי דבורו של חברו-הרי פלן אסורין.

ג, ד וכן האומר הבשר הזה עלי אסור, וחסר ואמר אפלו אחר כמה ימים, ותפת הזאת כבשר הזה-הרי תפת נתפסה ונאסרה; חסר ואמר ודבש זה כפת הזאת, ויין זה כדבש זה-אפלו הן מאה, פלן אסורין.

ג, ה הרי שמת אביו או רבו היום, ונדר שישבועתו היום, וצם, ולאחר שנים אמר, הרי יום זה עליו פיוצא שמת בו אביו או רבו-הרי זה אסור לאכל בו פלוס: שהרי התפייס יום זה, ונאסרו פיוס האסור לו. וכן כל פיוצא באלו.

ג, ו פיצד חלות הנדרים על דברי מצוה כדברי הרשות: האומר הרי המצה בלילי הפסח אסורה עליו, הרי ישיבת הספה בהג אסורה עליו, והרי התפלין אסורות בנטילה עליו-הרי אלו אסורין עליו; ואם אכל או ישב או נטל, לוקה. וכן כל פיוצא בזה. ואין צריך לומר במי שאמר הרי עלי קרבן אם אכל מצה בלילי הפסח, שהוא חיב בקרבן. וכן כל פיוצא בזה.

ג, ז ומפני מה נדרים חלות על דברי מצוה, והשבועות אינן חלות על דברי מצוה-שהנשבע אסור עצמו על דבר שנשבע עליו, והנודר אסור הדבר הנודר על עצמו: נמצא הנשבע לבטל מצוה, אסור עצמו, וכבר עצמו משבע מהר סיני, ואין שבועה חלה על שבועה; והאוסר דבר זה בנדר, זה הדבר הוא שנאסר, ואותו הדבר, אינו משבע מהר סיני.

ג, ח כשאתה מתבונן בכתוב, תמצא שהנדרים מראין כן כמו שקבלו חכמים מפי השמועה: שהרי הוא

אומר בשבועת בטוי "להרע או להיטיב", דברי הרשות כמו שבארנו, שיאכל וישתה היום או שישבוע, וכיוצא בהן; ובנדרים הוא אומר "ככל-היצא מפיו, יעשה", ולא חלק בין דברי מצוה לדברי הרשות.

ג, ט הנודר שישבוע בשבת, או ביום טוב-חיב לצום, שהנדרים חלות על דברי מצוה כמו שבארנו. וכן הנודר שישבוע יום ראשון או יום שלישי כל ימיו, ופגע בו יום זה, והרי הוא יום טוב או ערב יום הכפורים-הרי זה חיב לצום; ואין צריך לומר ראש חודש. פגע בו חגכה ופורים, ידחה נדרו מפני הימים האלו-הואיל ואסור הצום בהן מדברי סופרים, הרי הן צריכין חזוק; וידחה נדרו, מפני גזרת חכמים.

ג, י פיצד אין הנדרים חלות אלא על דבר שיש בו ממש: האומר דבורי עליה קרבן-אינו אסור מלדבר עמו, שהדבור אין בו ממש; וכן אם אמר לו דבורי אסור עליה-ואין זה כאומר פרוטי אסורין עליה, או פרוטי קרבן עליה, שהן אסורין עליו.

ג, יא לפיכך האומר לחברו קרבן שאיני מדבר עמך, או שאיני עושה עמך, או שאיני מהלך עמך, או שאמר קרבן שאיני ישן, שאיני מדבר, שאיני מהלך, או שאמר לאשה קרבן שאיני משמשך-אין הנדר חל בכל אלו; והרי זה כאומר דבורי והלוכי ועשיתי

ושמושי קרבן, שהן דברים שאין בהן ממש. ג, יב אבל האומר נאסר פי לדבורו, וידי למעשיהו, ורגלי להלוכו, ועיני לשינתו-הרי הנדר חל עליהו; לפיכך האומר לחברו, קרבן פי מלדבר עמך, וידי מלעשות עמך, ורגלי מלהלך עמך-הרי זה אסור.

ג, יג וכן האומר הרי עלי קרבן, אם אדבר עם פלוני, או אם לא אדבר עמו, ועבר על דבריו-חיב בקרבן; וכן אם נדר דברתי ולא דברתי וכיוצא בהן-שאיין אלו נדרים אסר שאנו מבארין משפטיהו, אלא נדרים הקדש.

ג, יד הנודר בדברים שאין בהן ממש, ואסרן-אף על פי שאין הנדר חל עליהו-אין מורין לו שישנהג בהן החר, הואיל ואסר עצמו בהן ובדעתו שהנדר חל עליהו; אלא פותחין לו פתח ממקום אחר, ומתירין לו נדרו, ואף על פי שלא נאסר, כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים.

הלכות נדרים פרק ז

ד, א נדרי אנסיו, ונדרי שגגות, ונדרי הבאי-הרי אלו

האָנסיין או המוכסין ואמרו לו, גִּדְר לְנוּ שֶׁהַבֶּשֶׂר אֲסוּר עָלֶיךָ אִם יֵשׁ עִמָּךְ דָּבָר שֶׁחֵיב בְּמִכְס, וְגִדְר וְאָמַר הָרִי הַבֶּשֶׂר וְהַפֶּת וְהַיִּינן אֲסוּרִין עָלֶי-הָרִי זֶה מִתֵּר בִּפְלִי, וְאִם עַל פִּי שֶׁהוֹסִיף עַל מַה שֶּׁבִקְשׁוּ מִמֶּנּוּ.

ד, ב וכן אם בקשו ממנו שיגדר שלא תהנה אשתו לו, וְגִדְר שֶׁלֹּא תִהְיֶה אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו וְאֶחָיו-פְּלִין מִתְרִין. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזָה.

ד, ג ובכל הגדרים האלו, צָרִיךְ שִׁיתְּפוֹן בְּלִבּוֹ לְדַבֵּר הַמִּתֵּר-כְּגוֹן שֶׁיִּשִׁים בְּלִבּוֹ שֶׁיִּהְיוּ אֲסוּרִין עָלָיו אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּלִבְד, או אוֹתָהּ שְׁעָה, וְכִיּוּצָא בְּזָה; וְסוּמָךְ עַל דְּבָרִים שֶׁבְּלִבּוֹ, הוֹאִיל וְהוּא אָנוּס וְאִינוּ יָכוֹל לְהוּצִיא בְּשִׁפְתָיו, וְנִמְצָא בְּשִׁעָה שֶׁיִּגְדֵר לָהֶן אִין פִּיו וְלִבּוֹ שׁוּיין, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּשִׁבּוּעוֹת.

ד, ד וכן גְּדָרֵי זְרוּזִין, מִתְרִין. פִּיּוּצָא: כְּגוֹן שֶׁהִדִּיר חֲבֵרוֹ שִׁיאֲכַל אֶצְלוֹ, וְגִדְר זֶה שֶׁלֹּא יֵאָכַל מִפְּנֵי שֶׁאִינוּ רוּצֶה לְהִטְרִיחַ עָלָיו-בֵּין אֲכַל בֵּין לֹא אֲכַל, שֶׁנִּיחֵן פְּטוּרִין. וְכֵן הַמוֹכֵר שֶׁגִּדְר שֶׁלֹּא יִמְכֹּר חֶפְצוֹ זֶה אֵלָּא בְּסִלְעַ, וְהַלּוּקֵת גִּדְר שֶׁלֹּא יִקְחֶנּוּ אֵלָּא בְּשִׁקְל, וְרָצוּ בְּשִׁלּוּשָׁה דִּינָרִין-שֶׁנִּיחֵן פְּטוּרִין. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזָה, לְפִי שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶן לֹא גָמַר בְּלִבּוֹ וְלֹא גִדְר אֵלָּא כִּדֵּי לְזַרְזֵ אֶת חֲבֵרוֹ, וְלֹא גָמַר בְּלִבּוֹ.

ד, ה וּמִנִּין שֶׁאִפְלוּ אַרְבַּעַה מֵינֵי גְדָרִים אֵלּוֹ שֶׁהֵן מִתְרִין, שֶׁאֲסוּר לוֹ לְאָדָם לִהְיוֹת נוֹדֵר בְּהֵן עַל מְנַת לְבַטְלָן-תַּלְמִיד לִזְמַר "לֹא יִחַל, דְּבָרוֹ", לֹא יַעֲשֶׂה דְּבָרָיו חֲלִין.

ד, ו מי שֶׁגִּדְר, וְנִחַם עַל גִּדְרוֹ-הָרִי זֶה גִּשְׁאָל לְחֻכְּם, וּמִתִּירוֹ. וְדִין הַתֵּר גְּדָרִים, כְּדִין הַתֵּר שְׁבּוּעוֹת-שֶׁאִין מִתִּיר אֵלָּא חֻכְּם מִבְּהֵקָה, או שְׁלוּשָׁה הַדִּיּוּטוֹת בְּמִקּוֹם שֶׁאִין חֻכְּם, וּבְלִשׁוֹן שֶׁמִּתִּירִין הַשְּׁבּוּעָה, מִתִּירִין הַגִּדְר; וְכֵן שֶׁאֵר הַעֲנִינּוֹת שֶׁפָּרְשָׁנוּ בְּשִׁבּוּעוֹת, פְּלִין בְּגִדְרִים כְּדָרְךְ שֶׁהֵן בְּשִׁבּוּעוֹת. וְאִין מִתִּירִין הַגִּדְר עַד שֶׁיִּחַוֵּל, כְּשִׁבּוּעָה.

ד, ז וְכִשֶּׁם שֶׁנִּשְׁאָלִין עַל גְּדָרֵי הָאֶסֶר וּמִתִּירִין אוֹתוֹ, כִּף גִּשְׁאָלִין עַל גְּדָרֵי הַקִּדְּשׁ וּמִתִּירִין אוֹתוֹ-בֵּין גְּדָרֵי קִדְּשֵׁי בְּדִק הַבֵּית, בֵּין קִדְּשֵׁי מִזְבֵּחַ; וְאִין גִּשְׁאָלִין עַל הַתְּמוּרָה. וְכִשֶּׁם שֶׁהָאֵב או הַבַּעַל מִפֵּר גְּדָרֵי אֶסֶר, כִּף

מִפֵּר גְּדָרֵי הַקִּדְּשׁוֹת הַדּוּמִין לְגְּדָרֵי הָאֶסֶר.

ד, ח מי שֶׁגִּדְר, וְשִׁמַּע חֲבֵרוֹ וְאָמַר וְאָנִי, וְשִׁמַּע שְׁלִישִׁי וְאָמַר וְאָנִי, וְנִשְׁאָל הָרִאשׁוֹן עַל גִּדְרוֹ וְהַתֵּר-הַתֵּר וְכָלן אֲסוּרִין; גִּשְׁאָל הַאֲחֵרוֹן וְהַתֵּר-הַאֲחֵרוֹן מִתֵּר, וְכָלן אֲסוּרִין; גִּשְׁאָל הַשֵּׁנִי וְהַתֵּר-הַשֵּׁנִי וְשִׁלְּאֲחֵרָיו מִתְרִין, וְהָרִאשׁוֹן אֲסוּר.

ד, ט וְכֵן הַמִּתְּפִיס דְּבָרִים הַרְּבִיחַ בְּגִדְר, כְּגוֹן שֶׁגִּדְר עַל הַפֶּת וְהַתְּפִיס הַבֶּשֶׂר, וְנִשְׁאָל עַל הַפֶּת וְהַתֵּר בֵּה-הַתֵּר בְּבֶשֶׂר; גִּשְׁאָל עַל הַבֶּשֶׂר וְהַתֵּר בּוֹ, לֹא הַתֵּר בַּפֶּת.

ד, י הַנִּשְׁבָּע או הַנוֹדֵר שֶׁאִינוּ נִהְיֶה לְכֻלְכֶּם, וְנִשְׁאָל עַל גִּדְרוֹ או עַל שְׁבּוּעָתוֹ עַל אֶחָד מֵהֶן, וְהַתֵּר-וְהַתֵּר פְּלִין: שֶׁהַגִּדְר שֶׁהַתֵּר מִכָּלְלוֹ, הַתֵּר פְּלִין. אָמַר שֶׁאִינוּ נִהְיֶה לְזֶה וְלָזֶה וְלָזֶה, הַתֵּר הָרִאשׁוֹן-הַתֵּר פְּלִין; הַתֵּר הַאֲחֵרוֹן-הַאֲחֵרוֹן מִתֵּר, וְכָלן אֲסוּרִין. שֶׁאִינוּ נִהְיֶה לְזֶה לְזֶה לְזֶה, צָרִיכִין פְּתַח לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזָה.

ד, יא גִּדְר בְּנִזִּיר וּבְקָרְבָן וּבְשִׁבּוּעָה, או שֶׁגִּדְר וְאִין יָדוּעַ בְּאִיזָה מֵהֶן גִּדְר-פְּתַח אֶחָד לְכָלן. הַנוֹדֵר מֵאֲנָשֵׁי הָעִיר, וְנִשְׁאָל לְחֻכְּם שֶׁבְּעִיר, או שֶׁגִּדְר מִיִּשְׂרָאֵל, וְהָרִי הוּא גִּשְׁאָל לְחֻכְּם שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל-הָרִי גִּדְרוֹ מִתֵּר.

ד, יב הָאֹמֵר פְּרוֹת אֵלּוֹ אֲסוּרִין עָלָי הַיּוֹם, אִם אֵלֶךְ לְמִקּוֹם פְּלוּנִי לְמִתֵּר-הָרִי זֶה אֲסוּר לְאָכַל אוֹתוֹ הַיּוֹם: גְּזָרָה, שֶׁמֵּא יִלְךְ לְמִתֵּר לְאוֹתוֹ מִקּוֹם. וְאִם עָבַר וְאָכְלָן הַיּוֹם וְהִלְךְ לְמִתֵּר, לוֹקָה; וְאִם לֹא הִלְךְ, אִינוּ לוֹקָה.

ד, יג אָמַר הָרִי הֵן אֲסוּרִין עָלָי לְמִתֵּר, אִם אֵלֶךְ הַיּוֹם לְמִקּוֹם פְּלוּנִי-הָרִי זֶה מִתֵּר לוֹ לִילְךְ הַיּוֹם לְאוֹתוֹ מִקּוֹם, וְנִאֲסָרוּ עָלָיו אוֹתוֹן הַפְּרוֹת לְמִתֵּר. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזָה, מִפְּנֵי שֶׁאֲדָם זֶהִיר בְּדַבֵּר הָאֲסוּר שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹתוֹ, וְאִינוּ זֶהִיר בְּתַנְאֵי שֶׁגּוֹרֵם לְאֶסֶר דְּבַר הַמִּתֵּר.

ד, יד הַנוֹדֵר לְצוּם עֲשָׂרָה יָמִים, בְּאִיזָה יוֹם שֶׁיִּרְצֶה, וְהִנֵּה מִתְעַנֶּה בְּיוֹם אֶחָד מֵהֶן, וְהַצָּרָךְ לְדַבֵּר מִצְוָה, או מִפְּנֵי כְּבוֹד אָדָם גְּדוּל-הָרִי זֶה אוֹכֵל, וּפּוֹרַע יוֹם אַחֵר: שֶׁהָרִי לֹא קָבַע הַיָּמִים בְּתַחֲלַת הַגִּדְר.

ד, טו גִּדְר שֶׁיִּצְוֶם הַיּוֹם, וְשִׁכַח וְאָכַל-מִשְׁלִים לְצוּם; גִּדְר שֶׁיִּצְוֶם יוֹם אֶחָד או שְׁנַיִם, וְכִשֶּׁהִתְחִיל לְצוּם שִׁכַח וְאָכַל-אֶבֶד תַּעֲנִיתוֹ, וְחֵיב לְצוּם יוֹם אַחֵר.

הַלְכוֹת גְּדָרִים פָּרְקָה

עֲצָמוֹ בַּהֲנִיתוֹ.

ה, ב אָמַר לְשִׁמְעוֹן הָרִי אֶת עָלֵי תֵרֵם, או הָרִינִי אֲסוּר בַּהֲנִית-הָרִי נִאֲסֵר רְאוּבֵן מִלְּהֲנוֹת בְּשִׁמְעוֹן; וְאִם נִהְיֶה-לוֹקָה, שֶׁהָרִי חָלַל דְּבָרוֹ. וְשִׁמְעוֹן מִתֵּר בַּהֲנִית

ה, א רְאוּבֵן שֶׁאָמַר לְשִׁמְעוֹן הָרִינִי עָלֶיךָ תֵרֵם, או הָרִי אֶת אֲסוּר בַּהֲנִיתִי-נִאֲסֵר עַל שִׁמְעוֹן שֶׁיִּהְיֶה בְּרְאוּבֵן; וְאִם עָבַר וְנִהְיֶה, אִינוּ לוֹקָה-שֶׁהָרִי לֹא אָמַר שִׁמְעוֹן פְּלוּם. וּמִתֵּר לְרְאוּבֵן לְהִנּוֹת בְּשִׁמְעוֹן, שֶׁהָרִי לֹא אָסֵר

ראובן. אמר לו הריני עליה חרם ואתה עלי, או הריני אסור בהנתיך ואתה אסור בהנתי-שניהם אסורין זה בזה. וכן כל פיוצא בזה.

הג. ראובן שאמר לשמעון הרי פרות פלוני אסורין עליה, או הרי את אסור בהנתי פלוני-אין זה פלום: שאין אדם אסור חברו בדבר שאינו שלו, אלא אם כן ענה שמעון אמן, כמו שבארנו.

הד. האומר לחברו פכר זו אסורה עליה-אף על פי שנתנה לו במתנה, הרי זו אסורה עליו; מת ונפלה לו בירשה, או שנתנה לו אחר במתנה-הרי זו מתרת: שלא אמר לו אלא כפרי, והרי אינה עתה שלו.

הה. אמר לו פרות אלו אסורין עליה, ולא אמר פרותי-אף על פי שמכרן או שמת ונפלו לאחר, הרי אלו אסורין עליו: שהאוסר דבר שהוא שלו על חברו-אף על פי שניצא מרשותו, הרי הוא באסורו עומד, אלא אם כן אמר נכסי או פרותי או ביתי וכיוצא בלשונות אלו, שהרי לא אסרן אלא כל זמן שהן ברשותו.

הו. האומר לבנו הרי את אסור בהנתי, או שנשבע שלא יתנה בו-אם מת, יירשנו: שזה כאומר נכסי עליה אסורין. אסר הנתנו עליו, ופרש בין בחיי בין במותי-אם מת, לא יירשנו: שזה כמי שאמר לו נכסים אלו עליה אסורין.

הז. אסר בנו בהנתי, ואמר ואם היה בן בני זה תלמיד חכמים, יקנה בני זה נכסי, כדי להקנותו לבנו-הרי זה מתר. ויהיה הבן אסור בנכסי האב; וכן הבן מתר בהן, אם יהיה תלמיד חכמים כמו שהתנה.

הח. זה הבן האסור בירשת אביו-אם נתן ירשת אביו לאחיו, או לבניו-הרי זה מתר; וכן אם פרעה בחובו, או בכתבת אשתו-וצריך להודיעו, שאלו נכסי אבי שאסרן עלי: שהנשבע שלא יתנה בו חברו, מתר לו לפרע את חובו כמו שיתבאר.

הט. מי שנאסר עליו מין ממיני מאכל, בין בנדר בין בשבועה, ונתבשל עם מינים אחרים, או נתערב עמהן-הרי זה מתר במינים המתירין, אף על פי שיש בהן טעם המין האסור. ואם נאסר בפרות אלו, ונתערבו באחרים-אם יש בהן טעם דבר האסור, אסורין; ואם לאו, מתירין.

הי. פיצד: נאסר בבשר או ביין-הרי זה מתר לאכל מרק וירקות שנתבשלו עם הבשר ועם היין, ואף על פי שיש בהן טעם הבשר או טעם היין, ואינו אסור אלא באכילת בשר בפני עצמו, או לשתות יין בפני

עצמו.

היא נאסר בבשר זה או ביין זה, ונתבשל עם הירק-אם יש בירקות טעם הבשר או טעם היין, אסורין; ואם לאו, מתירין: שזה הבשר וזה היין נעשה כמו בשר גבלות ושקצים וכיוצא בהן. וכן כל פיוצא בזה. לפיכך האומר בשר זה אסור עלי-הרי זה אסור בו, ובמרק שלו, ובתבלין שבו.

היב. נתערב יין זה שאסרו על עצמו ביין אחר, אפלו טפה בחבית-נאסר הכל: מפני שיש לו להשאל על נדרו, נעשה כדבר שיש לו מתירין, שאינו בטל במינו, כמו שבארנו בהלכות מאכלות אסורות.

היג. האומר פרות האלו קרבן עלי, או קרבן הן לפי, או קרבן הן על פי-הרי זה אסור בחלופיהן, ובגדוליהן; ואין צריך לומר, במשקין היוצאין מהן. נדר או נשבע שאיני אוכל אותן, או שאיני טועם אותן-אם היה דבר שזרעו כולה כשיזרע כגון חטה ושעורה, הרי זה מתר בחלופיהן ובגדוליהן; ואם היה דבר שאין זרעו כולה בארץ כשיזרע כגון בצלים ושומים, אפלו גדולי גדולין אסורין. ובין כד ובין כד, משקין היוצאין מהן ספק; לפיכך אם שתה מהן, אינו לוקה.

היד. וכן האומר לאשתו מעשה ידיך עלי קרבן, או קרבן הן לפי, או קרבן הן על פי-אסור בחלופיהן ובגדוליהן. שאיני טועם, שאיני אוכל-אם היו פרות מעשה ידיה דבר שזרעו כולה, מתר בחלופיהן ובגדוליהן; ואם היה דבר שאין זרעו כולה, אפלו גדולי גדולין אסורין. ולמה לא יבטל העיקר האסור בגדולין שרבו עליו-שהרי הן דבר שיש לו מתירין, שאינו בטל ברב כמו שבארנו.

הטו. האוסר פרותיו על חברו, בין בנדר בין בשבועה-הרי גדוליהן וחלופיהן ספק. לפיכך חברו אסור בגדולי פרות אלו, ובחלופיהן; ואם עבר ונתנה, נהנה.

עם איז נישט מעגליך אדורך צו גיין די וועלט בשלום נאר מיט די מדת השמחה, ווען מען שטארקט זיך צו זיין שטענדיג פרייליך, און ווי מער א מענטש איז פרייליך אלץ גרינגער ווערט זיין לעבן. אבער צו זיין פרייליך קומט אן זייער שווער, אלע אנדערע עבודות זענען אסאך גרינגער צו טון ווי צו זיין פרייליך, ווייל יעדער מענטש גייט דורך צרות און שוועריקייטן, ביטערנישן און חלישת הדעת, און דאס צוברעכט זייער שטארק א מענטש, מען פארלירט די מוט, און מען קען נישט זיין פרייליך.

דער עיקר גרויסקייט פון א מענטש איז ווען ער קען זיך שטארקן, און אפילו מיט אלע שוועריקייטן וואס ער גייט דורך, זאל ער נאך אלץ זיין פרייליך. ווען עס גייט פאר א מענטש גוט און דעמאלט איז ער פרייליך איז דאס בכלל נישט קיין קונץ, נאר פארקערט ווען עס גייט אים נישט אזוי גוט, און פון עסט וועגן שטארקט ער זיך צו זיין פרייליך, דעמאלט דערקענט זיך די גרויסקייט פון א איד.

שמחה קומט דורך אמונה, ווען א איד גלייבט אז דער אייבערשטער איז שטענדיג מיט אים, ער העלפט אים, און יעדע ואך וואס געשעט איז נישט פונקט געשען בדרך הטבע, נאר יעדע ואך מאכט דער אייבערשטער אליין מיט זיין גרויס רחמנות, וואלט ער געווען זייער פרייליך.

רבי נתן זאגט (ליקוטי הלכות, נפילת אפים, הלכה ד') אז דאס איז געווען די רשעות פון המן ווען ער האט געזאגט פאר אחשוורוש, ודתייהם שונות מכל עם, המן האט געזאגט אז אפילו יעדע פאלק און לאנד האט אויך געזעצן, אבער זיי זענען נישט פרייליך עס מקיים צו זיין, אבער ביי די אידן, ווען זיי טון מצות זענען זיי זייער פרייליך, און דאס האט זייער שטארק געקרקענט פאר המן, דאס האט ער נישט געקענט אויסהאלטן, ווייל אויב מען איז פרייליך מיט די מצות, איז א סימן אז עס ליגט אין דעם א העכערע כח.

און דאס זעט מען טאקע, אז די געזעצן פונעם לאנד זוכט מען נאר ווי אזוי אויסצושפילן. און ווען קיינער זעט נישט, וועט מען זיך ארויס דרייען. אבער אידישע קינדער פאלגן די תורה ווייל דער אייבערשטער האט עס געהייסן און זיי זענען זייער פרייליך דערמיט.

<p>10</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>ל</p> <p>30</p>	<p>Rosh Chodesh Adar II, Daylight Savings Time</p> <p>עלות השחר 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א 9:34 סו"ז קר"ש - גר"א 10:10 סו"ז תפלה - מג"א 10:45 סו"ז תפלה - גר"א 11:09 שקיעה 6:57 בבלי: בבא מציעא יא • ירושלמי: שבת פח • תוספתא: נדרים ה נ"ך: דברי הימים ב יא-יב • רמב"ם: שבועות יא</p>
<p>11</p> <p>שני Monday</p>	<p>א</p> <p>1</p>	<p>Rosh Chodesh Adar II</p> <p>עלות השחר 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א 9:33 סו"ז תפלה - מג"א 10:44 סו"ז תפלה - גר"א 11:08 שקיעה 6:58 בבלי: בבא מציעא יב • ירושלמי: שבת פט • תוספתא: נדרים ו נ"ך: דברי הימים ב יג-יד • רמב"ם: שבועות יב</p>
<p>12</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>ב</p> <p>2</p>	<p>עלות השחר 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א 9:32 סו"ז תפלה - מג"א 10:43 סו"ז תפלה - גר"א 11:07 שקיעה 6:59 בבלי: בבא מציעא יג • ירושלמי: שבת צ • תוספתא: נדרים ז נ"ך: דברי הימים ב טו-טז • רמב"ם: נדרים א</p>
<p>13</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>ג</p> <p>3</p>	<p>עלות השחר 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א 9:31 סו"ז תפלה - מג"א 10:42 סו"ז תפלה - גר"א 11:06 שקיעה 7:00 בבלי: בבא מציעא יד • ירושלמי: שבת צא • תוספתא: נזיר א נ"ך: דברי הימים ב יז-יח • רמב"ם: נדרים ב</p>
<p>14</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>ד</p> <p>4</p>	<p>עלות השחר 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א 9:30 סו"ז תפלה - מג"א 10:42 סו"ז תפלה - גר"א 11:06 שקיעה 7:02 בבלי: בבא מציעא טו • ירושלמי: שבת צב • תוספתא: נזיר ב נ"ך: דברי הימים ב יט-כ • רמב"ם: נדרים ג</p>
<p>15</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 6:45 הדלקת הנרות</p>	<p>ה</p> <p>5</p>	<p>עלות השחר 5:54 סו"ז קר"ש - מג"א 9:29 סו"ז תפלה - מג"א 10:41 סו"ז תפלה - גר"א 11:05 שקיעה 7:03 בבלי: בבא מציעא טז • ירושלמי: ערובין א • תוספתא: נזיר ג נ"ך: דברי הימים ב כא-כב • רמב"ם: נדרים ד</p>
<p>16</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>זמן מוצש"ק 8:17 Shabbos Ends</p>	<p>ו</p> <p>6</p>	<p>פקודי</p> <p>עלות השחר 5:52 סו"ז קר"ש - מג"א 9:28 סו"ז תפלה - מג"א 10:40 סו"ז תפלה - גר"א 11:04 שקיעה 7:04 בבלי: בבא מציעא יז • ירושלמי: ערובין ב • תוספתא: נזיר ד נ"ך: דברי הימים ב כג-כד • רמב"ם: נדרים ה</p>

וְעַתָּה מֵעַתָּה צִדְקָה מִיטָּא גְּאֻנְצָע הָאֲרִיז, וְזַעֲרֵט מְעַן פְּרִיילִיךְ.

(ספר המדות אות שמחה סימן ד')